Anthony Peake

Experiențe extracorporale

ISTORIA ȘI ȘTIINȚA
CĂLĂTORIILOR ASTRALE

TREBUIE
SĂ ȘTII

Anthony Peake

Experiențe extracorporale

Istoria și știința călătoriilor astrale

Traducere din engleză de
Constantin Dumitru-Palcus

Lifestyle Publishing
2013

TREBUIE SĂ ȘTII

COLECȚIE COORDONATĂ DE:
Constantin Dumitru

THE OUT-OF-BODY EXPERIENCE.
Anthony Peake

Copyright © Duncan Baird Publishers Ltd 2011Text
Copyright © Anthony Peake 2011
Prezenta ediție s-a publicat prin acord cu
Agenția literară Livia Stoia

Copyright © Lifestyle Publishing, 2013
pentru prezenta ediție

Lifestyle Publishing face parte
din Grupul Editorial Trei

C.P. 27-0490, București
Tel./Fax: +4 021 300 60 90
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.lifestylepublishing.ro

Editori: Silviu Dragomir, Vasile Dem. Zamfirescu, Magdalena Mărculescu
Director: Crina Drăghici
Design: Alexe Popescu
Redactor: Bogdan Vasilescu
Director producție: Cristian Claudiu Coban
DTP: Răzvan Nasea
Corectori: Rodica Petcu, Eugenia Ursu

ISBN ePUB: 978-606-8309-61-3
ISBN PDF: 978-606-8309-60-6
ISBN Print: 978-606-8309-17-0

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Mulțumiri

Aș vrea să-i mulţumesc doctorului Arthur Funkhouser şi lui Tom Campbell pentru sfaturile și asistența tehnică în domeniul fizicii cuantice; oamenilor fantastici de pe forumul meu; grupului Walker și în cele din urmă, dar nu în ultimul rând, soției mele, Penny, pentru sprijinul permanent și dezinteresat pe care ni l-a acordat mie și Demonului meu.

Prefață

Anthony Peake a scris cea mai incredibil de lucidă şi cuprinzătoare carte despre cel mai incredibil de complex şi de misterios subiect. Este o plăcere să scriu câteva cuvinte pentru a o prefața și a sugera că merită să fie citită de către oricine s-a întrebat vreodată dacă ceea ce percepem în lumea de zi cu zi este *cu adevărat* această lume. Și dacă există percepţii ce depăşesc cu totul această lume.

Răspunsul la prima întrebare este nu, iar la cea de-a doua este da. Nu, este cât se poate de improbabil ca lumea să fie aşa cum o percepem noi şi da, putem să percepem lumea foarte diferit de percepţiile obişnuite. (Bertrand Russell a arătat, pe scurt, că prima întrebare are un răspuns negativ. A spus: „Bunul simţ, dacă este adevărat, duce la fizică. Fizica, dacă este adevărată, ne spune că bunul simț este fals. Prin urmare, bunul simţ, dacă este adevărat, este fals. Prin urmare, bunul simț este «fals».”)

În lumina ştiinţei moderne, în particular a fizicii, răspunsul la prima întrebare este rezonabil de neechivoc. Însă nu există un răspuns clar la întrebarea mai dificilă: care este adevărata natură a lumii? Și, de asemenea, cum este posibil să putem percepe lumea atât de diferit? Nu numai din creierul şi corpul nostru, ci şi de dincolo de ele… Sunt întrebări care i-au intrigat pe oameni de-a lungul secolelor şi rămân şi azi la fel de importante ca întotdeauna. Nu dispar dacă sunt ignorate, cum fac oamenii moderni când adoptă poziția facilă şi la modă a scepticismului realist.

Peake înfruntă aceste întrebări dificile deoarece a trecut prin experienţe pe care nu a putut şi cu siguranţă nici nu a vrut să le ignore. Îşi povesteşte în

această carte propriile experienţe, precum şi un larg repertoriu de experienţe ale altor persoane, unele anecdotice, altele atent verificate. Sunt inexplicabile în contextul pragmatismului realist, dar cu toate acestea sunt extrem de reale. Nu sunt nici măcar neobişnuite, ci doar frecvent reprimate şi în general insuficient relatate şi insuficient investigate. S-ar părea că mintea şi creierul nostru pot să comunice cu lumea în moduri ciudate şi minunate. Şi că lumea însăşi este ciudată şi minunată în moduri în care nimeni în afara misticilor şi poeţilor nu ar putea să-şi imagineze.

Peake se referă la teoriile mele când abordează aceste întrebări şi ar trebui să adaug câteva cuvinte sub acest aspect. Da, am spus că marea atotcuprinzătoare de informaţii şi memorie pe care o numesc „câmp akashic" îşi are rădăcinile în câmpul punctului zero al universului. Însă în ultimii ani am modulat această ipoteză simplă şi poate prea simplistă. Câmpul punctului zero nu este altceva decât una dintre numeroasele manifestări fizice ale structurii profunde a universului. La originile tuturor acestora este foarte posibil să se afle câmpul sau câmpurile care includ câmpul punctului zero cu energia punctului zero, dar care mai includ şi mult mai multe altele pe lângă acesta. Includ, de asemenea, toate câmpurile universale şi cuantice, precum şi câmpul holografic deocamdată prea puţin înţeles, care cred că realizează legătura nelocalizată ce stă la baza structurii nivelului micro şi a nivelului macro. Însă tot ce am afirmat anterior referitor la câmpul punctului zero este valabil şi pentru acest câmp unificat supergrandios. Matricea neobservabilă în sine este cea care stă la baza universului observabil. Nu o putem defini ca realitate separată, pentru că orice definiţie i-am găsi ar fi în termeni de lucruri — câmpuri, forţe, relaţii şi entităţi — care nu sunt doar produse de acest câmp, ci sunt practic incluse în acest câmp. Sau, mai radical, *sunt* acest câmp.

Nu este vorba că ar exista o lume manifestă *şi* un câmp fundamental în care este întemeiată această lume. Lumea şi câmpul sunt unul şi acelaşi lucru. Această unică lume este nonlocalizată; toate elementele sale sunt subtil, dar eficient interconectate. Microtubii, condensatele Bose-Einstein[1], hologramele, ordinea implicită, câmpul punctului zero şi câmpul akashic

unificat supergrandios sunt tot atâtea ipoteze pentru înțelegerea naturii și dinamicii sale, precum și posibilități de înțelegere a lor.

Peake face un rezumat scrupulos și cuprinzător al dovezilor relevante pentru experiențele neobișnuite și inexplicabile pentru bunul simț, laolaltă cu o argumentație logică referitoare la posibile explicații. Ne apropie mai mult de înțelegerea misterului lumii reale și a numeroaselor moduri în care o putem percepe. Despre toate acestea este vorba în această carte. Este vorba despre lucruri importante, despre care spune la fel de mult sau chiar mai mult decât orice altă carte pe care am citit-o vreodată. Lecturarea ei este o experiență care îți lărgește orizontul și care nu poate fi ratată.

Ervin Laszlo

1 Condensatele Bose-Einstein reprezintă o stare a materiei în care atomi sau particule atomice separate, răcite la temperaturi apropiate de zero absolut (0 K ori −273,15° C) se unesc într-o entitate cuantică — respectiv care poate să fie descrisă de o funcție ondulatorie — la o scară aproape macroscopică. Această stare a materiei a fost anticipată de Satyendra Nath Bose și Albert Einstein în 1924–1925. (*N.t.*)

Prolog

Brusc, nu am mai fost atât de sigur. Ceea ce acasă, în Anglia, mi se păruse o idee bună nu mai era la fel de ademenitor când l-am văzut pe inventatorul ei reușind să-i dea viață Luciei. Lucia stătea într-un colț al camerei, aproape ca o insectă, cu singurul ei ochi așteptând să mă fixeze cu o privire de gorgonă. Mi-am adus aminte de OZN-ul care a adus distrugerea omenirii în filmul din anii 1950 *Războiul lumilor*.

Mă aflam în casa scriitoarei Evelyn Elsaesser-Valarino, pe malul lacului Geneva, în Elveția. Fusesem invitat de Evelyn să fac cunoștință cu psihologul dr. Engelbert Winkler și colaboratorul lui, neurologul dr. Dirk Proeckl. Doctorul Winkler îmi citise cele două cărți anterioare și era la curent cu faptul că scrisesem deja o parte din cartea de față. Era de asemenea la curent cu faptul că subiectul acestei cărți era experiența extracorporală și, ca atare, dorea cu nerăbdare ca eu să trăiesc personal experiența creării după dorință a unei asemenea stări.

Cu o noapte în urmă, în timpul unei cine minunate luate în Geneva, doctorul Winkler îmi explicase detaliat cum reușea Lucia să-și facă vraja. Mi-a spus că prin combinarea luminii stroboscopice cu diferite niveluri de strălucire, împreună cu dr. Proeckl descoperise un mijloc prin care tiparele undelor cerebrale ale unui subiect plasat în fața stimulatorului LL pot fi modificate pentru a reflecta nivelul observat în mod normal la persoanele care au exersat ani la rând tehnici de meditație. Pe de altă parte, deoarece lumina era folosită pentru stimularea reacțiilor de la nivelul creierului, Lucia genera uneori și experiențe transcendentale similare celor raportate în

cursul experienţelor în pragul morţii şi al altor stări modificate ale conştiinţei.

Ulterior, doctorul Winkler mi-a povestit că, în luna aprilie 2010, împreună cu colaboratorii săi, a făcut o vizită în Tibet pentru a evalua eficacitatea stimulatorului LL pe unul dintre puţinele grupuri din lume care puteau să-şi dea o părere avizată — budiştii cu pregătire în tehnicile de meditaţie profundă şi în special cu forma lor numită „yoga viselor”.

Rezultatele au fost uimitoare. Un călugăr a spus că era ca şi cum „ar fi văzut o mandala cu ochii închişi”. Un altul a spus că lampa îi făcea posibil să-şi concentreze spiritul înăuntru şi să elimine lumea exterioară. Tot el a mai adăugat că avusese senzaţia că-şi lăsase trupul în urmă şi se afla într-o stare în care era înconjurat de culori vii. Winkler şi Proeckl erau încântaţi că cercetările lor neurologice şi psihologice erau susţinute de indivizi atât de profund meditativi.

În cazul meu, fenomene cum ar fi experienţa extracorporală, visarea lucidă şi alte percepţii psihologice neobişnuite reprezentau subiecte de interes de o viaţă întreagă, dar nu trăisem personal niciodată o stare care să poată fi descrisă ca fiind o stare modificată de conştiinţă.

Şi aşa s-a făcut că în după-amiaza următoare m-am supus de bunăvoie graţiilor „doamnei” cunoscute sub numele de Lucia.

În timp ce dr. Winkler încărca maşina, am ştiut că următoarele 20 de minute aveau să reprezinte pentru mine dovada puternic subiectivă a existenţei acestor stări; altminteri, ar fi rămas pe vecie pentru mine nişte stări descrise de alţii, cu care n-aş fi putut empatiza cu adevărat niciodată.

Am aşteptat începutul aventurii mele. M-am aşezat pe un fotoliu rabatabil. Lucia era cam la un metru distanţă, cu setul ei de proiectoare poziţionat la nivelul ochilor mei. Doctorul Winkler mi-a spus să închid ochii. Am făcut acest lucru şi, în câteva secunde, am auzit maşina pornind. Am perceput prin pleoapele închise o serie de scăpărări slabe de lumină în jurul unei lumini centrale care clipea într-un mod preprogramat. În jur de două minute, am urmărit sclipirile cu un interes reţinut. Pe urmă, absolut pe neaşteptate, s-au produs o serie de explozii de lumină albastră în centrul

câmpului meu vizual. Câteva secunde mai târziu, în câmpul vizual periferic mi-au apărut pete de lumină galbenă care s-au extins încetul cu încetul în toată imaginea din faţa mea şi, în acelaşi timp, au acoperit exploziile albastre. Eram convins că aceste lumini se schimbau din cauză că dr. Winkler schimba culorile stimulatorului LL. Am întrebat dacă asta se întâmpla. Mi s-a spus să deschid ochii încet. Spre surpriza mea totală, sursa externă de lumină emitea în continuare o lumină albă pură, fără urmă de culoare. Aceste culori erau generate nu de vreo sursă exterioară, ci de creierul meu. Mi s-a părut ceva foarte ciudat.

Însă ce s-a întâmplat în continuare a început să mă neliniștească. Ochii au început să-mi vibreze în cap. A fost o senzaţie foarte neplăcută. I-am spus dr. Winkler acest lucru. Pe urmă am auzit vocea dr. Proeckl, neurologul, care în mod evident de-abia intrase în încăpere. Mi-a spus să nu-mi fac griji şi că ceea ce trăiam era o reacţie psihologică, nu neurologică, la efectele stroboscopice. După câteva secunde şi spre marea mea uşurare, vibraţiile au încetat şi pe urmă am observat ceva mişcându-se la marginea dreaptă extremă a câmpului meu „vizual”. Am spus acest lucru şi dr. Winkler mi-a spus să întorc capul şi să văd ce era acolo. Mi-a spus că de-acum creierul preluase controlul asupra experienţei mele şi că luminile colorate aveau să continue să apară, chiar dacă întorceam capul la dreapta şi, făcând acest lucru, îmi depărtam ochii de stimulator. Mi s-a părut ceva greu de crezut, dar am făcut ce mi s-a indicat. Am fost uluit. Iluminarea continua chiar dacă nu o mai priveam direct pe Lucia. Am întors capul şi m-am „concentrat” asupra tulburării. Pe măsură ce imaginea s-a focalizat, mi-a sărit inima din piept. Știam că în continuare corpul meu se afla într-o cameră dintr-o casă din apropiere de Geneva, dar parte din mine se afla în cu totul altă parte.

Mă uitam în jos la o câmpie întinsă formată din serii de pătrate albe şi negre ca o tablă de şah. Vedeam pătratele dispărând într-un orizont care părea să sclipească slab albăstrui. Pe urmă mi-am dat seama că eram suspendat la câteva mii de metri deasupra câmpiei. Mintea mea pur şi simplu nu putea să înţeleagă senzația de localizare dual̆ă. Pe de altă parte,

mâinile au decis că era un loc periculos şi au apucat marginile fotoliului ca şi cum ar fi fost nişte menghine. Senzaţia de ameţeală era palpabilă. Exact când încercam să accept această situaţie, vibraţiile au început din nou, dar de această dată nu numai ochii îmi vibrau, ci întregul corp. Pe măsură ce vibraţiile s-au intensificat, am simţit ceva care mi s-a părut a fi un masiv aflux de sânge în cap şi am simţit că mă ridic de pe fotoliu. Mă rog, nu este chiar adevărat. Am avut senzaţia că o parte din mine vibra între interiorul şi exteriorul corpului meu. Eram convins că ceilalţi aflaţi în cameră puteau să-mi vadă corpul tresărind în sus şi în jos cu o frecvenţă înfricoşător de rapidă. M-am simţit ca un astronaut în vârful rachetei de lansare Apollo, în timp ce aceasta ar fi accelerat în direcţia spaţiului. A fost extrem de înspăimântător, dar şi extraordinar de uimitor. În orice caz, frica mi-a înfrânt fascinaţia şi l-am rugat pe dr. Winkler să o oprească pe Lucia. El a făcut acest lucru şi brusc am revenit la realitatea în care mă simţisem atât de în siguranţă în cursul ultimilor 56 de ani.

Indiferent ce mi s-a întâmplat atunci şi indiferent unde am călătorit în acea după-amiază caldă elveţiană, nu a fost în ceea ce numim „spaţiu consensual” — locul pe care îl împărţim cu ceilalţi, ca parte a experienţei noastre cotidiene a vieţii în această lume —, a fost în cu totul şi cu totul alt loc. Am trăit experienţa primei mele întâlniri cu subiectul cărţii pe care plănuiam să o scriu, o întâlnire care avea să-mi schimbe în totalitate abordarea acestui subiect incitant.

Experienţa mea m-a făcut să-mi dau seama că formulasem greşit întrebările. Să încerci să descoperi dacă experienţa extracorporală este adevărată sau imaginată înseamnă să-ţi scape complet ideea. Ce ar fi trebuit să fac era să pun sub semnul întrebării însăşi natura percepţiei şi, implicit, natura lumii fenomenale despre care simţurile ne spun că este atât de adevărată.

Cartea de faţă este o consemnare a căutărilor pe care le-am întreprins pentru a înţelege ce mi s-a întâmplat în ziua aceea în Elveţia şi pentru a include acea experienţă în modelul pe care începusem deja să-l dezvolt. În paginile ei trec în revistă dovezile potrivit cărora asemenea stări modificate

ale conştiinţei sunt experienţe subiectiv reale. Voi cerceta amănunţit ideile ştiinţifice conform cărora conştiinţa s-ar părea că se localizează în afara corpului şi, în cele din urmă, îmi voi prezenta propriile ipoteze cu privire la ceea ce se poate întâmpla când o persoană trăieşte asemenea percepţii. Ca şi în celelalte cărţi ale mele, nu voi face altceva decât să prezint informaţia. Tu, cititorule, eşti cel care va decide în final dacă îmi vei accepta sau nu concluziile.

Partea întâi
Experiența

Capitolul 1
Introducere

Experienţa malaya

Pe parcursul ultimilor ani, viaţa mea a devenit foarte stranie. Cu toate că am fost interesat încă din adolescenţă de ceea ce mulţi oameni numesc „fenomene ciudate”, abia după publicarea primei mele cărţi, *Is There Life After Death? — The Extraordinary Science of What Happens When We Die (Există viaţă după moarte? — Ştiinţa extraordinară care studiază ce se întâmplă după ce murim)* — am cunoscut foarte, foarte mulţi oameni care au trăit personal asemenea experienţe.

Pe de altă parte, eu am trăit experienţa unui număr redus de evenimente ciudate, iar acestea pur şi simplu pălesc şi sunt nesemnificative în comparaţie cu evenimentele uimitoare care îmi sunt explicate când ţin prelegeri, care îmi sunt trimise prin email de cititorii cărţilor mele sau care, mai nou, sunt postate pe forumul de pe internet. Însă lucrul cel mai ciudat este că în cea mai mare parte sunt permanent izbit cât de lumeşti şi „normale” sunt aceste experienţe. Este vorba despre oameni obişnuiţi, care au trăit evenimente extraordinare pentru care nu au nicio explicaţie. Pe bună dreptate, mulţi mi se destăinuie deoarece sunt speriaţi că dacă le-ar povesti prietenilor şi colegilor, vor fi etichetaţi ca având nevoie de tratament psihiatric.

După publicarea celei de-a doua cărţi, *The Daemon — A Guide to your Extraordinary Secret Self (Demonul — Un ghid al extraordinarului tău eu secret),* interesul faţă de mine şi ideile mele a crescut într-o asemenea măsură, încât m-am pomenit brusc invitat regulat la programe radio din

Marea Britanie şi Statele Unite. Iar odată ajuns notoriu, m-au contactat tot mai mulţi şi mai mulţi oameni. Am fost forţat să concluzionez că evenimentele extraordinare nu erau deloc rare. Pe bună dreptate, au fost fenomenal de comune. Mi-a fost clar că aceste persoane erau foarte dornice să-şi spună poveştile, deoarece voiau *răspunsuri*, răspunsuri potrivite care să poată *explica* exact ce s-a petrecut când au trăit inexplicabilul.

Pe urmă, într-o zi de luni, îmi făceam rubrica regulată de după-amiază la BBC Merseyside. La două săptămâni, aleg un subiect şi îl discut cu Billy Bitler, o celebritate locală, cunoscută pentru abordarea sa pragmatică şi pentru ascuţitul simţ al umorului. Billy este gazda ideală şi întotdeauna reuşeşte să-mi pună întrebările pe care ar vrea să le adreseze, în general, ascultătorul. În acea după-amiază, subiectul ales de mine au fost experienţele extracorporale. Era un subiect pe care îl cunoşteam doar tangenţial. În orice caz, ştiam destule pentru a face o scurtă trecere în revistă cu privire la ce înseamnă experienţă extracorporală, cum este cunoscută îndeobşte. Am explicat că ocazional, şi de obicei în perioade de stres sau de frică, oamenii afirmă că se regăsesc în afara corpului şi privesc lumea care îi înconjoară dintr-un alt loc. Alţii afirmă că pot să viziteze locuri îndepărtate în această stare; şi că s-au întâlnit chiar cu alte fiinţe, unele umane, altele nu.

În timp ce descriam acest fenomen, îmi dădeam seama că lui Billy i se părea totul puţin cam ciudat pentru gusturile lui. M-a întrebat cum era posibil; ce dovezi ştiinţifice existau pentru asemenea împrejurări? Am răspuns că nu cunoşteam suficient subiectul, dar era ceva ce-mi doream foarte mult să urmăresc. Steve Coleman, producătorul lui Billy, ne-a anunţat apoi în căşti că avea un ascultător care voia neapărat să intre şi să ne vorbească „în direct”. Billy şi cu mine am fost de acord şi în câteva secunde ascultătorul era în legătură cu noi.

Ascultătorul dorea foarte mult să discute cu noi un eveniment care se petrecuse în urmă cu mult timp, la sfârşitul anilor 1950, când îşi efectua serviciul militar în Malaya (actualmente Malaysia). Ne-a explicat că fusese treaz toată noaptea în serviciul de gardă şi tocmai se întorsese în cazarmă.

Când s-a așezat pe pat, și-a dat seama că uitase să-l trezească pe soldatul care trebuia să-i ia locul. S-a ridicat și a dat să traverseze încăperea către patul camaradului său. Când a făcut acest lucru, s-a simțit într-un fel ciudat. Își simțea corpul ciudat. Dintr-un motiv oarecare, s-a întors și s-a uitat la patul lui. Spre șocul lui absolut, s-a văzut stând nemișcat pe pat, privind în gol. În mod firesc, s-a speriat îngrozitor și s-a repezit înapoi, în celălalt capăt al încăperii, să sară înapoi în corpul lui. Nu a mai știut decât că s-a trezit în patul lui, după câteva ore.

Din tonul vocii lui, era clar că acest eveniment fusese multă vreme un mister pentru el. Nu putea să înțeleagă cum fusese cu putință să se trezească în afara corpului său, privindu-se pe el însuși, de la mică distanță. Căuta o explicație, pentru că în momentul respectiv nu era pe moarte, era pur și simplu extenuat, iar în noaptea aceea sufocantă din urmă cu mulți ani se petrecuse ceva ciudat; un lucru care pentru el era complet inexplicabil.

Am încercat abordarea mea normală, aceea de avocat al diavolului. L-am întrebat dacă ar fi fost posibil să fi dormit în acele momente. „Nu”, a fost replica foarte precisă, „eram foarte obosit, dar eram cât se poate de treaz.” Acest om era absolut de neclintit în convingerea că timp de câteva secunde, cu peste 50 de ani în urmă, trăise experiența unei întâmplări total inexplicabile în limitele înțelegerii noastre științifice a mecanismului lumii. Oamenii nu pot să-și părăsească pur și simplu corpul și să rătăcească primprejur, în lumea exterioară. Conștiința este creată de creier și este localizată în creier. Să sugerezi că o conștiință poate să existe în afara creierului înseamnă că întregul nostru model materialist este greșit — că mintea omului poate să existe fără să aibă nevoie de un corp care să-i asigure oxigenul, de ochi care să proceseze undele luminoase și de urechi care să proceseze undele sonore. Mai mult de-atât, înseamnă că și conștiința se poate deplasa prin lumea externă fără să aibă vreun mijloc evident pentru a face acest lucru. În starea sa neîntrupată, tânărul soldat nu avea picioare care să-l poarte pe pardoseala cazărmii. Cum ar fi putut să „meargă” undeva?

După ce ascultătorul şi-a terminat de descris experienţa, a fost clar că atât Billy, cât şi eu eram destul de năuciţi. Aveam din nou de-a face cu un domn în vârstă, aparent normal, bine echilibrat, care descria un eveniment extraordinar în direct, la radio.

Suzanne Segal

La revenirea acasă, îmi fusese de-a binelea stârnit interesul faţă de experienţele extracorporale. Am început să citesc despre acest subiect şi din nou, spre surprinderea mea, am descoperit că era un fenomen mult mai comun decât crezusem. Şi, într-adevăr, am descoperit mai departe că psihologii şi psihiatrii moderni nu resping cu totul acest fenomen şi că în ultimii ani au fost întreprinse numeroase studii interesante. Mai mult de-atât, oamenii de ştiinţă au înlocuit termenul cât se poate de greoi şi negativ nuanţat de *experienţă în afara corpului* cu altul care are un potenţial mai redus de a provoca reacţii negative. Noul termen este „ecsomatic”. Este un cuvânt cu mult mai precis, care acoperă toate experienţele în care conştiinţa pare să se afle în afara corpului. Şi exact asta înseamnă ecsomatic — „*ec*” indică situarea în exterior şi „*soma*” înseamnă în limba latină „corp”.

Am fost surprins să descopăr că au fost scrise multe lucrări academice pe această temă şi că au fost consemnate sute de cazuri. Unul mai ales mi-a atras atenţia. Este al unei femei tinere de origine americană, pe nume Suzanne Segal, care locuia la Paris la începutul anilor 1980.

În primăvara anului 1982, aştepta un autobuz să se ducă acasă de la un curs de naşteri, când s-a întâmplat ceva foarte ciudat. Când se apropia autobuzul, a simţit că-i pocnesc urechile şi brusc a avut senzaţia că era închisă într-un fel de câmp de forţă care o înconjura şi devenise un fel de barieră între ea şi lumea exterioară. Preţ de câteva secunde a fost total dezorientată şi apoi şi-a dat seama că trupul ei acţiona ca şi cum nu s-ar fi mai aflat sub controlul ei. Ceea ce s-a întâmplat pe urmă avea să-i schimbe viaţa. În cartea sa *Collision with the Infinite (Ciocnire cu infinitul)* Suzanne Segal descrie incidentul:

> Am ridicat piciorul drept să urc în autobuz şi m-am ciocnit frontal cu o forţă invizibilă care a intrat în conştiinţa mea ca un baton de dinamită care explodează, spulberând poarta către conştiinţa mea şi scoţând-o din ţâţâni, iar pe mine despicându-mă în două. În spaţiul care a apărut, partea pe care anterior o numeam „eu” a fost smulsă din locul ei obişnuit din interiorul meu şi a fost pusă într-un nou loc, cam la un pas în urmă şi la stânga faţă de capul meu. „Eu” era acum în spatele corpului meu şi privea lumea fără să folosească ochii corpului.[2]

Brusc, s-a trezit în afara corpului ei, existând într-un spaţiu în spate şi la stânga fiinţei sale corporale. Suzanne Segal şi-a descris noua localizare în timp şi spaţiu ca fiind „un nor de conştiinţă”.

Aceasta a fost o versiune similară, dar chiar mai puternică decât ce i s-a întâmplat ascultătorului de la BBC Merseyside. Această întâmplare i-a schimbat cu totul viaţa lui Suzanne Segal, iar începând din acel moment a părut să existe în două lumi. Dar ce anume i se întâmpla ei şi tuturor celorlalţi oameni care au trecut prin această experienţă? Suferă toţi pur şi simplu de o manie sau, mai grav, sunt mincinoşi care caută să atragă atenţia asupra lor? Ei bine, nu pot să mă pronunţ în privinţa lui Suzanne Segal, deoarece nu ne-am cunoscut direct. Pe de altă parte însă, citindu-i cartea, am ajuns la concluzia că era o femeie tânără foarte echilibrată. Şi chiar aş fi încercat să iau legătura cu ea ca să discutăm evenimentele, dar, în mod tragic şi, poate, încărcat de semnificaţii, a murit în anul 1997 din cauza unei tumori cerebrale.

Este important să ţinem seama de faptul că este posibil ca ştiinţa să se afle la începutul unei noi paradigme ce poate lua în calcul şi anomalii precum cea care mi-a fost prezentată atunci în studioul de radio. Într-adevăr, mulţi oameni de ştiinţă lipsiţi de prejudecăţi observă cu regularitate că următorul catalizator va fi reprezentat de o descoperire legată de modul în care înţelegem natura conştiinţei. Şi aceasta deoarece conştiinţa şi implicaţiile ei ridică probleme insurmontabile pentru actuala paradigmă ştiinţifică. Conştiinţa sinelui în cadrul unui univers aparent inconştient pur

şi simplu nu are sens, iar fenomenele paranormale prezintă şi ele anomalii care pot să fie indicatoarele unui model al ştiinţei până acum necunoscut; un model în care mintea creează materia, şi nu materia creează mintea.

Însă mai sunt o mulţime de „anomalii” care nu se încadrează în paradigma actuală. Ca să dau un singur exemplu, oamenii de ştiinţă admit cu uşurinţă că lipseşte 71,3 la sută din universul nostru.[3] Acest procent de 71,3 la sută constă în ceva care se numeşte „energie neagră”. Are această denumire deoarece nu are nimeni nici cea mai vagă idee despre ce ar putea să fie cu adevărat. Se ştie numai că, pentru ca universul să fie echilibrat, acest „ceva” trebuie să existe. Însă şi mai ciudat este că restul de 28,7 la sută este format din ceea ce este cunoscut sub denumirea de „materie barionică” şi din încă o substanţă misterioasă, cu numele de „materie neagră”. Materia barionică este tot ceea ce observăm în universul fizic; de fapt, aceasta este „materia” aşa cum o ştim noi şi este definită ca având o localizare, întindere şi masă. Materia neagră este o altă formă necunoscută a materiei, despre care ştim că există datorită faptului că atracţia gravitaţională pe care o exercită atrage materia barionică. Aşadar, universul fizic pe care pune atât de mult preţ paradigma noastră modernă reprezintă doar o mică parte dintr-un univers cu mult mai mare, pe care pur şi simplu nu-l putem detecta.

Este oare posibil ca explicaţia pentru ce li s-a întâmplat ascultătorului meu şi lui Suzanne Segal să se găsească în misterele „energiei negre” şi ale conştiinţei?

Cartea pe care o ţii acum în mâini, cititorule, este rezultatul unui şir de zece luni de studiu intens şi discuţii. Am reuşit să iau legătura cu unii dintre cei mai importanţi practicieni şi experimentatori din lume din domeniul experienţei ecsomatice. De asemenea, am trecut în revistă mare parte din materialele cele mai recente din domeniul ştiinţific, de la neurologie la fizica cuantică. Cred sincer că, procedând în acest fel, am conceput o ipoteză care ne poate ajuta, şi nu spun mai mult de-atât, să explicăm ce se petrece. Dacă am dreptate, înseamnă că ceea ce înţelegem noi ca fiind realitatea nu este nici pe departe ceea ce credem noi că este.

În restul paginilor acestei cărți voi prezenta un istoric, voi face o trecere în revistă a dovezilor și apoi voi prezenta modelul. Ca să respect terminologia științifică și să evit confuziile, mă voi referi la experiențele extracorporale cu formula „experiențe ecsomatice”, considerându-i ca fiind termeni interșanjabili, în funcție de context.

Așa cum se întâmplă întotdeauna în cazul cărților mele, tu, cititorule, decizi dacă ceea ce îți prezint este logic și rațional. Și, la fel ca mai înainte, dezbaterile și discuțiile sunt deschise pentru toată lumea pe forumul meu internațional, la adresa www.anthonypeake.com / forum.

2 Segal, Suzanne, *Collision with the Infinite*, p. 49, Blue Dove Press, 1998.

3 Kowalski, Marek; Rubin, David „Improved Cosmological Constraints from New, Old and Combined Supernova Datasets”, *The Astrophysical Journal* 686, pp. 749–78, University of Chicago Press, 27 octombrie 2008.

Capitolul 2
Explicația mistică

Definirea teritoriului

Pe parcursul ultimilor cinci ani, m-am întâlnit cu o mulțime de oameni care mi-au explicat răbdători că modelul universului pe care l-am prezentat în cărțile mele anterioare este reflectat în tradiția mistică, transmisă până la noi de inițiați și mentori încă din cele mai vechi timpuri. Pe de altă parte însă, nu am discutat niciodată cu adevărat, cât de cât detaliat, ideea că este posibil pentru conștiință să iasă din carapacea corpului și să călătorească atât în alte locuri din lumea exterioară pe care s-ar părea că o împărtășim cu toții, cât și în locuri cu mult mai exotice, care sunt la fel de reale.

M-am întâlnit și m-am împrietenit cu oameni cu pregătire în tradițiile șamanistă, cabalistă, teosofistă și mistică modernă, dar întotdeauna am evitat acest domeniu de dezbatere. Și aceasta, probabil, deoarece cărțile mele sugerează un model mental cât se poate de materialist. Propun un model cu ajutorul căruia chiar pe tărâmurile minții pot fi întâlnite locuri magice. Lumea exterioară, pentru majoritatea oamenilor, este o iluzie generată de creier, similară lumii prezentate în filmele *The Matrix* și *Vanilla Sky*. Prin urmare, ideea că omul poate să-și proiecteze mintea în spațiul exterior și să călătorească în el nu se încadra în aceste discuții.

Pe de altă parte însă, când am explicat că următoarea mea carte urma să fie o trecere în revistă a experiențelor ecsomatice, colaboratorii mei au început să încerce să-mi explice că, poate, modelul meu, cunoscut acum sub denumirea Bohmian IMAX, nu ar fi explicarea completă și nici chiar parțială pentru numeroasele și misterioasele stări alterate ale conștiinței.

Mi-au sugerat că lumile vizitate în cursul stărilor ecsomatice sunt foarte reale şi sunt de mult cunoscute ca fiind reale. Şi chiar au adăugat că s-ar putea să fiu surprins să descopăr că majoritatea tradiţiilor marilor religii au avut modele ale realităţii care implicau călătoriile ecsomatice.

Şi aşa s-a făcut că această călătorie a mea a început ascultând cu atenţie ce mi se spunea privitor la aceste tradiţii. Acest capitol va prezenta o trecere în revistă a lucrurilor pe care le-am descoperit şi cum, la finalul acestei treceri în revistă istorice, am fost surprins să descopăr că modelul meu şi modelul misticismului ezoteric brusc nu mai erau chiar atât de depărtate. Era, pur şi simplu, o chestiune de perspectivă.

Domeniul transcendenţei

Pentru mulţi oameni există o singură lume — lumea fizică. Putem călători în această lume folosindu-ne corpurile ca să ne deplasăm dintr-un loc într-altul. Această lume este consecventă prin faptul că închidem ochii, iar când îi redeschidem, este neschimbată. Să o numim „lumea consensuală”. Lumea consensuală este împărţită cu alte fiinţe omeneşti, cu animalele şi lucrurile lipsite de viaţă, toate părând să existe într-un spaţiu tridimensional. Între momentul în care adormim şi cel în care ne trezim, este posibil ca lumea consensuală să evolueze, pe parcursul absenţei noastre, însă în cea mai mare parte rămâne aceeaşi. Oamenii pe care i-am cunoscut înainte să adormim sunt practic neschimbaţi şi acelaşi lucru este valabil şi pentru personalitatea şi motivaţiile lor.

Pe de altă parte însă, când părăsim lumea consensuală şi pătrundem în lumea viselor, totul se schimbă. Lumea consensuală pare să se depărteze de noi şi pătrundem într-o altă lume, care nu mai este consecventă. Această lume nu mai are continuitate, o hartă sau o geografie definitive. Legile ştiinţei nu par să se mai aplice în acest loc şi oamenii pe care îi întâlnim în această lume nu mai sunt consecvenţi. Într-adevăr, este posibil să întâlnim oameni despre care ştim că sunt morţi. Putem descoperi că suntem în stare să zburăm. Putem întâlni personaje mitologice, împrejurimi şi locuri ciudate. Timpul pare şi el să devină elastic şi maleabil. Când ne trezim, în

cele din urmă, revenim în lumea consensuală, care rămâne coerentă şi sigură. Cu prima ocazie când adormim din nou, suntem catapultaţi înapoi în lumea viselor, dar de regulă într-una cât se poate de diferită de cea pe care am părăsit-o. Lumea viselor este definită prin lipsa de continuitate sau permanenţă.

Atât cât ne pot călăuzi consemnările scrise şi cât putem să concluzionăm în limite rezonabile, de când omul a discutat despre lumea sa interioară cu celelalte fiinţe omeneşti, acest tărâm al viselor şi halucinaţiilor a constituit o fereastră către o altă realitate. Acesta este tărâmul pe care omul poate să întâlnească lumea spiritului şi, posibil, domeniul zeilor. Pe parcursul mileniilor, misticii, magicienii şi sfinţii au cunoscut această lume alternativă şi i-au trăit experienţa în termenii care le erau proprii şi, procedând astfel, au conceput tehnici şi procese prin care se poate intra şi ieşi din acest loc, după bunul plac. Aceşti „călători” le-au povestit apoi celor din jurul lor despre structura şi geografia acestor „planuri astrale”, surprinzător de consecvente. Către aceste tradiţii mistice ne vom îndrepta acum atenţia.

Şamanismul

Şamanismul este recunoscut ca fiind cea mai veche religie a lumii. Menţiuni despre ritualurile sale au fost descoperite în picturile rupestre datând din jurul anului 6000 î.Hr.

Cuvântul „şaman” provine din limba vorbită de populaţia tungusă din Siberia. Cuvântul a fost transliterat în rusă, „şaman”. A fost interpretat ca însemnând „cel care ştie” sau „cel incitat, mişcat, înălţat”. A fost aplicat în general numeroaselor personaje tradiţionale, inclusiv vracilor, necromanţilor şi ecstaticilor, însă, în esenţă, şamanul este practicantul indigen a cărui capacitate constă în intrarea într-o stare de transă ce-i permite sufletului său să călătorească în lumile superioară şi inferioară ale spiritelor ori ale demonilor. Şamanul „călătoreşte” în această stare alterată a conştiinţei, în scopul pătrunderii în lumea spiritelor, ca mediator pentru tribul sau poporul lui.

Pentru a deveni șaman era necesar să existe o moștenire, în sensul că abilitatea de a călători în lumile superioară și inferioară s-a transmis în familie, însă, de regulă, se consideră că persoana respectivă are și particularități ciudate care sugerează abilități șamanice. Printre acestea se pot număra instalarea spontană a unor stări de transă, ecstatice, ori chiar un comportament tulburat sau chiar posedarea.

Siberia este considerată patria șamanilor, însă tradiția s-a răspândit încetul cu încetul în nordul Asiei și în America de Nord, Centrală și de Sud. Este logic să concluzionez că sistemul de credință a urmat rutele migrațiilor popoarelor nord-asiatice peste podul terestru străvechi dintre Siberia și Alaska și apoi spre sud, pe continentul american.

Cu toate că ritualul și tradițiile s-au schimbat peste milenii, șamanismul păstrează în continuare o serie de credințe centrale; relevantă pentru noi este cea în abilitatea șamanului de a-și părăsi corpul și de a vizita alte planuri ale existenței.

Mă aflu în fericita postură de a cunoaște câteva persoane cu pregătire în tradițiile șamanice. Printre acestea se numără Gary Plunkett și Sebastian Cheatham, ambii trăind în mod regulat călătorii șamanice și pregătindu-i pe alții pentru a ști cum să ajungă în aceste stări alterate ale conștiinței.

Gary mi-a spus că pentru abordarea cu succes a nivelurilor superior și inferior ale universului șamanic, călătorul trebuie să fie pregătit pentru înțelegerea simbolurilor și arhetipurilor care vor fi întâlnite la pătrunderea pe aceste tărâmuri lipsite de întrupare.

Pentru o creștere a nivelului conștiinței suficientă pentru atingerea unei stări prin care să poată începe călătoria șamanică, creierul trebuie să fie scos din starea lui normală. O metodă populară pentru aceasta este baterea șamanică a tobelor. Orice ritm repetitiv realizează acest lucru, după cum o pot atesta pasionații „culturii rave” moderne, dar forța și ritmul bătăilor în tobă par să aibă o eficiență deosebită. În timp ce se concentrează la bătaia în tobă, mintea intră într-o stare de transă. Călătorul șamanic se transferă apoi într-un alt loc, care se numește „lumea de mijloc” și poate părea, dar nu este, identică lumii noastre normale. Călătorul poate avea senzația că nu s-a

întâmplat nimic. Pe de altă parte, Gary mi-a explicat că modul cel mai bun de a testa acest lucru este să sari în sus. În lumea de mijloc, călătorul poate să descopere că se înalță tot timpul și nu mai revine pe pământ.

Oare nu este ceva identic cu o experiență ecsomatică clasică? Senzația de plutire este unul dintre primele lucruri pe care le simte persoana ce trece printr-o experiență ecsomatică în starea de părăsire a corpului — plutește sub tavan sau într-un punct aflat la o anumită distanță în urma și deasupra corpului său. Este important de subliniat aici că pentru persoanele cu pregătire în tradiția șamanică, acest loc nu este realitatea consensuală, ci un alt tărâm, identic cu ea din toate punctele de vedere.

Gary mi-a explicat că lumea de mijloc, deși reală, este creată din băncile de amintiri ale creierului și conține arhetipuri și simboluri cu caracter personal ale călătorului. Cu alte cuvinte, este creată din amintirile celui care trăiește experiența respectivă. Prin urmare, mediul aparent exterior al lumii de mijloc este modelat de minte din informațiile pe care le deține deja. Este ca și cum aș avea o imagine mentală a ceea ce se află în spatele meu. La modul general, știu despre ce ar trebui să fie, pentru că am stat de multe ori la această masă, în biroul meu. Pot să vizualizez un model cât se poate de precis și sunt sigur că într-o stare de semivisare aș putea să creez o imagine în câmpul meu vizual.

Din momentul în care își dă seama că se află în lumea de mijloc, călătorul șamanic are nevoie să-și caute ghidul șamanic sau totemul. Întotdeauna, acesta este un animal care se apropie de călător imediat după ce ajunge în lumea de mijloc. Uneori, poate fi întâlnită o altă persoană. Aceasta are de regulă o formă omenească și este numită „Învățătorul”. Învățătorul se manifestă prin imaginea unui arhetip specific călătorului. Poate să fie un personaj imaginar sau dintr-un film. De exemplu, în ultimii ani, mulți călători l-au întâlnit pe Gandalf din *Stăpânul inelelor*, pe Spock din *Star Trek* sau pe Obi Wan Kenobi din seria *Războiul stelelor.* Toate acestea sunt arhetipuri ale înțelepciunii și, fiind personaje fictive, constituie în mod cert arhetipuri generate interior.

Totemul sau Învățătorul îl ajută pe călător să găsească ceva care se numește „portalul”. În diferitele tradiții, acesta poate să difere, dar de obicei este o poartă, o ușă sau un alt gen de intrare. În tradiția celtică este de cele mai multe ori un copac cu o deschidere sau o intrare neobișnuită în trunchiul său. Aceasta îmi amintește de imaginile din minunatul film al lui Guillermo del Toro *Pan's Labyrinth*, în care tânăra eroină, Ofelia, își începe călătoria către lumea din adâncuri printr-o scorbură dintr-un copac bătrân. În mod evident, del Toro folosește imagini aparținând tradițiilor șamanice europene pentru desfășurarea poveștii sale foarte sugestive și extrem de mișcătoare.

Odată găsit portalul, călătorul șamanic trece prin el și descoperă un mijloc prin care poate să urce sau să coboare. Cu ajutorul totemului, hotărăște încotro să se îndrepte. Dacă urcă, intră în ceea ce, deloc surprinzător, se numește „lumea superioară” și, dacă coboară, se trezește în „lumea inferioară”.

Când un călător aflat în călătoria lui șamanică decide să se ducă în lumea superioară, găsește aici un loc eteric, plin de nori și de ceață. Călătorul se poate trezi chiar și zburând prin nori înainte să aterizeze undeva și să întâlnească numeroase ființe, unele oameni, altele animale, toate aflându-se acolo pentru a-l ajuta pe șaman să-și dezvolte abilitățile șamanice.

În cadrul tradiției șamanice, lumea inferioară este un tărâm fără limite, dar cu o puternică senzație de frumusețe naturală. Este un mediu foarte natural, cu condiții de junglă, deșert sau arctice.

Am fost intrigat de implicațiile modelului șamanic, deoarece sugerează în mod evident că experiența ecsomatică implică o căutare care include o călătorie lăuntrică în cotloanele cele mai ascunse ale minții, dar și o serie de întâlniri într-un loc real care a existat în lumea consensuală. Pe bună dreptate, în urma discuțiilor cu șamanii pe care îi cunosc, mi-a devenit clar că se întâlnesc o serie de lumi încărcate de arhetipuri extrase din cele mai profunde regiuni ale minții subconștiente. Pe de altă parte, semnificativ este faptul că aceste ființe par să aibă motivații proprii, ca și cum ar avea o

existență independentă de călătorul șamanic. Pentru mine, aceasta implică faptul că deși aceste lumi pot fi o creație a minții, sunt înzestrate și cu o realitate care concurează cu actualul nostru model materialist al funcționării universului.

De fapt, șamanismul nu poate să fie numit o religie propriu-zisă, în sensul general al religiilor care i-au urmat. Nu are tradiții scrise și ritualuri reale. Pe de altă parte însă, credința lui în niveluri ale existenței care depășesc lumea fizică a fost înglobată în multe dintre sistemele de credință mai organizate ale întinderilor asiatice și niciunde mai mult decât în religiile din nordul Indiei, din Tibet și din Nepal.

Religii din Asia de Sud-Est

Subcontinentul indian este locuit de milenii și cuprinde mărturii ale unora dintre cele mai vechi civilizații de pe planetă. Prin urmare, nu este deloc surprinzător că în această regiune s-au dezvoltat credințe religioase sofisticate și complexe.

Cea mai veche și, probabil, cea mai influentă este constituită dintr-o serie de credințe care sunt în mod colectiv cunoscute sub denumirea de hinduism. Se crede că această religie–filosofie este, probabil, cea mai veche religie vie a lumii, cu o vechime de cel puțin 5 000 de ani. Deși asociată în general cu subcontinentul indian, s-a răspândit în Asia și acum are adepți în toate colțurile lumii. Din multe puncte de vedere, este mai curând un mod de viață, decât o simplă religie.

Convingerea generală este că hindușii venerează mulți zei. Dar aceasta este o înțelegere greșită a dogmei fundamentale a hinduismului, respectiv a rolului lui Brahman. Brahman este Absolutul — o ființă lipsită de formă, care există în toate lucrurile și este prezentă pretutindeni, este atotștiutoare, atotputernică și transcende spațiul și timpul. Simplu spus, tot ceea ce există este Brahman și aici sunt incluse toate ființele vii, inclusiv omul.

Universul material pe care îl percepem cu simțurile noastre este *maya*, o iluzie, o lume a visului lui Brahman. Ca atare, noi, fiind elementele lui Brahman, existăm în cadrul unui vis lucid pe care îl visăm (ca Brahman).

Ceea ce considerăm că este corpul nostru fizic este alcătuit dintr-un element care există în *maya* şi un corp subtil, cunoscut sub denumirea de *Sukshma sarira* ori *Sukshma sharira.* Corpul fizic este un simplu container al corpului subtil, iar la moarte, *Sukshma* pur şi simplu se reîncarnează, căpătând o nouă viaţă. În acest corp subtil se află *Li ga Śarīra*. Acesta este echivalentul a ceea ce numim receptivitate conştientă.

În scrierile străvechi ale hinduismului se pot găsi multe referinţe la ideea că acest corp subtil şi *Li ga Śarīra* pot să părăsească limitele corpului fizic pentru a călători în alte locuri. Astfel, se pot găsi referinţe la ceea ce este îndeobște cunoscut drept cele opt *siddhis.* Acestea sunt puteri supranaturale care pot fi cultivate prin meditaţie profundă şi studiu. Cel de-al şaselea *siddhi* este descris ca fiind „zborul prin aer”. Mulţi comentatori consideră că înseamnă experienţa extracorporală.

Desigur, în cadrul unui sistem de credinţă care propune că lumea fizică este doar visul lui Brahman, este axiomatic să se presupună că acel corp subtil poate călători oriunde dorește în peisajul visului, singura restricţie fiind lipsa de imaginaţie.

În anul 566 î.Hr., s-a născut un prinţ cu numele Gautama Siddhartha în ţara cunoscută acum sub numele de Nepal. Tatăl lui era regele poporului hindus *sakya* şi tânărul Gautama a fost crescut în sistemul de credinţă hindus. Însă la vârsta de 30 de ani a plecat în căutarea iluminării şi cinci ani mai târziu a găsit-o, pe când stătea sub un arbore bodhi, într-un loc numit Bodh Gaya, din statul indian actual Bihar. De cum a ieşit din starea de meditaţie, a fost un buddha, o fiinţă iluminată. Începând din acea zi, a străbătut ţara predicându-şi viziunea asupra felului în care omul trebuia să-şi trăiască viaţa. La moartea lui, în Kusingara, aflat în regiunea Oudh, noua lui religie s-a dezvoltat paşnic din hinduism şi în decursul câtorva decenii s-a răspândit în tot sudul Asiei.

Cu toate că budismul a prins rădăcini în cea mai mare parte din sudul şi sud-estul Asiei, un puternic element mistic s-a dezvoltat în munţii Tibetului, unde, cred cercetătorii, a întâlnit şi a asimilat multe concepţii ale unei tradiţii mult mai vechi, şamaniste. Într-adevăr, o şcoală de budism tibetan

încă mai aplică aceste credinţe în învăţăturile sale. Cunoscută sub numele de Bön, această şcoală venerează o mică structură din creier numită glanda pineală. Pentru adepţii şcolii Bön, acest organ este poarta către stările alternative ale conştiinţei.

O altă şcoală tibetană, ulterioară, care prezintă un interes deosebit în privinţa experienţelor ecsomatice este budismul Vajrayana. Potrivit învăţăturilor acestei şcoli, există un proces numit „yoga visului”. Tibetanii cred că există trei stări mentale. Acestea sunt starea de veghe, de somn şi de vis. Ei consideră că aceste stări corespund vieţii, morţii şi renaşterii.

De o mare semnificaţie, poate, pentru tentativa noastră de înţelegere a experienţei ecsomatice, este faptul că adepţii şcolii Bön şi ai tradiţiei „yoga visului” sunt cei care au testat stimulatorul LL când doctorul Winkler şi colaboratorii săi au efectuat o călătorie în Tibet în luna aprilie a anului 2010. Ne amintim din prolog că practicanţii acestei tradiţii străvechi, cvasişamaniste, au considerat că efectul stimulatorului luminos era profund. În această tradiţie, sursa nonduală a conştiinţei este descrisă ca o sferă multicoloră de lumină — exact cum au descris-o şi tibetanii care au trecut prin experienţa stimulatorului. Câteva zile mai târziu, doctorul Winkler, în cursul unei vizite la palatul Potala, din Lhasa, a observat o colecţie mult venerată de glande pineale osificate de elefant. Când s-a interesat în legătură cu ele, a fost informat că era vorba despre relicve extrem de sfinte pentru adepţii tradiţiei Bön. Vom descoperi ceva mai târziu cât de importante se pot dovedi a fi sub aspectul unei posibile explicaţii a experienţelor ecsomatice.

Este important ca, în visele din timpul vieţii, omul să încerce să devină lucid, deoarece asta îl ajută să înţeleagă ce se întâmplă de fapt când o va întâlni pe temuta „bardo” în viaţa de apoi. Dacă devine lucid, omul îşi dă seama că starea bardo este o creaţie a minţii. Dacă nu, omul va presupune că este reală şi o prelungire a stării de veghe. Ceea ce ajută la înţelegerea acestui fapt este un concept cunoscut sub numele de „lumina limpede a morţii”. De fapt, această lumină limpede este „adevăratul eu” al omului şi, contopindu-se cu ea, sufletul poate să evite renaşterea obligatorie care le

este impusă celor care rămân în starea bardo, neştiind care este adevăratul ei scop. Devenind literalmente o „fiinţă luminată”, sufletul îşi aminteşte toate vieţile anterioare şi poate să hotărască dacă vrea să se întoarcă să urmeze din nou ciclul naşterii şi morţii.

Textele budiste ale şcolii Tantra învaţă cum este posibil să se ajungă la luciditate în starea de vis, întâlnind „lumina limpede a somnului”. După cum sugerează şi denumirea, este o stare asociată „luminii limpezi a morţii”, care poate să fie întâlnită la limita dintre starea de veghe şi starea de somn. Dacă întâlnirea este realizată cu succes, omul respectiv devine lucid în starea de vis.

În învăţăturile Dzogchen, scopul fundamental este ca omul să rămână lucid atât în starea de veghe, cât şi în starea de vis. Este un aspect important. Potrivit şcolilor ezoterice de budism, toate fiinţele omeneşti se află într-o permanentă stare de subiluminare. Cred că sunt deplin conştiente în starea de veghe, dar este doar o iluzie. Numai aducându-se lumina limpede în starea de veghe, omul poate să devină conştient că ceea ce percepe în starea de veghe e, de fapt, o proiecţie a minţii. Când ajunge să înţeleagă lucrul acesta, omul respectiv se poate elibera din cătuşele zămislite de minte şi poate să devină cu adevărat o „Fiinţă Curcubeu”, o fiinţă făcută din lumina însăşi. La moarte, din corpul lui vor mai rămâne doar unghiile şi părul.

Asemenea concepţii au făcut parte un timp îndelungat din tradiţiile marilor religii ale Asiei, al cărei sistem central de credinţă afirmă că lumea nu este altceva decât o iluzie a minţii. Pe de altă parte însă, poate fi o surpriză pentru cei care nu sunt familiarizaţi cu aceste lucruri, dar marile religii occidentale au toate, la bază, tradiţii ezoterice care sugerează că materia fizică nu este ceea ce pare şi că există lumi în spatele lumii ce ne este dezvăluită de simţuri.

Tradiţia principală şi cea care a influenţat, probabil, credinţe asemănătoare în cadrul creştinismului (gnosticismul) şi islamismului (sufismul) este şcoala iudaică a misterelor, cunoscută sub numele de Cabala.

Cabala

Pentru cabaliști, tot ceea ce *este* emană din ceea ce este cunoscut drept „Unul”. Prin asta, ei se referă la YHVH. Această ființă este mai presus de orice capacitate de înțelegere. Și pe bună dreptate, „el” poate să fie definit numai prin ceea ce nu este. Unul este o unitate a tuturor lucrurilor. Prin urmare, nu se poate scrie nimic despre YHVH în afară de faptul că este. În cadrul acestor învățături, YHVH este „neantul”, deoarece este, literalmente, în afara puterii de cunoaștere a omului.

Dintr-un motiv necunoscut sau imposibil de cunoscut, „Unul” a pus în mișcare procesul care, în cele din urmă, a condus la lumea vizibilă pe care o percepem noi. Pe de altă parte însă, lumea noastră este ultima dintr-o serie de „emanații” care au izvorât din YHVH, fiecare încă puțin mai fizică decât cea din care a emanat. Inițial, există numai puritatea spiritului și pe măsură ce avansăm prin diversele emanații, ajungem într-un punct în care „spiritul” este captiv în materie.

Lumea cea mai înaltă este cunoscută sub numele de Atziluth. Este cea mai apropiată de „Lumina Nelimitată” care este Mintea Divină. Este cunoscută și drept lumea Focului. Următoarea este cunoscută drept Beriah — lumea în care pot fi găsite „arhetipurile”. La fel ca „Formele” lui Platon, sunt realitățile cele mai pure ale universalităților concepute de minte. Ca reflectare a celor patru elemente, aceasta este lumea Aerului. În această cosmologie acționează ca barieră între Atziluth și următorul nivel, unul de mare importanță pentru orice experiență ecsomatică. Se numește Yetzirah și este echivalentul planului astral. Acesta este cunoscut ca lumea Apei. În cele din urmă, avem lumea materială în care există corpul fizic. Aceasta este cunoscută drept Assiah (Acțiunea).

În tradiția cabalistă, fiecare psihic uman constă din trei elemente legate. Elementul cel mai aproape de Divin este cunoscut ca *Yechidah.* La rândul ei, această ființă are trei elemente: Eul Divin (*Yechidah*), Voința Adevărată (*Chiah*) și Intuiția (*Neshamah*). Eul cotidian, ființa care se numește „Eu” și există în cadrul lumii materiale, se numește *Ruach.* Ruach este legat de pământ, iar Yechidah de foc. Aceasta este o reflecție a adevăratelor lor

naturi. Ruach este înrădăcinat în lumea materiei fizice, în vreme ce Yechidah este cu mult mai eterică, reflectând modul în care pare să se comporte focul. De exemplu, focul se ridică întotdeauna deasupra pământului şi pare să zboare între existenţă şi nonexistenţă.

Corpul fizic, cunoscut ca *Guph*, este o extensie a eului inferior. Este negânditor şi nu are aspecte spirituale. Este înrădăcinat în lumea fizică şi la moarte revine la constituenţii săi fizici.

Ruach există în Assiah. Aceasta este lumea cotidiană a materiei, înrădăcinată în fizic şi respectând toate legile fizice care au fost descoperite de ştiinţa materialistă. Pe de altă parte însă, în vis şi în stările alterate, lumea Yetzirah poate să fie întâlnită, fie şi pentru scurtă vreme. În timp ce se află în aceste stări, Ruach poate să perceapă perspective şi intuiţii uimitoare. Acest model este apropiat de experienţele călătorilor ecsomatici pe care le vom întâlni în această carte. Pe bună dreptate, acest model va fi recunoscut iute în raport cu experienţele unor călători ecsomatici precum Robert Monroe şi Ingo Swann.

Potrivit învăţăturilor Cabalei, universul constă în 10 niveluri, sfere ori sephiroţi. Acestea sunt Hokmah, Kether, Yesod, Hod, Netzach, Tiphareth, Geburah, Chesed, Binah şi Malkuth. În luna septembrie 1994, fondatorul şi preşedintele organizaţiei *Philosophers of Nature (Filosofii naturii)*, Jean Dubuis, a ţinut prelegeri asupra adevăratei naturi a realităţii dintr-un punct de vedere cabalistic modern. Este important de ştiut că Dubuis este un om de ştiinţă cu pregătire de specialitate, care a lucrat ca specialist în fizică nucleară împreună cu Jolliot Curie, laureat al Premiului Nobel. Astfel, el a admis că în cursul unei experienţe extracorporale sau al unui vis lucid, călătorul ajunge la unul din cei şapte sephiroţi. Iar potrivit lui Dubuis, acestea sunt indiciile pentru identificarea locului:

Yesod	Un loc de lumină palidă, adeseori încărcat cu reprezentări ale Pământului.
Hod	Un palat din poveşti, cu o încăpere magică, un laborator de alchimie şi un observator astrologic. Din anumite motive,

	Hod poate să fie înfricoşător.
Netzach	Inspirat de natură, aici predomină lucrurile verzi. Poate să apară ca o jumătate de copac sau ca un palat colorat luxuriant sau ca o combinaţie a amândurora.
Tiphareth	Asemănător palatului regilor Franţei de la Versailles, cu tot cu floarea de crin. Este strălucitor, are ferestrele largi şi cerul este întotdeauna albastru.
Geburah	O citadelă, dar confortabilă.
Chesed	Adeseori o clădire religioasă enormă sau un castel cu un mare templu inclus în el.
Binah	Adeseori cunoscut ca o piramidă sau un templu masiv cu un singur turn.

Hokmah şi Kether depăşesc capacitatea de înţelegere şi, prin urmare, nu pot fi percepute în cursul unei experienţe extracorporale. Dubuis le descrie astfel:

> Hokmah şi Kether există dincolo de capacitatea de percepţie a imaginilor, a psihicului. În cel mai bun caz se poate spune că Hokmah ar fi o experienţă a absenţei spaţiului — sau totul din creaţie existând în acelaşi loc — şi Kether, un unic punct. În mod evident, acestea două sunt strâns legate şi sunt într-adevăr aspecte ale aceluiaşi lucru: unitatea care există la toate nivelurile.
>
> În final, el menţionează planul pământesc:
>
> Malkuth: Lumea noastră fizică cu întreg Pământul fiindu-i templul.[4]

Ceea ce este interesant este că Dubuis insinuează că nu călătorim astral în propriul nostru sephiroth. Aceasta contrazice relatările privitoare la experienţele extracorporale legate de o stare din pragul morţii şi experienţele extracorporale spontane sau autoinduse, aşa cum au fost ele descrise de multe persoane care au trăit aceste stări. Dacă Dubuis are

dreptate, aceasta ar explica de ce toate încercările de a obține dovezi ale experiențelor extracorporale au fost dezamăgitoare la extrem și că, de fapt, ceea ce se raportează ca experiențe extracorporale sunt, în realitate, vise lucide sau vizite în alți sephiroți care pot părea asemănători cu Malkuth.

Învățăturile Cabalei au avut o influență profundă asupra multor școli mistice occidentale. Modelul general, așa cum este el descris mai înainte, este reflectat în tradițiile ermetice ale Renașterii și străbat multe școli secrete și semisecrete ezoterice, cum ar fi: The Order of the Golden Dawn (Ordinul Zorilor de Aur), The Builders of the Adytum (Constructorii Adytum), The Society of the Inner Light (Societatea Luminii Interioare) și cel mai mare și mai influent dintre grupurile moderne, The Servants of the Light (Slujitorii Luminii). În orice caz, cel mai important grup care a adus aceste concepte în fața publicului larg este reprezentat de Teosofiști (Theosophists) și asupra lor ne vom îndrepta acum atenția.

Teosofia

La sfârșitul secolului al XIX-lea a avut loc o importantă renaștere spirituală în lumea occidentală. În afara unei fervori crescute în lumea creștinismului, s-a manifestat și un nou interes față de învățăturile religiilor Orientului Apropiat și ale Asiei de Sud, mai exact ale Cabalei iudeilor și ale învățăturilor ezoterice ale hinduismului și budismului.

Din toate aceste grupuri, cel care a avut cea mai mare influență a fost Teosofia, care în continuare prosperă, având lojă în întreaga lume anglofonă. Pe bună dreptate, o mare parte din învățăturile Teosofiei prezintă similitudini strânse cu „yoga visării” și cu învățăturile școlii Dzogchen, discutate anterior. Este rezonabil să se concluzioneze că fondatorul acestei mișcări, Helena Blavatsky, a învățat aceste concepte în cursul călătoriilor sale în Tibet din anii 1850.

Teosofia spune că există numeroase niveluri imperceptibile ale minții și realității și că se poate călători în acestea atât intern, cât și extern. Aceste niveluri sunt populate cu numeroase ființe conștiente; unele dintre ele sunt

ostile,iar altele vor să ajute la evoluția omenirii atât colectiv, cât și individual.

Suntem captivi în iluzia materiei. Acesta este planul cel mai redus al existenței. Pe măsură ce se urcă pe aceste planuri, densitatea se reduce până când, pe planul cel mai înalt, al șaptelea, tot ceea ce există este spirit pur. Ființele omenești, potrivit lui Blavatsky, evoluează prin aceste planuri cu scopul fundamental de a deveni ființe pur spirituale.

Aspectul de interes este că Teosofia ne învață că aceste niveluri se suprapun astfel încât, de fapt, există o parte a celui de-al doilea plan care este accesibilă unei persoane de pe primul plan. Blavatsky sugerează că este accesibilă trăirea experienței altor planuri, dar numai de către ființele omenești deosebit de evoluate, care și-au petrecut multe vieți pregătindu-se pentru aceasta.

Acești indivizi evoluați sunt inițiați și sunt cunoscuți pentru spiritualitatea lor extremă la nivelul acestui plan. De obicei devin mentori spirituali, cum sunt Buddha și Iisus.

Așa cum există Șapte Planuri, și noi avem șapte corpuri, fiecare reflectând densitatea încontinuu scăzătoare a planului respectiv.

Corpul fizic este numit „eteric”. Acest corp coincide cu *soma*, dar nu este exclusiv materie. În cadrul structurii sale există mai mulți centri ai conștiinței și energiei. Acestea se numesc „chakre”. Corespunzător temei generale, există șapte chakre principale și ele funcționează ca niște conductori pentru „kundalini” sau „energia terestră”. În schimb, următorul corp este cel semnificativ pentru experiențele ecsomatice. Acesta este „corpul astral”, care are aceeași consistență materială ca și planul astral și poate să călătorească în cadrul acestui plan în timpul somnului.

Pe de altă parte, și acest fapt are o anumită însemnătate, teosofii cred că acest corp eteric poate să călătorească în alte locuri ale planului terestru dacă poate să acceseze regiunea care se suprapune între acest plan și planul astral. Este posibil ca acest lucru să fie echivalent cu experiența extracorporalității, așa cum este ea relatată? Potrivit lui Blavatsky, mentorii

ei tibetani au informat-o că organul cel mai important al corpului este glanda pineală. Blavatsky scria:

> (Glanda pineală) este în realitate însuşi sediul conştiinţei celei mai înalte şi mai divine a omului, mintea sa omniscientă, spirituală şi atotcuprinzătoare.[5]

Această temă a fost continuată de studentul ei, C.W. Leadbeater, care a avansat ipoteza că glanda pineală a reprezentat punctul focal al energiilor primite de pe planurile superioare. Pe bună dreptate, Leadbeater a sugerat mai departe faptul că acest concept al „sufletului” era incorect: omul evoluează prin cele şapte corpuri şi devine spiritual gradual, în trepte.

Este evident că Blavatsky nu a fost iniţiatoarea acestei ipoteze, însă a fost unul dintre autorii care au publicat primii informaţia secretă, despre care a afirmat că fusese transmisă mai departe pe parcursul secolelor. Vom descoperi peste câteva capitole cât de uimitoare este această observaţie când vom trece în revistă cauzele neurologice ale experienţelor ecsomatice.

Blavatsky şi teosofiştii au mai lansat un concept în gândirea occidentală, care provoacă actualmente un mare interes în domeniile cosmologiei şi fizicii cuantice şi pe care îl numeau „cronică akashică”. Termenul *akasha* este o expresie sanscrită care înseamnă „cer” sau „eter”. Această substanţă mistică este pretutindeni şi în ea sunt înregistrate fiecare acţiune, emoţie, gând, senzaţie şi experienţă a tuturor fiinţelor vii.

Este asemenea unei colosale baze de date care conţine o înregistrare a tuturor lucrurilor. Misticii sugerează de multe ori că această informaţie poate să fie accesată în anumite stări amplificate de conştiinţă şi datele pot fi descărcate pentru utilizarea ulterioară.

Blavatsky descria *akasha* ca fiind forţa vitală universală care se manifestă în fiinţele vii, ca un lucru care le-a fost cunoscut ocultiştilor de-a lungul secolelor sub denumirea *anima mundi*, „sufletul lumii”. Cronica akashică sau „Cartea vieţii” este termenul folosit de teosofişti pentru informaţia stocată în *akasha*.

După cum vom descoperi mai târziu, când vom face cunoştinţă cu ştiinţa experienţelor ecsomatice, acest concept este cu mult mai mult decât o simplă idee mistică şi este foarte posibil să reprezinte un element crucial al înţelegerii noastre în legătură cu ceea ce se petrece cu adevărat când cineva percepe că îşi părăseşte corpul şi călătoreşte în alte locuri.

Concluzie

Desigur, toate exemplele de mai înainte privitoare la credinţele tradiţionale şi mistice se bazează pe experienţe subiective. Este posibil ca aceste observaţii să se fi bazat pe experienţe „reale”, dar realitatea este cea a experienţei interioare a misticului, şamanului sau expertului. Deşi fascinant pentru discuţii, un asemenea material nu conţine nicio „dovadă” care să poată fi considerată „ştiinţifică”. Pe de altă parte însă, un alt mister care a fost relatat secole întregi este un fenomen pe care actualmente îl cunoaştem sub denumirea de experienţă în pragul morţii. În ultimii ani s-a manifestat un interes masiv faţă de acest subiect şi au fost scrise numeroase cărţi care au devenit succese de vânzări, care descriu ceea ce s-a relatat că s-ar petrece când conştiinţa omenească se apropie de moarte. Există multe descrieri diferite, dar apare o constantă pe care o menţionează toate persoanele care au trăit această experienţă: senzaţia părăsirii corpului şi a călătoriei într-un alt loc, în cursul căreia persistă conştiinţa de sine. Asupra acestui fenomen fascinant ne vom concentra acum atenţia.

4 Stavish, Mark, *Between The Gates — Lucid dreaming, Astral Projection and the Body of Light in Western Esotericism*, pp. 103–4, Weiser Books, 2008.

5 Blavatsky, H.P., *The Key To Theosophy*, p. 121, Theosophical University Press, 2002.

Capitolul 3
Misterul experienței în pragul morții

George Ritchie & Raymond Moody

Timp de aproape zece ani, am fost membru specialist al unei organizații intitulate International Association of Near Death Studies (IANDS) — Asociația Internațională pentru Studii asupra Pragului Morții. Ceea ce m-a atras către această asociație de specialiști din medicină, psihiatri, psihologi și laici entuziaști a fost interesul lor față de fenomenul cunoscut ca *experiență în pragul morții*. Eram de mult fascinat de implicațiile acestei stări psihologice ciudate care a fost consemnată de la începuturile înregistrărilor scrise. Din punctul meu de vedere, experiențele în pragul morții, dacă sunt înțelese mai detaliat, reprezintă un posibil mijloc prin care așa-numitele fenomene paranormale pot fi explicate folosindu-se metode științifice. După mulți ani de parcurgere a unor materiale voluminoase pe tema experiențelor în pragul morții sunt în continuare de această părere. Mai mult de-atât, cred că aspectele extracorporale ale experiențelor în pragul morții au o importanță crucială pentru a ne face să înțelegem mecanismele ambelor fenomene. Intenția mea este să trec în revistă raporturile strânse dintre experiențele în pragul morții și, în unele cazuri, chiar de moarte și experiențele extracorporale. Voi încerca, de asemenea, să prezint unele contraexplicații care sugerează că fenomenul poate să fie pur și simplu o halucinație produsă de creierul aflat pe cale să moară.

Interesul vremurilor moderne față de acest subiect a început la mijlocul anilor 1960, când un tânăr student la filosofie a trăit o experiență foarte ciudată, relatată de un psihiatru, doctorul George Ritchie. Studentul,

Raymond Moody, urma studiile la Universitatea Virginia şi participa împreună cu alţi aproximativ 20 de colegi la un seminar susţinut de profesorul John Marshall, subiectul seminarului fiind aspectele filosofice legate de moarte. Marshall a vorbit acestui grup despre un psihiatru local care fusese declarat decedat după o dublă pneumonie şi apoi a fost resuscitat cu succes. Cât timp fusese „mort”, psihiatrul a trăit remarcabila experienţă de a se afla în afara corpului său. Marshall i-a întrebat pe studenţi ce presupunea această experienţă cu privire la natura subiectivă a morţii.

Câteva luni mai târziu, Moody a avut ocazia să-l asculte pe doctorul Ritchie descriind personal împrejurarea în care fusese internat, în anul 1943, într-un spital din Texas, urmare a unei infecţii respiratorii. Ritchie a explicat auditoriului că la momentul respectiv avea 20 de ani şi era soldat. Pe de altă parte, era foarte entuziasmat pentru că fusese acceptat la Colegiul Medical din Virginia. Din nefericire, această afecţiune apărută brusc ameninţa să-i întârzie înscrierea la colegiu a doua zi, lucru care îl neliniştea foarte mult. Stând întins pe pat, ceva a început să-l preocupe şi mai tare. A simţit o creştere rapidă a temperaturii şi apoi, spre groaza lui, a început să scuipe sânge. Când s-a aplecat în faţă, privirea i s-a întunecat… Dar numai pentru o secundă.

Ritchie a deschis ochii şi a observat că stătea întins pe un pat ciudat. Privind în jur, şi-a dat seama că se afla într-o încăpere mică, slab luminată, nefamiliară şi imediat a presupus că adormise şi venise a doua zi, cea în care trebuia să se ducă în Richmond să se înscrie la şcoală. Cuprins de panică, a sărit din pat, temându-se să nu piardă trenul. S-a uitat în urmă şi a îngheţat. Într-o situaţie uimitor de similară cu a prietenului meu care a sunat în timpul programului radio, s-a uitat în spate şi a văzut un tânăr întins pe patul de pe care tocmai se ridicase el.

Îngrijorat să nu piardă trenul, s-a întors şi a plecat pe coridor; când a făcut acest lucru, de el s-a apropiat un brancardier. Brancardierul l-a ignorat, ceea ce a fost ciudat, dar ce s-a întâmplat pe urmă a fost şi mai ciudat. Tânărul a trecut drept prin Ritchie şi a continuat să se îndepărteze pe

coridor. Zguduit total, Ritchie s-a apropiat de un alt om, un sergent, care căra o cutie cu instrumente şi l-a întrebat dacă îl văzuse pe brancardier. Sergentul nu i-a răspuns şi nu a dat niciun semn că în faţa lui s-ar fi aflat cineva.

Înainte să apuce să evalueze ce anume se petrecea, Ritchie s-a trezit în afara spitalului, plutind în aer. Uitându-se în jos a văzut că încă mai era îmbrăcat în pijamaua de spital. Deşi cât se poate de adecvată pentru un salon de spital, pijamaua era complet nepotrivită ca protecţie împotriva răcorii nopţii. Însă Ritchie nu a avut deloc senzaţia de frig, ci doar senzaţia că se deplasa foarte rapid. S-a întrebat dacă putea să-şi controleze viteza şi, spre surpriza lui, a descoperit că putea. A încetinit şi a manevrat astfel încât să aterizeze lin într-un colţ de stradă, lângă un râu. Lumea trecea pe lângă el, dar la fel ca în spital, se uitau drept prin el. Automat, s-a sprijinit de un cablu de ancorare care susţinea un stâlp de telegraf şi a fost şocat când corpul lui a trecut prin el. Mai târziu avea să scrie: „Într-un mod inimaginabil, îmi pierdusem fermitatea cărnii, a corpului pe care îl văzuseră ceilalţi oameni”.

Principala lui îngrijorare în acel moment nu era reprezentată de împrejurările ciudate prin care trecea, ci de faptul că, în acea stare neîntrupată i-ar fi fost imposibilă o carieră de medic. Ştia că trebuia să se întoarcă la spital cât mai repede posibil şi apoi spera să găsească o cale să reintre în corpul lui fizic. S-a ridicat în aer şi într-o clipă era înapoi în spital. Nu ştia în ce salon ar fi putut să-şi găsească corpul. A fugit din salon în salon, controlând chipurile soldaţilor adormiţi. Lumina era slabă şi făcea identificarea foarte grea. Pe urmă şi-a amintit că avea un inel de frăţie foarte distinct, din aur şi onix. Căutarea a devenit din ce în ce mai frenetică. Pe urmă a zărit un inel pe mâna stângă a unui corp, dar, spre groaza lui Ritchie, mâna aparţinea unui corp acoperit cu un cearşaf alb, în mod evident un corp cât se putea de mort. Tânărul şi-a dat seama că el, sau cel puţin corpul lui, era mort. În acel moment, încăperea a fost inundată de o lumină foarte puternică. Acesta a fost începutul celei de-a doua faze a experienţei în pragul morţii pe care a trăit-o Ritchie. În această fază, Ritchie a cunoscut o

„Ființă de Lumină” despre care a presupus că era Iisus. Această ființă, după ce i-a arătat multe imagini, i-a spus că trebuia să se întoarcă la viața lui pământească pentru că nu-i venise timpul să moară.

Într-o fracțiune de secundă, Ritchie s-a regăsit trezindu-se în corpul lui lumesc. Spre surpriza lui, s-a trezit sub un cearșaf alb, în exact aceeași poziție în care se văzuse înainte de apariția Ființei de Lumină. Un asistent care pregătea cadavrul pentru morgă a observat semne slabe de viață și a chemat medicul. Acesta, îngrijorat, i-a injectat adrenalină direct în inimă. Asta l-a trezit la viață pe tânăr — la a doua viață. Cu toate că Ritchie nu respirase nouă minute încheiate, nu a prezentat niciun simptom de leziuni cerebrale. Comandantul spitalului avea să descrie cazul lui Ritchie ca fiind „cea mai uimitoare împrejurare din cariera mea” și ulterior a semnat o depoziție sub jurământ că George Ritchie într-adevăr revenise la viață după o moarte virtuală în acea teribilă noapte de 20 decembrie 1943.

Implicațiile acestui caz l-au fascinat pe tânărul Raymond Moody, care s-a decis să-și întrebe prietenii și cunoștințele dacă trăiseră vreo experiență similară celei relatate de doctorul Ritchie sau dacă auziseră de cazuri similare. Spre marea sa uimire, Moody a constatat că acest fenomen era cu mult mai obișnuit decât se așteptase. Motivul pentru care, practic, nu fusese relatat era că nimeni nu întreba nimic. Pe parcursul următorilor 11 ani, Moody a adunat o colecție imensă de relatări la prima mână, similare celei a lui George Ritchie. Și, pe bună dreptate, ceea ce l-a uluit pe Moody e cât de consecvente păreau să fie aceste relatări. A fost sigur că descoperise un lucru de o profundă semnificație. Atât de mare a fost interesul lui, încât după ce a predat filosofia timp de trei ani, a decis că, deși fascinantă, aceasta nu-i putea da răspunsurile pe care le căuta. A simțit că singurul mod de a înțelege cu adevărat semnificațiile din spatele acestor experiențe erau cariera medicală și testarea nemijlocită a lucrurilor. Ulterior, Moody a absolvit medicina și s-a concentrat asupra aspectelor fiziologice, dar și psihologice ale acestui fenomen neobișnuit și fără nume.

După ce a adunat peste 150 de cazuri similare cu al lui George Ritchie, doctorul Moody a decis să scrie o carte despre aceste descoperiri. Lucrarea,

intitulată *Viață după viață*, a devenit peste noapte un succes editorial. Cartea lui a generat un interes considerabil și, curând, alți specialiști în domeniul medical s-au implicat în adunarea de date și sugerarea de explicații pentru acest fenomen fascinant.

Cu toate că Moody a fost primul care a anunțat lumii existența acestei experiențe, mai erau și alți cercetători care se ocupau de același domeniu. Unul dintre ei era doctorul Karlis Otis, iar altul, doctorița Elizabeth Kubler-Ross. Însă Moody a fost cel care a reunit toate experiențele într-un singur termen și un acronim ușor de recunoscut — „experiență în pragul morții” sau EPM.

Din cercetările sale, doctorul Moody a putut să extragă un set de nouă caracteristici care, din punctul său de vedere, definesc experiența în pragul morții. A spus răspicat că nu toți subiecții trăiesc experiența tuturor celor nouă caracteristici, unii putând trece doar printr-una sau două. Dar cel puțin una trebuie să fie prezentă pentru ca experiența să fie inclusă în categoria „în pragul morții”.

Cele nouă caracteristici ale lui Moody sunt:

- sentimentul de a fi mort
- pacea și absența durerii
- experiența extracorporală
- experiența de tunel
- oamenii de lumină
- ridicarea rapidă la ceruri
- reticență în privința revenirii
- o trecere în revistă a vieții trecute
- întâlnirea cu o ființă supremă de lumină

Potrivit specialistului în statistică George Gallop jr., opt milioane de adulți din Statele Unite au trăit o experiență în pragul morții. Dintre cei care au răspuns la chestionarul Gallop:

- 26 la sută au menționat senzația de extracorporalitate
- 9 la sută au menționat experiența de tunel

- 32 la sută au avut o trecere în revistă a vieţii
- 23 la sută au simţit prezenţa unei alte fiinţe

Ceea ce e interesant, dar nu face parte din cele nouă caracteristici ale lui Moody, este că 23 la sută din respondenţi au descris o percepţie vizuală superioară şi 6 la sută au susţinut precogniţia.

Cartea lui Moody, sprijinită de statistici cum ar fi cele prezentate de organizaţia Gallop, avea să incite un interes considerabil în rândurile specialiştilor în medicină. Doctorul Michael Sabom, cardiolog, şi-a dorit foarte mult să vadă dacă poate să găsească dovezi ale experienţei în pragul morţii la pacienţii lui. Sabom se afla într-o poziţie perfectă pentru a vedea acest lucru. Era specializat în resuscitarea pacienţilor care sufereau un stop cardiac. Sabom a recunoscut inerenta dificultate de a se determina dacă un pacient resuscitat fusese sau nu mort din punct de vedere clinic. A definit cu meticulozitate criteriul pe care urma să-l aplice. Acesta era „o stare a corpului rezultată de pe urma unei catastrofe fiziologice extreme… care ar fi de aşteptat să se concretizeze prin moartea biologică ireversibilă în majoritatea cazurilor şi care ar necesita îngrijiri medicale de urgenţă”. Din cei 78 de pacienţi intervievaţi de Sabom, 34 (43 la sută) au relatat cazuri de experienţe în pragul morţii. Aplicând cele nouă caracteristici ale lui Moody, rezultatele au fost interesante:

- 92 la sută au menţionat o senzaţie de moarte
- 53 la sută au menţionat experienţa extracorporală
- 23 la sută au descris experienţa de tunel
- 53 la sută au trăit experienţa înălţării la ceruri
- 100 la sută au menţionat reticenţa de a reveni
- 48 la sută au trăit experienţa unei fiinţe de lumină

Celelalte „caracteristici” nemenţionate sunt incluse individual în definiţiile generale.

Fapt interesant, statistica Gallop sugerează că 26 la sută din persoanele care au trăit experienţe în pragul morţii au menţionat şi experienţe

extracorporale. Statistica lui Michael Sabom a identificat un număr şi mai mare, 53 la sută.

O experienţă extracorporală clasică puţin cunoscută a fost consemnată de istoricul mormon Bryant S Hinckley în cartea sa *The Faith of our Pioneer Fathers (Credinţa părinţilor noştri pionieri).*[6] Publicată în anul 1956, această carte descrie condiţiile şi adversităţile îndurate de pionierii mormoni când au traversat continentul american pentru a fonda oraşul Salt Lake. În această carte, Hinckley zăboveşte asupra scrisorilor şi jurnalelor acestor oameni întreprinzători. Un asemenea document descrie cum unul dintre „Sfinţi" a fost grav rănit de o căruţă scăpată de sub control. Imediat după incident, omul rănit s-a pomenit afară din corpul lui şi privind în jos de deasupra:

> Spiritul i-a părăsit corpul şi a stat, cum ar veni vorba, suspendat deasupra lui. Îşi vedea corpul şi vedea oamenii stând în jur şi le auzea discuţiile. După dorinţă, putea să reintre în corp sau să rămână spirit. Reflectând asupra răspunderilor faţă de familia lui şi datorită imensei dorinţe de a trăi, a ales să reintre în corp şi să trăiască. Când a făcut asta, şi-a recăpătat cunoştinţa şi a simţit dureri puternice provocate de rănile suferite în accident.[7]

Se pare că ceea ce avem este un set aparent consistent de descrieri extinse pe durata multor ani de zile. Aceşti oameni nu aveau cum să aibă cunoştinţă unii de alţii şi este rezonabil să concluzionăm că nici nu ar fi putut să ştie cum au perceput alţii un asemenea eveniment în pragul morţii. Acest lucru este în mod evident semnificativ. Rămâne în continuare o întrebare fără răspuns dacă experienţa ecsomatică este o halucinaţie complexă creată de creier sau un fenomen extracorporal veritabil. Însă un lucru este sigur. Pentru cei care le trăiesc, aceste senzaţii sunt foarte reale.

Dovezile

Cazurile istorice discutate până acum au cuprins experienţe subiective ale unor indivizi aflaţi în apropierea morţii. Pentru a corobora ceea ce au

văzut în cursul experienței extracorporale, persoanele respective au revenit în corpurile lor și au putut să-și povestească ulterior experiențele unor martori. Însă există un caz istoric fascinant în care a existat o experiență de „moarte reală”.

Doctorul Josef Issels a fost unul dintre cei mai mari specialiști mondiali în cancer. În ultimii săi ani a condus o clinică în micul oraș bavarez Ringburg. Deși a fost un personaj foarte controversat în ultima parte a vieții sale, el a condus o instituție foarte sensibilă și plină de preocupare în care pacienți aflați în faza terminală primeau speranța că boala lor putea fi vindecată. O asemenea pacientă l-a chemat în camera ei într-o dimineață pe doctorul Issels. Foarte încântată, l-a informat pe doctorul surprins că putea să-și părăsească trupul după dorință. Deși cunoscut pentru vederile sale neconvenționale, ideea percepției extracorporale nu era ceva în care să poată crede. Simțindu-i îndoiala, femeia i-a zâmbit și i-a spus: „Îți voi face dovada, chiar aici și chiar acum”. I-a mai spus neîncrezătorului Issels că trebuia să se ducă imediat în camera 12 și că acolo va găsi o femeie care îi scria o scrisoare soțului ei. „Este la prima pagină”, a spus pacienta, adăugând că „tocmai ce-am văzut-o făcând acest lucru”. Issels, intrând în jocul ei, s-a dus în grabă în camera 12, care se afla în celălalt capăt al coridorului. Intrând în încăpere a fost surprins să vadă o femeie care așternea ultimele cuvinte pe prima pagină a unei scrisori. Femeia i-a confirmat că era o scrisoare adresată soțului ei și că începuse să scrie cu câteva minute în urmă.

Uluit, Issels s-a întors în grabă de-a lungul coridorului ca să-i spună pacientei călătoare astrală că avusese dreptate. Când a intrat în încăpere, și-a dat seama că, între momentul în care părăsise camera și momentul întoarcerii, pacienta decedase. Neobișnuita ei capacitate avea legătură cu faptul că era pe cale să moară? Și pe bună dreptate, ceea ce este fascinant la acest caz este că femeia aflată în fază terminală nu a trecut printr-o experiență în pragul morții. Capacitatea ei de a-și părăsi corpul a fost în mod evident legată, dintr-un anumit punct de vedere, de decesul ei iminent, dar nu a făcut parte din procesul propriu-zis al morții. Ceea ce este și mai

şocant este că această femeie a afirmat că îşi poate induce experienţele extracorporale dorindu-şi să i se întâmple.

În orice caz, aceste cazuri sunt pur anecdotice. În ultimii ani, au fost comunicate exemple de ceea ce s-a numit experienţe extracorporale în pragul morţii „veridice”. Prin termenul „veridic” se înţelege că imaginile şi incidentele comunicate de persoana „pe moarte” au fost confirmate ulterior de alţii.

Unul dintre exemplele clasice ale tuturor timpului, de experienţă extracorporală / în pragul morţii este mult citatul şi mult analizatul caz cunoscut sub numele „Pantoful Mariei”.

În luna aprilie 1977, la Centrul Medical Harborview din oraşul american Seattle, statul Washington, a fost internată o muncitoare emigrantă. Suferise un atac de cord, aşa că a fost dusă de urgenţă în secţia de cardiologie. Era într-o stare foarte proastă şi după trei zile a suferit un al doilea infarct, masiv. Din fericire, a fost prezent personalul de specialitate şi ea a fost resuscitată cu succes. Mai târziu în cursul acelei zile, a venit o asistentă socială pe nume Kimberley Clark, care voia să vadă ce face „Maria”. Maria, deşi în continuare într-o stare gravă, a fost foarte entuziasmată şi dornică să-i spună lui Clark că trăise o serie ciudată de senzaţii cât timp fusese inconştientă. A descris cum fusese martora propriei resuscitări dintr-o poziţie în afara şi deasupra corpului ei, urmărind benzile ce ieşeau din aparatele de monitorizare care îi măsurau semnele vitale. A spus pe urmă că atenţia i-a fost distrasă de ceva din dreptul uşii sălii de urgenţe şi „şi-a impus” să iasă din spital. A descris cu precizie zona din jurul intrării în clădirea de urgenţe, ceea ce lui Clark i s-a părut ciudat, deoarece o copertină care acoperea intrarea ar fi restrâns câmpul vizual al Mariei dacă ar fi privit pur şi simplu pe fereastra rezervei de spital.

Plutind în aer în afara ferestrei, a văzut ceva ciudat pe un pervaz de fereastră de la etajul al treilea, din capătul depărtat al spitalului. Din nou şi-a dat seama că putea să-şi „impună” să ajungă într-un alt loc, trezindu-se imediat alături de obiectul care îi atrăsese atenţia. Era un pantof de tenis bărbătesc, mai exact pantoful stâng, albastru-închis, cu un loc tocit deasupra

degetului mic și un singur capăt de șiret care ieșea de sub călcâi. Cu această imagine proaspătă în minte, s-a trezit din nou în corpul ei, echipa de intervenție aparent salvându-i viața.

Clark a fost fascinată de această poveste și a fost de acord să încerce și să vadă dacă Maria într-adevăr văzuse ceva care exista în afara imaginației sale. A ieșit din spital, dar nu a văzut nimic de la nivelul solului. Pe urmă a intrat înapoi și a început o căutare încăpere cu încăpere la etajul de deasupra celui în care se făcuse resuscitarea Mariei. Clark nu a văzut nimic, nici măcar lipindu-și fruntea de fereastră ca să vadă mai bine. În cele din urmă și spre marea ei surpriză, a găsit pantoful. A intrat într-o încăpere de la etajul al treilea al aripii de nord și a zărit pantoful, dar din locul în care se afla ea nu putea să vadă locul tocit din dreptul degetului, care era spre exterior, și nici șiretul ascuns.[8]

Mai târziu vom constata că există dovezi care sugerează că aceste cazuri nu sunt chiar atât de extraordinare pe cât par la prima vedere. Asemenea critici au provocat o serie de articole și contraarticole publicate în paginile publicației *Journal of Near-Death Studies.* Într-o asemenea lucrare, care a apărut în vara anului 2007, Kimberley Clark, sub numele luat după căsătorie, Kimberley Clark Sharp, și-a apărat poziția ca reporter în cazul „Maria”. Ea rămâne neabătută pe poziția că Maria *într-adevăr* a văzut lucruri pe care ar fi fost imposibil să le știe altfel decât plutind în afara corpului și uitându-se în jos la acel pantof.

Principala problemă a cazului „Maria” este că nu există nicio informație care să o confirme, venind dintr-o altă sursă în afară de Maria, și faptul că pantoful a fost găsit în locul în care Maria afirmase că se afla. După cum vom vedea mai târziu, au fost avansate contraipoteze potrivit cărora pantoful putea să fie văzut și din interiorul spitalului, și dintr-un loc din afara clădirii.

Un alt caz interesant a apărut în prestigioasa publicație medicală *The Lancet*, în anul 2001:

> În cursul turei de noapte, o ambulanță a adus un bărbat de 44 de ani, cianotic, în comă, la secția de cardiologie… Când am început

să-l intubăm, am văzut că bărbatul avea proteze dentare. Am scos protezele şi le-am pus pe „căruciorul de intervenţie” […] M-am reîntâlnit cu pacientul abia după o săptămână, când revenise în salonul de cardiologie. Când m-a văzut, a spus: „Oh, asistentul acela ştie unde sunt protezele mele”. Eu am fost foarte surprins. Pe urmă, el a lămurit: „Ai fost acolo când am fost adus la spital şi mi-au scos protezele din gură şi le-ai pus pe cărucior, avea o mulţime de sticle pe el, dedesubt avea un sertar şi în el mi-ai pus protezele”.[9]

Într-un articol ulterior pe marginea acestui caz, publicat în *Journal of Near-death Studies*,[10] cercetătorul olandez Rudolf H. Smit demonstrează foarte detaliat că este vorba despre un caz clasic de percepţie veridică în cursul unei experienţe extracorporale induse de o experienţă în pragul morţii. Relatarea asistentului a fost consemnată în data de 2 februarie 1994 de către un membru al Fundaţiei Merkawah, o entitate olandeză de cercetare a fenomenelor produse în pragul morţii. În douăsprezece pagini dactilografiate mărunt, asistentul face o descriere detaliată a întâmplărilor din acea noapte. De fapt, asistentul a descoperit că bărbatul nu doar că îşi amintea că protezele fuseseră puse pe cărucior, ci a şi povestit foarte detaliat discuţiile personalului de îngrijire. Pacientul a descris cum „văzuse” totul dintr-o poziţie în care plutea, deasupra acelor oameni şi către colţul încăperii. Pe de altă parte însă, pacientul a făcut un comentariu foarte ciudat în sensul că în timp ce plutea în afara corpului său, era şi foarte conştient de presiunea pe care o resimţea corpul lui când asistentul a urcat peste el. A descris faptul că resimţise o „durere enormă” când fusese pus în funcţiune aparatul de masaj cardiac. Deşi acest sentiment de „bilocaţie” ar fi trebuit să i se pară foarte ciudat pacientului, asistentul a spus că pacientul „a povestit foarte obiectiv, foarte firesc”, adăugând: „În mod sigur nu este o persoană cu gânduri confuze, a cărei fantezie să o fi luat razna”.

Pacientul a fost declarat „în moarte clinică” la sosirea la spital. În luna aprilie 2008, la mulţi ani după acest eveniment, un alt membru al fundaţiei Merkawah, Titus Rivas, a reuşit să dea de urma asistentului şi i-a cerut mai

multe informații cu privire la incident. Asistentul a confirmat că pacientul fusese găsit inconștient pe un câmp din apropierea unui mic sat, Ooy, de lângă Nijmegen. Noaptea fusese foarte friguroasă și la sosirea la spital se menționase că pacientul nu avea puls, tensiunea arterială era zero și nu respira, iar corpul era „rece ca gheața”. Acesta a fost momentul în care i-au fost scoase protezele, nu mai târziu, după ce începuse să-și revină.

În mod evident, este un caz foarte sugestiv și are anumite paralele cu un altul, care a fost consemnat ca parte a Studiului Evergreen în domeniul experiențelor în pragul morții din anul 1981, realizat de Colegiul Evergreen din statul Washington. În acest caz, o femeie care suferise o ruptură de tub falopian a fost dusă imediat în sala de operații pentru o intervenție de urgență. Un membru al echipei medicale implicate în operație a fost chiar cumnata ei, asistentă. Ulterior, după ce și-a revenit, femeia i-a povestit rudei sale că în timp ce era inconștientă trăise un eveniment foarte ciudat. Se trezise în afara corpului ei, privind de sus sala de operații. Similar pacientului olandez în stop cardiac, era cât se poate de conștientă de evenimentele care se derulau dedesubtul locului în care se afla ea, aproape de tavan. Ulterior a descris detaliat ceea ce văzuse:

> Am văzut o măsuță mică deasupra mesei de operații. Înțelegeți, tăvile acelea mici rotunde ca la dentist, pe care se pun instrumentele, da? Am văzut o asemenea tavă mică pe care era o scrisoare cu adresă (de la o rudă prin alianță, pe care nu o cunoștea).[11]

Din păcate, asistenta era la fel de sigură că nu existaseră nicio scrisoare în sala de operații și nicio măsuță rotundă.

Însă mai târziu s-a relatat că în sala de operații *exista* totuși o măsuță pătrată. Din punct de vedere tehnic, nu era o măsuță, ci un stand, în sensul că masa are patru picioare, în vreme ce standul stă pe o structură tubulară. Aceste măsuțe sunt obișnuite în sălile de operații și în cabinetele dentare din întreaga lume. Denumirea lor tehnică este „stand mayo”, numite simplu

„mayo” de personalul medical. Cercetătorii de la Evergreen au sugerat că e posibil ca aceasta să fi fost sursa confuziei pacientei cu privire la scrisoare.

Este foarte posibil ca personalul din sala de operații să fi menționat acest stand în cursul discuțiilor. S-a menționat faptul că auzul este ultimul simț care încetează să funcționeze în cazul morții. Ca atare, este posibil ca subconștientul pacientei să fi auzit cuvântul „mayo” și să-l fi perceput ca pe un termen care ar fi înțeles și de cineva fără nicio legătură cu profesia medicală. De exemplu, un comentariu cum ar fi „uită-te pe *mayo*” putea fi interpretat la modul „uită-te pe *mail*[12]” sau ceva similar.

Un alt caz comunicat în cadrul Studiului Evergreen arată cum este posibil ca o experiență extracorporală asociată cu experiența în pragul morții să implice elemente de vis non-veridice. După un accident de mașină, o femeie s-a trezit în afara corpului său:

> Ei bine, pe urmă îmi amintesc nu corpuri fizice, ci ca și cum ne-am fi ținut de mâini, noi doi, deasupra copacilor. Era o zi înnorată, cu nori răzleți. Și mă gândeam: iată că am plecat, ne îndreptăm spre eternitate… și pe urmă brusc am deschis ochii și l-am văzut uitându-se la mine.[13]

Aici avem o senzație clasică de extracorporalitate după o întâlnire cu moartea, dar în cadrul experienței extracorporale intervine percepția unei alte persoane cu care se împărtășește experiența. În acest caz, cealaltă persoană fusese de asemenea implicată în accident și, dacă este să dăm crezare dovezilor aduse de simțurile femeii, plutea de asemenea deasupra scenei accidentului. Însă lucrurile nu au stat așa și companionul de călătorie al femeii, un bărbat, nici măcar nu și-a pierdut cunoștința.

În fascinantul lui articol intitulat „Hallucinatory Near-Death Experiences”[14] („Experiențe halucinante în pragul morții”) din care am extras exemplele de mai înainte, Keith Augustine sugerează că, deși există numeroase cazuri în care elementele de halucinație domină experiențele de extracorporalitate din pragul morții, aceste cazuri sunt rareori comunicate de organizații cum ar fi IANDS sau citate în cărțile din curentul ortodox

care se ocupă de experiențele în pragul morții. Autorul articolului menționat susține că aceasta se datorează faptului că, în general, majoritatea cercetătorilor fenomenelor din pragul morții încearcă, în ultimă analiză, să arate că există un element spiritual și non-materialist al întregului fenomen.

Oare ar fi posibil ca multe, dacă nu chiar toate fenomenele de extracorporalitate din cursul experiențelor în pragul morții să fie explicate în acest fel? Pornind de la premisa că visele constituie un fenomen cunoscut în paradigma științifică actuală și că mare parte din cercetările empirice au sugerat că fenomenul cunoscut drept *paralizia somnului* generează experiențe iluzorii de extracorporalitate, atunci este o poziție rezonabilă care poate fi adoptată. După cum vom vedea mai târziu, paralizia somnului poate să fie indiciul unei fascinante și provocatoare explicații neurologice a întregului fenomen. Aceasta sugerează că toată discuția pe tema localizării conștiinței în creier sau în altă parte ține pur și simplu de abordare. Deocamdată, obligația de a produce dovezi trebuie să le revină celor care cred că acest fenomen ar arăta că percepția poate să existe în afara creierului. Și exact asta au încercat să demonstreze o serie de experimente realizate pe parcursul ultimilor câțiva ani.

Experimentele

Primul care a povestit cazul olandez „al protezelor” despre care am discutat mai înainte a fost doctorul Pim van Lommel, cardiolog la spitalul Rijnstate din Arnhem, Olanda. Doctorul van Lommel și colaboratorii săi au intervievat 344 de pacienți din 10 spitale olandeze care au fost resuscitați cu succes după un stop cardiac. Dintre acești pacienți, 62 au mărturisit experiențe în pragul morții, din care 41 au descris o experiență esențială.

Van Lommel face parte din noul val de cercetători care, pe parcursul ultimilor aproximativ 20 de ani, au încercat să găsească dovezi verificabile că experiențele de extracorporalitate asociate experiențelor în pragul morții sunt reale, și nu halucinatorii.

Unul dintre primii cercetători care au folosit acest gen de abordare este doctorul Janice Holden, profesor de consiliere și îngrijiri temporare la

Universitatea North Texas, care activează în acest domeniu de peste 20 de ani și al cărui prim articol pe această temă a fost publicat în 1988.[15]

Acest articol conținea o comunicare a rezultatelor unui chestionar pe care doctorul Holden l-a trimis unui eșantion de persoane care relataseră experiențe extracorporale cu percepții vizuale puternice în apropierea momentului morții.[16] Ca răspuns, a primit 63 de replici utilizabile. Ce i-au spus aceste răspunsuri este că percepțiile experiențelor extracorporale sunt foarte clare și detaliate.

La nivelul eșantionului, 79 la sută din respondenți au comunicat că viziunea era lipsită de distorsiuni, color și cuprindea un câmp vizual panoramic. Un aspect mai important, 61 la sută din respondenți au susținut că amintirile legate de eveniment erau limpezi precum cristalul. Aceasta pare să vină în conflict cu sugestia că fenomenele extracorporale ar reprezenta o formă de vis cu ochii deschiși. Majoritatea oamenilor menționează că stările de vis sunt confuze, estompate și dificil de reamintit foarte detaliat. Și, într-adevăr, 61 la sută au afirmat că au putut să citească în cursul experienței.

În anul 1990, doctorul Holden a publicat o lucrare împreună cu Leroy Joesten de la spitalul general luteran din Park Ridge, Illinois. Aceasta a reprezentat prima încercare consemnată, în condiții controlate, de a se testa dacă persoanele aflate în stări în pragul morții pot să trăiască percepții veridice. Este clar că atât doctorul Holden, cât și Chaplain Joesten sunt mai curând partizani fermi ai explicației „spirituale” a fenomenelor în pragul morții, decât partizani ai materialismului, dar acest fapt nu le-a întunecat sub nicio formă judecata în evaluarea rezultatelor experimentului.

Organizatorii experimentului au plasat ținte vizuale în diverse locuri în jurul spitalului Park Ridge. Printre acestea, la urgențe, la secția cardiologie și în fiecare rezervă de la terapie intensivă. Aceste locuri erau:

> … în colțurile rezervelor spitalului în care era cel mai probabil să intervină episoade în pragul morții… în așa fel încât să fie vizibile numai dintr-un loc special, privind în jos dinspre tavan. Nicio persoană vie nu trebuia să știe care era conținutul exact al

> stimulilor, prin aceasta testul devenind dublu-orb. De îndată ce un pacient era resuscitat după un episod în pragul morţii în una dintre rezervele „marcate”, trebuia să se evalueze cunoaşterea conţinutului stimulului vizual.[17]

Logica lor era simplă. Dacă cineva percepe o experienţă veritabilă extracorporală în cursul unei experienţe în pragul morţii, atunci trebuie să poată identifica în mod corect conţinutul ţintelor vizuale. Însă, în întreaga perioadă de 12 luni a studiului, s-a produs un singur stop cardiac. Pentru ca lucrurile să fie şi mai frustrante, pacientul a fost un armean imigrant, care cunoştea prea puţin limba engleză.

În anul 1994, un studiu similar s-a desfăşurat la spitalul Hartford din Connecticut. Directorul pentru îngrijiri al spitalului, Madelaine Lawrence, a pus un monitor cu leduri pe un dulap situat în cabinetul de electrofiziologie. Acest monitor nu era vizibil pentru nicio persoană care ar fi stat în picioare. După cum a declarat Lawrence, pentru ca vreo persoană să-l fi văzut, ar fi trebuit „să se folosească de o scară sau să fie în afara corpului”. Monitorul cu leduri prezenta o afirmaţie fără sens, generată aleatoriu. Planul era ca orice pacient care îşi pierdea cunoştinţa în cursul electrofiziologiei să fie intervievat şi rugat să-şi descrie experienţa.

La finalul studiului, trei pacienţi au mărturisit stadii iniţiale ale unei experienţe extracorporale, dar niciunul nu s-a depărtat suficient de corpul său pentru a vedea monitorul.

Trei ani mai târziu, a fost organizat un studiu cu durata de 12 luni în cadrul secţiilor medicală, de urgenţe şi de cardiologie ale spitalului general Southampton, din sudul Angliei. În această perioadă, de tavanele saloanelor au fost suspendate panouri. Pe feţele dinspre tavan ale acestor panouri erau scrise diverse simboluri. Acestea nu puteau fi văzute de la sol, dar ar fi fost perfect vizibile pentru o conştiinţă destrupată care ar fi plutit chiar sub tavan. Din cei 63 de supravieţuitori în urma unui stop cardiac din perioada respectivă, şapte au mărturisit un nivel de receptivitate după pierderea cunoştinţei. Dintre aceştia, patru au trăit experienţa unor percepţii de genul

în pragul morţii, dar niciunul nu a menţionat o experienţă de extracorporalitate.

Pentru teza sa de doctorat, Penny Sartori de la spitalul Morrison din Swansea, Ţara Galilor, a pus cartoane aleatorii pe partea superioară a echipamentului medical din sala de resuscitare a spitalului. Acesta este locul în care se intervine pentru salvarea vieţii pacienţilor care au suferit un stop cardiac. Pentru că aceste materiale de monitorizare sunt deasupra nivelului ochiului unei persoane care stă în picioare, nu pot fi văzute de nimeni din încăpere. Ideea lui Sartori a fost una simplă: dacă un pacient trăieşte o experienţă extracorporală când „moare” în cazul unui stop cardiac, este posibil ca dintr-o poziţie superioară şi destrupată să vadă aceste cartoane şi să le descrie dacă supravieţuieşte traumei. Sartori a desfăşurat acest experiment în perioada ianuarie 1998–ianuarie 2003.

Pe durata studiului său, opt persoane au comunicat experienţe de extracorporalitate legate de experienţe în pragul morţii. Niciuna dintre aceste persoane nu a spus că ar fi văzut cartoanele. Potrivit unei lucrări prezentate de către psihiatrul doctor Peter Fenwick la conferinţa anuală IANDS din anul 2004, acest lucru poate fi explicat totuşi prin faptul că în cursul unei experienţe traumatice în pragul morţii, pacientul este mai preocupat de ce i se întâmplă, decât de observarea cartoanelor în locuri neaşteptate. El a mers mai departe şi a descris că o asemenea persoană şi-a privit corpul, apoi a ieşit pe fereastră; o alta a spus că s-a întors în corpul său cât a putut de repede, iar o a treia a spus că a trecut printr-un zid cu spatele. Din punctul de vedere al doctorului Fenwick, niciunul dintre aceste cazuri nu a fost de natură să îndemne la o cercetare a mediului din sala de resuscitare.

În luna ianuarie 2004, doctorul Holden a decis să mai facă o încercare şi să demonstreze, în sfârşit, că percepţiile din cursul experienţelor în pragul morţii / extracorporale pot fi adevărate. A colaborat cu doctorul Bruce Greyson, profesor de psihiatrie la Universitatea Virginia, şi cu doctorul J. Paul Mounsey, profesor asociat de medicină internă, tot de la Universitatea Virginia. Cei trei cercetători au primit o sponsorizare din partea fundaţiei

portugheze Bial. Motivul acestui studiu a fost lămurit când cei trei au explicat ce voiau să demonstreze:

> … în timpul stopului cardiac, pacienţii au percepţii pe care nu le-ar putea avea în mod normal din poziţia corpului lor, [iar aceasta ar asigura solide] dovezi în sprijinul tezei funcţionării independente a minţii, în timp ce creierul se află într-o stare de inabilitate fiziologică.[18]

Echipa a decis să studieze aceste fenomene în cursul implantării chirurgicale a cardioverterelor / defibrilatoarelor (ICD). Acestea sunt dispozitive electronice care monitorizează bătăile inimii pacientului. Dacă detectează un stop cardiac, administrează imediat un şoc electric pentru revenirea inimii la un ritm normal. Când aceste dispozitive sunt plantate în pieptul pacientului, chirurgii induc în mod deliberat un stop cardiac pentru testarea eficacităţii ICD. Când este indus stopul cardiac, pacientul intră exact în starea pe care o are în cazul unui infarct de miocard natural. Ca atare, este posibil să aibă o experienţă în pragul morţii şi o experienţă extracorporală. Spre deosebire de pacienţii lui Lawrence, toţi cei 25 de subiecţi implicaţi pe perioada studiului (ianuarie 2004–iulie 2006) s-au confruntat cu cel puţin două stopuri cardiace pe parcursul procedurii.

În aceste condiţii controlate, experimentatorii au pus pe un dulap un laptop deschis sau un monitor video. Acest laptop îndreptat spre tavan era vizibil numai dintr-o perspectivă mult deasupra nivelului ochilor. Laptopul a fost programat să genereze imagini uşor de recunoscut, cum ar fi un fluture în zbor, o broască sărind şi artificii explodând deasupra Statuii Libertăţii. Fiecare imagine era prezentată în roşu, portocaliu, verde sau purpuriu. Pe urmă, computerul afişa o succesiune de culori şi litere care dura 40 de secunde.

În această perioadă, 52 de pacienţi au suferit stopuri cardiace induse. Cinci pacienţi au spus că aveau unele amintiri ale evenimentelor din perioada de inconştienţă — cum ar fi senzaţia de oprire a timpului, de pace, o senzaţie vagă că s-ar fi aflat într-un loc nefamiliar şi posibil senzaţia

prezenței unei rude decedate —, dar nimic care să se asemene cât de cât cu o experiență completă în pragul morții sau de extracorporalitate.

În lucrarea pe care a prezentat-o în cadrul conferinței anuale a Asociației Internaționale pentru Studii asupra Pragului Morții — International Association of Near-Death Studies (IANDS) — doctorul Peter Fenwick discuta de ce, după atât de mulți ani și după atâtea încercări, nu fusese găsită nicio dovadă clară a existenței receptivității conștiente în afara corpului. Iar acesta e un adevăr spus doar pe jumătate. După cum am văzut din trecerea în revistă a lucrărilor, numai experimentul lui Penny Sartori a putut să menționeze experiențe extracorporale produse în condiții controlate. În ciuda anilor dedicați experimentelor și numeroaselor stopuri cardiace, atât induse, cât și naturale, în niciunul dintre celelalte studii nu a fost comunicat niciun caz de experiență extracorporală.

Însă doctorul Fenwick nu a fost dezamăgit de acest fapt; era sigur că dovada existenței conștiinței în afara creierului avea să fie găsită în curând. El a afirmat că, în opinia sa, problema era reprezentată de metodologie. Cu această ipoteză, el este asociat actualmente cu încă o încercare fascinantă de găsire a acestei dovezi.

În data de 11 septembrie 2008, în clădirea Națiunilor Unite din New York s-a reunit un grup de cercetători de prim rang pe plan mondial în acest domeniu. Intitulat *Beyond the Mind-Body Problem: New Paradigms in the Science of Consciousness (Dincolo de problema minte-corp: noi paradigme în știința conștiinței)*, acest simpozion a anunțat lumii că fusese finanțat încă un studiu cu durata de trei ani pentru a dovedi sau infirma, în sfârșit, existența experiențelor de extracorporalitate asociate cu experiențele în pragul morții. Coordonatorul acestui proiect multinațional urma să fie doctorul Sam Parnia, medicul care s-a aflat la originea cercetărilor din anul 1998, de la spitalul general din Southampton, pe care le-am discutat anterior.

Din multe puncte de vedere, acest proiect este similar cu cel organizat de Greyson și Holden. În sălile de resuscitare din 25 de spitale din Marea Britanie, Statele Unite și Europa urma să fie montate rafturi speciale. Pe

aceste rafturi erau puse fotografii, acestea fiind vizibile numai dinspre tavan. Doctorul Parnia stabilise exact care era scopul cercetării. În cursul lansării studiului AWARE (AWAreness during REsucitation — Conştientizare în timpul resuscitării) el a afirmat:

> Dacă se poate demonstra că existența conștiinței continuă și după oprirea creierului, se creează posibilitatea conștiinței ca entitate separată. Este puțin probabil să găsim foarte multe cazuri în care să se întâmple acest lucru, dar trebuie să ne păstrăm mintea deschisă. Și dacă nu vede nimeni imaginile, înseamnă că aceste experiențe sunt iluzii sau amintiri false. Acesta este un mister, pe care acum îl putem supune unui studiu științific.[19]

În mod evident, doctorul Parnia şi colaboratorii săi nu împărtăşesc îngrijorarea doctorului Fenwick cu privire la metodologie. Pe de altă parte însă, s-ar părea că acest studiu face exact acelaşi lucru ca şi cel al doctorilor Greyson şi Holden între anii 2004 şi 2006, singura diferenţă fiind aceea că, de data asta, proiectul este mult mai bine cunoscut public şi nivelul aşteptărilor este, de asemenea, disproporţionat de mare. În momentul în care scriu această carte (luna noiembrie 2010), nu s-a comunicat nimic, nici în revistele de specialitate, şi nici în mijloacele de informare în masă, cu privire la progresele proiectului. Nu pot decât să presupun din lipsa unui anunţ spectaculos că, asemenea multor altor încercări, studiul AWARE a obţinut un imens zero în privinţa dovezilor ştiinţifice în sprijinul percepţiilor veridice în cursul experienţelor în pragul morţii.

Fapt cât se poate de interesant, acest proiect şi toate celelalte încercări anterioare contrazic o ipoteză veche potrivit căreia oamenii aflaţi în stări de extracorporalitate nu pot nici să citească şi nici nu percep cifre, deoarece exclusiv emisfera nedominantă (de regulă, cea dreaptă) a creierului este activă în cursul unor asemenea evenimente. Acest fapt a fost folosit de multe ori pentru a se explica de ce au dat greş experimentele de acest gen, concepute pentru demonstrarea unor experienţe extracorporale veridice.

Folosindu-se de această scuză, cei care cred că mintea şi corpul sunt entităţi diferite trebuie să fie foarte atenţi. Scepticul va replica, nu neîntemeiat, din punctul meu de vedere, că nu metodologia este eronată, deoarece confirmă ceea ce mulţi alţii sugerează de mult — că experienţele de extracorporalitate sunt, pur şi simplu, o halucinaţie. Rezultatul zero obţinut de subiecţi în ce priveşte observarea cartoanelor în cazul studiului lui Penny Sartori este exact ceea ce sugerează o asemenea ipoteză. Aceşti oameni nu au văzut cartoanele pentru că erau în afara corpului lor în acel timp. Va fi interesant de văzut dacă, după cum bănuiesc eu, un rezultat zero similar va fi obținut și la sfârșitul studiului AWARE.

Pe de altă parte însă, pare să existe totuși o gamă de mărturii care, în mod ciudat, folosesc absenţa văzului pentru a dovedi că experienţa extracorporalităţii în cazul experienţelor în pragul morţii reprezintă un fenomen foarte real — experienţele în pragul morţii trăite de orbi. Asupra acestui domeniu provocator ne vom îndrepta acum atenţia.

Provocarea experienţelor în pragul morţii la orbi

Toate cazurile de experienţe extracorporale discutate mai înainte implică percepţia senzorială asigurată de un proces necunoscut. Cum este posibil ca o persoană să „vadă” şi să „audă” lucruri când nu are ochi de văzut şi urechi de auzit? Pe bună dreptate, misterul mecanismului acestui proces se adâncește dacă ții seama de faptul că nu există un creier fizic care să prezinte această informaţie conştiinţei. Dacă experienţele extracorporale sunt reale, dacă nu sunt simple stări de halucinaţii, atunci modul în care înţelegem noi că funcţionează creierul este eronat. Nu este o eroare măruntă, este vorba despre un lucru care ar impune o reevaluare radicală a tot ceea ce ştim în domeniul neurologiei şi fiziologiei. În cadrul acestui scenariu, creierul nu este locaţia conştiinţei şi, mai uluitor de-atât, conştiinţa nu are nevoie de corpul fizic pentru a continua să existe.

Ştiinţa modernă va avea nevoie de ceva mai mult decât dovezile aduse de experienţe subiective pentru a testa acest fapt. Aşa cum s-a afirmat de multe ori, pluralul pentru anecdotă nu constituie o dovadă. Pe de altă parte,

există un domeniu specific al cercetărilor veridice pe tema experienţelor de extracorporalitate care e foarte greu de respins ca reprezentând halucinaţii. Acesta implică experienţele în pragul morţii trăite de orbi, care afirmă că în starea de extracorporalitate pot să vadă.

Kenneth Ring, cercetător al experienţelor în pragul morţii, a identificat 21 de persoane oarbe care au trăit experienţe în pragul morţii. Dintre acestea, 10 erau născute oarbe, nouă îşi pierduseră vederea înaintea vârstei de cinci ani şi două persoane se confruntau cu un handicap vizual sever. Fapt interesant, 10 dintre subiecţi au susţinut că şi-au „văzut" corpul dedesubt în cursul experienţei în pragul morţii. Toate aceste 10 persoane au raportat caracteristicile Moody obişnuite, inclusiv zborul prin tunel către o lumină strălucitoare şi întâlnirea cu o fiinţă de lumină.[20] Unul dintre cei mai interesanţi subiecţi a fost o femeie în vârstă de 43 de ani, Vicki Umipeg.

Vicki se născuse extrem de prematur şi după naştere i se administrase prea mult oxigen. Asta i-a distrus nervul optic. Ca urmare a acestei greşeli, era oarbă de la naştere. În timpul vieţii, Vicki a trăit două experienţe în pragul morţii. Prima când avea 20 de ani, în urma unei crize de apendicită. Însă cea de-a doua este de interes. La vârsta de 22 de ani a suferit un accident de maşină. În cursul experienţei în pragul morţii pe care a trăit-o, s-a „văzut" plutind deasupra patului de spital şi a observat că o parte din părul ei foarte lung fusese rasă. Pe urmă s-a simţit plutind prin acoperiş şi apoi a văzut luminile străzilor şi caselor sub ea. S-a trezit apoi pe un câmp plin de flori. Pe acest câmp erau oameni pe care îi cunoscuse şi despre care ştia că erau de mult decedaţi. Brusc, un personaj radios s-a apropiat de ea. A crezut că era Iisus, cu toate că el nu s-a identificat niciodată ca atare. Această „Fiinţă de Lumină" i-a făcut o „revistă a vieţii" completă, pe care a văzut-o în culori şi foarte detaliat. După aceasta, fiinţa aceea i-a spus că trebuia să se întoarcă ca să-şi „poarte copiii". Acest lucru a entuziasmat-o pe Vicki, pentru că în acel moment maternitatea era doar un vis. Cu acestea, s-a trezit trântită înapoi în corpul ei şi a cunoscut din nou experienţa amorţelii grele şi a durerii intense a corpului ei fizic.[21]

Ceea ce ar putea să aibă o semnificație generală este că Vicki are acum trei copii.

Acest caz și celelalte prezentate de Kenneth Ring și de colaboratoarea lui, Evelyn Elsaesser-Valarino (cercetătorul care mi-a făcut cunoștință cu Engelbert Winkler și Dirk Proeckl), în cartea lor *Lessons from the Light (Lecții de la Lumină)* sugerează că mai există un mod în care mintea poate să proceseze stimularea senzorială care nu presupune un creier și ochi întrupați. Din nou, vom discuta o posibilă explicație a experienței fascinante a lui Vicki într-un capitol ulterior, iar explicațiile pentru asemenea cazuri sunt necesare dacă vrem ca actuala noastră paradigmă științifică să rămână fermă.

Experiența în pragul morții se produce într-o situație deosebit de stresantă și traumatizantă. Nu este deloc surprinzător că într-o asemenea stare se manifestă percepții psihologice neobișnuite. Și, într-adevăr, unii cercetători au sugerat că întregul fenomen al experiențelor în pragul morții nu reprezintă altceva decât o iluzie generată de creier, care ajută persoana aflată pe moarte să facă față suferinței și traumatismului. Pe de altă parte însă, experiența extracorporală nu este izolată doar la asemenea împrejurări.

După cum vom descoperi în următoarele câteva capitole, pentru anumite persoane, intrarea și ieșirea din soma poate să devină un stil de viață. Cu siguranță, așa au stat lucrurile în cazul celui mai celebru „călător astral”, omul de afaceri american Robert Monroe. Asupra fascinantei sale povești ne vom îndrepta acum atenția.

6 Hinckley, Bryant S, *The Faith of Our Pioneer Fathers*, p. 183, Deseret, 1959.

7 Hinckley, Bryant S., *The Faith of Our Pioneer Fathers*, p. 183, Deseret, 1959.

8 Clark, Kimberley, „Clinical interventions with near-death experiences” în *The Near-death Experience; Problems, Prospects, Perspectives*, B. Greyson & C.P. Flynn (editori), pp. 242–55, Charles C. Thomas, 1984.

9 van Lommel, P. *și colab.*, „Near-death experience in Survivors of Cardiac Arrest: A Prospective Study in the Netherlands”, *The Lancet* 358, pp. 2039–45, 2001.

10 Smit, Rudolf H, „Corroboration of the Denture Anecdote Involving Veridical Perception in a Near-death Experience”, *Journal of Near-death Studies* V. 27, nr. 1, 2008.

11 Lindley, J.H.; Bryan, S. & Conley, B. „*Near-death experiences in a Pacific Northwest population: The Evergreen study — Anabiosis* 1, p. 109, 1981.

12 *mail* — poştă, corespondenţă (lb. engleză, orig.); pronunţia aproximativ asemănătoare a acestor două cuvinte ar veni în sprijinul demonstraţiei care se doreşte a fi făcută. (*N.t.*)

13 Lindley, J.H.; Bryan, S. şi Conley, B., „*Near-death Experiences in a Pacific Northwest population: The Evergreen study — Anabiosis* 1, p. 110, 1981.

14 Augustine, K., „Hallucinatory Near-Death Experiences” Infidels Net (2008) şi o versiune mai scurtă, „Near-Death Experiences with Hallucinatory Features” — *Journal of Near-Death Studies* 26, 1, pp. 3–31, 2007.

15 Holden, Janice M., „Visual Perception During Naturalistic Near-death Out-of-body Experiences”, *Journal of Near-Death Studies* 7, pp. 107–20.

16 Holden, Janice M., „Visual Perception During Naturalistic Near-death Out-of-body Experiences”, *Journal of Near-Death Studies* 7, pp. 107–20.

17 Holden, Janice M. & Joesten, Leroy, „Near-death veridicality research in the hospital setting: Problems and Promise”, *Journal of Near-Death Studies* 9, 1, p. 46, 1990.

18 Greyson, B.; Holden, J.M. & Mounsey, J.P., „Failure to Elicit Near-death Experiences in Induced Cardiac Arrest”, *Journal of Near-Death Studies* 25, 2, pp. 85–98, 2006.

19 *Daily Telegraph*, 18 septembrie 2008.

20 Ring, K. & Elsaesser-Valarino, E., *Lessons from the Light*, p. 77, Moment Point Press, 2006.

21 Ring, K. & Elsaesser-Valarino, E., *Lessons from the Light*, pp. 73–97, Moment Point Press, 2006.

Capitolul 4
Un caz special: Robert Monroe

Primele experienţe

Robert Monroe este, probabil, cel mai celebru dintre călătorii astrali moderni. Monroe s-a născut în anul 1915 şi a crescut în Lexington, Kentucky. Până în 1958 a avut o viaţă cât se poate de normală. Iniţial a lucrat în industria radioului şi televiziunii, apoi, mai târziu în cursul carierei, a făcut o mutare încununată de succes spre domeniul publicităţii. Însă într-o duminică din primăvara anului 1958, viaţa lui avea să se schimbe pentru totdeauna. Familia plecase la biserică, lăsându-l singur acasă. Robert s-a folosit de ocazie ca să încerce un lucru pe care de mult plănuise să-l facă. Lucrând în industria radioului de mulţi ani, era interesat de efectele sunetului de fundal asupra concentrării. Cu ajutorul unui sistem de sonorizare, a început să redea un semnal sonor, încercând în acelaşi timp să elimine orice alt gen de stimul senzorial. Planul său era să încerce să-şi amintească, ulterior, toate lucrurile la care se gândise câtă vreme se afla în această stare de izolare.

Familia s-a întors de la biserică şi s-au aşezat cu toţii la masă pentru o gustare înaintea mesei de prânz. După numai o oră, Robert a fost cuprins de o puternică durere de stomac. Cum nimeni altcineva din familie nu a mai fost afectat de această senzaţie neplăcută, Robert a tras concluzia că trebuia să fie rezultatul direct al experimentului său de mai devreme. Durerea a persistat ore întregi până când, la miezul nopţii, a adormit, epuizat.

A doua zi dimineaţă, durerea şi crampele dispăruseră cu totul, dar Robert era sigur că în el se schimbase ceva. Mai târziu avea să descrie acest

lucru ca o „atingere a unei baghete fermecate”.

Trei săptămâni mai târziu, era din nou singur într-o duminică după-amiază. Stătea întins pe canapeaua din sufragerie, când s-a întâmplat ceva foarte ciudat. A văzut o rază de lumină coborâtă din cer, în direcţia nordului. Pe urmă raza l-a lovit şi i-a năpădit corpul cu căldură. Dacă nu s-ar fi uitat către nord, ar fi crezut că era lumina soarelui. Ce s-a întâmplat pe urmă i-a dat siguranţa că acea rază de lumină fusese orice altceva, numai o rază de soare nu. Întregul corp a început să-i tremure violent. Simţea că vibrează din toţi rărunchii şi şi-a dat seama că nu se putea mişca. După scurt timp a reuşit să se elibereze de această strânsoare de menghină şi cu aceasta vibraţia a început să se reducă treptat până a dispărut. După cât putea să-şi dea seama, nu-şi pierduse cunoştinţa, dar ştia că se petrecuse ceva foarte ciudat. Dintr-un anumit motiv, a simţit că acest eveniment ciudat avea legătură cu senzaţia de rău pe care o avusese cu câteva săptămâni în urmă. În cursul următoarelor şase săptămâni, această stare s-a manifestat de încă nouă ori. În mod evident, se întâmpla ceva cu totul deosebit. Singurul aspect consecvent părea să fie acela că întotdeauna se manifesta exact când se odihnea sau când era pe cale să adoarmă. Într-o asemenea ocazie, vibraţia se amplifica, devenind un inel de scântei cu diametrul de aproximativ şaizeci de centimetri, care îi înconjura corpul. Începea de la picioare şi urca pe corp până la cap. Când ajungea în cele din urmă la cap, se simţea cuprins de un val de energie şi auzea un zgomot puternic. Ceea ce intrigă e că Robert putea să vadă inelul de scântei numai când închidea ochii. Era ceva foarte neobişnuit, dar câteva luni mai târziu, lucrurile aveau să devină încă şi mai ciudate.

Când moţăia într-o după-amiază, au reapărut vibraţiile. Deja se obişnuise într-atât cu ele — se plictisise chiar —, încât a aşteptat răbdător să treacă şi să poată adormi. Aşteptând, întins, şi-a dat seama că braţul îi căzuse de pe pat şi atingea covorul cu vârfurile degetelor. Şi-a dat seama că putea să-şi mişte degetele, aşa că s-a hotărât să frece covorul. După aproximativ o secundă, s-a întâmplat ceva ciudat; degetele îi trecuseră prin covor şi a simţit suprafaţa podelei din lemn de dedesubt. Intrigat, a apăsat şi

mai mult şi degetele i-au trecut prin podea şi i-au ajuns în încăperea de dedesubt. În mod ciudat, minţii sale semiconştiente nu i s-a părut deloc neobişnuit acest lucru. A continuat să apese şi cât de curând tot braţul era în camera de dedesubt. Pe urmă a simţit că degetele atingeau apa. Jucându-se nepăsător cu suprafaţa apei, a devenit brusc conştient de situaţie; era treaz de-a binelea, avea ochii deschişi şi totuşi simţea apa mişcând în jurul degetelor. Şi-a retras mâna şi şi-a privit degetele. Se aştepta să fie urme de apă pe ele; nu era nici cea mai mică urmă. S-a uitat la podea; nu era nicio gaură. În cele din urmă, s-a calmat şi a adormit.

În mod evident, a fost un vis cât se poate de tulburător. L-a discutat cu medicul lui, care a fost de acord că era ciudat, dar nu i-a dat nicio explicaţie. Patru săptămâni mai târziu, vibraţiile au reapărut şi de această dată concepţia despre lume a lui Robert Monroe s-a schimbat pentru totdeauna.

Era din nou întins pe pat, soţia lui dormind alături de el. Au început vibraţiile şi Robert a încercat să-şi mute gândul de la ce se întâmpla. Monroe era un zburător pasionat şi un profil psihologic ulterior avea să arate că de copil fusese fascinat de zbor. Prin urmare, s-a gândit cât de frumos ar fi fost să urce cu un planor către cer şi să plutească pe curenţii termici, consemnându-şi mental o notiţă să facă acest lucru a doua zi. În mod evident, ceva i-a plasat în minte această notiţă, subliminal, fapt evidenţiat de ceea ce s-a petrecut în continuare.

Gândindu-se la zbor, a simţit că îl apasă ceva pe umăr. Întinzând mâna să vadă despre ce era vorba, a dat de un perete neted; a urmărit cu mâna suprafaţa, care se continua netedă şi fără denivelări. Deschizând ochii, în lumina slabă, a văzut că stătea pe o parte pe ceea ce credea că era peretele de lângă patul său. Gândul său firesc a fost că ar fi căzut din pat pe podea. Însă când s-a uitat în sus, nu a văzut nicio fereastră şi nicio uşă. I s-a părut şi ciudat, şi familiar. Şi pe urmă şi-a dat seama de ce. Nu era peretele, ci tavanul! Se simţea ciocnindu-se uşor de tavan. Pe urmă a reuşit să se întoarcă, să privească în jos şi şi-a văzut patul în lumina slabă. Pe pat erau

întinse, adormite, două corpuri. În culmea uimirii, şi-a dat seama că unul era al soţiei lui şi celălalt… al său.

Pe urmă a realizat. Murise. Ce altă explicaţie putea să existe pentru faptul că se afla în afara corpului său? A intrat în panică, s-a năpustit în pat şi a intrat la loc în corpul lui. A deschis ochii precaut şi s-a trezit înapoi în propriul trup. Vibraţiile dispăruseră. Era înmărmurit într-o asemenea măsură, încât nu-i trecea altceva prin minte decât să-şi aprindă o ţigară şi să se uite pe fereastră, sperând că nicotina şi peisajul i-ar fi putut da o explicaţie pentru ceea ce tocmai trăise.

Descoperirea locaţiilor

Evenimentele de mai înainte sunt descrise detaliat într-o carte pe care Robert avea s-o scrie ulterior, în care să-şi prezinte experienţele. Publicată pentru prima oară în anul 1971, această carte, intitulată *Journeys Out of the Body (Călătorii în afara corpului)* avea să fie un mare succes de vânzări.

Oamenii l-au crezut pentru că Monroe era în mod evident un om cu picioarele pe pământ, cu o carieră de succes ca executiv în afaceri şi preşedinte al unei afaceri de mai multe milioane de dolari. Nu îl forţa nicio nevoie financiară să scrie o asemenea carte şi descrierile lui aveau aura sincerităţii. Robert şi-a păstrat mai departe slujba cu ajutorul colaboratorilor săi, fascinaţi şi ei de implicaţiile experienţelor lui, mai ales în privinţa modului în care au evoluat evenimentele după această primă experienţă ecsomatică.

Deloc surprinzător, această experienţă l-a îngrijorat cu adevărat pe Monroe. S-a dus să discute cu prietenul său medic, care i-a sugerat că muncea prea mult şi poate ar fi trebuit să renunţe şi la fumat. Atât. Şi nici vizita făcută unui alt prieten, un psiholog de această dată, nu i-a adus niciun răspuns.

Vibraţiile au continuat, cu toate că Robert nu era dornic să repete experienţa extracorporală. Faptul este interesant, deoarece sugerează că Robert realizase că, deşi nu putea controla vibraţiile, putea să-şi impună să iasă din corp. În cartea sa nu spune cum a descoperit acest lucru, dar este

cât se poate de clar că de el depindea când avea loc următoarea experienţă ecsomatică. Robert descrie experienţa astfel:

> Când vibraţiile erau la maximum, m-am gândit să plutesc în sus — şi asta s-a întâmplat. M-am ridicat deasupra patului şi când am vrut să mă opresc, m-am oprit, plutind în aer. Nu era o senzaţie prea rea, dar eram îngrijorat să nu cad brusc. După câteva secunde m-am gândit să cobor şi într-un moment eram la loc în pat, cu toate simţurile fizice normale funcţionând din plin. Nu a existat nicio întrerupere a cunoştinţei din momentul în care m-am aşezat pe pat şi până m-am ridicat după ce au încetat vibraţiile. Dacă nu au fost adevărate — ci doar halucinaţii sau un vis —, atunci aveam mari probleme. Nu-mi dădeam seama unde înceta starea de veghe şi unde începea visul.[22]

Ultimul rând mi se pare de o importanţă fundamentală. Robert admite că nu este sigur dacă este vorba despre vis sau de realitate. Ar putea să fie şi una, şi alta — un vis lucid, poate?

Începând din acel moment, Robert a avut numeroase experienţe similare. Printre acestea se numără şi câteva incidente fascinante care au părut să se petreacă într-un alt loc decât lumea de zi cu zi cu care avem de-a face într-o stare de veghe normală — au existat întâlniri cu alte fiinţe care, în mod evident, erau entităţi cu voinţă proprie şi personalităţi individuale. Pe măsura trecerii timpului, Robert a descoperit că aventurile sale extracorporale se petreceau în medii total diferite. El le-a numit „locaţii” şi în cele din urmă a concluzionat că existau trei care puteau fi întâlnite în călătoriile extracorporale.

Primul mediu, Locaţia 1, corespunde mai mult sau mai puţin lumii fizice normale. Geografia şi locuitorii sunt în general identici cu lumea de zi cu zi. Aceasta este locaţia pe care Robert a întâlnit-o prima oară când s-a trezit plutind sub tavanul dormitorului său. A văzut totul dintr-un unghi ciudat, dar inteligibil pentru el. Călătoriile în această locaţie pot să asigure informaţii veridice care pot fi comunicate după încheierea experienţei.

Robert dă câteva asemenea exemple, inclusiv o tentativă de „vizită” la locuința unui prieten apropiat, doctorul Bradshaw, el aflându-se în starea ecsomatică. Știa că doctorul Bradshaw era bolnav și își dorea foarte mult să vadă cum se mai simte. Călătoria i s-a părut cu mult mai grea decât se așteptase. În mod curios, „călătoria” la deal, în partea orașului în care locuia Bradshaw, a fost *extrem* de dificilă. Nu este clar de ce, mai ales din moment ce, presupun, Monroe zbura deasupra solului și, ca atare, nicio pantă nu ar fi trebuit să reprezinte un obstacol. Desigur, dacă ar fi mers pe jos în această stare ecsomatică, atunci urcarea unui deal ar fi fost o problemă. E suficient să spun că ceea ce a urmat a fost și mai bizar. Robert a simțit că cineva sau ceva l-a ridicat prinzându-l de subsuori și l-a ajutat să străbată drumul. Aceasta a fost prima întâlnire a lui Robert cu entitățile care par să sălășluiască în universul ecsomatic. Când a sosit în cele din urmă la locuința doctorului, a fost descumpănit când i-a văzut pe Bradshaw și pe soția lui afară, la o plimbare. Robert a încercat în zadar să le atragă atenția:

> Am zburat prin fața lor, dând din mâini, încercând să le atrag atenția, fără niciun rezultat. Pe urmă, fără să întoarcă capul, am avut impresia că doctorul Bradshaw mi-a spus: „Ei bine, se pare că nu mai ai nevoie de ajutor”. Gândindu-mă că am stabilit contactul, am coborât pe pământ și m-am întors la birou, mi-am răsucit corpul și am deschis ochii.[23]

Robert povestește că mai târziu a sunat-o pe doamna Bradshaw, care i-a confirmat că în momentul „vizitei” sale ieșise la o plimbare în jurul casei împreună cu soțul ei. Robert a întrebat-o cu ce fusese îmbrăcată. Ceea ce i-a descris ea corespundea exact cu ce văzuse Robert în starea ecsomatică.

Acest incident deosebit a fost citat de Robert și de susținătorii lui ca fiind prima dovadă că Robert într-adevăr percepea lucruri pe care nu ar fi putut să le știe prin mijloace normale. Și într-adevăr, mulți susțin că a fost o dovadă veridică a stării ecsomatice a lui Robert. Din păcate, nu împărtășesc această opinie. De exemplu, avem doar povestea lui Robert legată de eveniment; nici doctorul Bradshaw și nici soția lui nu au confirmat în vreun

fel că în cursul plimbării lor s-ar fi petrecut ceva ciudat. Robert spune că doctorul Bradshaw i-a vorbit într-un fel care sugera că-l văzuse; mai târziu, doctorul Bradshaw a afirmat că nici nu l-a văzut pe Robert şi nici nu vorbise cu el. Pe de altă parte însă, Robert a descris corect cu ce erau îmbrăcaţi cei doi, ceea ce este impresionant. Rămâne însă întrebarea de ce Robert a „văzut la distanţă” efectiv, dar nu a reuşit să aibă nicio influenţă fizică asupra mediului. Această situaţie incertă mi se pare de mare importanţă.

Testele

Pentru a ne ajuta să înţelegem capacităţile lui Robert, avem o serie de experimente bine documentate care s-au petrecut sub coordonarea prietenului lui Monroe, doctorul Charles Tart, în luna iulie a anului 1966. Doctorul Tart a folosit dotările laboratorului de electroencefalografie al Facultăţii de Medicină a Universităţii din Virginia.

Robert s-a aflat într-o încăpere izolată, având aplicaţi electrozi pe cap şi căşti în urechi care să blocheze orice fel de sunet. I s-a cerut să încerce să îşi inducă o experienţă ecsomatică şi apoi să citească un număr din cinci cifre care fusese pus pe un raft la un metru şi optzeci de centimetri deasupra solului. Vom întâlni un experiment similar întreprins de doctorul Tart într-un capitol ulterior. Pentru inducerea stării de somn, Robert stătea întins pe pat.

În prima carte, Robert descrie cu unele detalii acest experiment din punctul lui de vedere. Povesteşte că un val de căldură i-a inundat tot corpul şi a înţeles că acesta era indiciul să încerce ceea ce el numeşte „tehnica rostogolirii”. Aceasta presupune simpla răsucire pe o parte a „corpului astral”, cum faci când te dai jos din pat. Robert a simţit că se răsuceşte din corpul lui şi alunecă de pe pat. S-a pregătit să se lovească de pardoseală, dar cum nu s-a întâmplat aşa ceva, şi-a dat seama că ieşise complet din corp. A numit această stare „disasociere”. A trecut printr-un loc întunecat şi apoi a văzut trei oameni: doi bărbaţi şi o femeie. Femeia era înaltă şi brunetă şi Robert a sugerat că ar fi avut undeva în jur de 40 de ani. Şedea pe o

canapea. Cei doi bărbaţi stăteau de o parte şi de alta a ei, toţi trei purtând o discuţie. Robert a hotărât că trebuia să-şi facă simţită prezenţa, aşa că s-a apropiat şi a ciupit-o uşor pe femeie în stânga, sub coaste. A simţit că ea a reacţionat într-un fel la asta.

Robert a fost puţin dezamăgit de reacţie, aşa că a decis să revină „la fizic", cum a numit el întoarcerea în corp. A aşteptat câteva minute şi pe urmă a ieşit pentru a doua oară din corp. Folosind aceeaşi tehnică de răsucire, a ieşit din corpul său şi s-a luat după lumina care venea de pe coridor. A încercat să-l găsească pe tehnician, o femeie, dar aceasta nu se afla în camera consolei de control. A trecut apoi într-o încăpere foarte luminoasă şi a văzut-o împreună cu un alt bărbat care stătea în stânga ei. Ce s-a întâmplat pe urmă a fost cât se poate de ciudat. Monroe povesteşte următoarele:

> Am încercat să-i atrag atenţia şi am fost răsplătit aproape imediat cu o explozie de bucurie şi fericire pentru că reuşisem în sfârşit să facem ce ne străduiam. Ea era cât se poate de entuziasmată şi m-a îmbrăţişat fericită şi exaltată. I-am răspuns la îmbrăţişare şi au existat nuanţe sexuale foarte reduse, pe care am reuşit să le atenuez în proporţie de 90 la sută. După o clipă, m-am desprins din îmbrăţişare şi i-am pus mâinile pe faţă, câte una pe fiecare obraz şi i-am mulţumit pentru ajutor.[24]

Pe urmă a încercat să-i atragă şi bărbatului atenţia, dar nu a reuşit; abordarea cu ciupitul din nou nu a produs nicio reacţie. L-a descris pe bărbat ca fiind de aproximativ aceeaşi înălţime ca tehnicianul şi având părul cârlionţat. Pe urmă, Robert a decis să se întoarcă în corpul său. Când a făcut acest lucru, l-a chemat pe tehnician şi când ea a venit în cameră, i-a spus că avusese succes în încercarea de a ieşi din corp şi că o văzuse împreună cu un alt bărbat. Ea a confirmat că într-adevăr se aflase în camera exterioară cu un alt bărbat — soţul ei trecuse pe-acolo să o vadă. Robert a rugat-o să-i facă cunoştinţă cu el şi l-a recunoscut pe bărbatul cu părul cârlionţat pe care îl văzuse în starea ecsomatică.

„Comunicarea” dintre Robert şi tehnicianul de laborator în cursul stării lui ecsomatice are unele asemănări cu întâlnirea lui anterioară cu doctorul Bradshaw. Îţi vei aminti, cititorule, că Robert era sigur că prietenul lui îl şi văzuse, îi şi vorbise când îl „vizitase” la locuinţa sa, însă doctorul Bradshaw nu avusese asemenea percepţii şi nu îşi amintea de niciun fel de comunicare.

Cât se poate de natural, atât Monroe, cât şi Tart au fost întru câtva dezamăgiţi de acest rezultat. Din păcate, Tart avea să părăsească în curând Universitatea Virginia unde avuseseră loc experimentele şi să se mute într-un nou post la o universitate din California. Însă după ce s-a mutat în noua locuinţă, Tart a decis că putea să o folosească pentru a testa capacitatea lui Monroe de „călătorie astrală”. Tart i-a telefonat lui Monroe în Virginia şi i-a sugerat ca, folosindu-se de ajutorul soţiei lui, Judy, să creeze un „balizaj parapsihic” cu care să-i călăuzească lui Monroe corpul astral către noua locuinţă din California. Testul ar fi trebuit să determine dacă Monroe putea să descrie un loc pe care nu-l mai văzuse niciodată.

În ziua desfăşurării experimentului, Tart i-a telefonat lui Monroe. Nu i-a spus decât că, la un moment dat în cursul serii respective, împreună cu Judy avea să declanşeze procesul. La ora 11 seara, ora Californiei, au început. Aceasta însemna ora 2 noaptea în Virginia pentru Monroe. Planul lor era să continue să se concentreze până la ora 11:30. La cinci minute de la debutul exerciţiului, a sunat telefonul; nu numai că i-a deranjat, deoarece le-a întrerupt concentrarea, însă a fost şi cât se poate de neobişnuit. Au lăsat telefonul să sune. Cum nu existau roboţi telefonici în vremea aceea, nu ştiau cine îi sunase. Au continuat să se concentreze până la ora 11:30 şi pe urmă s-au culcat.

A doua zi, Tart l-a sunat pe Monroe şi i-a spus că, după părerea lui, experimentul decursese bine şi i-a cerut lui Monroe să le trimită relatarea celor întâmplate în cursul nopţii precedente. Scrisoarea lui a sosit după câteva zile.

Şi Tart, şi soţia lui au fost descumpăniţi să descopere că apelantul misterios din acea seară fusese însuşi Monroe. În jurul orei 2, ora Virginiei,

era întins pe pat şi treaz. Brusc, a avut o senzaţie de legănare, apoi de smucitură la nivelul picioarelor. Pe urmă a simţit o mână care l-a apucat de încheietura mâinii sale şi l-a scos din trup. Simţind un curent de aer timp de aproximativ cinci secunde, s-a trezit apoi într-o încăpere.

După o scurtă experienţă ecsomatică, Monroe a povestit că s-a regăsit în corpul său, în Virginia. S-a ridicat din pat şi i-a sunat imediat pe soţii Tart în California. Experienţa lui durase în jur de cinci minute în „timpul extern”.

La prima vedere, este un caz fascinant. Exact în momentul în care Judy şi Charles încep să se concentreze să-l aducă pe Robert în locuinţa lor din California, Robert simte că este scos din propriul corp, sincronizarea fiind confirmată de conversaţia telefonică din dimineaţa zilei următoare. Însă nu acesta era scopul principal al experimentului. Planul era să se stabilească dacă Monroe putea să identifice aspectul noii locuinţe din California şi, prin aceasta, să-şi dovedească percepţia veridică. Doctorul Tart nu descrie acest lucru în articolul său, dar face următorul comentariu:

> Pe de altă parte, în fragmentul din relatarea lui pe care l-am omis, descrierea locuinţei noastre şi a acţiunilor soţiei mele şi ale mele au fost absolut inexacte. A perceput mult prea mulţi oameni în încăpere şi ne-a perceput pe noi, pe soţia mea şi pe mine, făcând lucruri pe care nu le-am făcut. Privind descrierea, aş concluziona că nu s-a petrecut nimic paranormal.[25]

Încercarea finală a doctorului Tart de a obţine dovada veridică a pretinselor capacităţi ale lui Monroe s-a produs în anul 1968. Însă din nou s-a dovedit a fi dezamăgitoare. Monroe a fost înfăşurat în tot felul de aparate de măsură şi, pentru prima oară, a fost urmărit şi pe un ecran de televiziune cu circuit închis, pe parcursul uneia dintre pretinsele lui experienţe extracorporale. Doctorul Tart spera să înregistreze „corpul astral” al lui Monroe ieşind din corpul lui fizic. Doctorul Tart a cerut ca, aflat în starea de extracorporalitate, Robert să se ducă într-o altă încăpere a laboratorului, unde, într-un loc aflat la înălţime, fusese scris un număr din

cinci cifre. Este vorba despre un format pe care Tart avea să-l mai folosească într-un experiment ulterior și, trebuie spus, cu un succes perceput ca fiind mult mai mare.

În prima stare de extracorporalitate, Monroe s-a trezit pe holul dintre cele două încăperi, dar, din cauza unor „dificultăți de respirație”, cum le-a descris el, a putut rămâne în starea ecsomatică doar în jur de 8 până la 10 secunde. Acest lucru mă descumpănește, dar în discutarea experimentului, doctorul Tart nu face niciun comentariu pe marginea acestei probleme ciudate. Dacă Monroe se afla în „corpul astral”, de ce ar fi avut nevoie de oxigen? Sau corpul lui fizic avea probleme respiratorii? În acest caz, cum de a știut acest lucru? Oare aceasta sugerează că era într-un gen de bilocație sau există dovezi că experiențele lui ecsomatice aveau o cauză mult mai complexă și, în ultimă instanță, mult mai provocatoare?

La cea de-a doua încercare, Monroe a decis să se ducă după cablul de electroencefalogramă prin perete, până în sala în care se aflau echipamentele. Nu pot decât să presupun că încerca să reducă la minimum timpul în care se afla în afara corpului său, din cauza problemelor respiratorii anterioare. Procedând astfel, el a reușit să se rătăcească și s-a trezit în fața zidului unei alte clădiri, identificată ulterior ca fiind o curte opusă camerei echipamentelor. În mod ciudat, multe dintre rapoartele ulterioare pe marginea acestui experiment l-au considerat un succes și o demonstrație a capacităților de călătorie astrală ale lui Monroe.

Doctorul Tart a făcut trei încercări să demonstreze că aptitudinile lui Robert erau reale și de fiecare dată rezultatele au fost, în cel mai bun caz, neconcludente. Din scrierile doctorului Tart, atât din momentul producerii experimentelor, cât și ulterioare, este evident că voia să creadă că Monroe putea să vadă lucrurile dintr-o poziție din exteriorul corpului. Însă dovezile experimentale demonstrează opusul. Pe bună dreptate, este interesant de observat că succesul vag al experimentelor (trezirea la momentul oportun și identificarea curții) nu sunt nici pe departe concludente (este posibil ca Robert să fi văzut curtea respectivă folosindu-și vederea normală, de exemplu) și aceste „succese” nu au ținut, practic, de experimente controlate.

Pe de altă parte însă, este posibil să existe o explicație perfect rezonabilă cu privire la motivul pentru Robert a dat greș în mod sistematic atunci când a trebuit să dea dovezi irefutabile ale percepțiilor sale veridice din cursul călătoriilor ecsomatice. Această explicație este sugerată în toate cărțile lui și este susținută de dovezile neurologice pe care le voi prezenta într-un capitol ulterior. Și are legătură cu al său concept al „locațiilor”.

Îți vei fi amintind, cititorule, că mai înainte am descris „Locația 1” a lui Monroe ca fiind identică celei a lumii noastre de zi cu zi. Respectiv, din toate punctele de vedere și sub toate formele, „lumea reală”. Când se călătorește într-o stare ecsomatică în această locație, Monroe sugerează că se pot culege și se pot prezenta cercetătorilor informații veridice ca dovadă a experienței ecsomatice. Acesta este locul în care crede Robert că s-a aflat în toate experimentele și experiențele care au fost prezentate în acest capitol; dar așa cum spune Robert în cartea sa, mai există două „locații”. Deloc surprinzător, le denumește „Locația 2” și „Locația 3”.

În aceste două locații își petrece Robert majoritatea timpului în restul cărții sale. Și într-adevăr, cea de-a doua carte a sa, *Far Journeys (Călătorii îndepărtate)*, se referă numai la Locația 3.

Monroe descrie Locația 2 ca fiind cu un pas mai departe de realitatea obișnuită. Acesta este locul în care pot fi întâlnite paradisul și iadul, respectiv structura și locuitorii acestui loc se află sub influența speranțelor și temerilor celui care experimentează. S-ar părea că este locul în care subconștientul devine real. Desigur, se pot trasa paralele față de visul obișnuit, care, de asemenea, conține arhetipuri și simboluri extrase din profunzimile psihicului uman.

Cu toate acestea însă, Monroe este sigur că ființele întâlnite în Locația 2 nu sunt reale. Și nu doar atât; aceste ființe „creează” un mediu familiar tuturor „călătorilor” care pot ajunge aici în cursul unei experiențe extracorporale. În învățăturile oculte tradiționale, Locația 1 este cunoscută sub denumirea de plan astral inferior. Monroe este de acord cu ocultiștii că planurile inferioare — cele mai apropiate de Locația 1 — sunt locuite de entități potențial ostile și că trebuie să fie traversate cu grijă; Locația 2 poate

fi uneori negociată cu ajutorul locuitorilor benigni ai acestei regiuni. Din necesitatea găsirii unui termen mai potrivit, Monroe numeşte aceste fiinţe „Ajutori”. Însă ei nu sunt întotdeauna prin preajmă şi este posibil ca alte fiinţe mai primejdioase să se deghizeze pentru a-i păcăli pe călătorii neavizaţi. Respectând atât tradiţia ocultă, cât şi psihologia modernă, Monroe sugerează că Locaţia 2 este locul în care mergem cu toţii în vis; caz în care, dacă persoana devine „lucidă” în timpul somnului, va putea să manipuleze Locaţia 2 în propriul avantaj. Cum acest control este foarte limitat, călătorul trebuie să fie precaut. Desigur, acesta este fenomenul cunoscut sub denumirea de „vis lucid”, subiect la care voi reveni ceva mai târziu.

Însă din punctul meu de vedere, Locaţia 3 este locul cel mai semnificativ întâlnit de Robert Monroe.

Locaţia 3: călătoria şamanică a lui Monroe?

Modul în care Monroe a făcut cunoştinţă cu acest loc este partea cea mai ciudată a cărţii sale *Journeys Out of the Body.* După cum am văzut, Monroe a folosit ceva ce a numit „tehnica rostogolirii” pentru a trece din realitatea de zi cu zi în Locaţia 1, însă într-o seară de noiembrie a anului 1958, în loc să se rostogolească 90° şi să iasă din corpul său, a descoperit că rotirea s-a continuat până la 180°. S-a trezit „cu faţa în jos”, într-o poziţie opusă corpului său fizic. Ce a întâlnit acolo a fost absolut bizar:

> Era o gaură. Este singurul mod în care poate fi descrisă. Pentru simţurile mele, a părut o gaură într-un zid cu grosimea în jur de şaizeci de centimetri şi care se întindea la nesfârşit în toate direcţiile (în plan vertical).[26]

S-a uitat în gaură şi tot ce a văzut a fost întunericul cel mai profund, dar era sigur că dacă vederea îi era destul de bună, ar fi zărit stele şi planete — crezând că era o parte din spaţiul cel mai profund. Pe urmă s-a rostogolit la loc cu 180° şi a revenit la realitatea obişnuită.

Săptămâna următoare, s-a confruntat din nou cu rostogolirea de 180° și iarăși, cum e de așteptat, i-a apărut gaura. De această dată a întins o mână în întuneric și a fost uluit când a apărut o altă mână și i-a strâns-o pe a sa. Și mai ciudat însă a fost faptul că atunci când și-a întins din nou mâna, cealaltă mână i-a dat o carte de vizită cu o adresă din New York. Din păcate, Monroe nu mai menționează această carte de vizită. Ar fi fascinant de știut dacă a căutat adresa și ce a descoperit acolo. Într-adevăr, dacă a păstrat-o, această carte de vizită ar fi un artefact venit dintr-un alt nivel al realității.

Pe parcursul unei perioade de câteva săptămâni, Robert a reușit până la urmă să treacă prin gaură și a pătruns într-o lume foarte asemănătoare cu a noastră, dar cu o serie de diferențe ciudate. De exemplu, tehnologia părea puțin cam neobișnuită, cu o concepție diferită a automobilului. Robert a reușit să exploreze această lume nouă și a fost surprins să descopere că e o versiune a lui care există alternativ pe acest pământ. El a numit această persoană „Eu Acolo” și, în afara controlului său, s-a trezit preluând corpul acelui „Eu Acolo” pe scurte perioade de timp. Aceasta i-a provocat probleme profunde lui Robert și, după cum se poate bănui, mari greutăți lui „Eu Acolo”, care trebuie să se fi confruntat cu aceste lucruri sub forma unor „absențe” de *petit mal*[27]. Din nou avem o paralelă cu epilepsia de lob temporal în cadrul unui univers paralel. Implicațiile primelor contacte ale lui Robert cu Locația 3, după cum a numit el ulterior acest loc, sunt deosebit de semnificative pentru ipoteza mea cu privire la natura realității.

„Ajutorii” au fost de mare importanță când Robert s-a aflat în Locația 3. Se pare că atâta timp cât s-a aflat în această Locație a avut unul singur, o ființă care pare să știe mult mai multe despre Monroe decât ar fi fost cazul. În mod evident, această ființă își împărtășește viața cu toate Locațiile, inclusiv cu realitatea cotidiană. În cursul unui incident consemnat ca având loc în luna martie a anului 1959, Robert stătea întins pe pat, când a început una dintre seriile obișnuite de vibrații. De-acum se obișnuise cu călătoriile sale în Locația 3 și își dorea să știe de ce se întâmplau toate acestea și care era scopul. A văzut apărând o rază de lumină care i s-a focalizat pe cap. A

decis că acela era momentul să pună întrebarea. Și când a făcut acest lucru, s-a petrecut ceva cu totul neobișnuit:

> Mi-a răspuns o voce groasă, profundă — dar totuși nu o voce și cu siguranță nu mintea mea conștientă, pentru că eu așteptam nerăbdător.
>
> „Ești sigur că vrei să știi?”, a venit replica de la raza de lumină.
>
> Am răspuns că eram sigur.
>
> „Ești suficient de puternic să suporți răspunsurile adevărate?”
>
> Cuvintele acestea au fost rostite aproape fără inflexiuni și fără nicio emoție.
>
> Am răspuns că eu consideram că eram pregătit. Am așteptat și mi s-a părut că a durat mult până când vocea mi-a vorbit din nou.
>
> „Cere-i tatălui tău să-ți spună marele secret.”[28]

Exact în acel moment un membru al familiei sale a venit sus pe scări și a aprins o lumină pe hol, lângă dormitorul lui; cu aceasta, raza de lumină a dispărut și Robert nu a putut să o mai acceseze din nou. Aceasta avea să fie ultima ocazie în care a comunicat cu această ființă. I-a pus întrebarea tatălui său, dar acesta nu a putut să-l ajute. Este un mare mister ce înseamnă asta, dar un mister care îmi amintește foarte mult de un incident similar relatat de autorul S.F. Philip K. Dick. Și cazul acesta a implicat o sursă de lumină misterioasă și o entitate care călăuzea și făcea sugestii. (Pe larg, cazul este discutat în ultimul capitol al cărții mele *The Daemon — A Guide to your Extraordinary Secret Self*).

În ultimele sale două cărți, Monroe pare să se concentreze aproape total asupra Locației 3 și asupra modului în care ea poate fi vizitată folosindu-se ceea ce el numește „sincronizarea emisferică” sau „HemiSync®”. Cei care i-au urmărit lucrările, cum ar fi Tom Campbell, continuă să se concentreze asupra acestui loc anume. Este ca și cum eșecurile aparente întâlnite la testarea percepției veridice în Locația 1 l-au forțat pe Monroe să se concentreze mai mult asupra „călătoriilor îndepărtate” în Locația 3. Un

sceptic ar putea observa că acest lucru s-a întâmplat deoarece călătoriile în Locația 3 nu pot fi verificate experimental, tocmai din cauza naturii lor. Eu nu sunt de această părere. Eu cred că ceea ce a trăit Monroe a fost foarte real, posibil chiar mai real decât lumea normală de sub Locația 1. Mai mult de-atât, eu cred că toate experiențele ecsomatice ale lui Robert s-au petrecut în Locația 3 și acesta este motivul pentru care el nu a reușit să facă dovada că deținea puterea „vederii la distanță".

Cu toate acestea, alții par hotărâți să creadă că percepția ecsomatică poate să apară în cadrul lumii fizice. În introducerea la prima carte a lui Monroe — *Journeys Out of the Body* — doctorul Charles Tart prezintă un exemplu clasic de asemenea gândire contraproductivă stăpânită de dorință. Din dovezile de mai sus, se poate afirma logic că niciunul dintre experimentele lui cu Monroe nu prezintă o dovadă reală că Monroe a călătorit în afara corpului său în Locația 1. De exemplu, în cazul unui experiment, Monroe a susținut că revenise în corp pentru că avea „dificultăți de respirație". Lui i se pare greu de înțeles acest lucru. Eu nu pot decât să presupun că, la un moment dat, în timp ce se afla în această stare ecsomatică, Monroe era conștient de corpul lui fizic care era întins pe pat în camera în care se făcea experimentul și, în același timp, privea lumea prin corpul lui astral. Aceasta sugerează o anumită formă de bilocație sau, altfel spus, o dublare a conștiinței. Însă chiar dacă acceptăm acest lucru, de ce trebuia ca o dificultate de respirație să reprezinte o problemă? În călătoriile sale ulterioare în Locația 2 și Locația 3, Monroe nu menționează niciodată vreun feedback de la corpul lui fizic.

Pe bună dreptate, după câte știu, aceasta este singura ocazie în care Monroe menționează acest fapt ca reprezentând o problemă. Însă sunt și mai derutat în ceea ce privește cauza care a provocat această „dificultate de respirație". Din experiența mea, nu m-am trezit niciodată dintr-un vis pentru că nu puteam să respir. Nu pot decât să presupun că problema lui Monroe consta în faptul că trupul său fizic era forțat să stea întins într-o poziție nenaturală și aceasta i-a provocat o anumită formă de disconfort. Acceptând însă acest fapt, trebuie să mai acceptăm și că există o formă de comunicare

non-localizată care are loc între corpul astral şi corpul fizic. În lumea „normală”, două obiecte nu pot comunica decât dacă se află în contact într-un fel sau altul. Aşadar, prin ce mecanism necunoscut primeşte informaţii corpul astral de la corpul fizic? Se presupune că în acest timp ambele corpuri se aflau la o distanţă de câţiva metri unul de celălalt; implicit, comunicarea neplăcerii a fost instantanee. Ca atare, puţin contează dacă distanţa era de 10 metri sau de 10 ani-lumină. Într-un capitol care urmează vom întâlni fenomene verificate ştiinţific care pot ajuta să se explice ce i s-a întâmplat lui Robert cu acea ocazie.

Aş vrea să urmez această discuţie până la concluziile sale logice. Implicaţia este că dacă Monroe era conştient de dificultatea lui respiratorie, corpul lui astral trebuie să fi fost conştient de procesul de respiraţie. Cu toate că respiraţia este controlată de sistemul nervos autonom, acesta poate să fie şuntat de conştiinţă. Oare aceasta presupune că un corp astral este atât pe deplin conştient de ce se întâmplă cu corpul fizic, cât şi capabil să influenţeze de la distanţă acţiunile corpului fizic? Iarăşi, care este mecanismul?

Aş dori să sugerez o explicaţie alternativă. Este posibil oare ca Monroe să fi devenit imediat conştient de problema sa de respiraţie pentru că s-a aflat tot timpul în corpul lui? Cu siguranţă, aceasta ar explica totul. Este prozaic, ştiu, dar cu toate acestea şi cât se poate de rezonabil dacă se ţine seama de incapacitatea lui de a raporta ceva cât de cât veridic.

În cărţile mele anterioare am scris pe larg despre epilepsia de lob temporal şi despre modul în care această „stare alterată” poate să deschidă conştiinţa către alte niveluri ale realităţii. Sunt de părere că e posibil ca Robert să fi trăit o experienţă similară — asta sau o migrenă clasică. Motivele mele pentru aceste suspiciuni sunt că Monroe însuşi a luat în considerare această opţiune şi a respins-o în sensul în care a înţeles-o el, că epilepsia este ereditară, se manifestă la vârstă tânără şi că „epilepticii nu au amintiri sau senzaţii din cursul crizelor”. Monroe greşeşte de două ori. În unele cazuri epilepsia într-adevăr se transmite în familie, dar poate fi provocată şi de ţesutul de cicatrizare a leziunilor de pe creier, produse de

accidente sau de îmbolnăviri. Fapt mai important, epilepticii a căror „afecţiune” este localizată în lobii temporali se confruntă de obicei cu ceea ce se numeşte uneori „aură”. Aceasta presupune percepţii neobişnuite şi senzaţii care funcţionează ca „sistem care avertizează din timp” iminenţa unei crize.

Sunt fascinat că Monroe descrie senzaţia dinaintea primei sale experienţe ecsomatice ca fiind ca o vibraţie care i-a cuprins tot corpul, asemănând-o cu un şoc electric fără durere.[29] Este ceva foarte similar cu aura migrenei şi a epilepsiei de lob temporal. Ştiu că Robert afirmă că a fost testat neurologic, dar mă întreb ce anume s-a căutat cu ocazia efectuării acestor teste. Pe bună dreptate, Robert a mai manifestat multe alte simptome ale „stării de aură”. A auzit voci cum ar fi cele ale „Ajutorilor” şi în timpul uluitoarei întâlniri cu „lumina vorbitoare” despre care am vorbit mai devreme. Cercetările mele sugerează că aceste întâlniri nu sunt simple halucinaţii provocate de vreun mecanism biochimic cerebral defectuos, ci sunt practic ocheade aruncate într-o realitate alternativă, facilitate de aceste mecanisme biochimice ale creierului.

Cea de-a doua jumătate a acestei cărţi va încerca să dea o explicaţie pentru ceea ce este posibil să se fi petrecut în creierul lui Robert în cursul aventurilor lui ecsomatice. Însă înainte să începem să ne ocupăm de aspectele ştiinţifice, aş vrea să aloc următorul capitol prezentării capacităţilor altui celebru „călător” care „vedea la distanţă”, Ingo Swann.

22 Monroe, Robert A, *Journeys Out of the Body*, p. 30, Broadway Books, 2001.

23 Monroe, Robert A., *Journeys Out of the Body*, p. 47, Broadway Books, 2001.

24 Monroe, Robert A., *Journeys Out of the Body*, p. 71, Broadway Books, 2001

25 Tart, Charles T, „Six Studies of Out-of-the-Body Experiences,” *Journal of Near-Death Studies*, martie 1997.

26 Monroe, Robert A., *Journeys Out of the Body*, p. 87, Broadway Books, 2001.

27 Formă moderată de epilepsie, caracterizată de perioade de pierdere a cunoştinţei de până la 30 de secunde. (*N.t.*)

28 Monroe, Robert A., *Journeys Out of the Body,* p. 131, Broadway Books, 2001.

29 Monroe, Robert A., *Journeys Out of the Body*, p. 24, Broadway Books, 2001.

Capitolul 5
Vederea la distanță: cazul lui Ingo Swann

Calea lui Swann

O trecere în revistă atentă a experiențelor ecsomatice ale lui Robert Monroe va sugera că nu călătorea realmente în afara corpului, cât vedea locuri și oameni de la distanță. Era ca și cum conștiința i-ar fi părăsit corpul și s-ar fi bilocalizat în altă parte. Vederea la distanță este un fenomen asociat, dar diferit din punct de vedere cantitativ; o „abilitate” care avea să ajungă la mare căutare în perioada Războiului Rece, unul dintre cei mai celebri practicieni ai acestei capacități fiind artistul Ingo Swann.

Potrivit propriilor relatări, Ingo Douglas Swann (ori Swan, cum era patronimul lui la vremea respectivă) a trăit prima experiență ecsomatică când avea numai doi ani. Tocmai își pierduse cunoștința după ce i se administrase eter înaintea unei operații pentru extirparea amigdalelor. Următorul lucru pe care l-a știut a fost că se uita în jos la scena care se derula dintr-o poziție de sub tavan. A văzut o masă și un bărbat care stătea aplecat deasupra unui băiețel. Bărbatul se confrunta în mod clar cu niște dificultăți. În iritarea sa, chirurgul a înjurat, luptându-se să taie ceva în gura micului pacient, întins inconștient pe masă. Chiar și la acea vârstă fragedă, Ingo și-a dat seama că era ceva ciudat. Era cât se poate de conștient că trupul întins pe masă era al său și că el nu se mai afla în acel corp. Swann a povestit cum se simțise — ca și cum ar fi fost un punct de conștiință urmărind dificultățile medicului de la o distanță de câteva zeci de centimetri deasupra. A văzut scalpelul chirurgului tăindu-i limba și a fost deranjat când acesta a îndepărtat două bucăți de carne roz și sângerii, le-a pus într-o sticlă

şi i-a dat-o asistentei. Asistenta a aşezat sticla pe o poliță în spatele a două role de tifon.

Următorul lucru pe care şi l-a amintit Swann a fost trezirea. Mama lui era de față să-l aline şi alături de ea era chirurgul. „Te simți bine?”, a fost întrebat de mama lui. El a dat din cap că da şi apoi s-a întors către asistentă şi a rugat-o: „Îmi dați amigdalele înapoi?”

Asistenta i-a explicat că amigdalele lui fuseseră deja aruncate. „Nu, nu-i adevărat”, i-a replicat Ingo. „Le-ai pus în spatele chestiilor de acolo. Dă-mi-le.” Pe urmă s-a uitat iar la mama lui. I-a spus: „Mamă, doctorul a spus un cuvânt urât când mi-a tăiat limba”.

Și mama lui, şi asistenta au fost surprinse nu numai de cerere, ci şi de faptul că micuțul Ingo ştia exact unde se afla sticla conţinând amigdalele, mai ales că sticla şi conţinutul ei însângerat se aflau în spatele rolelor de tifon.[30]

Se pare că, excepție făcând una sau două idei că trăise mai multe reîncarnări anterioare, anii copilăriei fragede a lui Ingo au fost banali. A urmat o carieră militară şi pe urmă s-a mutat la New York, unde a lucrat la Națiunile Unite timp de 11 ani.

În anul 1969 şi-a dat demisia de la ONU şi a decis să îşi urmeze înclinațiile creative şi să devină pictor. Tot în această perioadă a decis şi să-şi mai adauge un „n” la patronim. Nu a avut un succes deosebit ca pictor şi, după o serie de incidente cu animalul de companie, o şinşilă, când a părut că animalul i-ar fi auzit gândurile, Swann a început în cele din urmă să se ocupe de studii paranormale, în laboratoarele din New York ale unui cercetător pe nume Cleve Backster. Era foarte dornic să asiste la experimente şi în anul 1971 a participat la o serie de testări pentru izolarea capacităților paranormale la Societatea Americană pentru Cercetări Paranormale. Era dispus şi dornic să i se testeze capacitățile şi s-a oferit voluntar pentru o serie de teste. Nu este pe deplin limpede cum şi-a câştigat reputația de a putea să îşi proiecteze corpul astral în alte locuri, însă până la sfârşitul anului fusese deja subiectul unei serii de experimente concepute de doctorul Karlis Otis şi de asistenta lui, Janet Mitchell.

Aceste experimente au presupus ca Swann să stea pe un scaun şi să se proiecteze în afara corpului pentru a observa obiecte care fuseseră puse în afara câmpului vizual, pe o platformă suspendată de tavan. Experimentatorii părăseau încăperea, neţinându-l pe Swann sub observaţie. S-a folosit argumentul că Swann nu ar fi putut să tragă cu ochiul, pentru că avea ataşată o serie de electrozi pe cap şi orice mişcare ar fi fost înregistrată. I s-au pus la dispoziţie un creion şi un clipboard, pe care le-a folosit să facă schiţe ale obiectelor pe care le percepea. Criticii au scos în evidenţă faptul că, deşi nu ar fi putut să ajungă cu mâna întinsă la platforma respectivă, avea posibilitatea să ridice pur şi simplu cu mâna o oglindă pentru a vedea conţinutul raftului. Eu nu înţeleg de ce s-a considerat necesar ca Swann să fie lăsat neobservat în cursul fazelor cruciale ale experimentului. Cu siguranţă, creatorii experimentului au ştiut că aşa ceva ar fi provocat punerea sub semnul întrebării a ceea ce constituie o serie excepţională de rezultate.

Magicianul Milbourne Christopher a pus o întrebare şi mai simplă — de ce a fost necesar ca obiectele să se afle în aceeaşi încăpere cu subiectul? La aceasta a mai adăugat şi de ce obiectele au fost puse atât de aproape de Swann.

Că Swann ar fi putut să folosească o oglindă ca să vadă obiectele este întărit de faptul că a ştiut toate obiectele, dar a ratat cele patru numere care erau scrise pe ceva poziţionat lateral, exact în poziţia care nu ar fi fost vizibilă dacă s-ar fi folosit o suprafaţă reflectorizantă poziţionată lângă capăt.

Indiferent ce s-a petrecut în acea încăpere închisă, rezultatele au fost uimitoare. În ceea ce priveşte obiectele, le-a identificat corect pe toate opt. Otis a calculat că şansele să o fi luat-o pe ghicite erau mai mari de 40 000 la 1. Este clar că Swann a părut într-adevăr să aibă capacitatea să perceapă lucruri care nu erau accesibile percepţiei normale. Ce trebuia era ca aceste capacităţi să fie studiate empiric mai mult.

Anii experimentelor mentale

Câteva luni mai târziu, s-a ivit şi ocazia. La începutul anului 1972, Ingo a trecut să-l vadă pe vechiul său prieten Cleve Backster. Laboratoarele lui Backster continuaseră să măsoare cu succes activitatea electrică a plantelor folosind detectoare de minciuni standard. Această activitate intrase în atenţia doctorului Harold Puthoff de la Universitatea Stanford din California. Puthoff era dornic să realizeze cercetări fundamentale în domeniul pe care el îl numea „biologie cuantică” şi era sigur că rezultatele experimentelor lui Backster aveau implicaţii pentru propriile sale cercetări. Puthoff îi scrisese lui Backster şi această scrisoare a fost zărită de Swann. Propunerea lui Puthoff era de un mare interes pentru Swann, aşa că s-a hotărât să trimită o scrisoare în California în care să explice capacităţile pe care le demonstrase în cursul experimentelor anterioare şi cum îi puteau fi acestea utile lui Puthoff.

În cele din urmă, Puthoff a obţinut finanţare de la organizaţia Science Unlimited Research din San Antonio, Texas, şi având în vedere elocvenţa scrisorii lui Swann, a decis să-l invite la laboratorul său de la Universitatea Stanford din California. Puthoff intenţiona să aloce o săptămână pentru testarea capacităţilor lui Swann şi pentru a vedea dacă puteau fi folosite ca vehicul pentru testarea efectelor biologice în lumina mecanicii cuantice.

În data de 6 iunie 1972, Puthoff l-a aşteptat pe Swann la aeroportul din San Francisco. Nedorind să irosească timpul, Puthoff l-a informat pe Swann că urma să meargă direct la Varian Physics Building aparţinând Universităţii Stanford, pentru a face cunoştinţă cu doctorul Arthur Hebbard. În subsolul acestei clădiri se afla un aparat denumit magnetometru, constând într-o sondă magnetică folosită pentru măsurarea oscilaţiilor mici ale câmpului magnetic din jurul aparatului. Se credea că orice fluctuaţii ale acestui câmp ar fi indicat prezenţa quarcurilor — misterioase particule elementare considerate a se afla în protoni, la vremea respectivă cea mai mică „fărâmă” de materie care fusese descoperită.

Pentru că magnetometrul trebuia să fie bine ecranat de mediu, fusese aşezat la 1,5 metri sub pardoseala clădirii, într-o cavitate special construită

în acest scop. În jurul sondei magnetice erau un container din aluminiu, un ecran din cupru şi chiar un scut superconductor, cel mai bun existent la momentul respectiv.

Magnetometrul era în funcţiune cam de o oră la sosirea lui Puthoff şi Swann, iar inscriptorul înregistrase pe bandă un model stabil al oscilaţiilor. Puthoff l-a întrebat apoi pe Swann dacă putea să afecteze în vreun fel dispozitivul.

Swann nu s-a lăsat rugat, concentrându-şi atenţia asupra interiorului cavităţii. Iniţial nu a „văzut” nimic, însă apoi s-a petrecut ceva foarte ciudat. Nivelul oscilaţiilor înregistrate de magnetometru s-a dublat brusc şi a continuat în acest ritm timp de aproximativ 30 de secunde. Pe urmă, Swann a afirmat că nu mai putea să-şi concentreze atenţia şi oscilaţiile au revenit la normal.

Cercetătorii au fost stupefiaţi. Când a fost întrebat cum a afectat sonda, Swann a explicat că avusese o imagine directă a aparatului, prin intermediul ochilor minţii. Pe urmă a făcut o schiţă cu ce „văzuse”. L-a surprins pe Puthoff prin comentariile făcute pe marginea plăcii de aliaj de aur din interior. Faptul era într-adevăr corect şi Puthoff a fost sigur că nu exista niciun mijloc prin care Swann ar fi putut şti aşa ceva.

În calitate de specialist în fizică cuantică, Puthoff era la curent cu faptul că o versiune a teoriei cuantice sugerează că actul observaţiei poate să aibă un efect direct asupra comportamentului particulelor subatomice. Voi discuta acest aspect mai detaliat ceva mai târziu, însă pentru moment este important să ţinem cont de faptul că observarea este un element crucial în cazul fizicii particulelor. Puthoff a fost siderat de posibilitatea ca Swann să fie „observat” realmente, într-un mod oarecare, câmpul eletromagnetic şi să-l fi afectat cumva. Desigur, aceasta presupunea că avea capacitatea de a „vedea” lucruri pe care nu le putea vedea practic doar cu ajutorul vederii.

A doua zi, Hebbard a raportat că magnetometrul se defectase. S-a sugerat că problemele cu care se confrunta aparatul erau de o asemenea natură, încât cercetătorii au decis să nu repete experimentul. Întrebarea este: defecţiunea magnetometrului fusese provocată de „observaţia” lui Swann

sau defecţiunea provocase „intensificarea” oscilaţiilor câmpului magnetic din jurul sondei?

Din anchetele ulterioare întreprinse de autorul Scott Rogo este clar că doctorul Hebbard a fost la fel de intrigat ca şi Puthoff de aceste rezultate. Imediat după ce Swann a simţit că nu se mai poate concentra, dublarea oscilaţiilor a încetat şi rata lor a revenit imediat la normal. Acest lucru trebuia să aibă un sens şi sugerează că, într-un fel sau altul, observarea magnetometrului de către Ingo îi afectase funcţionarea.

Fascinat, Puthoff a conceput rapid o serie de experimente cât se poate de simple dar eficiente pentru testarea capacităţilor lui Swann. Într-o cutie cu pereţii groşi din lemn se punea un obiect. Pe urmă, cutia era încuiată. După aceasta urma ca Swann să fie adus în încăpere şi să i se ceară să descrie ce se afla în cutie. În cartea sa *Mind Reach (Zona de influenţă a minţii*), Puthoff afirmă că a fost încântat de rezultate. Din păcate, nu dezvăluie date, aşa că nu avem nici cea mai mică idee dacă Swann a descris de fiecare dată corect conţinutul cutiei, în 75 la sută din cazuri sau în 10 la sută. În schimb însă, Puthoff afirmă că a fost atât de încântat, încât i-a invitat pe finanţatori să fie martori pe viu ai capacităţilor lui Swann. Citează chiar un exemplu particular, când a fost prinsă şi pusă în cutie o molie vie. În faţa martorilor, Ingo a descris conţinutul cutiei ca fiind:

> ceva mic, maroniu şi neregulat, ca un fel de frunză sau ceva care seamănă cu asta, dar este foarte vie, parcă s-ar mişca![31]

A fost o lovitură cât se poate de impresionantă, care spune multe despre natura vederii la distanţă. Informaţia nu este clară şi subiectul trebuie să deslușească imagini confuze. Dacă Swann ar fi putut vedea clar conţinutul cutiei, şi-ar fi dat seama imediat că era o molie şi ar fi identificat-o ca atare.

Aceste exemple de bilocalizare mentală l-au impresionat suficient de mult pe Puthoff pentru a-l invita pe Swann să ia parte la un studiu extins cu durata de opt luni, pe marginea capacităţilor sale. În acest moment, doctorului Puthoff i se alăturase în activitatea de cercetare Russell Targ, specialist în cercetarea laserelor şi plasmei şi renumit cercetător al

fenomenelor paranormale. Tocmai terminase o investigaţie de şase săptămâni a lui Uri Geller înainte să i se alăture lui Puthoff la Stanford Research Institute (SRI).

Cercetările pe coordonate

Câteva luni mai târziu, Swann s-a întors la Stanford pentru a începe un set intensiv de experimente pe care Targ şi Puthoff le concepuseră pentru el. Într-o perioadă de câteva săptămâni, rezultatele au fost considerate „de importanţă statistică”, dar nu se observase nimic cu adevărat remarcabil.

Acest fapt cu siguranţă l-a pus pe gânduri pe Swann, care era nerăbdător să impresioneze echipa de cercetare cu capacităţile lui. În mod evident, voia ca testele să fie concepute astfel încât el să aibă un grad mai mare de control asupra metodelor şi proceselor. Într-o zi, a sugerat că un test mai provocator pentru capacităţile lui de vedere la distanţă ar fi dacă cercetătorii i-ar da un set de coordonate geografice ale oricărui punct de pe planetă, iar el ar descrie ceea ce ar „vedea” când s-ar proiecta în locul respectiv. Iniţial, Puthoff şi Targ nu au fost prea încântaţi de această sugestie. În cartea *Mind Reach*, Puthoff sugerează că asta s-ar fi datorat faptului că pentru el şi colaboratorul său ar fi fost foarte dificil atât de pregătit experimentul, cât şi ca Swann să aibă succes.

Acest lucru mi se pare cât se poate de ciudat. Coordonatele geografice sunt născociri ale minţii omului. Dacă Swann intenţiona să călătorească astral către o locaţie sugerată, cum putea să ştie că se afla în locul corect? Nu există indicii exterioare graţie cărora să poată naviga în locul exact. Pe de altă parte, o bună memorie vizuală şi cunoaştere a geografiei ar fi putut să-l ajute foarte mult în această privinţă. Mă aflu în situaţia fericită de a deţine ambele calităţi. Mă testez uitându-mă la un atlas cu liniile longitudinilor şi latitudinilor şi memorând apoi ce am văzut. Cum pe ambele direcţii liniile respectă o anumită succesiune numerică de bază, este suficient să memorezi doar câteva coordonate cruciale (0 grade latitudine înseamnă Ecuatorul, 20 de grade nord trece aproape de Mexico City şi Mumbai, 20 de grade sud trece aproape de Belo Horizonte în Brazilia şi

Bulawayo în Zimbabwe și așa mai departe.) Este firesc să concluzionăm și că Swann, ca american, ar fi știut că granița dintre Statele Unite și Canada se întinde de-a lungul paralelei de 50 de grade. Referitor la longitudine, se poate memora un set similar de coordonate vizuale (0 grade înseamnă Greenwich, 100 de grade vest trece prin apropiere de Mexico City, 100 de grade est pe lângă Bangkok). Vizualizarea rapidă a localizării mai este ajutată și de cunoașterea distanței dintre grade. Fapt și mai semnificativ, ceea ce sugera Swann în acest caz este practic identic cu experimentele de vedere la distanță ale „vremii", în care Swann a fost implicat când era testat de Janet Mitchell, în cursul anului anterior. În mod evident, era ceva la care știa că era bun. În scrierile lui subliniază bucuros că fusese un copil extrem de precoce și înzestrat, la vârsta fragedă de trei ani citind un dicționar din scoarță în scoarță și între vârstele de patru și șapte ani citind *întreaga Encyclopaedia Britannica*. Memorarea unei serii de coordonate pentru identificarea localizărilor pe hartă ar fi fost, literalmente, „joacă de copil".

Targ și Puthoff au fost de acord. Swann a primit serii de coordonoate și i s-a cerut să comunice ce vedea. Iată descrierea făcută în *Mind Reach*:

> „Șaptezeci și cinci de grade nord, patruzeci și cinci de grade vest." „Gheață." „Cincisprezece grade nord, o sută douăzeci de grade est." „Uscat, jungle, munți, munți peninsulari." „Treizeci și opt de grade nord, douăzeci și nouă de grade vest." „În imediata mea vecinătate, oceanul. Văd Spania în depărtare. Și așa mai departe. Deloc rău, deloc rău."[32]

Șaptezeci și cinci de grade nord este foarte departe — insula Baffin, mijlocul Groenlandei și Spitsbergen. Swann, deloc surprinzător, a răspuns „Gheață". A doua pereche de coordonate, cincisprezece grade nord, 120 grade est, este în mod evident imediat la nord de Ecuator și, prin urmare, este foarte probabil să fie junglă, oriunde de-a lungul longitudinii. Însă riscă mai mult cu o listă de munți și munți peninsulari; logic, de fapt, deoarece acest loc, pentru oricine are noțiuni elementare de geografie, este posibil să fie Indonezia, care are munți și peninsule înconjurate de mare. Din multe

puncte de vedere, această demonstrație subliniază de ce veritabilul „observator la distanță” rămâne expus criticilor scepticilor.

Pe de altă parte, afirmația finală ascunde un adevărat mister. După calculele mele, 29 de grade vest înseamnă Oceanul Atlantic la acea latitudine.

Swann identifică în mod corect regiunea din jurul său ca fiind mare — vede „Spania în depărtare”. Din punctul meu de vedere, este într-adevăr vedere la distanță, deoarece uscatul cel mai apropiat este la 61,76 kilometri distanță și insula respectivă nu este Spania, ci Ilha do Faial din Azore, aparținând Portugaliei. Sunt totodată sigur că la o asemenea distanță Ilha do Faial s-ar vedea în mod cert ca o insulă.

Dar ce mă nedumirește și mai mult este de unde știe (incorect) că „uscatul” este Spania? Cum poate cineva să identifice o întindere de uscat aflată la peste 60 de kilometri distanță ca fiind o parte dintr-o anumită țară? Aceasta într-adevăr sugerează că vizualiza în minte o hartă a lumii și a presupus incorect că ar fi putut să vadă „Spania”.

În mod evident, eroarea reprezentată de identificarea unei insule portugheze ca fiind Spania a fost determinată de faptul că peisajul din Portugalia este foarte asemănător cu acela al vecinei sale, Spania. De la o distanță de peste 60 de kilometri, este mai curând o dovadă de eroare de identificare, decât o dovadă că Swann susținea că vedea ținta și în schimb își folosea cunoștințele elementare de geografie.

În concluzie, Swann a primit 100 de locații spre identificare, dispuse în 10 grupuri de câte 10. În cartea *Mind Reach*, Puthoff și Targ prezintă o diagramă cuprinzând rezultatele pentru ultimul grup. Experimentatorii consideră că sunt exemple bune ale „surprinzătoarei precizii care a intervenit uneori”. Din cele zece, Puthoff și Targ consideră că șapte sunt „lovituri exacte”, două sunt neutre și una este „ratare”. În opinia mea, acordarea calificativului de „lovituri exacte” unora din aceste răspunsuri este pe undeva generoasă. Pentru 42 de grade nord, 105 grade est, Swann folosește o descriere într-un singur cuvânt, „munți”, iar pentru 45 de grade nord, 150 vest, avem „ocean”, cu o descriere frumoasă a culorii valurilor.

Într-adevăr, la 30 de grade sud și zero grade avem încă o descriere plină de culoare a valurilor (albastru-închis). Niciuna dintre descrieri nu este exactă în vreun fel și, așa cum am afirmat anterior, pentru cineva cu capacitățile intelectuale recunoscute personal ale lui Swann, aceste ghiciri în cunoștință de cauză nu sunt greu de realizat.

Intrigat de aceste rezultate, Puthoff și Targ au conceput un studiu-pilot pentru primăvara anului 1973. Membrii echipei lor de cercetare au adus o serie de ținte și au primit și sugestii de locații de la oamenii de știință interesați din cadrul altor laboratoare. Erau nerăbdători sa vadă dacă Ingo folosea memoria eidetică pentru descrierea locațiilor. Memoria eidetică este cunoscută, mai popular, sub numele de „memorie fotografică”. Este o capacitate pe care o posedă anumiți indivizi de a păstra în „ochii minții” imaginea unui lucru pe care l-au văzut anterior. Exista posibilitatea ca Swann să fi avut această capacitate și să fi „memorat” o hartă a lumii cu coordonatele marcate. Tot ce-i rămânea de făcut când primea coordonatele unei latitudini și ale unei longitudini era să vizualizeze harta și să citească coordonatele pentru găsirea locației. În acest caz, ar fi fost suficientă doar o cunoaștere rezonabilă a geografiei. Pentru a avea garanția că nu era vorba despre așa ceva, s-a conceput un protocol care a fost numit Proiectul Scanate. Scanate era un cuvânt compus, format din *scan*ning și coordin*ate*. Proiectul Scanate impunea ca subiectul să dea detalii care să le depășească pe acelea simple, care pot fi date privind o hartă. De exemplu, lui Ingo urma să i se ceară să descrie clădirile și alte structuri realizate de mâna omului, aflate în locul definit de coordonatele primite.

Primul test i-a cerut lui Ingo să identifice o locație de pe insula franceză Kerguelen din sudul Oceanului Indian. El a depășit cu succes provocarea, în sensul că a identificat nu doar caracteristicile geografice, ci și un set de clădiri cu o antenă radio și două rezervoare cilindrice albe. A adăugat că spre nord se afla un mic aerodrom și două-trei camioane parcate lângă clădire.

Faptul că a identificat o insulă subantarctică bătută de vânturi nu este la fel de impresionant. Prin simpla memorare, eidetică sau nu, ar fi putut

cunoaşte localizarea aproximativă iar, în fond, descrierea cât se poate de generală, de teren „stâncos”, ar corespunde majorităţii locurilor de la această latitudine. Desigur, coordonatele puteau să fie în largul oceanului, dar cum testul consta în descrierea unor clădiri făcute de mâna omului, este cât se poate de rezonabil să se concluzioneze că era vorba despre o porţiune de uscat. Atât de departe în sudul oceanelor Indian şi Pacific se află doar o mână de insule: Prinţul Edward, Crozet, McDonald, Heard şi Kerguelen. Toate au o geografie foarte similară. Deloc surprinzător, fiecare are o staţiune de cercetări în care lucrează meteorologi şi geologi. Aceşti oameni au nevoie de clădiri în care să stea şi de sisteme de comunicaţii cu o „antenă” şi / sau o farfurie de satelit. Ar avea nevoie, de asemenea, de rezervoare de stocare, camioane şi un aerodrom pentru transportul proviziilor. Prin urmare, descrierea lui Ingo chiar este atât de convingătoare?

Ingo face descrieri mai exacte ale liniei de coastă şi apoi ale ambarcaţiunilor şi ale unui debarcader cu munţi acoperiţi de zăpadă şi afirmă că vede un element care „poate fi un far”. De asemenea, a desenat o hartă, similară cu a insulei Kerguelen. Targ şi Puthoff au fost impresionaţi de acest lucru şi au subliniat că, la momentul respectiv, Kerguelen găzduia un centru de cercetări sovieto-francez.

Mi-am făcut propria documentare privitoare la Kerguelen. Nu am nicio informaţie despre ce era pe insulă în anul 1972, însă în 2010 insulele nu au niciun fel de aeroport. Pe de altă parte, există două faruri la intrarea în rada portului Port au Français. Acestea sunt foarte apropiate între ele şi, prin urmare, puteau să fie „văzute” ca parte a aceluiaşi peisaj.

Următorul test s-a dovedit a fi un succes uimitor. De această dată, coordonatele au fost date de o echipă externă, dornică să pună la încercare rezultatele experimentelor SRI. S-au dat coordonatele şi Ingo a trebuit să dea un răspuns imediat. Era vorba despre o ţintă situată pe coasta de est a Statelor Unite. Iată cum şi-a început Ingo descrierea:

> Par să fie un fel de coline sau dealuri unduite. Către nord este un oraş; văd clădiri mai înalte şi puţin smog. Pare să fie un loc ciudat,

> cam ca peluzele care pot fi întâlnite în jurul bazelor militare, dar am impresia că sunt fie niște buncăre vechi împrejur, fie un rezervor acoperit. Trebuie să fie un catarg pentru steag, niște autostrăzi către vest, posibil un râu undeva departe în est, către sud tot oraș.[33]

Pe urmă, Swann a făcut o schiță detaliată a zonei pe care o percepea. A desenat o clădire circulară, sugerând că era posibil să fie vorba despre un fel de turn. A mai adăugat că locul acela avea ceva ciudat, insistând din nou că era ceva subteran.

Aparent, a fost o fantastică lovitură exactă. Potrivit lui Puthoff și Targ, câteva săptămâni mai târziu au primit un telefon din partea interogatorului, confirmând că totul era absolut corect, până la faptul că distanțele relative din desen erau exacte.

Pentru cei implicați, aceste rezultate au fost de o calitate într-atât de „superioară”, încât s-a găsit finanțarea pentru un studiu pe scară largă, cu durata de trei ani, pe marginea vederii la distanță. Acesta urma să aibă loc la SRI sub controlul lui Targ și Puthoff. Ulterior au fost realizate mai multe teste dublu-orb cu ținte locale din regiunea golfului San Francisco. Căpătând experiență, Swann a devenit foarte eficient în identificarea locațiilor. De exemplu, o locație a fost primăria din Palo Alto. Ingo a descris o clădire înaltă cu ferestre „adâncite”. Pe urmă a descris o fântână, dar a adăugat că „nu o pot auzi”. Nu numai că schița locației a fost exactă, însă a și lămurit corect că fântânile din afara clădirii erau oprite. De asemenea, a desenat patru copaci la dreapta clădirii. Și acest fapt a fost absolut exact. Mai târziu s-a calculat că șansa ca Ingo să fi nimerit pur și simplu era de ordinul 2 500 la 1.

Proiectul a durat patru ani cu 55 de experimente separate care au avut loc în acest interval de timp. Multe dintre ele au avut succes. Pe bună dreptate, încrederea generată de aceste rezultate a fost atât de mare, încât echipa a decis că aveau rețineri și ar trebui să devină mai ambițioase. Concluzionând că Ingo putea să „vadă” la distanță, ei au decis să testeze cât departe putea Ingo să „vadă la distanță”.

Swann sugerase de multă vreme că putea să se proiecteze mult mai departe de orice loc de pe planeta Pământ. Era foarte dornic să testeze acest lucru. Pe de altă parte, așa cum i-au explicat Puthoff și Targ, orice informație pe care o vedea nu putea să fie verificată. Cu toate acestea, în luna aprilie 1973, s-a ivit o ocazie unică.

Misiunea către Jupiter

În acea perioadă, sonda spațială *Pioneer 10* aparținând NASA se apropia de planeta Jupiter. Dacă se mișcau repede, ar fi putut să-l lase pe Ingo să dea informații cu privire la planetă, înainte ca sonda să le verifice. Ingo contactase deja un alt văzător la distanță, pe nume Harold Sherman, și căzuseră de acord să privească de la distanță gigantica planetă. Sherman locuia în Mountain View, Arkansas, și își construise deja o reputație de văzător eficient și concludent.

Inițial, Puthoff și Targ aveau rezerve cu privire la acest exercițiu, însă în cele din urmă au fost de acord să înregistreze experimentul la SRI ca proiect personal, și nu ca proiect oficial.

În data de 27 aprilie a anului 1973, grupul s-a reunit la laborator și a început exercițiul la ora 6:00 postmeridian, ora standard a Pacificului. Simultan, Sherman și-a început propriul exercițiu în Mountain View. Aceasta se întâmpla la ora 8:00 postmeridian, ora standard centrală.

Potrivit transcriptului, la ora 6:03, Ingo a relatat că se apropia de o planetă mare, dungată. La ora 6:06, era suficient de aproape pentru a vedea atmosfera. Iată ce a descris el atunci:

> La nivel foarte înalt în atmosferă sunt cristale, sclipesc. Poate că dungile sunt asemenea benzilor de cristale, poate asemănătoare inelelor lui Saturn, deși nu tocmai foarte asemănătoare. Foarte aproape, în atmosferă. Pariez că reflectă examinarea radio. Este posibil acest lucru dacă există un nor de cristale atacate cu diferite lungimi de undă radio diferite?[34]

Ingo descrie aici inelele din jurul lui Jupiter. Acestea constituiau ceva necunoscut pentru astronomie în acel moment. Pe bună dreptate, nici *Pioneer 10* nu avea să confirme existența acestor structuri. În anul următor, o altă sondă, *Pioneer 11*, a sugerat că este posibil să existe asemenea structuri, la măsurarea centurilor de radiații ale planetei, însă avea să mai dureze încă șase ani, până în 1979, pentru ca *Voyager 1* să le confirme existența. Acest fapt este citat cât se poate de îndreptățit de numeroși suporteri ai vederii la distanță ca dovadă irefutabilă a capacităților lui Swann.

Însă hai să vedem mai detaliat ce spune Swann. El afirmă că sunt benzi sclipitoare de cristale, „poate asemănătoare inelelor lui Saturn". Pe urmă continuă și spune că sunt „foarte aproape, în atmosferă". Pur și simplu, nu este așa. Potrivit ultimelor cercetări, inelul principal (cel mai apropiat de norii de pe Jupiter) se află la 206 304 kilometri de centrul planetei. Are un slab „halou" care se întinde până la jumătatea distanței până la suprafață, dar nici acest halou nu se află „în atmosferă", la care presupun că se referă Swann atunci când vorbește despre nori.

Ce s-a citat de asemenea ca fiind semnificativ este că atât Sherman, cât și Swann au părut să descrie aceleași lucruri în același timp. De exemplu, Sherman descrie ce vede el:

> Par să existe vârfuri vulcanice uriașe, conuri mari care se înalță câțiva kilometri.

În același timp, Ingo afirmă:

> Este un lanț muntos enorm, în jur de 9 300 de metri înălțime. Munții aceștia sunt colosali.[35]

Avem două persoane, aflate la 3 200 de kilometri distanță, care aparent împărtășesc aceeași experiență. Acest fapt este, din punctul meu de vedere, foarte semnificativ, deoarece este dovada unei halucinații consensuale. Am folosit cuvântul „halucinație" deoarece, indiferent ce „vedeau" Swann și Sherman în acel moment, nu era ceva din realitatea astronomică pe care o știu eu. De ce? Ei bine, dintr-un motiv foarte simplu. Jupiter nu are deloc

munți. Cele mai noi cercetări sugerează că este posibil chiar ca Jupiter să nu aibă nicio formă de miez solid. Se consideră că presiunile și temperaturile sunt atât de ridicate, încât hidrogenul și heliul care constituie cea mai mare parte a atmosferei jupiteriene pur și simplu se transformă din gaze în lichide. Ca urmare, „suprafața” ar fi asemănătoare unui ocean de hidrogen și heliu lichid. Ca și pe Pământ, munții nu pot fi din lichid. Chiar dacă Jupiter ar avea un miez solid, este puțin probabil ca acesta să aibă ceva care să poată fi asemănat cât de cât cu un munte, de vreo ființă omenească. Mai mult de-atât, la acea adâncime în norii gazoși ai lui Jupiter, ar exista, în cel mai bun caz, prea puțină lumină naturală pentru a se putea vedea ceva, darmite munți. Prin urmare, pentru a ajunge la miezul solid al planetei, Swann și Sherman ar fi trebuit să zboare prin sute și sute de kilometri de gaz dens pentru a ajunge la suprafață, oricât de mică ar fi ea. Ei nu descriu nicio astfel de călătorie. Cea mai mare distanță pe care a avansat o sondă în norii lui Jupiter este de 200 de kilometri. Acest mic aparat s-a topit, a fost strivit și vaporizat în cursul voiajului său din anul 1995. Și într-adevăr, ceea ce implică descrierile lor este că au văzut acești munți din spațiu. Și nu doar atât; percepțiile lor privitoare la aceste structuri geologice au fost uimitor de precise. Sherman le-a văzut ca pe niște vârfuri vulcanice uriașe și Ingo a fost sigur că le cunoștea și înălțimea („în jur de 9 300 de metri”).

Dacă aceste lanțuri montane ar fi fost vizibile din spațiu și ar fi ajuns până deasupra norilor jupiterieni, acești „munți” ar fi considerabil mai înalți de 9 300 de metri — mai curând 9 300 de kilometri.

Când a fost confruntat ulterior pe acest subiect, Swann a sugerat că este posibil să fi văzut o altă planetă și să o fi confundat cu Jupiter. Nu este o sugestie chiar atât de nerezonabilă. Ne vom reaminti că asociatul lui a numit munții „vulcani”. Unii l-au criticat pe Swann că nu a observat sateliții naturali, dar eu sunt de părere că a confundat unul dintre sateliți cu suprafața lui Jupiter. Luna Io este al doilea satelit ca apropiere de planetă și prezintă o varietate considerabilă de culori. Este clar că Swann avea doar cunoștințe rudimentare de astronomie și, prin urmare, pornea de la anumite idei preconcepute cu privire la aspectul lui Jupiter. Culorile roșie, galbenă și

maro predominante ale suprafeței acestui satelit s-ar putea asemăna cu ușurință cu Jupiter pentru un ochi lipsit de pregătire.

În orice caz, pentru mine este semnificativ faptul că Io nu numai că se aseamănă cu vecinul ei apropiat, ci are și o serie de particularități geologice cruciale care îi lipsesc lui Jupiter — vulcanii. Și mai semnificativ este faptul că existența acestor caracteristici a fost confirmată abia de *Voyager 1*, în anul 1977. Chiar și potențiala existență a unor asemenea munți a fost sugerată public cu numai două săptămâni înaintea primirii imaginilor.

Dacă Ingo a văzut-o într-adevăr pe Io în cursul experienței sale de vedere la distanță, aceasta ar fi o dovadă incredibilă că poate într-adevăr să vadă la distanță, așa cum a pretins.

Un an mai târziu, în luna martie 1974, Sherman și Swann au repetat experimentul concentrându-se asupra planetei Mercur, înaintea survolării ei de către sonda spațială *Mariner 10*. Potrivit lui Swann, împreună cu colaboratorul său a consemnat mai multe date care au fost contrare cu predicțiile astronomilor și ulterior au fost confirmate de sonda *Mariner*. Acestea au cuprins și observarea unei atmosfere subțiri, existența unui câmp magnetic slab și a unei dâre de heliu, în direcție opusă celei a Soarelui.

Sunt absolut convins că Ingo Swann crede că într-adevăr primește informații prin vederea la distanță. Din cărțile și articolele sale pare să fie o persoană veritabilă și onestă, însă dovezile par să contrazică aceste aparențe. O examinare mai atentă sugerează că orice ar vedea, s-ar putea să nu fie ce crede el că ar fi.

După părerea mea, vede la distanță, dar nu în această dimensiune. Cred că Ingo și toți „călătorii astrali” și „văzătorii la distanță” nu fac altceva decât să-și deschidă mintea la o călătorie de o altă natură; o călătorie către locuri depărtate situate în adâncul psihicului omului. Cu toții călătoresc în dimensiuni superioare ale realității care pot să se asemene cu aceasta, dar sunt locuri din „spațiul interior”. În ultimul capitol, Robert Monroe a denumit acest loc Locația 3. După părerea mea, exact acesta este locul pe care îl vizitează Swann, Sherman, Monroe și toți văzătorii la distanță în

cursul călătoriilor. Nu își părăsesc nicidecum corpurile. Călătoresc înlăuntrul lor, călătoresc în „spațiul interior”.

Voi demonstra acest lucru pe măsură ce avansez cu cartea.

30 Swann, Ingo, *To Kiss Earth Goodbye*, pp. 118–19, Dell, 1975.

31 Targ, Russell & Puthoff, Harold, *Mind Reach*, p. 26, Hampton Roads, 2005.

32 Targ, Russell & Puthoff, Harold, *Mind Reach*, pp. 27, 28, Hampton Roads, 2005.

33 Targ, Russell & Puthoff, Harold, *Mind Reach*, p. 2, Hampton Roads, 2005.

34 Targ, Russell & Puthoff, Harold, *Mind Reach*, p. 208, Hampton Roads, 2005.

35 Targ, Russell & Puthoff, Harold, *Mind Reach*, p. 210, Hampton Roads, 2005.

Capitolul 6
Grupurile moderne

Internetul este plin de organizații care asigură pregătire pentru călătorii astrale și experiențe extracorporale. Contra unei taxe, inițiatul poate fi pregătit pentru vederea la distanță, pentru a-și vizita prietenii și chiar pentru a călători în spațiul cosmic. Există o industrie colosală construită pe această idee; este în mod evident populară și suspectez că aceasta se datorează numărului mare de persoane care au trăit experiențe ecsomatice spontane și vor să le controleze.

Nu am îndoieli că aceste grupuri cred în mod onest că pot să-i ajute pe oameni să se bucure de călătorii în afara corpului. Cred, de asemenea, că studenții trăiesc cu adevărat stări ecsomatice în cursul pregătirii lor. Pentru mine, întrebarea nu este dacă experiențele sunt reale, ci dacă experiența se produce în realitatea consensuală sau este vorba despre o stare alterată mai incitantă și mai misterioasă a conștiinței. În acest capitol voi trece în revistă câteva astfel de grupuri.

Academia Internațională a Conștiinței

Unul dintre cele mai interesante grupuri care studiază experiența extracorporală este organizația braziliană International Academy of Consciousness (IAC) — Academia Internațională a Conștiinței. IAC a fost fondată în anul 2000, însă rădăcinile ei datează încă din 1981, când medicul brazilian doctor Waldo Vieira a fondat Centrul pentru Conștiința Continuă — Centre for Continuous Consciousness (CCC) — în Rio de Janeiro. Timp de mulți ani, Vieira a avut experiențe regulate de extracorporalitate și a fost foarte dornic să înțeleagă mai multe cu privire la ce i se întâmpla. În anul

1986 a publicat o carte intitulată *Projectiology: A Panorama of Experiences of the Consciousness Outside the Human Body (Proiectologie: o panoramă a experienţelor conştiinţei în afara corpului omenesc)*. În cele 1 232 de pagini ale sale este cuprinsă cea mai exhaustivă trecere în revistă a experienţelor extracorporale care a fost realizată vreodată; profunzimea şi orizontul acestei cărţi sunt absolut uluitoare. Principalul ei scop era să consolideze ideile şi teoriile doctorului Vieira şi prin aceasta să creeze o nouă ştiinţă a conştiinţei, pe care el o intitulează Proiectologie.

Interesul internaţional faţă de ideile propuse de această carte a dus la crearea în anul 1988 a Institutului Internaţional de Proiectologie şi Conştientologie, care la rândul său s-a dezvoltat, devenind IAC. În anul 1994, Vieira avea să explice ce anume înţelegea el mai exact prin Conştientologie, într-o altă carte, intitulată *700 de experimente de conştientologie*.

Potrivit literaturii IAC, Conştientologia se deosebeşte de ştiinţa convenţională prin faptul că se bazează pe „o nouă paradigmă filosofică, mai avansată”. În vreme ce actualul nostru model newtonian-cartezian are nevoie de un singur nivel al realităţii (universul fizic), Conştientologia sugerează că există multe niveluri şi că realitatea însăşi nu este unidimensională, ci multidimensională.

Potrivit Conştientologiei, cu toţii avem un corp psihic, la fel ca şi unul fizic. Acest corp psihic este denumit „psihosoma” şi poate să părăsească corpul fizic, soma, pentru a călători la nivelul său de realitate, precum şi în multe alte dimensiuni multistratificate care există în afara conştiinţei noastre cotidiene.

Conştientologia este de acord cu numeroase grupuri religioase că moartea nu este sfârşitul şi că şi conştiinţa trece prin mai multe reîncarnări. Pe de altă parte, sugerează şi că această conştiinţă poate să continue să existe într-o stare destrupată şi că nu are nevoie de un corp ca să funcţioneze efectiv. Desigur, acest fapt vine în totală contradicţie cu actualele convingeri ale ştiinţei, conform cărora creierul este cel care

creează conştiinţa, iar la moarte aceasta pur şi simplu încetează să mai existe.

Pentru a demonstra această filosofie, IAC a creat un campus dedicat de pregătire în apropierea oraşului Évoramonte, în regiunea Alentejo din Portugalia. În acest sediu se mai cercetează şi natura experienţei extracorporale, aplicându-se un alt concept ştiinţific care este numit Proiectologie. Proiectologia este studiul sistematic al stării ecsomatice folosindu-se o metodă ştiinţifică similară celei aplicate în laboratoarele universităţilor din întreaga lume. În acest fel se speră că IAC va putea să producă dovezi solide că psihosoma (corpul psihic) într-adevăr părăseşte trupul şi poate să perceapă lucruri care nu-i sunt accesibile somei (corpului fizic).

Cea mai mare parte a activităţii din Portugalia se desfăşoară în două locaţii: într-o clădire cunoscută drept Proiectarium şi într-o alta numită Laboratorul de Imobilitate Fizică în Starea de Veghe sau Imobilitarium.

Proiectariumul este o construcţie sferică, având diametrul de 8,72 metri, care a fost optimizată pentru facilitarea stărilor extracorporale. Voluntarul se întinde pe o platformă suspendată, cu capul îndreptat spre centrul construcţiei sferice. Această poziţie dă senzaţia de situare în vid. Din descriere este clar că Proiectariumul este conceput să evoce o anumită formă de privare senzorială. După cum s-a descoperit şi în alte experimente similare, mintea omului, când este privată de stimuli senzoriali externi, începe să-şi creeze unii proprii. Simplu spus, persoana respectivă începe să înlocuiască o realitate exterioară inexistentă cu una creată în interior.

Imobilitariumul evocă niveluri similare ale privării senzoriale. În acest caz, subiectul este forţat să rămână imobil timp de trei ore. Această imobilitate include chiar şi încetarea deglutiţiei şi a clipitului. Din nou, IAC afirmă cu mândrie că asemenea condiţii provoacă în mod regulat experienţe extracorporale autoraportate.

Aceste stări alterate de conştiinţă create artificial sunt reale sau sunt pur şi simplu halucinaţii? După cum vom descoperi mai târziu în această carte, există câteva stări psihologice în care imagistica onirică se poate manifesta

într-o minte aflată în starea de veghe privată de excitaţii senzoriale. Acestea pot fi foarte reale, dar în realitate sunt pur şi simplu intruziuni ale imagisticii onirice într-o minte aflată în starea de veghe. Oricât de interesante ar fi, nu sunt dovezi ale unor experienţe ecsomatice veritabile.

IAC afirmă că a adunat dovezi solide că unii subiecţi, aflaţi în aceste stări, au putut să perceapă informaţii care nu ar fi fost accesibile pentru simţurile lor când se aflau în interiorul Imobilitariumului şi al Proiectariumului.

Potrivit doctorului Vieira şi colegilor săi conştientologi, călătoriile în afara somei nu sunt vise, ci percepţii reale. El prezintă o serie de motive pentru care crede că aşa stau lucrurile. De exemplu, subliniază că în timpul visului nu există senzaţia de „decolare”; persoanele care visează pur şi simplu se pomenesc într-un loc al visului. Însă în cazul unei proiecţii, proiectorul percepe părăsirea corpului şi călătoria prin spaţiul tridimensional către locul final. Când ajunge în acest loc, proiectorul are un rol activ în ceea ce se petrece în jurul său. Nu aşa stau lucrurile într-un vis în care cel care visează este doar un spectator pasiv. El mai face şi observaţia că, în cazul unei proiecţii, proiectorul are o receptivitate sporită şi simţurile par bine dezvoltate, în vreme ce în vis totul pare să fie uşor înăbuşit şi confuz.

Nu am trăit niciodată experienţa unei proiecţii, dar, asemenea majorităţii oamenilor, visez în mod regulat şi visele mele sunt uneori extrem de vii şi constituie pentru mine o experienţă senzorială confuză care mă tulbură. Dar în toate visele mele nu sunt un simplu spectator. Sunt complet implicat în naraţiune. Oamenii pe care îi întâlnesc îmi vorbesc şi eu le răspund. Pe de altă parte, trebuie să recunosc că visele mele nu sunt niciodată atât de puternic senzoriale cum sunt cele descrise de Vieira.

Cum am citit cartea lui Vieira *Proiections of the Consciousness; a Diary of Out-of-Body Experiences* (*Proiecţii ale conştiinţei; jurnalul experienţelor extracorporale*), sunt şocat de cât de asemănătoare sunt locaţiile lui extrasomatice cu cele descrise de Monroe când discută despre Locaţia 2 şi Locaţia 3. În carte, Vieira descrie o multitudine de proiecţii şi în

toate este vorba despre el, vizitând un loc sau mai multe locuri care sunt complet diferite de lumea experienţei consensuale — Locaţia 1 a lui Monroe. El întâlneşte în mod regulat alţi proiectori şi entităţi care în mod evident nu sunt de pe acest plan al existenţei. Întâlneşte vechi prieteni şi adversari în situaţii care reamintesc extrem de bine de propriile mele vise. Nu am considerat niciodată că ele ar fi altceva decât creaţiile propriului meu subconştient. Ocazional, pare să se afle în Locaţia 1 şi, când se întâmplă asta, se foloseşte de ocazie ca să „viziteze" oameni pe care îi cunoaşte. O asemenea vizită a avut loc în data de 14 august 1979, când s-a proiectat în statul Minas Gerais ca să-şi găsească sora. Ciudat la descrierea acestui eveniment este că pare să îi contrazică argumentul că există o senzaţie de „decolare" şi un sentiment de călătorie către o destinaţie intenţionată. Aici el descrie cum la ora 3:35 a.m., pentru „al treilea somn de noapte", s-a „întins în poziţie dorsală, poziţia ideală pentru proiecţii". Următorul paragraf începe cu „eram complet treaz când am intrat respectuos în camera lui R., sora şi prietena mea foarte apropiată".[36] Aceasta presupune că la un moment dat se afla în camera lui din Ipanema, Rio de Janeiro, iar în următoarea, în camera surorii sale din Minas Gerais, la câteva sute de kilometri nord. Desigur, este posibil să fi omis călătoria propriu-zisă, dar o simplă citire a povestirii sale presupune că această călătorie dintr-un dormitor în altul a fost practic instantanee.

Ce se petrece apoi aminteşte pregnant de încercarea lui Monroe de a intra în legătură cu tehnicianul din laboratorul lui Charles Tart, precum şi de comunicarea telepatică anterioară eşuată cu prietenul său, doctorul Bradshaw. Vieira, aplicând „forţa mentală", cum o numeşte el, reuşeşte să-şi trezească sora. Pe urmă îi spune cine este. Deloc surprinzător, sora sa este tulburată de o asemenea vizită nocturnă a unei entităţi destrupate şi îi cere să plece, acuzându-l că este vampir. Îngrijorat de reacţie, el părăseşte încăperea şi se plimbă prin casă. Observă că afară, în stradă, este un bec care luminează camera; pe urmă, auzind un zgomot într-un alt dormitor, hotărăşte să părăsească scena. Vieira povesteşte apoi că gândurile sale „au făcut psihosoma să leviteze către tavan".

Din nou nu apare nicio descriere a vreunei călătorii de întoarcere la Rio. În paragraful care urmează, Vieira afirmă simplu: „Când m-am trezit liniștit, proiecția mi s-a părut la fel de naturală ca orice altă întâmplare dintr-o viață de om”. Mai târziu în cursul zilei respective, a sunat-o pe sora lui, care în mod sigur nu-și amintea nimic despre acest incident. Și într-adevăr, singurele dovezi în sprijinul acestor percepții veridice ale lui Vieira au fost acelea că mai era o rudă în casă și că sora lui i-a confirmat existența corpului de iluminat stradal din afara locuinței.

Nu pot să nu am întrebări cu privire la acest incident. Psihosoma lui Vieira a părut să se confrunte cu dificultăți în găsirea nu doar a locuinței surorii sale, ci și a dormitorului ei. Desigur, este posibil ca soma lui să fi vizitat casa la un moment dat, în trecut. Dar în această situație, de ce a făcut atât de mult caz că a putut să identifice faptul că un bec de pe stradă lumina camera de zi, când în mod sigur trebuia să știe că așa era, din cursul unei vizite anterioare?

Fapt mai important, exact la fel cum nici tehnicianul de laborator și nici doctorul Bradshaw nu și-au amintit niciun fel de comunicare, nici telepatică și nici de alt fel, cu corpul astral al lui Robert Monroe, nici sora lui Waldo Vieira nu și-a amintit nimic. Nu și-a amintit nimic despre incident, cu toate că fusese cât se poate de inoportun pentru ea din punctul de vedere al lui Vieira.

Să fie aceasta încă o dovadă că locul în care persoane asemenea lui Waldo Vieira, Robert Monroe, Ingo Swann și George Ritchie s-au regăsit în starea extracorporală nu ar fi în niciun caz Locația 1?

Hemi-Sync®

După cum am descoperit, Robert Monroe a trăit o serie de fascinante stări alterate de conștiință. Aceste stări au părut să-i confere conștiinței sale o receptivitate pentru realitățile alternative. A denumit aceste realități „locații” și a sugerat că erau cel puțin trei.

Nu s-a putut explica niciodată pe deplin de ce Robert a fost capabil să călătorească în afara corpului, însă în mod evident a fost ceva legat de

creierul lui sau, mai exact, de felul în care creierul a procesat informaţia externă primită prin intermediul simţurilor. El a spus că multe dintre aventurile sale ecsomatice au debutat cu o vibraţie care i s-a amplificat în cap şi pe urmă i-a cuprins întregul corp. Observând acest lucru în mod repetat, a fost convins că trupul său oscila la 4 Hz — hertzul este unitatea de măsură standard pentru frecvenţă şi cuantifică numărul de cicluri dintr-o secundă ale unui fenomen ciclic. În acest caz, este vorba despre unde cerebrale. Această suspiciune a fost ulterior confirmată de un grup de oameni de ştiinţă implicaţi în cercetare, care l-au vizitat pe Robert la el acasă, la Whistlefield, la începutul anilor 1970. Printre ei s-au numărat Dennis Mennerich, inginer în domeniul electricităţii, Bill Yost, inginer audio, şi fizicianul Tom Campbell.

Mennerich şi Campbell au suspectat că exista o anumită parte a creierului care era răspunzătoare — o mică structură dispusă profund în creier, între cele două emisfere — glanda pineală. După cum am descoperit deja, acest misterios organ a ocupat şi ocupă în continuare o poziţie centrală în multe tradiţii mistice, inclusiv tradiţia Bön din Tibet şi tradiţia teosofiştilor. Este posibil ca lucrurile să stea astfel deoarece este unicul organ din creier care nu are pereche. Toate celelalte structuri dintr-o emisferă a creierului sunt reflectate într-un organ identic din cealaltă emisferă. Această situaţie a fost observată încă din Antichitate şi strămoşii noştri au fost fascinaţi de faptul că acest mic organ, de mărimea unui bob de mazăre şi asemănător cu un con de brad (de unde şi numele), nu avea un organ pereche. Acest lucru trebuia să aibă o semnificaţie; dar care?

Filosoful francez René Descartes era convins că acest organ misterios era sediul sufletului. Logica lui era redutabilă. Descartes a sugerat că avem doi ochi şi două urechi care furnizează informaţii emisferelor respective. Această informaţie este apoi redusă şi furnizată unui punct central al creierului şi acel loc, unde este centralizată, este glanda pineală. Asta reflecta convingerile mai ezoterice potrivit cărora acest organ minuscul era „al treilea ochi”, fereastra prin care conştiinţa poate să „vadă” celelalte

lumi, interzise organelor externe ale văzului care, privind în exterior şi nu în interior, nu pot să perceapă decât lumea exterioară, materială.

După cum am văzut, tradiţiile ezoterice ulterioare, cum ar fi cea a teosofiştilor, au susţinut că glanda pineală este un fel de „poartă stelară” care poate să deschidă receptivitatea umană către iluminare. Pentru altele, este cea de-a şasea chakra, a cărei trezire este legată de profeţie şi creşterea receptivităţii psihice. Iar în cartea sa intitulată *Doctrina secretă*, publicată în anul 1888, fondatoarea Teosofiei, Helena Blavatsky, a reintrodus în ocultismul occidental importanţa acestui ciudat organ.

Totuşi, interesul lui Mennerich şi Campbell faţă de rolul glandei pineale în experienţele extracorporale avea să fie stimulat abia în 1929, de o carte intitulată *Proiecţia corpului astral*. În această carte, autorii, Hereward Carrington, cercetător în domeniul paranormalului, şi Sylvan Muldoon, călător astral, sugerau că acest organ era, într-un fel, direct răspunzător pentru producerea experienţelor extracorporale.

În propria sa carte, fascinantă de altfel, intitulată *My Big TOE; Awakening (Marea mea teorie a tuturor lucrurilor; Trezirea)*, Tom Campbell descrie detaliat cum a luat, împreună cu colaboratorii săi, sugestii de la Carrington şi Muldoon şi le-au aplicat principiilor moderne ale ştiinţei şi ingineriei. Ei au conceput un condensator uriaş, care să genereze un câmp electric uniform şi puternic. Acest condensator alimenta două plăci pătrate de 60 de centimetri cu o sarcină de 250 000 de volţi, generând un semnal de 4 Hz în curent alternativ. Cu condensatorul la capacitate maximă, Tom şi-a pus capul între plăci şi a încercat să atingă o stare alterată. După o oră a început să se simtă în mod vădit ciudat şi capul a început, după cum spune el, să „se legene periculos între cele două plăci”.[37] Pe urmă au experimentat cu diverse alte procese, dar abia un articol din ediţia din octombrie 1973 a revistei *Scientific American* avea să le prilejuiască cercetătorilor progresul de care aveau nevoie.

Este vorba despre un mic articol al lui Gerald Oster, intitulat „Auditory Beats in the Brain” („Pulsaţii auditive în creier”). Oster descria un fenomen cunoscut sub denumirea de *bătăi binaurale*. Ce observase Oster este că

dacă se aplică într-o ureche a unui subiect un ton pur, să spunem de 100 Hz, şi un ton similar de 104 Hz în cealaltă ureche, subiectul va percepe nu numai frecvenţele de 100 şi 104 Hz, ci şi o a treia frecvenţă, de 4 Hz. Mennerich a citit articolul cu un entuziasm crescând, deoarece acest proces constituia o potenţială soluţie pentru problema izolării unei oscilaţii de 4 Hz şi administrarea ei direct creierului.

Pe urmă, Mennerich a creat o înregistrare audio care reproducea sunetele sugerate de Oster şi, după testarea ei, s-a constatat că avea puternice efecte asupra stărilor de conştiinţă. Şi într-adevăr, au descoperit că puteau să reproducă experienţele pe care Robert Monroe le trăise în mod natural mulţi ani de-a rândul şi prin aceasta puteau să ofere oricui un bilet de reîntoarcere în locul numit de Monroe „Realitatea materiei non-fizice” — „Non-Physical Matter Reality” sau NPMR.

Într-o serie de experimente uluitoare, împreună cu echipa lui, Campbell a reuşit să provoace stări de vedere la distanţă, manifestarea unor lumini pe cer, vizitarea unor locuri îndepărtate şi călătorii în Locaţiile 2 şi 3 ale lui Monroe.

Forţa acestui proces era atât de redutabilă, încât Dennis Mennerich şi Tom Campbell s-au oferit voluntari pentru o serie de teste de măsurare a eficacităţii vederii la distanţă. În cartea sa, Tom susţine că au identificat corect toate ţintele pe care le-au primit. Şi nu doar atât; în cursul testelor au fost conectaţi la un electroencefalograf pentru măsurarea activităţii cerebrale în timpul în care se aflau în aceste stări ecsomatice. Se pare că atunci când înregistrările au fost trimise la Universitatea Duke, s-a constatat că Dennis produsese cel mai ridicat nivel de unde alfa consemnat vreodată de universitate.

De ce este atât de eficient acest proces se poate explica printr-un fenomen numit *sincronie*. Când cele două semnale aurale se întâlnesc în centrul creierului, produc aici o energie electromagnetică sincronizată, coerentă. Această energie este similară unui fascicul laser şi, după cum vom vedea mai târziu în această carte, are o extraordinară importanţă în

contextul unor noi progrese incitante din domeniul neurologiei și neurochimiei.

Acest proces a fost patentat de Institutul Monroe și este cunoscut drept „Hemi-Sync®”. Actualmente se fac afirmații uimitoare cu privire la procedură și nu sunt sigur că sunt sau nu aprobate de institut. De exemplu, se spune că acest dispozitiv poate să faciliteze următoarele capacități: poți să faci becurile să se aprindă cu energia ta, poți să îndoi linguri cu un efort minim, poți să accelerezi creșterea sănătoasă a plantelor și poți să influențezi computerele, zarurile și automatele de jocuri! Poate, de asemenea, să accelereze „legea atracției”. Pe de altă parte, ce nu se menționează deloc este motivul pentru care a fost creat inițial.

Tom Campbell și-a continuat cercetările în acest domeniu și a pus la punct un concept fascinant, intitulat „Marea TOE”. Este cu adevărat o „teorie a tuturor lucrurilor” și asupra ei ne vom îndrepta atenția în continuare.

Marea TOE a lui Tom Campbell

Din punctul de vedere al lui Tom Campbell, fiecare dintre noi are propriul TOE. TOE este acronimul (în engleză) pentru „theory of everything” — teoria tuturor lucrurilor — și ce sugerează el este că filtrăm informațiile externe în funcție de propriile noastre experiențe de viață și de propria educație. Prin urmare, ceea ce percepem ca „realitate” este, de fapt, o realitate limitată de temeri, credințe și toate celelalte lucruri constituie imaginea pe care ne-o formăm fiecare în parte cu privire la funcționarea lumii.

Acest filtru este atât de eficient, încât ne restricționează percepția numeroaselor niveluri ale realității care chiar există. Campbell folosește analogia cu o bacterie din intestinul subțire pentru înțelegerea foarte restrânsă a alcătuirii reale a realității. Dacă am fi bacteria, nu am înțelege lucruri cum ar fi copacii, munții sau apusurile de soare. Tot ce poate să înțeleagă această formă de viață este definit de ceea ce a trăit în profunzimea intestinului.

Există o poveste larg citată, fără îndoială apocrifă, că locuitorii băştinaşi ai Americii Centrale la primul contact cu corăbiile conchistadorilor pur şi simplu nu le-au văzut. Asemenea lucruri erau în afara marii lor TOE şi, ca atare, pur şi simplu nu existau. Nu contează dacă povestea este adevărată sau nu. Ce contează este că se constituie într-un excelent exemplu pentru ceea ce încearcă Campbell să ne explice.

Campbell numeşte *realitate a materiei fizice* întreaga realitate fizică ce se prezintă fiecărei conştiinţe, prin mecanismul de filtrare al marii TOE. Pe de altă parte însă, există o realitate mult mai largă exclusă din orice realitate a materiei fizice. Deloc surprinzător, el numeşte asta realitate a materiei non-fizice.

Aceasta sugerează că realitatea pe care o percepem tu şi cu mine prin intermediul simţurilor este o iluzie interioară fabricată din amintiri, educaţie, din mijloacele de informare în masă şi din mulţi alţi factori. Dacă aşa stau lucrurile, de ce şi alte conştiinţe par să împărtăşească această iluzie? De ce realitatea obiectivă este aceeaşi pentru toată lumea?

Tom Campbell are un răspuns. El scoate în evidenţă faptul că toţi avem aceeaşi fiziologie, astfel încât toate organele noastre de simţ recepţionează aceleaşi informaţii. La asta se mai adaugă un factor — împărtăşim toţi aceleaşi norme culturale. Prin urmare, nu este surprinzător că vedem cu toţii lumea aproape în acelaşi fel. În sprijinul acestei poziţii, sociologilor şi lingviştilor le este de mult cunoscut faptul că însuşi limbajul poate să manipuleze felul în care oamenii îşi construiesc modelele lumii exterioare. O teorie deosebit de interesantă a lui Edward Sapir şi Benjamin Lee Whorf avansează ipoteza că gramatica poate să modeleze percepţia în modul cel mai profund. S-a observat că limba hopi a indienilor băştinaşi din sud-vestul Americii nu tratează curgerea timpului ca pe o succesiune de elemente distincte contabilizabile, ca toate limbile europene. În limba hopi, timpul este un proces singular şi continuu. De exemplu, conceptul „următorul autobuz soseşte în două ore” nu poate fi tradus în limba hopi şi, prin urmare, nici nu are sens. Acest lucru i-a sugerat lui Whorf că pentru vorbitorul limbii hopi, durata este un concept cât se poate de străin, în

vreme ce pentru un european un asemenea concept guvernează funcţionarea lucrurilor. Pot să confirm acest lucru, deoarece am vizitat o rezervaţie hopi din nordul Arizonei în vara anului 2009 şi un vorbitor de limbă engleză mi-a spus că era uluit de răbdarea indienilor hopi locali — niciodată nu erau deranjaţi de întârzierile de la „fastfoodul” local, în vreme ce toţi cei care nu vorbeau limba hopi se simţeau imediat frustraţi şi vociferau dacă erau obligaţi să aştepte mai mult decât anticipau.

Prin urmare, cu toţii împărtăşim, într-o anumită măsură, realitatea materiei fizice, dar adăugăm propriile idiosincrazii. Acesta să fie motivul pentru care oamenii se contrazic şi se ceartă din cauza unor chestiuni aparent neînsemnate? Nu reuşesc să comunice din cauză că într-adevăr văd lucrurile în mod diferit? Acest lucru ar explica sigur ciocnirea culturilor sau a grupurilor religioase. Extrapolând mai departe, aceasta sugerează că oamenii care cred cu tărie în lucruri cum ar fi eficacitatea rugăciunii şi existenţa OZN-urilor pot să-şi modeleze propria realitate a materiei fizice pentru a corespunde unor asemenea credinţe şi, procedând astfel, îşi întăresc aceste credinţe, individual, dar şi colectiv.

Deoarece realitatea materiei fizice este atât de ademenitoare şi aparent consistentă, când se confruntă cu realitatea materiei non-fizice, majoritatea oamenilor pur şi simplu nu pot să o proceseze într-un mod raţional sau structurat. Singurele instrumente disponibile sunt metaforele şi simbolurile furnizate de realitatea materiei fizice. Acestea au semnificaţii specifice pentru fiecare conştiinţă care le percepe; semnificaţii care, într-adevăr, pot să fie foarte diferite de la o persoană la alta.

Întâlnim realitatea materiei non-fizice când visăm sau intrăm în stări alterate ale conştiinţei, cum ar fi cea a experienţei ecsomatice. Pe de altă parte însă, când ne aflăm în asemenea stări, purtăm cu noi modelul a ceea ce ar trebui să fie realitatea. Presupunem că suntem în continuare „localizaţi” undeva în spaţiu-timp şi că „vedem” şi „auzim” cu simţurile noastre.

În cazul lui Campbell, asta explică de ce în cursul anumitor experienţe extracorporale, cum ar fi experienţa în pragul morţii, persoana respectivă

pare că întâlnește o lume foarte asemănătoare cu a noastră. Experiența în pragul morții clasică presupune întâlniri cu rudele decedate și repere religioase cum sunt Iisus, Fecioara Maria sau zeul hindus al morții. În mod evident, toate preconcepțiile fiecărei experiențe sugerează că există o substanță fundamentală a acestor experiențe, care nu este percepută. Modelul realității fizice materiale este transplantat în realitatea fizică non-materială și este folosit pentru a da logică unui lucru complet străin.

Modelul lui Campbell pentru realitatea fizică non-materială amintește cât se poate de clar de lumea șamanică pe care mi-au descris-o Gary Plunkett și Sebastian Cheatham. Lumile superioară și inferioară sunt populate de tot felul de arhetipuri care par să se manifeste din subconștientul profund al celui care le trăiește experiența. Aceste ființe simbolice par să fie la fel de mult legate de inconștientul colectiv al lui Jung, ca și de amintirile profunde ale celui care visează. Este ca și cum lumea ecsomatică ar fi creată de minte pentru minte.

Pe de altă parte însă, Campbell nu este de părere că greșim presupunând că în experiența ecsomatică ar fi implicat vreun proces neurochimic. Într-o corespondență pe care am avut-o, a făcut o analogie interesantă. Îmi scria:

> Să spui că mecanismele neurologice sunt cauza (sau permit) accesarea Locației 2 ar fi ca și cum ai spune că semințele nu pot să germineze în lipsa fermierului — sigur că există o legătură, majoritatea semințelor germinează datorită fermierilor —, dar este o logică greșită să ajungi pe urmă la concluzia că semințele ar fi incapabile să germineze dacă nu ar exista fermierii.

Dar cum rămâne cu realitatea consensuală — locul pe care îl împărțim cu ceilalți? Potrivit lui Campbell, nici aceasta nu este chiar așa cum pare. El crede că ceea ce percepem ca fiind realitate este o imensă simulare pe care o numește realitatea materiei fizice. Percepem realitatea materiei fizice așa cum percepem un joc pe computer la persoana întâi, cum ar fi imens de popularul *Second Life*. Interacționăm, de fapt, prin intermediul simțurilor,

cu un gen de hologramă care ne este proiectată în conștient de ceva numit de Campbell „Marele Computer”. Ceea ce „vedem”, „auzim” și „simțim” este redat de program pe măsură ce intrăm în contact cu obiectele din jurul nostru. Până când încep să existe printr-un act de observare, obiectele există doar potențial. Este ceva foarte asemănător cu un alt subiect cu care vom face cunoștință ceva mai târziu, numit Interpretarea Copenhaga a fizicii cuantice.

Modelul Marea TOE al lui Tom Campbell este extraordinar de sugestiv ca explicație a experienței subiective. Am discutat acest model cât de cât detaliat cu el și cred cu fermitate că acest concept introduce un mod nou viabil de explicare a experiențelor ecsomatice, folosindu-se în continuare elemente ale paradigmei noastre științifice moderne.

Eram foarte nerăbdător să aflu dacă modelul profund științific al lui Tom se reflecta în vreo cale spirituală sau învățătură religioasă. Spre marea mea surpriză și plăcere, am descoperit o organizație care, deși aparent face abstracție de Marea TOE, cu siguranță pare să exploreze căi similare ale minții. Este vorba despre organizația cu ciudatul nume Eckankar. Asupra acestei fascinante noi religii ne vom îndrepta acum atenția.

Eckankar și călătoriile sufletului

Potrivit informațiilor disponibile pe website-ul acestei organizații, învățăturile Eckankar au rădăcini foarte vechi. Ele au fost redescoperite de Paul Twitchell, originar din Kentucky. La vârsta de trei ani, Twitchell a fost învățat de către sora lui mai mare arta a ceea ce el a numit „călătoria sufletului”. Twitchell explică în cărțile lui că aceste cunoștințe i-au fost transmise surorii sale de tatăl lor, care la rândul său fusese inițiat în această tehnică de un guru indian pe nume Sudar Singh.

Călătoriile sufletului, acum o dogmă centrală a căii spirituale Eckankar, sunt în mod evident o formă de vis lucid sau călătorie astrală în cursul căreia subiectul călătorește pe alte planuri ale existenței și în acest fel își poate dezvolta propria dumnezeire interioară.

În anul 1944, la vârsta de 35 de ani, Twitchell făcea o călătorie a sufletului, când a întâlnit un maestru tibetan cu numele de Rebazar Tarzs. Maestrul i-a explicat că pornise într-o călătorie în „corpul sufletului” din locul său pământesc din apropierea mănăstirii Katsupari din nordul Tibetului, special pentru a-i împărtăși lui Twitchell ceva numit ECK — puterea sau Spiritul lui Dumnezeu.

Aceasta l-a făcut pe Twitchell să pornească într-o căutare spirituală marcată de implicarea lui în multe dintre „noile religii”, inclusiv într-un grup cunoscut ca Ruhani Satsang și într-o altă religie, mult mai celebră, numită Scientologie. Toate acestea făceau parte din pregătirea de care avea nevoie pentru a moșteni mantia unui maestru ECK în viață, iar în anul 1965 a anunțat lumii că era numărul 971 dintr-o ascendență neîntreruptă care se întindea pe parcursul câtorva mii de ani. În anul 1970 a înființat Eckankar ca organizație religioasă non-profit. La moartea sa, în anul 1971, a lăsat Maestrului Viu numărul 972, pe nume Darwin Gross, o organizație în plină dezvoltare și stabilă financiar. Cartierul general al bisericii s-a mutat apoi în California. În prezent, șeful acestei biserici este Maestrul Viu numărul 973, Harold Klemp, iar cartierul lui general s-a mutat în Chanhassen, în apropiere de Minneapolis.

Criticii au scos în evidență faptul că mare parte din învățăturile Eckankar a fost preluată de la un alt grup cunoscut sub numele de Sant Mat (Calea Sfinților). Faptul este fascinant, deoarece Sant Mat propovăduiește că totul există în noi și că Dumnezeu este înlăuntrul nostru. Rânduielile lor presupun ascultarea „sunetului lăuntric” și a „luminii lăuntrice” și, în cele din urmă, părăsirea corpului după dorință. Asta se numește „moartea în viață” și implică o comuniune cu Dumnezeul lăuntric prin trezirea sufletului. Pentru aceasta, adepții trebuie să se conecteze cu ceva lăuntric care poartă numele de *surat* — acesta este sufletul sau „atenția”. Se așază cu ochii închiși și își concentrează atenția asupra glandei pineale, repetând una sau mai multe mantre. Asta se numește *simran* sau repetarea. Este fascinant că învățăturile Sant Mat moderne presupun perceperea a ceva numit *shabd* ori *curentul sunetului*. Care nu poate să fie auzit decât după

inițiere și concentrarea deliberată asupra glandei pineale. *Shabd* devine izvorul luminii lăuntrice. Se știe că, la începutul anilor 1960, Paul Twitchell era inițiat de Sant Kirpal Singh, un practicant al *Surat Shabd Yoga*.

Între Surat Shabd Yoga și învățăturile Eckankar există similitudini izbitoare. După cum știm, *shabd* înseamnă „sunet” sau „cuvânt” și *surat* înseamnă „atenție” în arabă. *Yoga* înseamnă „comuniune”. În acest context, „cuvânt” (*shabd*) înseamnă „curentul sunetului” sau „curentul audibil al vieții”, care a fost emis ca o vibrație sonoră a Ființei Supreme în abisul spațiului în zorii universului. Prin urmare, Surat Shabd Yoga este comuniunea sufletului cu esența Ființei Absolute Supreme.

Ca și în cazul Cabalei și al Teosofiei, Surat Shabd Yoga propovăduiește că există opt niveluri spirituale deasupra planului spiritual. Conștiința de sine este atinsă la nivelul al treilea, numit *Daswan Dwar,* conștiința spiritului este atinsă la nivelul al patrulea, *Bhanwar Gupha,* iar conștiința lui Dumnezeu este atinsă la al cincilea nivel, *Sat Lok.*

Dar să revenim deocamdată la învățăturile Eckankar. Așa cum am descoperit deja, Eckankar propovăduiește că sufletul (eul adevărat) poate să părăsească corpul și să călătorească pe alte planuri ale realității. Se numește „călătoria sufletului” și pentru a face o asemenea călătorie, practicantul trebuie să-și deplaseze atenția de la corp la planurile interioare ale existenței. Pare să fie vorba mai curând de o contradicție, mai puțin cazul în care călătoria sufletului este, așa cum a fost descrisă, o călătorie în cadrul spațiului interior. Pentru eliminarea senzațiilor date de minte prin intermediul simțurilor, practicanții ECK cântă sau intonează cuvântul „hu” (pronunțat „hue”).

Potrivit organizației Eckankar, există 11 lumi ale existenței. Acestea constau în cinci „lumi inferioare” (fizice sau materiale) și șase planuri superioare (spirituale). Fiecare are un nume obișnuit, un nume clasic și un sunet și o lumină specifice, asociate. Planurile inferioare sunt:

- planul fizic (lumea materială)
- planul astral

- planul cauzal (în care sunt stocate amintirile vieţilor anterioare — Cronica Akashică, poate?)
- planul mental, care conţine izvoarele învăţăturilor eticii şi moralei
- planul eteric, care este limita faţă de „lumile superioare”

Un aspect interesant, Eckankar propovăduieşte că planul astral este „izvorul emoţiilor omeneşti, al fenomenelor paranormale, al fantomelor şi al OZN-urilor”. Pare foarte asemănător cu Locaţia 2 a lui Monroe.

Adepţii ECK spun că, prin călătoria sufletului, individul se apropie mai mult de ceea ce ei numesc „Inima lui Dumnezeu”. În mod uimitor, par să fie de acord cu Tom Campbell când spun că spaţiul şi timpul nu există pe planurile superioare, însă iluzia călătoriei rapide este transmisă astfel încât sufletul să înţeleagă în felul său propriu că într-adevăr se află în timpul unei deplasări. Când începe călătoria sufletului, persoana respectivă aude un „zgomot ca un foşnet, ca vuietul vântului într-un tunel, împreună cu senzaţia unei viteze incredibile”. Este ceva foarte asemănător cu relatările experienţelor în pragul morţii.

Procesul călătoriei sufletului, aşa cum este descris pe website-ul organizaţiei, este o lectură fascinantă dacă se aplică unele dintre ideile sugerate în această carte. Punctul central al procesului este activarea a ceea ce adepţii ECK numesc „*Tisra Til*”. Nu este nicio surpriză că acesta este al „treilea ochi” ori glanda pineală. Website-ul dă explicaţia că acesta este un „loc în care sălăşluieşte sufletul tău” — în calitatea ta de scânteie conştientă, individuală, a lui Dumnezeu.

Călătorul sufletului începe apoi să intoneze cuvântul „hu”. Experimentatorul de pe website susţine că după aceasta s-a trezit, ca spirit, în locuinţa lui din Minneapolis, pe canapeaua din camera de zi. Pe urmă şi-a perceput copiii jucându-se şi a observat că soţia lui, April, îşi făcea de lucru în bucătărie. Un aspect important, afirmă că „deşi totul părea să se petreacă în imaginaţia mea, mi se părea totuşi foarte real”. Cu alte cuvinte, era în altă parte, dar nu în versiunea sa a realităţii. A se observa că nu descrie nicio formă de călătorie până la locuinţa lui. Pur şi simplu, se trezeşte acolo. Nu există nicio tranziţie. Este exact ce ar fi de aşteptat dacă, de fapt, ar fi fost

vorba de o stare de vis lucid. În mod similar, când este „chemat înapoi” de ajutori, nu descrie nicio călătorie, ci pur şi simplu faptul că s-a întors în corpul lui, în sala de pregătire din Los Angeles. Este interesant că, la întoarcerea acasă, soţia lui a confirmat că unul dintre copii a spus că l-a văzut pe tati în picioare în bucătărie, cu mâna pe umărul soţiei. Acest lucru se întâmplase exact în timp ce călătorul astral avusese experienţa ecsomatică, dar, în mod curios, experimentatorul nu a pomenit faptul că s-ar fi dus lângă soţia lui sau că i-ar fi pus mâna pe umăr. Organizaţia este cât se poate de riguroasă în privinţa faptului că această călătorie a sufletului este mult mai mult decât o simplă versiune a călătoriei astrale. După cum se afirmă pe website:

> Visele şi viziunile sunt un subiect fascinant. Însă adeptul ECK descoperă că această Călătorie a Sufletului sondează mult mai profund enigma vieţii decât orice proiecţie astrală sau mentală. De unde rezultă că scopul său este conştientizarea totală şi renunţă la jucăriile fenomenelor paranormale…[38]

Adepţii ECK consideră că visele au cea mai mare importanţă; li se recomandă să ţină jurnale detaliate ale viselor lor. Respectând întru totul modelul meu, ei cred că această călătorie efectivă în vis va sluji drept poartă către călătoria sufletului. Oare asta nu se poate interpreta ca schimbarea visului non-lucid în vis lucid în urma pregătirii? Procedând astfel, practicanţii pot să îşi mute conştiinţa la niveluri tot mai înalte ale fiinţării. Una dintre principalele cărţi de învăţături ale mişcării se intitulează *Arta visului spiritual*. În ea sunt prezentate numeroase tehnici similare cu acelea care apar în cărţile de vis lucid. Şi totuşi, este clar că ceea ce propovăduieşte de fapt Eckankar este călătoria în planurile interioare ale spaţiului nostru lăuntric.

Ca un ecou puternic al lui Surat Shabd Yoga, Eckankar propovăduieşte că, prin călătoriile pe nivelurile spirituale, sufletul poate să devină iniţial conştient de sine şi în cele din urmă poate să atingă „conştientizarea lui

Dumnezeu”. Și într-adevăr, pe legitimația de membru care se dă tuturor membrilor Eckankar scrie:

> Obiectivul şi scopul Eckankar a fost întotdeauna acela de a duce sufletul pe calea sa înapoi la izvorul lui divin.

Se regăsesc aici ecouri ale învățăturilor gnostice ale misticului persan Mani și există multe paralele cu ideea gnostică potrivit căreia avem cu toții, în noi înșine, un element care este parte din „lumina” Pleromei — realitatea din spatele iluzoriului creat de Demiurg.

Așadar, avem aici un melanj fascinant de învățături, din care majoritatea sunt preluate din tradiții cu mult mai vechi. Din nou, este evident că aceste credințe sunt înrădăcinate într-o acceptare a faptului că această călătorie a sufletului este o călătorie înlăuntru, nu în afară, în cursul căreia subiectul există într-un univers creat de minte, dar mai mare decât mintea.

Se impun în continuare de la sine întrebări referitoare la natura supremă a acestor experiențe. Sunt ele cu adevărat *reale* sau sunt doar forme ale visului, pe undeva mai reale decât un vis; un vis în care se poate sălășlui și care poate fi manipulat?

În mod surprinzător, mulți oameni din toate colțurile lumii s-au referit exact la această stare intermediară. Se numește vis lucid și asupra acestei uluitoare stări alterate a conștiinței ne vom îndrepta acum atenția.

36 Vieira, Waldo, *Projections of the Consciousness — A Diary of Out-of-body Experiences*, p. 59, IAC, 2007.

37 Campbell, Thomas, *My Big TOE — Book 1, Awakening*, p. 76, Lightening Strike Books, 2007.

38 http: / / www.eckankar.org / soultravel.html

Capitolul 7
Misterul visării lucide

Treziri false

În anul 1976, cercetătorul Stewart Twemlow a scris un articol pentru o revistă din Statele Unite cu distribuţie naţională, în care cerea răspunsuri din partea cititorilor care trăiseră experienţe de extracorporalitate. Rezultatele acestui sondaj au fost publicate, în cele din urmă, în *American Journal of Psychiatry* în luna aprilie 1982.[39] Din cele 1 500 de răspunsuri, 700 relatau experienţe care implicau percepţia separării totale a minţii de corp.

În 1977, tuturor celor 700 de subiecţi din subgrup le-au fost trimise două chestionare de revenire. Este vorba despre POBE (Profile of Out-of-Body Experiences — profilul experienţelor extracorporale) şi PAL (Profile for the Adaptation to Life — profilul pentru adaptarea la viaţă). Cercetătorii au primit 339 de răspunsuri în care ambele chestionare au fost completate. Rezultatele sunt de mare interes, deoarece dovedesc că persoanele care mărturisesc experienţe extracorporale sunt normale şi nu manifestă nicio extremă psihologică reală. Pe de altă parte însă, au fost două rezultate ale acestui sondaj pe care le consider deosebit de semnificative. În primul rând, la sondajul Twemlow, numai 58 la sută din subiecţi au relatat că mediul din experienţa extracorporală era acelaşi cu acela în care se afla şi corpul lor. Prin extrapolare, aceasta ne spune că 142 de persoane au relatat că în cursul experienţei lor extracorporale au perceput un loc cu totul diferit. După părerea mea, aceste persoane nu relatau o experienţă extracorporală, ci un vis lucid.

Diferența esențială dintre o experiență extracorporală și un vis lucid este că, în majoritatea cazurilor, persoanele care visează lucid se regăsesc într-un mediu diferit de cel al localizării lor fizice propriu-zise. Cu alte cuvinte, experimentatorul are senzația că își părăsește corpul (soma) și trece în spațiul exterior care înconjoară soma. Se simțeau în continuare localizați într-un spațiu fizic și, în unele cazuri, în forma unui corp eteric, ceva ce aș vrea să numesc „ecsoma”.

Implicația este că din soma a ieșit ceva și s-a plasat în spațiul real alături de soma. Experimentatorul vede lumea „reală” prin simțurile ecsomei și poate să se deplaseze în acest mediu ca odinioară în viața normală. Pe de altă parte, se relatează în mod regulat că experiențele extracorporale sunt atât de subtile, încât experimentatorul crede pur și simplu că s-a ridicat să se ducă într-un loc, de exemplu la baie. Abia când privește în urmă și își vede soma își dă seama că se află într-o stare ecsomatică. Acest fenomen este cunoscut sub denumirea de „trezire falsă”. Unele persoane relatează că lucrul acesta se poate întâmpla de două sau trei ori. Se trezesc, se duc la baie, se petrece ceva ciudat, își dau seama că visează și se trezesc, se duc la baie din nou și repetă procesul, trezindu-se în mod repetat până se regăsesc într-adevăr în realitatea consensuală.

Stările de extracorporalitate ale falsei treziri par reale, deoarece sunt banale. Nu există niciun sentiment de ciudățenie până când experimentatorul observă soma. Pe de altă parte însă, stările extracorporale mai des întâlnite presupun plutirea ecsomei deasupra somei, de obicei privind în jos dintr-un loc de lângă tavan. Este ceva atât de ciudat, încât cel care trăiește experiența devine imediat conștient că se petrece ceva deosebit. În realitatea consensuală nu privim lumea dintr-o poziție de plutire din apropierea tavanului. Oricât de ciudat ar putea părea, experimentatorul este situat, ca și în scenariul trezirii false, într-un spațiu recognoscibil, identic cu un loc cunoscut din realitatea consensuală.

Totuși, rezultatele lui Twemlow sugerează că, într-o minoritate semnificativă din relatările de experiențe extracorporale, ecsoma se află într-un loc cu totul diferit de soma lui. Aspectul interesant aici este cum

călătorește ecsoma instantaneu dintr-un loc în altul fără să fie conștientă de existența călătoriei? Este ca și cum ni s-ar relata o serie de experiențe diferite. Una presupune separarea treptată a somei și ecsomei, aceasta din urmă mișcându-se normal în realitatea consensuală care o înconjoară. Al doilea tip presupune manifestări de conștiință într-un loc care plutește deasupra somei; în acest caz, nu există o depărtare treptată, ci o stare de veghe instalată imediat în care ecsoma este conștientă brusc de faptul că se află în afara corpului. Să ne reamintim că Robert Monroe a povestit că, moțăind în pragul somnului, brusc se pomenește complet treaz:

> Cu simțurile pe deplin treze, am încercat să văd în lumina slabă. Era un zid și stăteam pe el, sprijinit cu umărul. Imediat m-am gândit că adormisem și căzusem din pat. (Nu mi s-a mai întâmplat, dar se petreceau tot felul de lucruri ciudate și era cât se poate de posibil să cad și din pat.) Pe urmă m-am uitat din nou. Ceva era în neregulă. Zidul acela nu avea ferestre, nu era nicio mobilă pe el, nicio ușă. Nu era un zid din dormitorul meu. Însă îmi era cumva familiar. Identificarea a venit instantaneu. Nu era un zid, era tavanul. Pluteam sub tavan, atingându-l la fiecare mișcare pe care o făceam. M-am răsucit în aer, uimit, și m-am uitat în jos. Acolo, în lumina slabă de sub mine, era patul. Pe pat erau întinse două siluete. În dreapta era soția mea. Alături de ea era altcineva. Ambele persoane păreau adormite. Mi-am spus că era un vis ciudat. Eram curios. Cine visam că era în pat cu soția mea? M-am uitat mai bine și șocul a fost puternic. Eu eram acel cineva din pat![40]

Monroe nu relatează nicio senzație a părăsirii treptate a corpului. Pur și simplu, s-a trezit brusc într-un alt loc, un loc care inițial l-a bulversat, pentru că nu se mai confruntase niciodată cu plutirea sub un tavan. Însă Monroe era în continuare într-un loc pe care îl recunoștea. Era în continuare în dormitorul lui, deși într-un loc ciudat din acel dormitor.

În mintea mea, experiența lui Monroe este aproape identică celor relatate în cursul experiențelor în pragul morții. Persoana este localizată brusc deasupra corpului său și poate vedea ce se petrece în jurul său. Ambele situații implică stări în care creierul este inconștient, urmare a unui traumatism (din cursul unui accident), a sedării (în cursul unei intervenții chirurgicale) sau pur și simplu, ca în cazul lui Monroe, fiind adormit.

Grupul minoritar al lui Twemlow s-a confruntat cu un mediu și o localizare complet diferite față de cea a somei. Aceste experiențe sunt sugestive pentru vederea la distanță mai curând decât pentru experiențele în pragul morții sau pentru trezirile false. Pare să fie un fenomen cu totul diferit și încă unul mult mai aproape de visarea lucidă.

Așadar, ce este, mai exact, visarea lucidă și cum este facilitată?

Visarea lucidă

Cel care visează lucid este o persoană care, accidental sau prin pregătire, reușește să devină conștientă de faptul că visează aflându-se într-o stare de vis. Până în acest punct, este ca și cum conștiința a observat numai o secvență de vis, așa cum urmărește spectatorul un film. Practic, este ceva mai complex de-atât. Majorității dintre noi, experiența visului ne pare total reală. Vedem visul din poziția persoanei întâi și suntem înconjurați de mediul din vis exact la fel cum suntem înconjurați de lume în starea de veghe. Pe de altă parte însă, nu este vorba despre lumea din starea de veghe. Putem trăi cele mai ciudate evenimente, dar pur și simplu le acceptăm. Putem să zburăm, să întâlnim creaturi ciudate și percepem toate aceste lucruri într-un „peisaj de vis” care poate să fie total diferit de lumea „reală” a realității consensuale. Însă în niciun moment caracterul acesta ciudat nu ne face conștienți că visăm. În cazul visătorului lucid, lucrurile stau diferit. Folosind anumite tehnici, persoana care visează lucid poate să devină brusc conștientă că este într-o stare de vis. Mă întreb dacă nu cumva același lucru se întâmplă și în starea de veghe, când deodată avem revelația unei alte realități, mai profunde. Suntem noi înșine, „treziți” într-un perpetuu „vis cu ochii deschiși”, așa cum sugerează o întreagă serie de

filme moderne cum ar fi *Waking Life*, *Fight Club* şi *Vanilla Sky*? Persoana care visează lucid pare să treacă de la calitatea de observator al unui vis la aceea de observator care îl observă pe observatorul unui vis, dacă există cât de cât o logică aici. Este vorba despre o schimbare bruscă a locului din care se face percepţia. Nu în spaţiul real, ci în spaţiul paranormal.

Când face această trecere perceptuală, persoana care visează lucid trece din rolul de observator pasiv al evenimentelor din vis la rolul de controlor al evenimentelor. Capătă capacităţi care se aseamănă aproape cu ale unui zeu, prin care poate să manipuleze lumea din jurul său.

Ceea ce se relatează în mod regulat este că percepţiile sunt amplificate în cursul unui vis lucid. Mediul întâlnit este înzestrat cu o realitate mult mai pregnantă decât visul normal. Iar ceea ce mi se pare semnificativ este că 93 la sută din respondenţii lui Twemlow au susţinut că experienţele lor extracorporale au fost „mai reale decât un vis”.

Este un comentariu foarte important. Percepţia că experienţa a fost „mai reală decât un vis” nu presupune că experienţa nu a fost un vis, ci doar că a fost o versiune mai vie a unui vis. Mai există un factor care face legătura cu starea de extracorporalitate, care nu a fost sesizat de autorii de specialitate, şi anume faptul că cel care trăieşte experienţa respectivă este conştient de faptul că trăieşte o experienţă neobişnuită. Cu alte cuvinte, este conştient de sine în timpul derulării experienţei. Această stare de conştienţă de sine împreună cu percepţiile hiperintense sunt motivele pentru care atât cei care trăiesc experienţele respective, cât şi cercetătorii consideră că stările de extracorporalitate sunt diferite de starea de vis. Însă din punctul meu de vedere, aceste indicii sugerează tocmai contrariul — că experienţa extracorporalităţii este o stare de vis lucid.

După cum am menţionat mai înainte, persoana conştientă de sine care are un vis lucid poate să-şi manipuleze lumea visului cu puteri care sunt inimaginabile în realitatea consensuală. Şi într-adevăr, multe persoane cu practică în domeniul visului lucid îşi folosesc aceste capacităţi pentru a confirma faptul că se află într-o asemenea stare. Robert Waggoner, un practicant desăvârşit al visului lucid şi autor al unei cărţi fascinante pe acest

subuiect,[41] mi-a explicat recent că, într-o măsură rezonabilă, poate să-şi controleze mediul din vis şi să-l facă „plastic”. Mai mult de-atât, cu toate că multe dintre fiinţele pe care le întâlneşte în starea de vis sunt în mod evident proiecţii ale minţii sale, unele, după părerea lui, nu sunt. Mi-a explicat că în timpul unui vis lucid a văzut în faţa lui un grup de oameni care purtau pălării mari. A zburat pe deasupra lor şi i-a făcut o mare plăcere să le dea pălăriile jos. Acest lucru nu a primit nicio reacţie până când una dintre „fiinţe” a ridicat mâna să-l împiedice pe Waggoner să-i dea pălăria jos de pe cap şi apoi în mod intenţionat s-a lăsat pe vine ca să evite impactul. Aceasta denotă o acţiune premeditată şi voinţă independentă din partea fiinţei respective.

Am menţionat mai înainte similitudinile dintre conceptele de realitate fizică non-materială şi realitate fizică materială ale lui Tom Campbell şi simularea web populară intitulată *Second Life*. Prin urmare, nu va fi o surpriză că am observat paralele uriaşe între *Second Life*, pe de o parte, şi visarea lucidă şi experienţele ecsomatice, pe de alta. Milioane de oameni trăiesc acum experienţa unei vieţi alternative în această imensă lume virtuală care a fost creată în cyberspaţiu. Membri noi intră în *Second Life* într-un mod similar experienţei visului lucid. La logare, „privitorii” se trezesc privind prin monitorul computerului o lume minunat redată. În această lume se pot deplasa şi pot descoperi lucruri în acelaşi fel ca în „prima viaţă”. Această lume este percepută din perspectiva persoanei întâi, care o priveşte cu ochii unei fiinţe numite „avatar”.

Este semnificativ că „punctul de vedere” poate fi schimbat, astfel încât spectatorul poate să privească prin ochii avatarului sau poate să se poziţioneze la câţiva paşi în spate şi deasupra „corpului” avatarului. Acest lucru aminteşte de multe experienţe ecsomatice clasice, cum ar fi a lui Suzanne Segal, despre care am discutat mai înainte. Şi mai semnificativ este faptul că spectatorul îşi dă seama curând că poate să zboare în această lume nouă. Gândindu-se — sau mai precis apăsând o tastă anume de pe tastatura computerului — poate ridica avatarul în aer şi apoi poate să îl facă să zboare în orice direcţie. Şi acest lucru este foarte asemănător cu practic

toate relatările experiențelor de vis lucid și cu multe relatări ale experiențelor în pragul morții.

În mod evident, *Second Life* este o lume creată de mintea programatorilor folosindu-se comenzi de computer. Această lume digitală este construită din nenumărate rânduri de secvențe binare, care în ultimă instanță „creează” un facsimil tridimensional al lumii „reale” a „primei vieți”. Mulți vor susține că lumea „reală” este și o iluzie digitală creată de minte. Această ipoteză sugerează, prin urmare, că *Second Life* nu este altceva decât o iluzie într-o altă iluzie. Într-adevăr, îmi amintește de păpușile acelea rusești care intră una în alta. După cum vom descoperi mai târziu, David Bohm, specialist american în fizică cuantică, a anticipat exact un asemenea scenariu când a sugerat că, la nivelul său cel mai profund, universul este inclus în el însuși, în ceva ce el a numit *holomovement (holomișcare)*.

Am discutat această analogie cu *Second Life* cu prieteni care sunt vizitatori regulați ai lumii digitale. Când le-am descris senzațiile trăite de persoanele care au avut vise lucide, au încuviințat dând din cap. Unul dintre ei a descris senzația la intrarea în *Second* Life ca și cum ar fi pătruns într-o stare alternativă de conștiință.

Aș vrea să mă întorc la modelul lui Tom Campbell și la aplicarea lui în cazul visului lucid. Îți vei reaminti, cititorule, că Tom Campbell a lucrat cu Robert Monroe și după aceea și-a creat propriul model al realității, care implică o interacțiune între ceea ce el numește realitatea materiei fizice și realitatea materiei non-fizice. În trilogia lui, având titlul colectiv *My Big TOE*,[42] Campbell sugerează că atât realitatea fizică materială, cât și realitatea fizică non-materială sunt, practic, elemente ale unui colosal program de computer care „creează” lumea percepută la fel cum umilul computer personal redă un joc la persoana întâi, care se derulează în realitatea virtuală. Când am discutat despre asta cu Tom, recent, mi-am adus imediat aminte de *Second Life*. În prelegerile lui, Tom discută tocmai despre faptul că programul (rulat pe ceva numit de el mai în glumă, mai în serios TBC — „The Big Computer” — „Marele computer”) funcționează pe

aceleași principii în sensul că, pentru a face economie de timp de procesare, „realitatea” este percepută de orice „observator” și este redată doar în direcția în care este îndreptată atenția acelui observator.

Astfel, de exemplu, în cadrul actualei noastre versiuni a realității fizice materiale, singura informație redată este ceea ce poți vedea cu ochii. Vederea periferică, tulbure când privești drept înainte, conține mai puțină informație decât ce este în fața ta. În spatele tău nu este, literalmente, nimic. Când întorci capul, nimicul capătă viață numai ca să dispară din nou când privești în altă parte. Dacă Tom Campbell are dreptate, înseamnă că existăm în cadrul unor realități iluzorii, în care starea de vis nu este altceva decât una dintre aceste numeroase realități. În acest fel visele, lucide sau nu, sunt la fel de „reale” ca și realitatea consensuală care, la rândul ei, este o iluzie generată din exterior.

WILD și DILD

Una dintre cele mai fascinante cărți despre visarea lucidă pe care le-am citit este *Advanced Lucid Dreaming: The Power of Supplements (Visarea lucidă avansată: forța suplimentărilor)* de Thomas Yuschak. Yuschak este un practicant foarte experimentat al visării lucide și, asemenea multor altora, este intrigat de similitudinile dintre experiența visării lucide și stările ecsomatice cum ar fi experiențele în pragul morții și experiențele extracorporale.

Potrivit lui Yuschak, există două tipuri de vise lucide. Acest autor arată că în cadrul terminologiei pasionaților de visarea lucidă, acestea sunt clasificate în „DILD” (*dream-induced lucid dreams* — vise lucide induse de vise) și „WILD” (*wake induced lucid dreams* — vise induse de starea de veghe).

DILD este visul lucid clasic prin faptul că persoana respectivă devine conștientă, în timp ce visează, de faptul că visează. WILD presupune o trecere imediată de la starea de veghe la starea de vis lucid, fără tranziție și fără pierderea cunoștinței. Această tranziție este însoțită, de regulă, așa cum

o prezintă Yuschak, „de unele senzații intense, cum ar fi senzația de plutire, vibrații puternice și / sau de accelerații rapide”.[43]

Yuschak crede că, atunci când are un vis din categoria WILD și își părăsește corpul într-o stare identică celei a unei experiențe extracorporale, este absolut convins că încăperea în care se află este o reproducere a încăperii reale și că este creată și modelată de mintea lui. Această iluzie înlesnește tranziția neîntreruptă de la starea de veghe deplină la cea de vis lucid, așa cum apare ea în cazul viselor WILD. Yuschak scoate în evidență faptul că acest lucru se petrece numai în 40 la sută din cazurile de WILD.

În cazul unei alte stări de tranziție din cursul unui vis WILD, povestește el, corpul său pare să fie accelerat către locul în care se desfășoară visul WILD.

Un alt aspect important este acela că Yuschak spune în mod regulat că își vede corpul în visul lucid și că totul nu este nici pe departe „ca un vis”. Dacă citești articolele care sugerează că visul lucid și experiențele extracorporale sunt diferite, acestea sunt cele două elemente citate ca fiind deosebiri clasice; un altul este acela că în cursul unui vis lucid nu există starea de tranziție — persoana care visează pur și simplu se trezește în altă parte — dar în mod sigur exact aceasta este experiența pe care o trăiește autorul. El trece printr-o stare foarte clară de tranziție, indentică din toate punctele de vedere cu o experiență extracorporală, inclusiv ridicarea din corp și observarea corpului întins pe pat.

Yuschak mai scoate în evidență și faptul că în cazul unui vis WILD există o continuitate a conștiinței și că persoana care visează lucid este pe deplin conștientă de personalitatea și amintirile sale. Știe exact cine este și își cunoaște istoricul amintirilor. Yuschak spune: „Persoanele care visează lucid consideră că aceasta este o tranziție la un vis, în vreme ce Călătorii Astrali consideră că e vorba de ceva real”.[44]

Este un aspect foarte important. Într-o descriere fascinantă a acestei stări de tranziție, Yuschak povestește că uneori se simte ca și cum s-ar „rostogoli” și apoi se trezește plutind în imediata apropiere a tavanului. Îți amintești, cititorule, de „tehnica rostogolirii” a lui Monroe? Poate îți

amintești că, atunci când Robert s-a confruntat cu prima sa stare ecsomatică, s-a trezit într-o poziție similară cu cea descrisă de Yuschak — mișcându-se și lovindu-se ușor de tavanul dormitorului său.

Într-adevăr, multe dintre descrierile lui Yuschak îmi amintesc de întâlnirile lui Robert. În *Journeys Out of the Body* Monroe descrie un „semivis” viu, în care s-a trezit pipăind covorul din camera lui, povestește uimirea când și-a trecut degetele prin pardoseală și a ajuns la etajul de dedesubt. Când a făcut acest lucru, a simțit suprafața superioară rugoasă a tavanului camerei de dedesubt. Pe urmă a simțit o bucată mică triunghiulară din lemn, un cui îndoit și rumeguș. La primul contact cu această descriere este ușor să o consideri dovada unei percepții extracorporale veritabile a obiectelor care există cu adevărat într-o realitate consensuală. Cuiul îndoit și colțul din lemn reprezintă exact ce te-ai aștepta să găsești într-o zonă dintre plăcile de pardoseală și plăcile de tavan. Pe de altă parte, și acesta este aspectul important, însuși faptul că este de așteptat să întâlnești așa ceva acolo poate să sugereze că este o formă de vis creat din așteptările noastre. Că este posibil ca așa să fi stat lucrurile o demonstrează ceea ce s-a petrecut după aceea:

> Am întins degetele și mai adânc. Am trecut prin tavanul primului etaj și am avut o senzație ca și cum tot brațul îmi trecuse prin pardoseală. Am atins apă. Fără prea mare entuziasm, am bătut apa cu degetele.[45]

Acest episod este povestit de Robert ca reprezentând o experiență extracorporală, însă în mod evident nu este. Nu pot să cred că s-ar fi putut întâmpla să existe un bazin cu apă care plutea pe tavanul camerei de dedesubt și atât de adânc încât să poată să bată apa cu degetele. După părerea mea, a fost în mod evident o stare de vis lucid. Și într-adevăr, sunt surprins pe undeva că Monroe nu a profitat de această ocazie să-și dovedească percepțiile ecsomatice scoțând pardoseala pentru a vedea dacă într-adevăr sub ea erau un cui îndoit și un colț triunghiular din lemn, așa cum îi sugerase experiența.

Aşadar, care sunt dovezile în sprijinul convingerii mele că starea de vis lucid şi experienţa extracorporală sunt două aspecte ale aceluiaşi fenomen?

Visarea lucidă şi starea de extracorporalitate

În anul 1984, Stuart Twemlow împreună cu colaboratorul său Glen Gabbard[46] şi-au reluat studiile din 1982 cu o trecere în revistă a deosebirilor percepute între cele două fenomene. În primul rând, au scos în evidenţă faptul că visarea lucidă este cu mult mai obişnuită decât experienţa extracorporală. Au afirmat că între 50 şi 70 la sută din populaţie trăieşte experienţa unei visări lucide, în vreme ce numai 14 până la 20 la sută trăieşte o experienţă extracorporală. Personal consider că ambele seturi de date sunt suspect de mari. Cunosc doar câteva persoane care au avut un vis lucid aşa cum este descris în literatură. Cunosc mulţi oameni care mărturisesc că au avut „vise foarte vii”, dar acesta este un concept cu totul diferit.

În al doilea rând, Stuart Twemlow şi Glen Gabbard se concentrează pe cele două stări de vis lucid pe care le-am întâlnit mai devreme, şi anume DILD (visul lucid indus de un alt vis) şi WILD (visul indus de starea de veghe). Cel dintâi apare în cursul fazei REM a somnului; cel de-al doilea apare chiar la începutul somnului, în cursul stării hipnagogice. Gabbard şi Twemlow subliniază că unele stări extracorporale apar când persoana respectivă este trează. Un bun exemplu este cazul lui Suzanne Segal. Pe de altă parte însă, după cum am văzut, intruziunea REM ar putea să explice aceste cazuri într-un mod cât se poate de adecvat. Acest fenomen cunoscut face persoana respectivă să intre într-o stare de vis crezând că este în continuare trează. De fapt, nu este decât un mijloc de descriere a visului lucid.

În al treilea rând, Twemlow şi Gabbard se concentrează asupra deosebirilor subiective de percepţie relatate de experimentatori în cursul stărilor alterate ale conştiinţei. Unele dintre ele trebuie să fie comentate. De exemplu, una dintre deosebiri este aceea că persoanele care visează lucid au o imagine integrată a corpului, în vreme ce persoanele care au experienţe

extracorporale simt că sunt separate de corpul lor de zi cu zi (soma). După cum înțeleg eu, motivul este unul simplu — persoanele care au vise lucide se trezesc imediat într-un alt loc, un loc cu totul diferit de cel în care se află soma lor. Prin urmare, nu este surprinzător că nu „văd” soma într-un vis lucid. Când se află în această stare, par să perceapă o senzație de „imagine a corpului”, ca și în starea de veghe. Pe de altă parte, persoanele care trăiesc experiențe extracorporale relatează de obicei că sunt în afara somei lor, văzându-și corpul întins pe pat, pe marginea drumului, pe o masă de operații etc. Dar chiar să fie doar o simplă problemă de definiții impuse? Stările hipnagogică și hipnopompică sunt într-adevăr același fenomen care plasează conștiința în acea regiune de limită dintre somn și starea de veghe. Singura diferență este dată de circumstanțe. Starea hipnagogică este trăită la culcare și starea hipnopompică este trăită la trezire. Definim experiența extracorporală ca fiind starea în care subiectul este conștient de soma lui, și visul lucid când subiectul nu este conștient de soma lui.

S-a sugerat că persoanele care au vise lucide sunt pe deplin conștiente de faptul că experiența lor este produsul minții, în vreme ce persoanele care trec prin experiențe extracorporale consideră că experiența este realitatea obiectivă. Trebuie să fiu de acord cu faptul că este o poziție corectă, dar ar fi posibil să existe vreo legătură cu faptul că persoanele care au vise lucide investesc timp pentru dezvoltarea acestei capacități? Prin urmare, nu este o surpriză prea mare când se trăiește experiența unui vis lucid. Cel care are visul lucid știe la ce anume să se aștepte și este conștient de faptul că se află într-o stare de vis. Nu asta vrem să spunem prin cuvântul „lucid”? Pe de altă parte, cei care au experiențe extracorporale sunt de obicei indivizi care se trezesc brusc în această stare. Nu au planificat și nu au niciun mijloc prin care ar putea interpreta ce li se întâmplă; brusc se trezesc într-un loc cu totul străin. Acesta să fie motivul pentru care pare real? Cum nu am trecut niciodată prin niciuna din aceste stări, tot ce știu este că visele mele mi se par întotdeauna reale când le trăiesc. Este o afirmație cât se poate de logică, deoarece, în momentul în care îmi dau seama că visez, visul meu devine lucid, prin definiție.

De asemenea, nu pot evita faptul că, oricât de reală ar crede că ar fi experiența lor persoanele care trec prin experiențe de extracorporalitate, dovezile aduse de experimentele veridice sugerează opusul. După cum am afirmat în toată această carte, dacă starea ecsomatică este într-adevăr o experiență în cursul căreia conștiința unei persoane este localizată în altă parte, atunci cum este posibil că cei care au fost supuși unor teste au eșuat sistematic în identificarea lucrurilor care ar fi simple într-o realitate consensuală normală?

Din punctul meu de vedere, visul lucid este unul dintre domeniile cele mai incitante ale experienței umane și care cred sincer că va facilita o nouă înțelegere a naturii conștiinței și a relațiilor ei cu „realitatea”.

Într-adevăr, consider că fenomenul visului lucid are o mare relevanță pentru propriile mele încercări de a demonstra că ipoteza mea, *Înșelarea luntrașului*, prezentată în cele două cărți anterioare pe care le-am semnat, are validitate.

Pe forumul meu, la adresa www.anthonypeake.com / forum, cititorii mei își postează experiențele. Nu am reguli rigide privitoare la ce ar trebui să se posteze, dar în general cititorii relaționează cu unul sau mai multe aspecte ale ipotezei *Înșelării luntrașului*. Chiar când am început să scriu această carte, un „comentator” frecvent, pe nume Ian Wilson, a postat o serie de comentarii care arată cât de influente pot să fie visele lucide.

De-a lungul anilor, Ian a avut experiența multor vise cognitive. Acest fenomen este cunoscut de secole și, în anii 1930, un inginer pe nume J.W. Dunne a prezentat o filosofie concludentă privitoare la mecanismul de funcționare a unor asemenea procese. El a sugerat că, pentru ca noi să putem aprecia faptul că timpul „curge”, trebuie să existe un mod în care acest timp să poată fi măsurat. Orice proces de măsurare presupune aprecierea unui lucru în raport cu altul. Folosim rigla pentru măsurarea lungimii sau balanța pentru măsurarea greutății. La fel și curgerea este măsurată prin compararea ei cu un obiect static. De exemplu, curgerea unui râu este măsurată ca reprezentând viteza sa relativă la malul care este static. Dacă nu ar fi existat malul, nu am fi avut mijloace nici măcar pentru a ne da

seama că râul curge. Dar timpul este altceva. Putem măsura curgerea timpului numai folosind timpul însuşi. Nu putem cuantifica durata unui minut decât măsurându-l în funcţie de deplasarea secundarului pe ecranul unui ceas sau prin schimbările înregistrate de un afişaj digital. Dar, dacă reflectăm o clipă, ajungem să realizăm că durata şi timpul sunt unul şi acelaşi lucru. Asta a observat Dunne şi a sugerat că trebuie să existe un al doilea timp faţă de care putem măsura timpul; şi, implicit, o a treia formă a timpului după care să se măsoare secunda. În mod evident, aceasta presupune un regres infinit, dar pe Dunne nu îl preocupa acest aspect. A mai sugerat şi că în fiecare timp există un „observator" care urmăreşte această durată. De aici a extrapolat că, în timpul somnului, observatorul nostru cotidian (pe care l-a numit „Observatorul Unu") poate să acceseze conştientizarea „Observatorului Doi", a cărui percepţie a timpului este mult mai cuprinzătoare. Cu alte cuvinte, „prezentul" pentru Observatorul Doi poate să se întindă pe parcursul câtorva zile sau chiar săptămâni. Acest element al eului nostru este conştient de conţinutul viitorului nostru imediat. Aşa a explicat el visele precognitive. Visele noastre conţin elemente ale viitorului nostru şi, în anumite circumstanţe, ne putem aminti aceste elemente precognitive; în acest fel, ne „cunoaştem dinainte" viitorul. Pe de altă parte, mai obişnuit este că recunoaştem un eveniment viitor visat doar când începem să-l întâlnim în viaţa de veghe. Recunoşti instantaneu şi îţi reaminteşti obscur că ai mai trăit acest moment. Această idee a fost actualizată de fizicianul şi psihanalistul jungian american naturalizat elveţian doctor Arthur Funkhouser. Funkhouser o numeşte „Teoria visului pentru déjà vu".

Asta i s-a întâmplat lui Ian Wilson. Peste ani, multe dintre visele lui s-au împlinit. Pe de altă parte, în anii din urmă, a făcut ceva cât se poate de unic şi cu o profundă semnificaţie. A învăţat să viseze lucid. La prima vedere s-ar părea că nu ar fi ceva de prea mare importanţă, dar devenind lucid în vis, Ian îl poate manipula. Şi nu numai. Dacă visul este unul precognitiv, atunci Ian poate să manipuleze activ lumea exterioară în propriul său viitor.

El numește acest proces „cartografiere” și a înregistrat succese în utilizarea lui în vederea manipulării propriei realităţi într-un asemenea fel, încât nu numai că a fost observat de alţii, ci a fost și fotografiat.

Ian avea un vis normal. Prin vis normal mă refer la un vis în care, pur și simplu, observa evenimentele. Ceva l-a îmboldit pe Ian într-o stare de conștiență în care știa că visa. Și atunci a intrat într-o stare complet lucidă. A privit de jur împrejur și și-a dat seama că se afla la locul lui de muncă curent. În spatele unui pupitru se afla unul dintre colaboratorii lui. Mediul semăna atât de mult cu acela din realitatea consensuală, încât brusc lui Ian i-a trecut prin minte că acest vis putea avea un potențial precognitiv. S-a hotărât să provoace ceva în vis care să se întâmple în viitor. Însă trebuia să fie ceva vizibil și posibil măsurabil. Aparent fără să gândească, a ridicat brațele, a întins un deget și a desenat un triunghi pe fruntea colaboratorului său. Cum era un vis, nu a fost ceva surprinzător. Însă în starea sa lucidă, Ian era pe deplin conștient că un asemenea lucru era o imposibilitate în cadrul științei realității consensuale. Curând după aceasta s-a trezit și visul i s-a șters, așa cum se întâmplă cu multe vise. Însă Ian era conștient că făcuse ceva important cât s-a aflat în starea de vis.

Câteva săptămâni mai târziu, și-a amintit despre ce fusese vorba. Într-un interviu pentru revista *Lucid Dream Exchange Magazine*, Ian i-a explicat lui Robert Waggoner ce s-a întâmplat:

> După vreo trei săptămâni, visul lucid s-a actualizat. La fel ca la primul vis lucid precognitiv, am avut un sentiment de extraordinară sincronicitate și am simţit o aură gen déjà-vu, starea de veghe și spațiul sincronizându-se cu visul lucid precognitiv. În această realitate, mă aflam la un metru și jumătate de această persoană și, pur și simplu, m-am lăsat purtat de curgerea visului lucid. Abia mi s-a ridicat mâna și triunghiul a apărut ca în vis, perfect așezat pe capul lui. Era suficient de vizibil să poată fi văzut și de alţii. Mi-am amintit că s-a uitat la mine, eu stând cu degetul îndreptat către el. Pe urmă m-a întrebat, postfactic, ce făcusem. I-am spus că i-am făcut un triunghi pe cap. O casieră de alături l-a văzut, apoi a scos

> un țipăt și s-a ascuns în spatele mesei. Colaboratorul meu a fugit la baie și s-a uitat în oglindă. Când s-a întors era în mod evident șocat din cauza semnului vizibil. Am făcut o fotografie Polaroid și încă una pentru confirmare, ca să am dovada fizică a experimentului. Mai târziu, el a scris o declarație cu privire la întâmplare. De asemenea, a trebuit să-i explice semnul mamei sale care l-a întrebat cum se alesese cu vânătaia ciudată de pe frunte. O vedea clar. Nu a existat nicio îndoială că a fost un eveniment foarte profund pentru noi toți, cei implicați.[47]

Ce e fascinant la acest eveniment este că, spre deosebire de multe dintre experimentele și experiențele descrise în această carte, acest caz a avut într-adevăr declarații doveditoare ale martorilor și fotografii făcute la momentul respectiv, care arată clar semnul roșu de pe fața colaboratorului lui Ian.

Implicațiile au semnificații profunde. Ce sugerează este că realitatea (consensuală ori subiectivă) este supusă la influențarea directă de către o minte conștientă. Însă acest caz este și mai ciudat, deoarece sugerează că Ian a influențat conținutul propriului viitor făcând gestul respectiv în vis. Pe bună dreptate, s-ar putea sugera mai departe că întregul vis al lui Ian fusese precognitiv prin faptul că gestul și apariția semnului existau deja în viitorul lui Ian, iar visul nu făcuse altceva decât să reproducă acel viitor. Cu alte cuvinte, Ian nu a avut de ales și a făcut semnul acela în vis, pentru că și el era parte a acelei precogniții. Implicațiile sunt aproape incredibile. Sugerează că Tom Campbell are absolută dreptate când afirmă că lumea interioară a realității fizice non-materiale și lumea exterioară, împărtășită, a realității fizice materiale sunt două fețe ale aceleiași monede. Conștiința, sau mai precis actul atenției, este cea care le creează pe amândouă.

Am ajuns repede la concluzia că exact la fel cum realitatea fizică materială și non-materială sunt aspecte ale aceluiași fenomen, și starea de extracorporalitate este, de fapt, identică cu cea a visului lucid clasic. Eram curios să aflu ce aveau să creadă unii dintre cei mai importanți jucători din lume de pe arena experiențelor ecsomatice cu privire la această concluzie.

Eram de asemenea nerăbdător să văd dacă cercetătorii de frunte din domeniu şi experimentatorii ambelor fenomene erau de acord cu opinia mea. Am purtat discuţii pe larg cu Tom Campbell, Robert Waggoner şi călătorul astral australian Robert Bruce şi am fost atât surprins, cât şi încântat să descopăr că împărtăşeam cu toţii aceeaşi opinie: nu numai că fenomenele sunt legate, dar şi că sunt practic aceeaşi experienţă percepută în moduri uşor diferite. Simplu spus, o experienţă foarte reală în care conştiinţei i se acordă accesul la o realitate mai mare decât cea care există în profunzimile structurilor creierului.

Pentru ca tu, cititorule, să poţi înţelege pe deplin mecanismul modelului meu, trebuie să-ţi fac cunoştinţă acum cu aspectele ştiinţifice care stau la baza conştiinţei, cu minunile fizicii cuantice şi misterele profunde ale drogurilor care alterează mintea. Vom dedica cea de-a doua parte a acestei cărţi explicării evenimentelor şi experienţelor descrise în prima parte.

Adevărata aventură abia acum este pe cale să înceapă.

39 Twemlow, Gabbard & Jones, „The out-of-body experience: A Phenomenological Typology Based on Questionnaire Responses”, *Am. J. Psychiatry* 139, pp. 450–5, aprilie 1982.

40 Monroe, Robert, *Journeys Out of the Body*, p. 28, Broadway, 2001.

41 Waggoner, Robert, *Lucid Dreaming — Gateway to the Inner Self*, Moment Point Press, 2009.

42 Campbell, Thomas, *My Big TOE*, Lightening Strike Books, 2003.

43 Yuschek, Thomas, *Advanced Lucid Dreaming*, p. 9, Lulu, 2006.

44 Yuschek, Thomas, *Advanced Lucid Dreaming*, p. 164, Lulu, 2006.

45 Monroe, Robert, *Journeys Out of the Body*, p. 26, Broadway, 2001.

46 Twemlow, S.W. & Gabbard, G., *With the Eyes of the Mind: An Empirical Analysis of Out-of-the-Body States*, 1984.

47 Wilson, Ian, „Interview with Robert Waggoner”, *The Lucid Dream Exchange*, iunie 2010.

Partea a doua
Știința

Capitolul 8
Neurologia

Imagistica hipnagogică şi intruziunea REM

Pe parcursul ultimilor circa 20 de ani, am avut stări hipnagogice foarte puternice. Se produc mai ales noaptea şi implică o imagistică foarte bizară care se manifestă cu totul şi cu totul în afara controlului meu. Nu pot manipula imaginile, care vin şi trec într-un mod foarte similar urmăririi unui film. „Imaginile" sunt mai curând în spaţiu „undeva" decât în ochii minţii mele şi manifestă o îndărătnicie care uneori mă face să cred că nu aparţin minţii mele, ci sunt create altundeva. Prima mea imagine hipnagogică cu adevărat vie a fost într-adevăr atât de puternică, încât încă o mai pot vizualiza cu ochii minţii.

Exact când să adorm m-am trezit altundeva, într-un loc care, în mod evident, nu era dormitorul meu. Parcă era un punct de conştiinţă plutind la 3,6 metri de sol. Când m-am uitat în jos, am văzut creştetul capului cuiva. Capul era chel în creştet, cu şuviţe de păr de jur împrejur. Era un bărbat mai în vârstă, care şedea pe ceea ce părea să fie o bancă dintr-un parc. Citea un ziar gros, cu paginile mari. Vremea era foarte liniştită şi ceva din mine ştia că era undeva în sud, în Spania sau poate în America Latină. Tot timpul cât am urmărit scena am fost absolut conştient. Nu era un vis şi nu am avut sentimentul că visez. Era ceva foarte real. Am avut senzaţia că mă aflam într-adevăr acolo. Pe urmă am observat că poziţia mea se schimba. M-am deplasat încet de la verticala de la care mă uitam în jos la bărbatul în vârstă până la o poziţie orizontală. Această deplasare nu a fost nicio secundă sub controlul meu; era, repet, ca şi cum m-aş fi aflat într-un film tridimensional

sau într-o hologramă. După ce mi-am schimbat poziția, imaginea s-a schimbat și am putut să am o perspectivă mult mai largă. Am văzut că eram în mijlocul unei piețe foarte mari dintr-un oraș destul de populat; piața era înconjurată de un drum pe care traficul era extrem de aglomerat. Auzeam claxoanele și zumzetul continuu al mașinilor. Clădirile de cealaltă parte a drumului erau mari și impunătoare, dar aveau un ușor aer de abandonare. Nu era un oraș prin care să mai fi trecut vreodată, dar mi se părea un loc foarte real. Pe urmă am auzit zgomotul unei sirene la dreapta mea și am urmărit o ambulanță albă cu girofarurile în funcțiune, care își croia calea prin trafic. În acest moment mi-a dispărut întreaga imagine; nu s-a estompat, a dispărut brusc. Dar mai ciudată a fost starea mea imediat după aceea. Pe durata „viziunii” nu avusesem niciun fel de senzație de conștiință de sine. Pur și simplu existam. Abia când am revenit mi-am recăpătat personalitatea cu numele Anthony Peake. A fost o senzație foarte ciudată, dar am decis să o păstrez secretă și să nu o dezvălui nimănui.

Câteva săptămâni mai târziu s-a întâmplat din nou. De această dată o priveam în sus, printr-o masă de sticlă, pe o femeie de vârstă mijlocie îmbrăcată foarte luxos, cu o pălărie roz imensă, care punea o ceașcă și o farfurie pe tăblia transparentă. Gândul meu inițial a fost „ce unghi ciudat”, însă iarăși nu aveam niciun fel de senzație că „Anthony Peake” ar fi fost cel care făcea această observație. Această experiență nu a durat la fel de mult ca prima și imaginea a început să se estompeze în câteva secunde. Și într-adevăr, pe măsură ce a trecut timpul și am avut mai multe asemenea „halucinații”, mi-am dat seama că le „priveam” dintr-o stare de disociere. În momentul în care deveneam conștient de mine, ca observator, dispăreau. Absolut întâmplător, am dat peste o trimitere la un fenomen cunoscut sub denumirea de imagistică hipnagogică. Am descoperit că nu eram singurul și că o minoritate redusă de oameni împărtășeau „viziunile” mele nocturne. Am descoperit că unii, la fel ca mine, trăiau aceste experiențe imediat ce adormeau, iar alții la trezire; imagistică hipnopompică este termenul pentru aceeași senzație la trezirea subiectului din somn.

Acum am aceste halucinaţii în mod regulat, dar niciodată de intensitatea primelor două, ale căror imagini sunt în continuare la fel de puternice ca în nopţile în care le-am avut pentru prima oară, în urmă cu toţi aceşti ani. Într-adevăr, m-am întrebat îndelung care este localizarea oraşului „spaniol”. În cursul vizitei la Madrid, din urmă cu câţiva ani, am avut o scurtă senzaţie de recunoaştere când am stat într-un apartament dintr-o piaţă mare, din centrul oraşului. Această piaţă mi-a amintit de locul meu hipnagogic, dar nu a fost cu adevărat precisă. Pe de altă parte, sunt în continuare sigur că este un loc real.

Imaginile pe care le percepem în cursul unei stări hipnopompice ori hipnagogice sunt în mod evident generate de mintea subconştientă, în timp ce însăşi conştiinţa pluteşte în acel loc de limită dintre starea de veghe şi cea de somn. Este ca şi cum imaginile din vis forţează pătrunderea în lumea stării de veghe şi, făcând acest lucru, ne permit să aruncăm o privire asupra locului prin care trec în timpul nopţii persoanele care au vise lucide. Ar fi posibil ca, de fapt, creierul să fie deja adormit, în timp ce mintea mai este încă trează? Dacă acesta este adevărul, atunci starea cunoscută sub denumirea de REM poate fi în măsură să arunce puţină lumină asupra acestei stări misterioase.

Acronimul REM vine de la „rapid eye movement” — mişcarea rapidă a globilor oculari — care este o perioadă din timpul ciclului somnului fiinţelor omeneşti (şi al unor animale) când globii oculari se deplasează rapid dintr-o parte în cealaltă, sub pleoape. Acest fenomen a fost observat pentru prima oară de Eugene Aserinsky, cursant postuniversitar al Universităţii din Chicago, la începutul anilor 1950. Aserinsky monitoriza tiparele de somn ale bebeluşilor mici când a observat că, în anumite momente în cursul ciclului somnului, ochii bebeluşilor începeau brusc să se mişte rapid, în timp ce în alte momente nu prezentau niciun fel de mişcări. Lucrând împreună cu un coleg, Nathaniel Kleitman, el şi-a extins studiile şi la adulţi. Însă, spre deosebire de bebeluşi, adulţilor le este mai greu să doarmă în condiţii neobişnuite, cum ar fi în lumina puternică dintr-un laborator. Pentru a le fi de ajutor să stabilească dacă era instalată starea de

somn, ei au decis să conecteze subiecţii la un electroencefalograf (EEG). Absolut întâmplător, au putut pe urmă să observe şi activitatea cerebrală când începeau mişcările globilor oculari. Spre marea lor surpriză, au descoperit că acestea se sincronizau perfect cu o schimbare a activităţii electrice a creierului. Din starea obişnuită de somn, activitatea se schimba în cea a unei persoane aflate în stare deplină de veghe de îndată ce începeau mişcările REM. După cum le-a descris ulterior Kleitman: „Aceste schimbări sugerau un gen de tulburare emoţională, precum cea pe care ar putea s-o provoace un vis”. S-a dovedit că a fost un comentariu cât se poate de instructiv. Împreună cu colaboratorul lor, Bill Demmont, cei doi cercetători au fost de acord că mijlocul cel mai bun pentru demonstrarea suspiciunii lui Kleitman era să trezească subiecţii de îndată ce debuta episodul REM. Rezultatele au fost încurajatoare: 70 la sută din cei treziţi astfel au relatat că visau imediat înainte să fie treziţi.

De atunci, asocierea între activitatea REM şi vis a fost confirmată solid, însă abia în anul 2007 comunităţii ştiinţifice i-a fost prezentată o nouă perspectivă asupra acestui subiect. În ediţia din luna aprilie a revistei *Neurology* a fost publicat un articol intitulat „Out of the Body Experiences and Arousal” — „*Experienţele extracorporale şi trezirea*” — semnat de Kevin Nelson, Michelle Mattingly, Sherman Lee şi Frederick Schmitt. În acest articol, cercetătorii prezentau dovezile că fenomenul REM poate fi legat direct de stările ecsomatice.

Cercetătorii au denumit această experienţă „intruziunea REM”. Au sugerat că pot să existe împrejurări în care o persoană să poată *gândi* că este trează, dar, de fapt, să fie nu doar adormită, ci într-o stare de vis REM. Cercetătorii propun două forme. Prima este paralizia somnului. Este situaţia în care persoana respectivă simte că este paralizată şi, în unele cazuri, că nu poate să respire. A doua formă implică halucinaţiile asociate somnului, cum ar fi experienţele hipnagogice şi hipnopompice despre care am povestit anterior în acest capitol că mi se întâmplă mie însumi.

Poate fi folosită intruziunea REM pentru explicarea stărilor ecsomatice ciudate înregistrate de Academia Internaţională a Conştiinţei în campusul de

cercetare din Portugalia? După cum ne amintim, voluntarii erau puşi în condiţii de privare senzorială în instalaţiile cunoscute sub denumirea de Proiectarium şi Imobilitarium. După câteva ore petrecute în această stare, mulţi voluntari au relatat că şi-au părăsit corpul şi au vizitat alte locuri. Este posibil ca aceste experienţe să fie atribuite creierului, care ar crea condiţiile în care persoana respectivă să doarmă, dar să fie conştientă încă?

Dacă este corect, aceasta sugerează că însuşi creierul poate să stocheze amintirile într-un format prin care să poată fi reproduse şi redate într-un mod similar unui film sau unui DVD. Prin urmare, trebuie să existe dovezi conform cărora creierul poate să realizeze acest proces când este stimulat să o facă.

Olaf Blanke şi percepţiile ecsomatice

În anul 2002, într-un spital din Elveţia, s-a realizat o procedură revoluţionară. Pacienta, o femeie în vârstă de 43 de ani, suferise atacuri severe de epilepsie timp de 11 ani. Chirurgii au implantat peste 100 de electrozi în toată suprafaţa cutiei craniene a pacientei, ceea ce le-a permis medicilor să stimuleze electronic diverse regiuni ale creierului pacientei şi, prin aceasta, să realizeze o hartă foarte detaliată a activităţii şi funcţionării sale cerebrale. Un electrod special a fost plasat exact deasupra lobului temporal drept al pacientei. Imediat lângă această regiune se află o circumvoluţie numită girusul angular, cunoscut ca fiind răspunzător pentru limbă, matematică şi cogniţie.

Când acest electrod special era activat, femeia relata imediat că plutea deasupra propriului corp şi se uita în jos la ea însăşi. Deoarece electrozii erau activaţi doar două secunde o dată, medicii au putut să activeze rapid un alt electrod localizat în altă parte a creierului. Când făceau acest lucru, experienţa ecsomatică înceta. Pe urmă au testat efectul revenind la electrodul din girusul angular pentru a vedea dacă se repeta efectul. Era clar că femeia nu mima senzaţia. Putea fi activat oricare din cei o sută de electrozi, însă ea relata în mod corect senzaţia de extracorporalitate numai la activarea acelui electrod specific.

Acest rezultat l-a intrigat pe unul dintre neurologii implicați, doctorul Olaf Blanke. El fusese implicat în aplicarea acestei proceduri pe o perioadă de peste șapte ani și nu dăduse niciodată peste un răspuns atât de specific. Era sigur că era ceva legat de modul în care creierul procesează poziția și localizarea corpului. A ajuns la această concluzie deoarece în aceeași ședință, tot când era activat același electrod, femeia țipa de frică și susținea că își „vedea" picioarele scurtându-se și își „vedea" genunchii pe cale să o lovească în față.

Este de mult cunoscut faptul că girusul angular este răspunzător și pentru conștientizarea spațială, așa că, în ceea ce-l privea pe doctorul Blanke, electrodul provocase confuzie în modul în care girusul angular procesa conștientizarea pacientei cu privire la poziția spațială a corpului său. Încurajat de această întâmplare, Blanke a decis să încerce reproducerea circumstanțelor în condiții controlate de laborator.

Doctorul Blanke a concluzionat că localizarea reală a efectului era la nivelul joncțiunii temporo-parietală dreaptă și a decis să-și concentreze cercetările asupra acestei porțiuni din cortexul cerebral. Intenția lui Blanke era să genereze o senzație ecsomatică tulburând senzațiile tactile ale subiectului și să păcălească, prin aceasta, creierul să creadă că trupul se afla în altă parte. Împreună cu colaboratorii săi și-a publicat rezultatele în revista științifică *Nature* în anul 2002.[48]

Blanke și-a continuat experimentele la Școala Politehnică Federală din Lausanne, Elveția. Printr-o ingenioasă utilizare a tehnologiei moderne, el i-a cerut subiectului să se așeze pe un scaun, în spatele căruia era o cameră video care-l filma. Pe capul subiectului a fost pusă o cască de „realitate virtuală". Inclusă în aceasta și plasată după toate aparențele în câmpul vizual frontal al subiectului, era imaginea de la camera TV din spatele său. Așa că, în realitate, subiectul se uita la propriul spate localizat în fața sa. Unul dintre experimentatori trebuia apoi să-l lovească pe subiect în spate. Atunci, subiectul avea senzația că nu se mai afla în propriul corp și că i se mutase conștiința în corpul iluzoriu din propriul câmp vizual.

Desigur, este o poziție foarte delicată. Suntem obișnuiți să ne privim într-o oglindă, dar imaginea în acest caz este inversată și cu fața la noi. În cazul experimentului lui Blanke, imaginea proiectată a corpului era exact în aceeași poziție ca și corpul real al subiectului. Când subiectul se mișca, se mișca și imaginea, nu ca o imagine în oglindă, ci ca o reproducere perfectă în spațiul din față a corpului propriu-zis.

Doctorul Blanke a mai adăugat pe urmă un experiment în care și-a legat la ochi voluntarii imediat după aplicarea procedurii de mai înainte. I-a îndrumat apoi să facă vreo câțiva pași înapoi și pe urmă le-a cerut să revină în locul inițial. Toți subiecții au fost confuzi și au avansat până în locul în care percepuseră corpul iluzoriu, și nu până în locul în care se aflase corpul real.

Pe de altă parte însă, Blanke a reprodus doar parțial senzația ecsomatică. Subiecții s-au simțit ca aflându-se afară din corp, dar nu au avut senzația că își vedeau propriul corp din acea poziție. Un experiment similar care a avut loc la University College în Londra, sub îndrumarea lui Henrik Ehrsson de la Institutul Karolinska din Stockholm, a reușit, de asemenea, să reproducă această senzație.

Ehrsson a reprodus un cadru similar cu al lui Blanke, dar a adăugat complexitatea percepției stereo binoculare. În locul unei singure camere plasate în spatele voluntarului au fost așezate două, alăturat una de alta, la 1,8 metri distanță în spatele acestuia. Voluntarul purta ochelari conectați la cele două camere; camera din stânga proiecta imaginea la ochiul stâng și camera din dreapta la ochiul drept. Ca rezultat, voluntarul și-a văzut propriul spate într-o imagine tridimensională, din perspectiva unei persoane aflate la un metru și optzeci de centimetri în spate.

Pe urmă, un experimentator a lovit pieptul voluntarului cu un băț, timp de două minute. În timp ce se întâmpla asta, un al doilea băț a fost mișcat în fața și puțin mai jos de obiectivul camerei. Poziția celui de-al doilea băț a fost de așa natură încât să pară că lovește un piept „virtual” aflat în aceeași poziție somatică în raport cu primul băț care chiar lovea în pieptul adevărat al voluntarului. Toți subiecții au avut nu numai senzația că erau destrupați,

ci şi că îşi vedeau propriul corp de la distanţă. A părut că Ehrsson a reprodus complet senzaţia ecsomatică prin mijloace artificiale.

Iniţial, aceste cazuri mi s-au părut deosebit de eficiente ca explicaţii ale bazelor neurologice ale experienţei ecsomatice. Pe de altă parte însă, o scurtă perioadă de reflectare m-a determinat să fiu mai puţin convins. În privinţa experimentului lui Blanke, subiectul nu a perceput unicul element crucial care îi tulbură pe oamenii care simt că se află în afara somei lor — faptul că îşi văd corpul în faţa lor. Sunt de acord că Ehrsson a reprodus o senzaţie similară, dar din nou, dacă aceasta este evaluată în mod obiectiv, nu a reprodus nimic de acest gen. „Imaginea" corpului în spaţiu a fost reprodusă de o imagine TV. Această imagine era un facsimil introdus în câmpul vizual al voluntarului. Ca atare, aceştia au „văzut" o imagine TV a propriului corp şi nimic mai mult. După cât pot să-mi dau seama, aceasta nu justifică mecanismul prin care, în cursul unei experienţe ecsomatice veritabile, subiectul, fără ajutorul unei camere video aşezate în spatele lui, îşi vede corpul în spaţiul tridimensional din faţa sa.

O altă problemă apare ca urmare a faptului că în toate cazurile de experienţe ecsomatice despre care am citit sau care mi-au fost povestite de cei care le-au trăit, corpul lăsat în urmă pe pat sau oriunde altundeva nu este văzut din spate în aceeaşi poziţie în care este perceput a se afla „corpul astral".

Confratele scriitor Herbie Brennan povesteşte o experienţă care nu poate fi explicată de niciunul dintre experimentele de mai înainte. S-a trezit şi s-a ridicat de pe pat să se ducă la toaletă. Când s-a uitat în spate, a văzut pe cineva care dormea în pat cu soţia lui. S-a întors la pat şi şi-a dat seama că persoana care dormea era chiar el. Şi-a privit chipul de deasupra păturii. Atenţie, nu îşi privea spatele corpului sau al capului; în pat, în mod evident, corpul avea o cu totul altă poziţie faţă de poziţia corpului astral al lui Herbie, care stătea în picioare şi privea în jos. La începutul acestei cărţi am citat cazul unui soldat în Malaysia. În timp ce povestea evenimentul la BBC Merseyside, era cât se poate de precis. Se văzuse aşezat pe pat, cu faţa către

locul în care se afla „corpul său astral”. Din nou, nu era în niciun caz aceeaşi poziţie cu cea în care simţea că se afla el.

Prin urmare, sunt de acord că girusul angular poate fi sediul creării senzaţiei, dar nu în modul propus de Blanke şi Ehrsson.

Fapt interesant, Blanke a descoperit că se percepeau senzaţii diferite, după cum era stimulat girusul angular stâng sau drept. Când era manipulat cel drept, subiectul se simţea ca şi cum ar fi plutit lângă tavan cu faţa în jos, către podea. Pe de altă parte, stimularea girusului angular stâng a provocat senzaţia că exista o prezenţă obscură, care bântuia chiar în spatele subiectului.

Această „prezenţă obscură” nu este unică în cercetările lui Olaf Blanke; o percepţie similară a fost relatată de subiecţii unei serii de experimente care au avut loc la Universitatea Laurenţiană din Sudbury, Canada, începând cu sfârşitul anilor 1980.

Experimentele controversate ale neurologului cognitiv american Michael Persinger au sugerat că experienţele religioase şi mistice puteau fi generate de stimularea lobilor temporali ai creierului. Persinger şi colaboratorii săi canadieni au conceput un dispozitiv care acum este cunoscut sub numele de „Casca lui Dumnezeu”. Această cască, cu o denumire cât se poate de pompoasă, era de fapt o cască de snowmobil modificată, conţinând o serie de bucle de conductori care generau câmpuri electromagnetice slabe.

Casca era plasată pe capul subiectului şi solenoizii generatori ai câmpurilor electromagnetice erau puşi în funcţiune. Potrivit lui Persinger, cel puţin 80 la sută din subiecţi au relatat o senzaţie foarte asemănătoare cu cea a pacienţilor lui Blanke şi Ehrsson: o senzaţie copleşitoare că exista o prezenţă în încăperea în care se aflau. Alţii au relatat că resimţeau o prezenţă obscură, care bântuia la marginea câmpului lor vizual.

Ce se petrece când creierul este stimulat în acest fel? În mod evident, o asemenea stimulare este artificială, deoarece sunt necesare mecanisme externe pentru producerea stărilor alterate. Pe de altă parte, este clar şi faptul că aceste stări sunt foarte „reale” din punctul de vedere al subiectului

sau al pacientului. Și niciun moment, niciunul dintre pacienții lui Blanke sau Persinger nu a afirmat că era conștient că era doar în mintea lui, care îi juca, pur și simplu, feste. Erau percepții cu adevărat înfricoșătoare, posibile ocheade aruncate într-o realitate alternativă, în care aceste ființe au o existență proprie.

Asemenea senzații și percepții sunt relatate de secole întregi. Oamenii s-au întâlnit cu entități străine, unele prietenoase, altele răuvoitoare. Procesul întâlnirii acestor realități alternative a avut un mecanism foarte asemănător cu procedurile de laborator de la sfârșitul secolului al XX-lea, însă căile către aceste stări alterate nu au fost mecanice, ci chimice. Către lumea drogurilor care alterează mintea ne vom îndrepta acum atenția în căutările noastre pentru înțelegerea experienței ecsomatice.

48 Blanke, O; Ortigue, S; Landis, T. & Seeck, M., „Stimulating own-body perceptions”, *Nature* 419, pp. 269–70, 2002.

Capitolul 9
Calea psihedelică

După cum am discutat, celebrul experimentator ecsomatic Robert Monroe a afirmat că există trei locuri pe care mintea omului le poate accesa în cursul stărilor ecsomatice. El le-a numit „locații”. Locația 1 este lumea pe care o percepem cu simțurile noastre de zi cu zi; este lumea pe care o împărtășim cu alții și care pare a fi stabilă și solidă. În Locația 1, timpul este liniar și curge din viitor în prezent și în trecut. Locația 2 este locul în care ne ducem cu toții în vis și este puternic autocreată, dar deține încă o existență independentă de „observator”. Locația 3 este următorul nivel și este un loc care pare real din punct de vedere fizic. Și într-adevăr, Monroe a speculat că ființele care trăiesc în acest loc au vieți aproape paralele cu ale noastre. El chiar a sugerat că în Locația 3 pot fi găsite chiar dublurile noastre paranormale, poate multe dintre ele trăind vieți puțin diferite, pe planuri alternative ale existenței.

Eu sunt de părere că Monroe călătorea într-adevăr în locuri foarte reale și că „locațiile” sale au un sens logic când sunt privite în lumina cercetărilor moderne asupra naturii și puterii drogurilor care alterează mintea. Ar fi posibil oare ca atunci când cineva trece într-o „stare alterată a conștiinței”, fie printr-o schimbare spontană a funcționării creierului, fie din cauza efectelor psihedelicelor, să intre într-una dintre locațiile lui Monroe?

Pentru aprecierea forței acestei argumentații, trebuie să înțelegem elementele fundamentale ale funcționării creierului, în special cele legate de procesele electrochimice care au loc la nivelul lui.

Poarta

La numai câțiva centimetri în spatele ochilor noștri poți găsi obiectul absolut unic în univers prin complexitatea lui — creierul tău. Dar cum își realizează magia? Chiar și acum, în primii ani ai secolului al XXI-lea, cea mai mare parte a acestei capodopere de inginerie organică rămâne un mister. Nu avem nici cea mai mică idee cum face multe lucruri, și nici despre cel mai mare mister al lui: cum creează conștiința de sine?

Dacă ai lua o secțiune din materia creierului și ai privi-o printr-un microscop puternic, tot ce ai vedea ar fi o rețea densă de celule. Majoritatea acestora se numesc „celule gliale”. S-ar părea că rolul lor este pur și simplu să „țină” structura creierului la un loc și să garanteze că creierul își menține forma. Pe de altă parte însă, printre aceste celule gliale, într-un raport de aproximativ 1 la 10, se găsesc neuronii — celule care sunt adaptate să transmită, să primească și să asigure deplasarea impulsurilor electrice. Fiecare neuron are o porțiune centrală, de regulă în formă de stea, unde este localizat nucleul celulei. Din acest corp central se răspândesc prelungiri subțiri și lungi — lungimea lor poate să varieze de la un milimetru până la un metru. Aceste prelungiri ajung și pot să primească sau să transmită semnale electrochimice de la sau către aproximativ 10 000 de neuroni.

Când o celulă nervoasă este activată sau excitată, pe fibra nervoasă se deplasează un curent electric, care eliberează un compus chimic numit neurotransmițător.

Existența neurotransmițătorilor, deși bănuită de multă vreme, a fost confirmată în anii 1930, însă abia în anii 1960 a fost înțeles pe deplin rolul lor. Până acum au fost izolați în jur de 50 de neurotransmițători, cei mai importanți fiind serotonina, noradrenalina, glutamatul și un grup de opiacee cu efect calmant, denumite endorfine. Acești compuși chimici pot să aibă un efect accentuat asupra stării de spirit și temperamentului. Stimulându-se sinteza internă a acestor neurotransmițători, poate fi modificată întreaga personalitate a unui individ.

Așadar, care este mecanismul lor de funcționare? Simplu spus, neurotransmițătorii sunt agenții chimici care sunt eliberați de neuroni pentru

a stimula alţi neuroni şi, în cursul acestui proces, să se transmită impulsurile de la o celulă la alta. La rândul lor, aceste impulsuri facilitează transmiterea de mesaje la nivelul întregului sistem nervos. Locul în care se întâlnesc neuronii se numeşte sinapsă, constând în axonul (capătul de transmisie) al unei celule şi dendrita (capătul de recepţie) al următorului neuron. Între cei doi neuroni există o distanţă microscopică, denumită spaţiu sinaptic. Când impulsurile nervoase ajung la nivelul capătului axonului unei celule, prin membrană se eliberează un compus chimic, în apropierea sinapsei. Această substanţă traversează apoi spaţiul, într-un timp de ordinul milisecundelor, pentru a ajunge la membrana postsinaptică a neuronului alăturat. Această descărcare chimică este stimulată de activitatea electrică a celulei. De cealaltă parte a spaţiului sinaptic, la capătul dendritei receptoare, se află suprafeţe specializate care funcţionează ca zone de andocare pentru anumiţi neurotransmiţători. Acestea se numesc „receptori”. Este util să vizualizezi receptorii asemenea docurilor unui port; uneori sunt deschise pentru a permite intrarea vaselor care conţin mărfuri, alteori sunt închise şi navele nu-şi pot descărca mărfurile.

Dacă neurotransmiţătorului chimic proaspăt sosit i se permite andocarea, el este liber să „instruiască” dendrita să transmită un anumit semnal la corpul celular şi apoi la propriul axon. Când face acest lucru, se spune că neurotransmiţătorul este excitator. Uneori, efectul neurotransmiţătorilor eliberaţi de axonul presinaptic este să inhibe, în loc să excite dendrita postsinaptică. În acest caz, se spune că este un neurotransmiţător inhibitor.

De-a lungul anilor, noi compuşi chimici au fost adăugaţi la lista substanţelor care pot să acţioneze ca neurotransmiţători. Recent însă, o serie de descoperiri sugerează că unii neurotransmiţători pot să aibă funcţii prin care conştiinţa poate să acceseze niveluri de receptivitate cu mult peste lumea materială care ne este înfăţişată de cele cinci simţuri.

Cazul glutamat / ketamină

Există mulţi compuşi chimici diferiţi care acţionează ca neurotransmiţători la nivelul întregului sistem nervos al organismului omului. Glutamatul este unul dintre aceşti compuşi chimici specializaţi; din punct de vedere tehnic, este monoamida acidului glutamic. Majoritatea neuronilor mari ai cortexului cerebral folosesc glutamatul ca neurotransmiţător. Este mesagerul chimic cheie la nivelul lobilor temporali şi frontali şi îndeplineşte un rol primordial pentru funcţionarea hipocampului. Glutamatul joacă un rol esenţial în procesele cognitive care implică cortexul cerebral, inclusiv gândirea şi formarea amintirilor şi reamintirea lor; este vital pentru percepţie.

Când încep să moară din cauza aportului prea redus de oxigen (hipoxia), de sânge (ischemia) şi se diminuează într-un număr semnificativ în cursul atacurilor de epilepsie, celulele nervoase sunt stimulate să elibereze cantităţi mari de glutamat.[49]

Cercetările realizate de Karl Jansen la spitalul Maudsley din Londra[50] şi ulterioara lor însumare[51] îi susţin ipoteza că anestezicul halucinogen ketamină poate să reproducă toate particularităţile experienţelor extracorporale şi ale experienţelor în pragul morţii, care sunt strâns legate. Printre acestea se numără deplasarea rapidă prin tuneluri întunecate către lumină, vederea uneia sau a mai multor fiinţe, experienţe extracorporale, stări mistice şi revederea unor amintiri. Într-o monografie pe tema efectelor generale ale drogurilor psihedelice, Jansen povesteşte ce anume presupun efectele ketaminei:

> … devine o minte sau un suflet destrupat, pe moarte sau în drum către o altă lume. De asemenea, pot fi retrăite evenimente din copilărie. Pierderea contactului cu realitatea obişnuită şi senzaţia participării la o altă realitate sunt mai pronunţate şi opoziţia la ele este mult mai puţin simplă decât este de obicei cazul cu LSD. Experienţele de disociere adeseori par atât de adevărate, încât utilizatorii nu sunt siguri că nu şi-au părăsit, de fapt, corpurile.[52]

Este interesant de observat că amintirile din copilărie fac parte din efectele trăite sub influența ketaminei.

Ketamina, odată ajunsă la nivelul creierului, se atașează la un receptor pentru glutamat numit N-metil-D-aspartat ori receptorul NMDA pe scurt. Continuând analogia noastră cu portul, este util să ne imaginăm acești receptori ca fiind asemenea unor porturi mici cu mai multe docuri. Ce face de fapt ketamina este să blocheze portul, prin aceasta împiedicând glutamatul să ajungă la receptorii săi. În general, glutamatul nu este nociv, dar în anumite circumstanțe se generează cantități foarte mari, provocându-se ceea ce se numește o inundare cu glutamat. Circumstanțele care conduc la inundarea cu glutamat sunt perioadele de amenințări sau crize extreme, în special o situație care amenință viața. Pe de altă parte însă, este contraproductiv să ai o inundație potențial nocivă de compuși chimici la nivelul creierului, mai ales când situația care amenință viața se dovedește a fi o alarmă falsă.

Conform dovezilor, ketamina împiedică instalarea efectelor nocive ale blocării receptorilor NMDA și prin aceasta împiedică glutamatul să se răspândească de la o celulă la alta. Ca drog psihedelic, ketamina provoacă aceleași efecte psihologice ca și o experiență clasică în pragul morții. Jansen crede că în cursul unui eveniment natural în pragul morții, inundația cu glutamat este împiedicată de generarea internă a unui compus chimic care protejează receptorii NMDA prin legarea de unul dintre „docurile” din „portul” NMDA. Acest doc se numește receptorul PCP. Prin însăși natura lui, acest compus chimic trebuie să aibă un efect foarte asemănător cu al ketaminei asupra stării psihologice a persoanei respective. Acest drog endogen (generat intern) este declanșatorul experiențelor naturale în pragul morții.

În anul 1984, la nivelul creierului au fost descoperiți compuși endogeni care se leagă de receptorul PCP și unul dintre ei a fost o peptidă numită alfa-endopsihozină.[53] Peptidele constituie un grup foarte special de neurotransmițători, descoperit în anii 1970. Inițial depistate doar la nivel intestinal, au prilejuit o mare surpriză când au fost descoperite și la nivelul

creierului. Ceea ce a fost şi mai ciudat este că mici cantităţi dintr-un anumit tip (TRH) pot să inducă stări euforice şi au fost folosite ca antidepresive. O altă peptidă (beta-endorfina) provoacă rigiditate şi imobilitate musculară (catatonia), în vreme ce peptida având minunatul nume de hormon eliberator de hormon luteinizant (LRHR) are reputaţia de a stimula libidoul. Alfa-endopsihozina este un membru al unui grup în continuă creştere de droguri generate endogen, denumit morfine endogene (pe scurt, „endorfine”). Acestea sunt opiacee proprii organismului şi în afara controlului senzaţiei de durere, ele pot să provoace şi stări euforice şi halucinaţii. Înaintea descoperirii alfa-endopsihozinei, s-a descoperit că endorfinelor, deşi considerate responsabile într-un fel oarecare de producerea experienţelor în pragul morţii,[54], [55] le lipsea puterea necesară pentru a provoca efecte atât de puternice de alterare a percepţiei. S-a demonstrat că nivelul endorfinelor secretate ca răspuns la stres înregistrează o creştere bruscă şi apoi o reducere pe parcursul câtorva ore — probabil mai mult decât o experienţă în pragul morţii obişnuită.

Actualmente ştim că endopsihozinele au exact acelaşi efect ca şi ketamina, în stoparea inundaţiei de glutamat. Prin urmare, este logic să credem că acele condiţii care generează o experienţă ecsomatică pot să genereze şi o inundaţie cu endopsihozină pentru protecţia celulelor. Aşadar, experienţa extracorporală poate fi considerată un efect secundar provocat de o reacţie pur fizică.

În ultimii zece ani au fost înregistrate progrese printr-o serie de descoperiri puţin cunoscute, care sugerează că glutamatul nu produce singur acest efect. Este posibil să fi fost descoperit un mod şi mai eficient prin care creierul poate să mai deschidă o uşă către universurile paralele. După părerea mea, aceasta poate să fie una dintre descoperirile cele mai importante ale timpurilor moderne şi poate, în sfârşit, să ne dea o explicaţie neurochimică a experienţei ecsomatice. Aceste descoperiri sunt legate de o moleculă care intrigă, cunoscută sub numele de dimetiltriptamină.

În anul 1972, chimistul Julius Axelrod, laureat al Premiului Nobel, a descoperit în cursul unei analize de ţesut cerebral uman o substanţă a cărei

prezență nu avea nicio justificare. Se numea dimetiltriptamină și, după cum sugerează și denumirea ei, este un compus chimic din familia aminelor. S-a descoperit că aminele sunt importante la nivelul celulelor nevertebratelor, dar se credea că nu au nicio funcție la nivelul celulelor animalelor superioare, cum ar fi mamiferele. În anul 1995 s-a descoperit că dimetiltriptamina este prezentă în sângele omului, însă descoperirea ei în creierul uman a ridicat câteva semne de întrebare foarte incitante. Aceasta însemna că îndeplinea o anumită funcție neurologică, la vremea respectivă absolut misterioasă. Fiind amină, nu avea receptori cunoscuți la nivel neuronal și, prin urmare, nu putea fi considerată neurotransmițător.

În sfârșit, în anul 2001 a fost descoperită o nouă familie de receptori în creierul tuturor mamiferelor. Testele au arătat că se leagă și sunt activate de amine, cum ar fi și dimetiltriptamina. Existența acestor receptori asociați urmelor de amine (TAAR) a confirmat suspiciunea că urmele de amine acționează ca neurotransmițători la nivelul creierului mamiferelor.

În luna februarie 2009, în periodicul academic *Science* a fost publicat un articol. În el, Arnold Ruoho, șeful catedrei de farmacologie a Universității Wisconsin-Madison, arăta că echipa lui căutase molecule care se leagă la un receptor cunoscut sub numele de sigma-1. Spre marea lor surpriză, cercetătorii au descoperit că acest receptor este activat de dimetiltriptamină.[56]

Misterul de 37 de ani fusese dezlegat. Dimetiltriptamina a fost găsită în creier deoarece are un rol important în funcționarea neurochimică a creierului. Dacă receptorul sigma-1 a evoluat pentru a permite accesul acestui compus chimic, exista o concluzie ineluctabilă — dimetiltriptamina este un neurotransmițător generat intern care a evoluat în creier cu un scop precis. Întrebarea pe care și-o pun acum neurologii este care poate să fie acest scop.

Motivul pentru care răspunsul la această întrebare este atât de fascinant se datorează unui aspect bine cunoscut legat de dimetiltriptamină: DMT — cum i se spune îndeobște — este cel mai puternic halucinogen cunoscut de om, iar creierul nostru îl sintetizează în mod natural. Întrebarea este de ce?

Strassman și DMT

Drogurile care alterează mintea le sunt cunoscute oamenilor de sute, dacă nu de mii de ani. Chiar și cele mai izolate culturi par să descopere rapid care plante dau efecte psihedelice. Pe de altă parte, fără excepție, asemenea droguri se extrag din materiile prime prin fumat sau prin alte procese chimice de extracție. În mod evident, asemenea substanțe sunt străine pentru organismul uman și mai ales pentru creierul uman. Fumatul sau ingestia acestor droguri este periculoasă pentru simplul motiv că organismul uman nu este conceput să facă față niciunor efecte secundare.

Organismul uman, pe de altă parte, a evoluat pe parcursul sutelor de milioane de ani. Funcționează ca un mecanism bine uns. Toate componentele lui lucrează împreună pentru a garanta că totul decurge fără sincope. Desigur, uneori organismul se întoarce împotriva lui însuși, dar aceasta se poate pune de obicei pe seama unor substanțe externe sau forme de viață cum ar fi microbii și virusurile care provoacă defecțiuni ale sistemului. Toate substanțele sintetizate de organism au un scop în cadrul schemei sale generale.

Dimetiltriptamina a fost izolată pentru prima oară de un chimist britanic în anul 1931. La momentul respectiv a fost pur și simplu consemnată ca alt compus chimic din organism, însă 25 de ani mai târziu, un chimist ungur pe nume Stephen Szara a descoperit că avea puternice efecte psihotrope. „Psihotrop” este corespondentul științific al unui termen mult mai popular, „alterarea minții”. Acest drog poate într-adevăr să afecteze mintea omului ca nicio altă substanță.

Fapt interesant, DMT poate să apară în mod natural în pielea broaștelor râioase, în special a broaștelor de trestie din America Centrală și de Sud. Prin urmare, dacă vrei să ai o experiență cu adevărat psihedelică, este suficient să lingi o broască!

Mă întreb, asta să fie sursa poveștilor despre fetele tinere care ar săruta o broască și aceasta s-ar transforma într-un prinț chipeș?

Însă cel mai fascinant fapt este că s-a constatat că DMT este și principalul ingredient activ al *ayahuascăi*, o băutură care este folosită de

triburile amazoniene de secole întregi pentru provocarea stărilor profunde de extracorporalitate şi pentru facilitarea comunicării cu zeii.

Informaţii de acest gen l-au fascinat pe doctorul Richard Strassman, profesor asociat de psihiatrie la Facultatea de Medicină a Universităţii New Mexico. Doctorul Strassman şi-a dorit foarte mult să înţeleagă exact ce se petrece când DMT preia controlul asupra conştiinţei. A bănuit îndelung că atunci când o persoană se apropie de moarte, glanda pineală eliberează DMT şi prin aceasta provoacă experienţa clasică în pragul morţii, mai exact elementele ecsomatice ale acestei stări enigmatice.

După cum am văzut deja, glanda pineală a fost asociată experienţelor ecsomatice de câteva secole. La sfârşitul secolului al XIX-lea, fondatorul teosofiei, Helena Blavatsky, a considerat că acest organ are o importanţă profundă pentru dezvoltarea spirituală a omului, iar în anii 1920, Hereward Carrington şi Sylvan Muldoon au asociat-o direct de starea ecsomatică. După cum am discutat deja, tocmai scrierile lui Muldoon şi Carrington i-au stimulat pe Tom Campbell şi pe colaboratorul său, Dennis Mennerich de la Institutul Monroe, să aplice un câmp electric asupra acestui organ fascinant şi, cu acesta, să pună la punct Hemi-Sync®.

Însă pentru Strassman a fost o simplă cercetare de neurochimie. Era implicată glanda pineală în sinteza de DMT? Şi dacă da, cum se putea determina acest lucru?

Mai întâi, a vrut să analizeze efectele psihologice ale DMT din surse externe asupra unui grup de voluntari. În anul 1991 a început primul program de cercetări psihedelice din Statele Unite de după 1970. I s-au pus la dispoziţie laboratoare la Facultatea de Medicină a Universităţii New Mexico din Albuquerque. A avut 60 de voluntari şi, pe parcursul unei perioade de cinci ani, a administrat 400 de injecţii cu DMT. În acest interval a observat şi a cules reacţii de la subiecţi cu privire la ce anume se petrecea pe măsură ce DMT îşi făcea efectul.

Ceea ce a descoperit a fost de mare importanţă în încercarea noastră de a înţelege ce se întâmplă, de fapt, în cazul unei experienţe ecsomatice. Mulţi dintre voluntarii lui Strassman au relatat că au avut senzaţii de părăsire a

corpului și de trezire în alte locuri. Aceste locuri erau la fel de adevărate pentru ei ca și lumea realității consensuale pe care o lăsau în urmă.

Strassman suspectase această reacție. De asemenea, nu a fost surprins să descopere că mulți dintre subiecți au relatat experiențe foarte similare experiențelor în pragul morții. Pe de altă parte, nu se aștepta la relatări regulate în care au fost întâlnite ale ființe, aparent raționale și independente. Aceste ființe par să fie fascinant de similare cu cele descrise de Robert Monroe când „vizita" Locația 2, asemănătoare elfilor sau clovnilor și manifestând un mare interes în privința felului în care voluntarii respectivi ajunseseră în acest loc. O constantă deosebit de tulburătoare a fost că aceste entități și-au făcut simțită prezența la numai câteva secunde după ce drogul își făcea efectul.

Una dintre demonstrațiile consecvente ale practicienilor extracorporalității și vederii la distanță este că locurile în care „călătoresc" sunt absolut reale, deoarece nu au nicio senzație de vis. Din punctul de vedere al percepțiilor, starea ecsomatică este identică lumii normale. Mai mult de-atât, ei susțin că sunt pe deplin conștienți de sine în aceste stări. S-a demonstrat că în stări de vis sau în cazul halucinațiilor induse de droguri, simțul eului este diluat sau chiar pierdut, iar mediul este perceput literalmente „ca de vis"; acest fapt nu a fost relatat absolut deloc de voluntarii lui Strassman. Toți au insistat că experiența lor avusese loc într-un loc foarte real, tridimensional, care în modul cel mai evident nu ținea de vis. Puteau să meargă și să exploreze; nu s-au simțit sub nicio formă beți sau amețiți. De fapt, răspunsul general a fost că au simțit o claritate a percepției mai mare decât în „lumea de veghe".

Desigur, atâta vreme cât DMT era considerat un compus chimic străin care trebuia să fie inhalat sau injectat, oricât de incitante ar fi fost efectele, totuși erau induse artificial. Însă descoperirea receptorilor urmelor de amine în anul 2001 și a proprietăților legăturilor receptorilor sigma-1 în 2009 ne-au pus în față faptul imens de semnificativ care sugerează că DMT este o substanță endogenă (sintetizată în organism).

Implicaţiile sunt uluitoare. Există astfel o posibilitate reală ca toate manifestările ecsomatice, experienţele în pragul morţii, experienţele extracorporale, visarea lucidă şi vederea la distanţă să fie, de fapt, stări naturale ale conştiinţei, şi nu halucinaţii provocate de un creier bolnav sau lezat. Mai mult decât atât, este logic să sugerăm că, în timp, creierul uman a evoluat într-un asemenea mod, încât aceste stări ale sale trebuie să aibă un scop.

Într-o cercetare şi mai incitantă, s-a sugerat că toţi copiii născuţi natural (şi nu printr-o intervenţie cezariană) primesc în momentul naşterii o „injecţie” de DMT care le dezvoltă mintea. S-a mai sugerat şi că glanda pineală ajunge să fie pe deplin funcţională şi capabilă să genereze DMT în ziua a 49-a a dezvoltării fetale. Să fie acesta locul prin care intră conştiinţa în corp? Ca o coincidenţă sau poate nu, budiştii cred, de asemenea, că sufletul petrece 49 de zile într-o stare transcorporală înainte de „a renaşte” într-un corp nou.

Ce putem înţelege de aici? Este clar că DMT într-adevăr pare să deschidă un fel de portal către o altă realitate; o realitate care pare să fie consecventă în toate diversele stări extracorporale. Pentru mine, paralelele dintre halucinaţiile induse de DMT şi Locaţia 2 a lui Monroe nu pot fi ignorate.

Pe de altă parte însă, una este să dovedeşti că aceste stări alterate ale conştiinţei sunt generate de creier şi alta să sugerezi că sunt în vreun fel „reale”. Schizofrenicii trăiesc halucinaţii îngrozitoare şi chiar persoanele care suferă de epilepsie de lob temporal şi migrene relatează stări alterate ale conştiinţei. Acestea sunt generate, de asemenea, de o gamă de compuşi chimici cerebrali endogeni. Cei mai mulţi oameni nu cred că aceste iluzii sunt reale. Şi atunci, ce anume diferă în cazul DMT?

Cazul metatoninei

Melatonina este compusul care încurajează conştiinţa să doarmă şi, astfel, îi permite corpului să-şi reîncarce bateriile. Un compus asociat, metatonina, acţionează într-un mod similar, dar subtil diferit. Ne permite să

zăbovim la limita dintre somn şi starea de veghe. Melatonina este secretată de glanda pineală şi se suspectează de multă vreme că metatonina vine din aceeaşi sursă. Principalul compus chimic al metatoninei este DMT. Prin urmare, s-ar putea să aibă o anumită semnificaţie şi faptul că termenul grecesc pentru glanda pineală este *epiphysis* ori epifanie.

Cuvântul metatonină este un cuvânt nou, sugerat de cercetătorul Beach Barrett. El foloseşte acest termen pentru a descrie DMT-ul sintetizat în organism şi, prin urmare, natural, spre deosebire de versiunea sintetică şi ilegală care poate să fie cumpărată de pe stradă.

De obicei, cantitatea de metatonină prezentă la nivelul creierului este foarte atent controlată. Este secretată încontinuu, dar apoi este distrusă de o enzimă cunoscută sub denumirea de monoamin-oxidază sau MAO.

În cazul unei persoane neavizate, eliberarea metatoninei poate să fie extrem de înfricoşătoare. Corpul este în starea de somn şi paralizat de efectul metatoninei, însă mintea este trează şi receptivă, din cauza efectului de modificare al metatoninei. Persoana respectivă va percepe această situaţie ca fiind fenomenul de „paralizie în somn”, după cum am discutat anterior.

Este relevant să scot în evidenţă poziţia glandei pineale la nivel cerebral; cum este aşezată exact în centru, poate să inunde rapid regiunile învecinate cu metatonină. În cursul debutului experienţei ecsomatice, unele persoane relatează că au un gust acru, metalic, în fundul gâtului. Barrett sugerează că asta poate să aibă legătură cu faptul că, după 49 de zile de gestaţie, glanda pineală se dezvoltă într-o poziţie în fundul gâtului; ulterior aceasta se deplasează în sus, spre creier. În ciuda acestui fapt, la adulţi se mai păstrează un mic canal. Barrett avansează ipoteza că o parte din excesul de metatonină poate să se scurgă prin acest vestigiu de canal în gât. El adaugă că în Orientul Îndepărtat există texte religioase care descriu „nectarul sublimei conştiinţe” care se produce în timpul meditaţiei profunde.

Într-un articol fascinant pe această temă (care poate fi găsit pe website-ul Cottonwood Research), Barrett face o observaţie foarte interesantă. El

afirmă că, anterior acestei scurgeri, subiectul poate să simtă un „val pulsatoriu, însoțit de sunete / presiune, care pare să vină din toate părțile”.[57] Aceasta îmi amintește foarte clar de descrierea pe care a făcut-o Robert Monroe primei sale experiențe ecsomatice ca „nu o scuturare, mai mult ca o vibrație, constantă și invariabilă ca frecvență. Mi s-a părut mai curând ca un șoc electric care îmi străbătea fără durere întregul corp”.[58]

Barrett sugerează șapte circumstanțe diferite care inițiază eliberarea de metatonină. Acestea sunt:

- concentrarea mentală maximă
- concentrarea extremă fizică sau emoțională
- cazurile de dureri extreme
- în cursul experienţelor în pragul morţii
- în cursul visării lucide
- în cazurile de afecțiuni mentale
- la copiii mici

Eu sunt deosebit de interesat de implicațiile grupului cu afecțiuni mentale. Barrett sugerează că, în acest caz, secreția de MAO nu este suficientă și creierul subiectului este inundat permanent de metatonină. El scoate în evidență că cercetările din anii 1970 au arătat că s-a descoperit un nivel de metatonină mai ridicat decât este normal în urina pacienților schizofrenici. În mod evident, în acel moment nu se știa că metatonina era un neurotransmițător și această descoperire a fost lipsită de semnificație.

Pe de altă parte însă, într-o lucrare din anul 2008, Barrett face sugestia fascinantă că glanda pineală poate într-adevăr să reprezinte un portal către realități paralele. El avansează ipoteza că acest mic organ ar putea să fie o „gaură de vierme” care folosește efectul „Puntea Einstein-Rosen” pentru proiectarea conștiinței în universuri alternative.

Simplu spus, Puntea Einstein-Rosen este un orificiu care leagă două regiuni de spațiu-timp. Imaginează-ți că spațiul este asemenea unei foi plane de hârtie. Imaginează-ți apoi o foaie de hârtie care are 50 de centimetri de sus până jos. Dacă îndoi hârtia, făcând un U, și apoi o

străpungi cu un creion dintr-o parte în alta, la 2,5 centimetri de marginile de sus, ai demonstrat de fapt principiul acestor structuri ipotetice. Creionul funcționează acum ca legătură între două locuri de pe suprafața hârtiei. Dacă îndoi cele două suprafețe una peste alta, găurile prin care pătrunde creionul în hârtie și ulterior iese sunt suprapuse, distanța dintre ele fiind doar dublul grosimii foii de hârtie. Dacă este scos apoi creionul și hârtia este întinsă, cele două găuri comunicante produse de creion sunt brusc la o distanță de 45 de centimetri între ele. Cum Einstein a avansat ipoteza că spațiu-timpul este curb, atunci un asemenea scenariu este o posibilitate.

Din păcate, aceste teoretice „găuri de vierme” sunt create de o gaură neagră care absoarbe materia din spațiu-timp și o expulzează pe cealaltă parte, printr-o structură numită „gaură albă”. Cum se consideră că este imposibil ca materia fizică să treacă printr-o gaură neagră din cauza forțelor gravitaționale intense, ideea că ceva ar putea să străbată spațiu-timpul în acest fel este nefezabilă.

Pe de altă parte, conștiința nu este făcută din materie și prin urmare nu ar fi afectată de forțele care ar distruge un obiect fizic. Dacă sunt luate în calcul spațiile goale uriașe din lumea subatomică din fiecare atom din creierul nostru, atunci avem cu toții în noi un spațiu curb care poate la modul realist să conțină microgăuri negre care absorb cantități enorme de „energie”. Și în mod similar, în acest vast plenum pot fi create punți Einstein-Rosen.

Conștiința ar putea să acceseze universuri paralele dispărând din acest univers într-un altul printr-o gaură de vierme. Asta s-a întâmplat când Robert Monroe s-a trezit în Locația 3?

Însă pentru ca acest model să funcționeze, trebuie să aflăm dacă există o asemenea „energie”. Există oare o formă de energie care umple spațiul gol și îl transformă dintr-un vid care, prin definiție, nu conține nimic, într-un plenum — un loc care este absolut viu și plin de potențial?

O serie de experimente recente au sugerat că o asemenea formă de energie nu numai că există, dar și umple tot spațiul, atât interior, cât și

exterior. Denumită energia punctului zero, această sursă potențial nelimitată de combustibil ne poate rezolva toate problemele actuale legate de energie.

Pentru a înțelege de ce descoperirea aceasta este atât de importantă pentru căutările noastre vizând înțelegerea fenomenelor care se petrec în cursul unei experienţe extracorporale, trebuie să trecem din nou în revistă o parte din învățătura pe care mulți dintre noi am lăsat-o în urmă, în anii adolescenţei — fizica sau mai exact știința scării incredibil de mici, extraordinara şi formidabil de incitanta știință a fizicii cuantice.

49 Olney *şi colab.*, „Excito-toxic mechanisms of epileptic brain damage”, *Advances in Neurology* 44, pp. 857–77, 1986.

50 Jansen, K.L.R., „Neuroscience and the near-death experience: roles for the NMDA-PCP receptor, the sigma receptor and endopsychosins”, *Medical Hypotheses* 31, pp. 25–9, 1990.

51 Jansen, K.L.R., „Neuroscience, Ketamine and the Near-Death Experience” în *The Near Death Experience*, L. Bailey şi J. Yates editori, Routledge, 1996.

52 Grinspoon, L. & Bakalar, S., *Psychedelic Drugs Reconsidered*, Basic Books, New York, 1981.

53 Quirion *şi colab.*, „Evidence for an endogenous peptide ligand for the phencyclidine receptor”, *Peptides* 5, pp. 967–77, 1984.

54 Carr, D.B., „Endorphins at the approach of death”, *Lancet* 1, p. 390, 1981.

55 Carr, D.B., „On the evolving neurobiology of the near-death experience”, *Journal of Near Death Studies* 7, pp. 251–254, 1989.

56 Fontanilla *şi colab.*, „The Hallucinogen N,N-Dimethyltryptamine (DMT) Is an Endogenous Sigma-1 Receptor Regulator”, *Science*, vol. 323, nr. 5916, pp. 934–7, februarie 2009.

57 http: / / metatoninresearch.org / Home.html

58 Monroe, Robert A., *Journeys Out of the Body*, p. 24, Broadway Books, 1977.

Capitolul 10
Fizica

Pregătirea cadrului

Aşadar, o mulţime de oameni susţin că pot să călătorească în afara propriului corp şi că pot să „perceapă” lucruri care nu pot fi percepute dacă nu ar fi „călătorit astral”. Dacă într-adevăr aşa stau lucrurile, ce înţelegem noi actualmente din ştiinţă este total greşit.

Dacă discuţi cu majoritatea oamenilor de ştiinţă, îţi vor spune bucuroşi cum credinţa în orice formă de percepţie extracorporală este total opusă faţă de tot ce se cunoaşte în ştiinţa modernă. Conştiinţa are nevoie de creier pentru a exista şi este pur şi simplu imposibil să existe în afara creierului.

Oricum ar fi, este foarte posibil ca aceşti oameni de ştiinţă să fie specialişti în ştiinţele vieţii sau în ştiinţele sociale. Cu cât un om de ştiinţă se apropie mai mult de ştiinţele cu adevărat grele, cum ar fi fizica şi cosmologia, cu atât mai nesiguri încep să devină. Iar aceasta pentru că ştiu că ultimele cercetări privitoare la natura lumii ultra-mici (a „particulelor” subatomice) şi a lumii ultra-colosale (a galaxiilor) nu sunt chiar atât de tranşante pe cât suntem tentaţi să credem.

Nu încetează să mă surprindă cât de reduse sunt cunoştinţele de fizică cuantică ale publicului general. Este ca şi cum ar exista un fel de conspiraţie subtilă de menţinere a majorităţii omenirii într-o stare de neştiinţă extatică în privinţa misterelor profunde care ne-au fost puse în faţă de fizica particulelor elementare pe parcursul ultimei sute de ani, aproximativ. Pe bună dreptate, ar trebui să merg mai departe şi să spun că aceste cunoştinţe

ale majorităţii se bazează pe ceea ce se cunoştea în urmă cu 110 ani şi progresele din ultima sută de ani nici nu au existat.

Cei mai mulţi au auzit de Einstein şi, dacă sunt întrebaţi, este posibil să fie la curent cu faptul că teoria relativităţii a lui Einstein este foarte greu de înţeles. Unii vor adăuga că Einstein a arătat că materia şi energia sunt unul şi acelaşi lucru şi că, la viteze mari, însuşi timpul se dilată într-un mod ciudat. Dar cam asta este totul. Cei mai mulţi oameni nu ştiu nimic despre suprapunere, *entanglement*, saltul cuantic, dualismul undă-particulă şi toate celelalte comportamente incitant de contraintuitive dar regulat observate ale „undo-particulelor" subatomice.

În calitate de cititor consecvent al unor reviste cum ar fi *New Scientist* şi *Scientific American*, am făcut o chestiune personală din a înţelege cât de bine pot implicaţiile fizicii moderne. Ia orice carte din secţiunea de ştiinţă popularizată dintr-o librărie şi vei descoperi cărţi serioase (şi nu chiar atât de serioase) scrise de unele dintre cele mai mari autorităţi din acest domeniu pe plan mondial. Aceşti autori arată în mod evident că sunt atât confuzi, cât şi incitaţi de implicaţiile acestor noi descoperiri.

Pentru a înţelege exact cât de ciudate au devenit lucrurile, cât de contraintuitivă este lumea reală, trebuie să revenim la elementele fundamentale. Trebuie să înţelegem exact care este scopul fizicii.

Din Antichitate, omul a vrut să ştie din ce e făcută lumea. Vedem pretutindeni obiecte în spaţiul din jurul nostru. Aceste obiecte par solide şi semipermanente. Dar trebuie să fie făcute din bucăţi mai mici de „ceva". Cam în jurul anului 400 î.Hr., un filosof grec pe nume Democrit a sugerat că totul, inclusiv spaţiul şi timpul, este făcut din unităţi minuscule indestructibile. El a numit aceste unităţi atomi, de la cuvântul grecesc *atomos*, care înseamnă indivizibil. Însă nu a mers mai departe de atât; în timpurile acelea, omenirea nu avea mijloacele pentru a dovedi sau infirma o asemenea idee. Pe parcursul următorilor 2 200 de ani, această ipoteză a fost dată uitării până când un profesor de şcoală, pe nume John Dalton, avea să reînvie ideea ca un mod de a exprima procesele prin care poate fi manipulată materia. Aplicând o serie de principii foarte practice, el a

descoperit că toți atomii unui element dat erau identici. A sugerat în continuare că, prin combinarea a două sau mai multe feluri de atomi, se pot forma compuși chimici.

A cântărit cu grijă compușii săi chimici înainte și după ce reacționau între ei și, astfel, a calculat rapoartele de diferite elemente care intrau în compuși bine cunoscuți. În acest fel a descoperit o unitate de măsură cu adevărat sigură, care putea fi aplicată inclusiv presiunii aburului și comportamentului gazelor.

Alții au continuat aceste observații practice și, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, „teoria atomică” le-a permis oamenilor de știință să anticipeze proprietățile tuturor elementelor chimice obișnuite. Chimiștii au fost în măsură să „proiecteze” mii de compuși care au facilitat progrese uriașe în industrie și inginerie.

Deși se știa cum să se lucreze cu această teorie, nimeni nu avea idee *cum* funcționau și *ce* anume erau acești atomi.

Ce se știa, în schimb, era că acești atomi, într-un număr uriaș, creau realitatea fizică a tuturor obiectelor fizice din lume și, prin extrapolare, din univers. După descoperirea colosal de importantă că fiecare element are o „amprentă” diferită la refracția luminii prin prismă, astronomii au putut să arate că universul vizibil era alcătuit din aceleași elemente care se găsesc și pe Pământ. Privind în spațiu, oamenii de știință au descoperit noi elemente care ulterior au fost descoperite și aici, pe Pământ. Heliul este un exemplu. Acest element a fost observat pentru prima oară în anul 1868, când Pierre Janssen, un astronom francez, a realizat refracția luminii unei eclipse solare și a descoperit o linie corespunzătoare unei amprente spectrale complet noi.

În mod evident, pentru a obține un obiect solid, atomii trebuie, printr-o logică simplă, să fie ei înșiși solizi. Conceptul se referea la obiecte mici ca niște mingi, înghesuite unele în altele într-o masă solidă. Și pe bună dreptate, este logic așa. Cum probabil știi din vremea școlii, apa este compusă din hidrogen și oxigen și cea mai mică particulă de apă înseamnă, de fapt, doi atomi de hidrogen și unul de oxigen. Această particulă compusă se numește moleculă, și molecula este cea mai mică „bucățică” de apă care

poate să existe. Dacă este descompusă, molecula devine hidrogen şi oxigen. Era ştiut de secole că apa are trei forme — solidă, lichidă şi gazoasă. Aceste stări au fost asociate cu temperatura. Când este foarte frig, apa este solidă — gheaţ?. Dac? este ?nc?lzit?, moleculele cap?t? o agita?ie mai mare ?i se dep?rteaz? unele de altele, f?c?nd posibil? observarea efectului de curgere a apei. C?nd este ?nc?lzit? suficient de mult spre punctul de fierbere, apa se transform? ?n gaz. Moleculele nu mai sunt ?n contact unele cu altele.

Prin urmare este evident, obiectele solide mari trebuie s? fie formate din mii de miliarde de obiecte mult mai mici, dar totu?i solide. Este o ipotez? absolut logic?? ?i total gre?it?.

Tot ce vezi ?n jurul t?u, inclusiv aceast? carte, corpul t?u (?i creierul care realizeaz? procesarea) este format practic din mii ?i mii de miliarde de buc??ele de ă. Dacă este încălzită, moleculele capătă o agitaţie mai mare şi se depărtează unele de altele, făcând posibilă observarea efectului de curgere a apei. Când este încălzită suficient de mult spre punctul de fierbere, apa se transformă în gaz. Moleculele nu mai sunt în contact unele cu altele.

Prin urmare este evident, obiectele solide mari trebuie să fie formate din mii de miliarde de obiecte mult mai mici, dar totuşi solide. Este o ipoteză absolut logică… Şi total greşită.

Tot ce vezi în jurul tău, inclusiv această carte, corpul tău (şi creierul care realizează procesarea) este format practic din mii şi mii de miliarde de bucăţele de *spaţiu gol*! Soliditatea este o iluzie provocată de un soi de truc de magie; chiar şi acum, la începutul secolului al XXI-lea, oamenii de ştiinţă se luptă să explice cum este posibil să existe ceva din nimic.

Îmi imaginez că, dacă te loveşti de acest lucru pentru prima oară, îl vei respinge pur şi simplu ca fiind total ridicol şi ilogic. Dă-mi voie să te invit să te relaxezi, să-ţi faci o cafea, poate şi să te pregăteşti să fii uimit, deoarece aceasta, dragă cititorule, este „realitatea” ştiinţei moderne. Atâta doar că oamenilor de ştiinţă nu le place ca cei neiniţiaţi să ştie acest lucru, deoarece ridică mai multe semne de întrebare decât răspunsurile lor, cel puţin acel gen de răspunsuri care i-ar mulţumi pe Newton sau pe Einstein.

Bun venit la două dintre cele mai bine păstrate secrete ale timpurilor moderne — ori realitatea este creată de conştiinţă, ori există mii de miliarde de universuri, toate conţinând versiuni ale tale sau ale mele.

Următoarele pagini pot fi greu de urmărit, dar te rog să rămâi alături de mine. Până la sfârşit, s-ar putea să fii în măsură să apreciezi nu numai cum ar putea fi explicate ştiinţific, în cadrul paradigmei actuale, toate experienţele ecsomatice despre care am discutat în această carte, ci şi că este posibil ca aceste experienţe să fie precursoarele unei noi ştiinţe în care mintea să fie elementul fundamental, şi nu materia.

Pentru a înţelege la modul elementar aceste concepte, trebuie să facem cunoştinţă cu un alt adevăr surprinzător conform căruia încrederea noastră în caracterul solid şi în realitatea universului perceput, aşa cum ni se dezvăluie simţurilor noastre, este o iluzie. Simplu spus, formula frecvent citată „să vezi înseamnă să crezi” este o prostie absolută. Şi acest lucru poate să fie demonstrat de descoperirea câmpurilor electromagnetice şi, pornind de aici, a spectrului electromagnetic.

În cartea sa intitulată *Structura revoluţiilor ştiinţifice*, fizicianul american Thomas Kuhn sugera că înţelegerea ştiinţifică a lumii de către om nu evoluează treptat, ci în revoluţii abrupte în care o paradigmă ştiinţifică este înlocuită de o alta. Kuhn a etichetat paradigma originală drept „aristotelică”. Această concepţie ştiinţifică despre lume a existat din perioada Greciei antice până la apariţia lui Isaac Newton, care a îndepărtat-o cu totul. Sistemul propunea că Pământul era un obiect imobil, în jurul căruia cerul se rotea în cercuri perfecte. Starea naturală era imobilitatea şi lucrurile puteau să se pună în mişcare doar dacă erau împinse sau asupra lor acţiona un alt obiect care se afla el însuşi în mişcare. Mişcarea a fost iniţiată de „Prima Mobile”, Primul Mişcător, cunoscut îndeobşte şi ca Dumnezeu. Pentru ca un obiect să se mişte, trebuia să existe un contact fizic între obiectul staţionar şi cel care îşi transfera puterea mobilă.

În secolul al XVII-lea a apărut Newton şi a întors cu susul în jos această logică. El a demonstrat că totul se află într-o stare de mişcare cu condiţia să nu fie oprit sau încetinit în vreun fel. Mobilitatea este starea

naturală a tuturor lucrurilor. Pe de altă parte, mai exista o problemă şi este vorba despre un fenomen simplu de observat. În anumite împrejurări, obiectele păreau să fie afectate de alte obiecte fără nicio formă de contact. Un exemplu este forţa de gravitaţie. Aşa cum se pare că şi Newton a observat, mărul cade pe pământ. Cum este posibil? Nu există niciun contact fizic şi totuşi mărul se deplasează prin spaţiu din pom pe pământ; mărul este afectat de o forţă misterioasă şi absolut invizibilă. Aşa cum ştim, explicaţia lui Newton a fost că acest „câmp de forţă" se datora unei atracţii dintre masa Pământului şi masa mărului. Dar aceasta nu explica modul de acţiune propriu-zis al forţei. Este un exemplu de „acţiune fantomatică la distanţă" care avea să-l tulbure şi pe Einstein 200 de ani mai târziu.

În luna aprilie a anului 1820, un eveniment ciudat petrecut într-un laborator al Universităţii din Copenhaga avea să precipite o schimbare fundamentală a înţelegerii naturii şi universului de către om. Omul de ştiinţă Hans Christian Orsted se pregătea pentru o prelegere, când a observat că acul unui magnet era abătut de la indicarea nordului magnetic când era pornit şi oprit un curent electric apropiat, generat de o baterie. Magnetismul şi capacitatea lui de a atrage obiectele din fier, fără contact fizic, îi pusese în dificultate de multă vreme pe oamenii de ştiinţă şi iată încă o legătură aparentă între magnetism şi o altă proprietate fizică misterioasă, electricitatea. Observaţia lui Orsted avea să demonstreze nu numai relaţia dintre electricitate şi magnetism, ci şi faptul că era vorba despre implicarea unui câmp de forţe în care nu exista niciun contact fizic între baterie şi acul busolei. Mai târziu, Michael Faraday avea să sugereze că electricitatea şi magnetismul era legate de câmpul electromagnetic, cum l-a numit el. Însă abia în anul 1873, James Clerk Maxwell a demonstrat că electricitatea şi magnetismul erau unul şi acelaşi lucru şi că acest câmp electromagnetic nu era doar local, ci universal. Exista pretutindeni. S-a arătat că modificările acestui câmp electromagnetic se transmiteau prin spaţiu cu viteza luminii. A fost o intuiţie revoluţionară. Brusc, spaţiul nu mai era gol, ci conţinea un câmp care lega particulele indiferent dacă acestea se aflau sau nu în contact.

Spectrul electromagnetic înseamnă, de fapt, radiație. Percepem radiația electromagnetică sub formă de lumină și căldură, însă aceasta este doar o mică parte din componenta crucială a actualei paradigme științifice. Radiația electromagnetică se transmite sub formă de undă și modul de percepere a diferitelor tipuri de radiații depinde de „lungimea de undă” (distanța dintre „vârfurile” succesive) și „frecvență” (câte unde trec printr-un anumit punct într-o secundă). Cele mai mici lungimi de undă cu frecvența cea mai mare reprezintă razele gama. Lungimea de undă a razei gama este atât de mică, încât fiecare undă este de dimensiunea unui nucleu dintr-un atom. Lungimile de undă mici înseamnă, de asemenea, că unda poate să transmită mai multă energie în unitatea de timp. Și într-adevăr, căldura, o formă de energie, reprezintă pur și simplu un alt mod în care sunt măsurate elementele acestui spectru. Razele gama sunt foarte fierbinți, având zeci de milioane de grade. Pe măsură ce lungimea de undă crește, căldura radiată se reduce. Ajungem de la razele X (lungimi de undă egale cu diametrul unui atom) la lumina ultravioletă (lungimi de undă egale cu diametrul unei molecule), urmează lumina vizibilă (lungimi de undă egale cu diametrul unui animal unicelular), apoi razele infraroșii (lungimi de undă egale cu vârful unui ac), urmate de microunde (lungimi de undă egale cu mărimea unui fluture) și, în sfârșit, ajungem la undele radio care au lungimi de undă de câțiva metri. Numai lumina vizibilă, infraroșie și undele radio pot pătrunde prin atmosfera Pământului, ajungând la suprafața lui.

Aspectul fascinant al acestui spectru electromagnetic este că ochiul uman nu poate să vadă decât o foarte mică parte din el, partea pe care o numim „lumină vizibilă”, din motive evidente. Cât de mică poate să fie această porțiune a radiației vizibile se poate arăta printr-o analogie. Dacă spectrul electromagnetic ar fi o rolă de film cu lungimea de 4 000 de kilometri (distanța de la Londra la Ierusalim), spectrul vizibil ar avea mărimea unei fotograme de pe film, aceasta însemnând în jur de 7,5 centimetri. Exact atât de puțin poate omul să vadă din universul real care există în fața noastră și totuși cei mai mulți dintre noi cred că „să vezi

înseamnă să crezi”! Dacă am vedea undele radio, am vedea un cer plin de galaxii, nu doar de stele.

Descoperirea spectrului electromagnetic și a multor altor „adevăruri” științifice a condus la un puternic sentiment de îngâmfare în cadrul comunității științifice, în zorii secolului al XX-lea. Se credea la modul general că omenirea era foarte aproape să înțeleagă tot ce era de știut în materie de fizică. Trebuia să se mai lămurească vreo câteva ecuații și cu asta basta. Pe de altă parte, existau și vreo câteva lucruri care îi nedumereau pe oamenii de știință. Majoritatea fizicienilor le ignorau, însă unul dintre ei, Max Planck, le-a considerat îngrijorătoare și, fiind un om de știință german foarte conservator, a vrut răspunsuri.

Problema avea legătură cu spectrul electromagnetic. Dacă energia vine într-un flux continuu, existau anumite fenomene care fuseseră observate și care nu puteau fi justificate folosind acest model. Unul dintre ele a fost „radiația corpului negru”. Nu avem aici spațiu să intrăm în detalii, dar este suficient să spun că Planck și colaboratorii lui erau conștienți că acest concept al radiației ca flux continuu de energie era incompatibil cu recentele măsurători ale radiației corpului negru. Într-un moment de inspirație, Planck a reușit să rezolve misterul. Singurul mod în care puteau să fie explicate aceste anomalii era ca radiația să existe sub forma unor mici impulsuri sau pachete. El a numit aceste impulsuri „cuante” de la cuvântul latin pentru „pachet”. Brusc, matematica a dat rezultate. Dar asta nu era totul. Noua observație a lui Planck a părut să meargă și în multe alte domenii, cel mai important fiind chiar lumina. Conflictul logic dintre conceptul luminii ca undă continuă și acela al luminii ca particulă purtătoare a unei cantități precise de energie în funcție de frecvență a generat o nouă paradigmă a științei care, ca să folosesc termenul lui Planck, a devenit cunoscută sub numele de „fizică cuantică”.

O parte integrantă a fizicii cuantice este necesitatea ca în contextul descrierii interacțiunilor particulelor să existe incertitudinea. Realității obiective a lui Newton i s-a adăugat și o componentă statistică incertă. Odată cu înlocuirea lumii comode a certitudinii newtoniene (un loc pe care

mulţi oameni de ştiinţă nu l-au părăsit niciodată, nici măcar acum, după mai mult de 310 ani) cu incertitudinea cuantică, s-a deschis o falie imensă între ceea ce mintea omenească poate să înţeleagă privitor la natură şi dovezile obţinute prin experienţe repetate. Simplu spus, lumea microcosmosului (a cărămizilor fundamentale ale tuturor lucrurilor din jurul nostru, inclusiv ale corpului şi creierului nostru) brusc nu a mai avut niciun fel de sens logic.

Au fost propuse noi teorii care să explice aceste observaţii ciudate şi minunate. Ce avem noi la dispoziţie acum, la începutul secolului al XXI-lea, în domeniul fizicii clasice este un număr de trei teorii contradictorii, care domină încercările de explicare a universului. Acestea sunt Interpretarea Copenhaga, Interpretarea Lumilor Multiple şi Ordinea Implicită. Fiecare dintre ele îşi are propriii suporteri şi propriii detractori. Însă ceea ce e de interes în contextul subiectului acestei cărţi este faptul că fiecare poate să fie folosită pentru explicarea fenomenului extracorporalităţii.

Te surprinde? Dă-mi voie să-ţi explic de ce, luând la rând sistematic fiecare alternativă şi dovedindu-ţi că ştiinţa „pură” poate să explice posibilitatea ca experienţa ecsomatică să fie o stare reală.

Interpretarea Copenhaga

Deşi „cuanta” lui era bună din punct de vedere matematic, Planck nu explicase de fapt de ce se produceau acele efecte ciudate. Când se aplica lumină de o singură lungime de undă pe o folie metalică subţire, se puteau detecta electroni smulşi din suprafaţa acesteia. Era ca şi cum lumina lovea suprafaţa şi scotea electronii la fel cum o bilă de metal ar scoate aşchii dacă ar fi proiectată cu o viteză foarte mare într-o placă din lemn. Acest fenomen, cunoscut ca „efect fotoelectric”, nu era logic. Se ştia că lumina era o undă; o perturbaţie într-un mediu, la fel cum unda sonoră se transmite prin aer. Interpretarea clasică ar fi aceea că undele luminoase acţionează asemenea valurilor oceanului, dislocând pietricelele de pe ţărm. Fiecare val care vine dislocă nişte pietricele. Prin urmare, a fost logic să se concluzioneze că sunt dislocaţi cu atât mai mulţi electroni cu cât este mai

mare intensitatea luminii (respectiv, strălucirea), deci cu cât este mai mare cantitatea de energie aplicată. Însă când această ipoteză a fost testată de fizicianul german Philip Lenard, nu s-a putut descoperi nicio legătură. Mai mult de-atât şi mai ciudat era că exista un prag peste care nu mai erau expulzaţi electroni, indiferent cât de puternică ar fi fost lumina. O adevărată enigmă. Dar a apărut curând şi o soluţie.

În anul 1905, un tânăr funcţionar de la oficiul de patente pe nume Albert Einstein a publicat o lucrare în revista ştiinţifică *Annalen der Physik*, care avea să explice efectul fotoelectric şi să propulseze teoria cuantică a lui Planck la un alt nivel. În cuvinte simple, el a sugerat că lumina smulgea electronii pentru că lumina nu este făcută din unde, ci din particule minuscule, solide, numite „fotoni”. Poate să nu pară ceva chiar atât de revoluţionar, dar de când Newton descoperise natura ondulatorie a luminii, oamenii de ştiinţă nu îi mai negaseră acest caracter. În anul 1802, fizicianul englez Thomas Young a arătat că lumina se propagă ca o undă şi de atunci încoace proprietăţile ondulatorii ale luminii au fost mai presus de orice dubiu. Şi totuşi, iată-l pe acest german în vârstă de 26 de ani care sugera altceva şi demonstra că acesta era adevărul. În anul 1909, Einstein a publicat încă o lucrare în care sugera că lumina are proprietăţi duale, astfel încât în anumite condiţii este observată având un comportament de undă, iar în altele având un comportament de particulă. Şi atunci, întrebarea era: cum e posibil ca lumina să fie în acelaşi timp şi undă, şi particulă? În anul 1924, un alt tânăr avea să-l şocheze până şi pe Einstein cu soluţia sa pentru această enigmă. Numele lui era prinţul Louis de Broglie.

Pentru teza lui de doctorat, de Broglie a luat modelul lui Einstein pentru efectul fotoelectric şi a sugerat că dualismul luminii se extindea la nivelul întregii lumi fizice. Pentru el, asta nu se limita doar la fotoni, ci cuprindea mişcarea oricărui fel de particulă — foton, electron, proton sau altele. Einstein a primit un exemplar al acestei lucrări şi a fost uluit. În opinia lui, ipoteza lui de Broglie „ridicase marele văl” şi dezvăluise o nouă înţelegere a mecanismelor reale ale universului fizic. De fapt, de Broglie sugerase că toată materia din univers, de la cel mai mic atom la cea mai

mare galaxie, are două aspecte: de undă și de particulă. Întrebarea era: ce anume face ca particula să decidă să nu mai fie undă și să devină particulă?

Răspunsul a fost atât de uimitor, încât până și astăzi marea majoritate a omenirii nici nu știe că a fost formulată vreodată o asemenea ipoteză, ca să nu mai vorbim și de faptul că ulterior a fost demonstrată în mod repetat. În opinia mea, aceasta s-a întâmplat din cauză că răspunsul a fost atât de contraintuitiv, încât a fost ascuns pe furiș sub covor. Nu este chiar un secret, dar nici nu a fost strigat în gura mare. Motivul este unul simplu și anume răspunsul afirmă cât se poate de limpede că actul observării face unda non-fizică să se transforme într-un obiect solid! Ca să fim mai exacți, disponibilul de informație creat de o măsurare fizică determină funcția de undă probabilistică non-fizică să colapseze într-o particulă fizică.

La mijlocul anilor 1920, câteva dintre cele mai strălucite creiere ale lumii fizicii s-au adunat la Copenhaga ca să lucreze împreună cu marele fizician Niels Bohr. Acest grup de oameni de știință a pus la punct un model al naturii elementare a materiei care a devenit cunoscut sub numele de Interpretarea Copenhaga. În 1926, doi membri ai acestui grup, Werner Heisenberg și Max Born, au prezentat o lucrare care avansa ipoteza că unda despre care am discutat ca prezență fizică nu este o undă din niciun punct de vedere normal pe care îl putem înțelege. Pentru Born și Heisenberg, era vorba despre o undă de „probabilități”. Acest concept a schimbat pentru totdeauna înțelegerea naturii realității. În cadrul modelului Born / Heisenberg nu există nimic până în momentul în care nu este observat ceva. Orice particulă are „probabilitatea” de a se afla într-un loc sau în altul. De fapt, particula este „întinsă ca untul” în toate posibilele sale locații. Aceasta este unda care umple tot spațiul posibil în care se poate afla particula. Atunci când este observată particula (voi reveni mai târziu la ce anume înțelegem prin „observată”), particula este forțată să ia o „decizie” cu privire la locul în care ar trebui să se poziționeze. Cu alte cuvinte, există o „funcție de undă” care conține toate posibilele localizări și care este „redusă” la o locație punctiformă, când este observată și măsurată.

Această teorie este modelul cel mai încununat de succes cu privire la mecanismele universului, din toate câte au existat vreodată. De fiecare dată când a fost testată, a trecut testul fără nicio problemă. Pentru mulţi oameni de ştiinţă, acesta este mecanismul universului. Poate să fie total ilogic şi contraintuitiv, dar aşa stau lucrurile. Unul dintre cei mai respectaţi fizicieni ai secolului al XX-lea a fost Richard Feynman. În fiecare an, la prima întâlnire cu o nouă grupă de studenţi la prelegerile sale de fizica particulelor, începe cu următoarea declaraţie:

> Dacă puteţi nu vă mai întrebaţi „Cum stau lucrurile astfel?”, fiindcă odată ce v-aţi întrebat veţi aluneca într-o fundătură din care nu a mai scăpat nimeni. Nimeni nu ştie cum este posibil ca lucrurile să stea astfel.[59]

Principala întrebare care le-a dat oamenilor de ştiinţă nopţi albe în ultimii 80 de ani este ce înseamnă „actul observării”? Unii susţin că înseamnă, de fapt, actul măsurării. De exemplu, de îndată ce dispozitivul de măsurare vine în contact cu funcţia de undă, aceasta dispare. Alţii au susţinut că observatorul trebuie să fie o conştiinţă conştientă de sine. Cu alte cuvinte, observatorul trebuie să fie conştient că observă ceva. Un dispozitiv de măsurare nu este conştient, numai persoana care îl foloseşte poate să fie.

Implicaţiile sunt absolut uluitoare şi sunt fundamentale pentru demonstraţia mea că stările ecsomatice sunt reale. De fapt, Interpretarea Copenhaga sugerează că *realitatea este creată printr-un act al observării*. Dacă nu există un observator, realitatea nu există, doar vidul care conţine unde de probabilităţi care aşteaptă să fie anulate de o minte conştientă. Dacă aceasta este realitatea, înseamnă că fiecare dintre noi îşi creează propria versiune a realităţii privind în jur. Cum stai şi citeşti această carte, ceea ce se află în spatele tău este mai curând probabil decât real. Întorcându-te şi privind, transformi această probabilitate şi funcţia de undă care o însoţeşte într-o realitate fizică.

Incertitudinea asociată cu această probabilitate este relativ mică în lumea fizică macro şi este relativ mare în lumea fizică micro; prin urmare,

efectele cuantice sunt mai uşor de observat când măsori particule mici şi dispar cu totul în interacţiunile cotidiene.

Exact asta crede şi Tom Campbell că se petrece în cazul conceptului realităţii materiei fizice, aşa cum l-a prezentat în cartea lui *Marea TOE*. Tom, după cum îţi aminteşti, sugerează că percepem doar două niveluri ale „realităţii”. Primul este cel pe care aparent îl împărtăşim cu restul lumii, spaţiul consensual, în lipsa unui termen mai bun. Aceasta este realitatea materiei fizice. Cel de-al doilea, denumit realitatea materiei non-fizice, este lumea aparent privată, interioară, a viselor şi a experienţelor ecsomatice. Ambele sunt stări cvasiiluzorii, sunt obiectiv reale prin faptul că sunt generate de procese exterioare minţii. Într-adevăr, ambele stări sunt trase în existenţă printr-un „act de observare”, cum a sugerat Max Born. „Unda de probabilitate” a unui obiect care are potenţialul de a se afla mai curând într-un loc decât în altul este „colapsată” când atenţia observatorului se concentrează asupra ei. În lumea comună a realităţii materiei fizice, din momentul în care a fost „colapsat”, obiectul respectiv devine existent şi pentru toţi ceilalţi observatori.

Desigur, Interpretarea Copenhaga este neobişnuit de asemănătoare şi cu altă stare ecsomatică despre care am discutat destul de detaliat — visarea lucidă. Îţi aminteşti că visarea lucidă înseamnă că persoana respectivă devine pe deplin conştientă că visează. De îndată ce se întâmplă acest lucru, este capabilă, într-o măsură mai mică sau mai mare, să manipuleze mediul din vis. Pe de altă parte, experţii în visare lucidă, cum ar fi Robert Waggoner şi Ian Wilson, subliniază în mod regulat că într-o stare de vis lucid, peisajul visului apare pe măsură ce este observat.

Pe de altă parte, senzaţia de vis lucid este considerată de mulţi ca fiind cât se poate de diferită de alte experienţe ecsomatice cum ar fi vederea la distanţă şi experienţele extracorporale. Pentru ca acestea să fie adevărate, ar trebui să existe un mod în care mintea să îşi poată localiza imediat capacităţile de percepţie în alt loc, ca în cazul vederii la distanţă sau, ca în cazul experienţelor extracorporale, să călătorească practic în alt loc. Ca aspect interesant, ambele stări pot fi explicate prin aplicarea altor două

aspecte ale teoriei cuantice moderne. Acestea sunt Interpretarea Lumilor Multiple sau Interpretarea Minţilor Multiple şi misteriosul fenomen cunoscut sub numele de non-localizare. Vreau să discut mai întâi non-localizarea şi pe urmă vom trece la fascinanta Interpretare a Lumilor Multiple.

Non-localizarea

Misterul a debutat în anul 1935, când Albert Einstein încerca disperat să demonstreze netemeinicia a ceea ce, în mintea lui, erau implicaţiile contraintuitive ale „noii" fizici despre care am discutat în secţiunea anterioară. Am văzut că această nouă fizică avansa ipoteza că actul unei minţi conştiente de a observa făcea particulele subatomice să se schimbe din starea de „undă de stări probabile" într-o stare punctuală propriu-zisă, care era măsurabilă din punct de vedere fizic. Acest lucru era complet ilogic din punctul de vedere al lui Einstein. Sugera că lucrurile pur şi simplu nu există dacă nu sunt privite. Este celebră afirmaţia pe care a făcut-o odată, că nu poate să creadă că Luna nu ar exista dacă nu s-ar uita el la ea. În opinia lui Einstein, trebuia să existe un nivel mai profund al realităţii observate în care să prevaleze bunul simţ. Și acesta avea să ajungă cunoscut sub numele de „variabilele ascunse".

În anul 1935, Einstein şi-a unit forţele cu doi colaboratori, Nathan Rosen și Boris Podolsky, și a propus un „experiment mental" care să sublinieze cât de eronată logic era ideea unei realităţi „bazate pe observaţie".

Într-o lucrare care a fost publicată mai târziu în cursul aceluiași an, Einstein şi cei doi colaboratori ai săi au avansat o întrebare simplă: ce s-ar întâmpla dacă o particulă s-ar dezintegra şi ar emite doi protoni în direcţii opuse, ca să se conserve impulsul?

Să ne imaginăm că aceşti doi protoni ar fi o pereche de bile roşii de biliard, ataşate cumva una de cealaltă. O altă bilă este trasă în direcţia lor, făcându-le să depărteze în direcţii opuse. Situaţia este analogă dezintegrării instantanee a unei particule (cele două bile iniţial legate). În timp ce se

depărtează una de alta, fiecare poartă o imprimare a celeilalte sub forma impulsului unghiular. Una se roteşte într-o direcţie şi cealaltă în direcţie opusă. Una va avea ceea ce se numeşte spin „ascendent” şi cealaltă spin „descendent”. Acum, înainte ca particulele să fie „observate” printr-un act de măsurare, nu putem şti prin niciun mijloc care ce fel de spin are. Însă din clipa în care una este observată că are un anumit tip de spin, este simplu de cunoscut care este spinul celeilalte. Dacă bila observată are spinul „ascendent”, cealaltă trebuie să aibă spinul „descendent”. Întotdeauna mi se pare mai uşor să explic folosind culorile. Să ne imaginăm că impactul bilei incidente face cele două bile roşii „entanglate” să-şi schimbe culoarea şi una devine verde, iar cealaltă devine albastră. Acestea sunt cele două culori posibile. Acum, deoarece impactul este extrem de rapid, nu putem vedea care bilă în ce direcţie porneşte. Să presupunem mai departe că persoana care loveşte bila este un jucător profesionist de biliard şi introduce cele două bile în buzunare de pe laturi diferite ale mesei. Ne ducem la un buzunar şi vedem că în el se află o bilă de biliard albastră. Ştim instantaneu din aceasta, în mod logic, că în unul din celelalte buzunare trebuie să se afle o bilă verde. Nu este nimic ciudat aici, însă în lumea fizicii cuantice, este unul dintre cele mai ciudate lucruri cunoscute ştiinţei moderne. Dă-mi voie să-ţi explic.

Potrivit Interpretării Copenhaga, după momentul impactului, cele două bile, cum nu sunt „observate”, intră într-o stare specială în care amândouă au „potenţialul” de a fi albastre sau verzi. Tehnic, acest lucru se numeşte „superpoziţie”, un concept pe care îl vom mai întâlni mai târziu. Reţine că alegerea aleatorie a culorilor are loc *după* impactul cu bila incidentă; înainte, ambele sunt roşii. Ambele au un potenţial statistic de 50 / 50 să fie albastre şi 50 / 50 să fie verzi. În această stare de neobservare, cele două bile se deplasează pe masa de biliard şi intră în buzunarele care le corespund. „Observatorul” verifică apoi un buzunar şi, procedând astfel, „colapsează potenţialul de undă (cunoscut drept «funcţia» acesteia)” al bilei observate şi o obligă să hotărască să fie albastră sau verde. M-ai urmărit până în acest moment? În regulă, atunci; de îndată ce observatorul forţează

colapsarea undei pentru prima bilă deoarece vede o bilă verde, se transmite un „mesaj” celei de-a doua bile care îi spune că și ea trebuie să-și colapseze funcția de undă într-o bilă solidă albastră.

Folosind o terminologie diferită, exact asta au sugerat Einstein și cei doi colaboratori ai săi că se va întâmpla dacă Interpretarea Copenhaga este corectă. Einstein a subliniat că semnalul care transmite mesajul traversează spațiul dintre cele două buzunare instantaneu pentru a schimba cea de-a doua bilă dintr-una *potențial* verde sau albastră într-o bilă real albastră. El a numit asta „acțiunea fantomatică la distanță”. Mai departe a scos în evidență că asta viola legea fizică bătută în cuie potrivit căreia nimic, nici măcar un mesaj, nu poate să se deplaseze mai repede decât viteza luminii și cum acest mesaj se deplasează instantaneu de la un buzunar la altul, înseamnă că se deplasează de foarte multe ori mai repede decât viteza luminii. Și pe bună dreptate, această viteză poate fi considerată infinită.

Din punctul de vedere al lui Einstein, acest experiment mental, cunoscut posterității sub numele de Paradoxul EPR, după inițialele creatorilor săi, arăta cât de ridicolă putea să fie teoria lui Bohr. Era evident de la sine, a spus Einstein, că cele două particule au existat permanent pe parcursul călătoriei lor și au avut proprietățile lor individuale (spinul sau culoarea) încă din momentul plecării. Nu a existat nicio acțiune fantomatică la distanță; doar o ipoteză simplă, logică, potrivit căreia dacă se observă că una este verde, atunci cealaltă este albastră și a fost albastră încă din momentul impactului cu cealaltă bilă.

Este foarte posibil ca cititorul a cărui mentalitate este ferm înrădăcinată în fizica practică, newtoniană, să fie de acord cu Einstein și colegii acestuia; orice poziție contrarie este în mod evident ridicolă.

Fizica modernă a arătat că Einstein a greșit și că ilogica Interpretare Copenhaga a lui Bohr a fost corectă, cel puțin în privința „acțiunii fantomatice la distanță”. S-a arătat prin experimente că particulele într-adevăr comunică instantaneu și, prin aceasta, se pun în discuție unele dintre principiile de bază ale fizicii: că este posibilă comunicarea mai rapidă decât

viteza luminii sau că relaţia dintre minte şi materie este cu mult mai ciudată decât ne-am fi putut imagina vreodată.

Timp de aproape 30 de ani, Paradoxul EPR a fost dovada logică a faptului că, deşi fizica lui Bohr a dat rezultate practice, exista ceva profund greşit în această Interpretare Copenhaga şi în ipoteza ei că materia are nevoie de „un act de observare” pentru a exista. Însă în anul 1964, un matematician irlandez a publicat într-o revistă ştiinţifică o lucrare care avea să zguduie din temelii ştiinţa modernă. Această lucrare a fost atât de revoluţionară, la fel ca şi experimentele pe care le-a inspirat, încât fizicienii tradiţionalişti încă mai încearcă să-i ignore implicaţiile şi speră că adevărurile jenante vor dispărea pur şi simplu; un procent surprinzător din oamenii bine instruiţi în continuare nici nu au cunoştinţă de ele.

Matematicianul în chestiune a fost doctorul John Bell şi lucrarea s-a intitulat „Can Quantum Mechanical Description of Physical Reality Be Considered Complete?” („Poate fi considerată completă descrierea realităţii fizice prin mecanica cuantică?”). Aşadar, ce anume a fost atât de revoluţionar în lucrarea lui Bell?

Paradoxul EPR nu a putut să pună cu adevărat sub semnul întrebării Interpretarea Copenhaga, deoarece nu a putut fi imaginat niciun experiment care să-i testeze concluziile. Bell a decis să urmeze o altă abordare. A presupus că Einstein avea dreptate şi că obiectele din lumea noastră au proprietăţi fizic reale şi nu au nevoie de actul observării care să le facă să existe; o ipoteză cu care majoritatea persoanelor care nu sunt la curent cu misterele fizicii cuantice ar fi de acord din toată inima. Pe urmă a presupus că atunci când două obiecte sunt separate unul de celălalt în spaţiu, ce i se întâmplă unuia nu ar trebui să aibă niciun efect asupra celuilalt. Prima afirmaţie poate fi numită „realitate” şi cea de-a doua „separabilitate”. Pentru ca teoria cuantică să aibă dreptate, aşa cum sugerează Interpretarea Copenhaga, aceste cantităţi observabile trebuie să fie inegale, una trebuie să fie mai mare decât cealaltă. Această condiţie a primit numele de Inegalitatea lui Bell.

În realitate, lucrarea lui Bell a dovedit că ceea ce anticipa teoria cuantică era corect și că predicția lui și a lui Einstein era greșită: „Acțiunea fantomatică la distanță” într-adevăr are loc.[60] Însă acesta a fost un model pur ipotetic. Era nevoie de un experiment real care să dovedească faptul că inegalitatea este mai mult decât o teorie elegantă. Acesta a avut loc în anul 1982 la Paris, când fizicianul francez Alain Aspect și un grup de colaboratori de la Institutul de Optică din Orsay, din apropiere de Paris, au realizat o versiune reală a Paradoxului EPR și au descoperit că ipoteza lui Bell era corectă.[61] Din momentul în care două particule sunt legate una de cealaltă sau *entanglate*, una va reacționa imediat ce se întâmplă ceva cu cealaltă.

În anul 1998, o altă serie de teste realizate la Universitatea din Geneva a demonstrat entanglarea non-localizată a fotonilor pe 11 kilometri de fibră optică. În anul 2004, aceeași echipă a mărit distanța la peste 50 de kilometri.[62]

Ce dovedesc aceste experimente este cutremurător prin implicații. Înseamnă că, la un nivel mai profund al realității decât ne-am putea da seama, *totul* este legat de tot restul. Separabilitatea este o iluzie. Totul este parte a unui *ceva* colosal în care comunicarea este instantanee, indiferent cât de departe ar fi componentele individuale unele de altele.

Deci ce înseamnă asta în privința stării de extracorporalitate? Unii fizicieni cred că entanglementul rezolvă toată problema că în spațiu există obiecte — că sunt „localizate”. Inegalitatea lui Bell, împreună cu rezultatele experimentului lui Aspect, sugerează că obiectele sunt „non-localizate” în sensul că sunt, dintr-un punct de vedere foarte profund, parte a aceluiași lucru. Prin aceasta vreau să spun că cele două particule „entanglate” pot să-și „cunoască” reciproc starea nu pentru că ar comunica în vreun mod de „acțiune fantomatică la distanță”, ci pentru că sunt, de fapt, *unul și același obiect*. Nu este o idee chiar atât de ciudată cât ar părea la prima vedere; Richard Feynman a sugerat, cândva, că întregul univers poate să constea într-un singur electron care se deplasează cu o viteză infinită. În acest caz, entanglementul este starea naturală a universului.

Când este aplicat stărilor ecsomatice, entanglementul este explicația perfectă. Este ușor să se răspundă la întrebarea cum poate o persoană să perceapă informații la kilometri întregi distanță de corpul (soma) său deoarece separarea este, după cum a arătat Bell, o iluzie. Totul este entanglat și toată informația este disponibilă în orice loc din univers. După cum am văzut într-un capitol anterior, Ingo Swann a susținut că a văzut de la distanță suprafața planetei Jupiter. Distanța fiind doar un sinonim pentru separare, este clar că un asemenea lucru s-ar putea întâmpla.

Pe de altă parte, entanglementul nu reușește să explice unul dintre misterele reale ale percepției ecsomatice: de ce persoane credibile cum sunt Ingo Swann, Robert Monroe și alții au eșuat sistematic în demonstrarea capacităților lor în condiții de laborator? De ce Ingo a identificat munți pe Jupiter, știut fiind că nu există asemenea forme de relief acolo? Pur și simplu, pentru că pretind că au asemenea capacități? Dacă petreci ceva timp cu persoane care susțin că au avut experiențe ecsomatice sau au văzut la distanță locuri și oameni, ajungi la concluzia că acești oameni într-adevăr trăiesc experiența unei stări alterate veritabile. Și atunci de ce înțeleg lucrurile chiar atât de greșit?

Din punctul meu de vedere, indiciul este conținut de relatările lui Robert Monroe cu privire la călătoriile sale în Locația 3. Cred că acești călători astrali se duc într-adevăr într-un alt loc, dar acest loc nu este în universul exterior, cum înțelegem noi că ar fi. Eu sugerez că răspunsul la acest puzzle poate fi explicat fără recurgerea la nicio ambiguitate „New Age”, printr-un model nou care aplică experienței ecsomatice două teorii moderne pur și simplu uimitoare, dar aparent în conflict între ele, privitoare la natura reală a universului, la conștiință și realitate. Acestea sunt Ordinea Implicită a profesorului David Bohm și șocanta Interpretare a Lumilor Multiple a doctorului Hugh Everett III. Dacă nu ai mai întâlnit aceste teorii până acum, îți garantez că după ce vei citi următoarele câteva pagini, concepția ta despre univers și înțelegerea rolului tău în el se vor schimba definitiv.

Ordinea Implicită

Non-localizarea sugerează că atunci când două sisteme cuantice au interacţionat, funcţiile lor de undă devin „entanglate fazic”. Aceasta înseamnă că, din momentul în care una dintre funcţiile de undă este colapsată, cealaltă face acelaşi lucru instantaneu, oricât de mare ar fi distanţa dintre cele două sisteme. După cum am văzut, aceasta este „fantomatica acţiune la distanţă” a lui Einstein. Implică faptul că prin folosirea în comun a funcţiei de undă, cele două sisteme, de fapt, devin unul şi acelaşi sistem. Acest lucru nu se limitează la perechile de sisteme de unde; numărul sistemelor de unde implicat este nelimitat. Aceasta sugerează ceva cu adevărat uimitor. În primele milisecunde ale Big Bang-ului, toată materia a căpătat existenţă din ceea ce se cunoaşte ca fiind o „singularitate”. Tot ceea ce există, fiecare electron, foton şi fiecare particulă subatomică a fost „creată” în acel moment. Tot ceea ce observăm (şi, probabil, tot ceea ce nu putem observa, cum ar fi „energia neagră” şi „materia neagră”) derivă din aceste particule iniţiale care au fost parte a acestei singularităţi. Este raţional să concluzionăm că toate aceste particule au devenit „entanglate fazic” în cursul acestor prime nanosecunde şi apoi, asemenea celor două particule din experimentul lui Aspect, aceste nenumărate particule au ţâşnit în diverse direcţii şi au început să construiască materia — întreaga materie. Aşadar, de fapt, aceasta înseamnă că tot ceea ce există în univers este entanglat — tu, eu, cartea din mâna ta, planeta Jupiter şi Galaxia Andromeda — cu toţii facem parte unii din alţii.

Dar lucrurile devin încă şi mai ciudate dacă aplicăm acestei uluitoare observaţii teoriile lui David Bohm, specialist în fizica particulelor elementare. Profesorul Bohm a fost un mare susţinător al lui Einstein. El a crezut că Interpretarea Copenhaga era, aşa cum a sugerat Einstein, incompletă.

Bohm s-a pomenit fiind în acord cu Einstein că trebuie să existe o formă a realităţii sub comportamentul aparent aleatoriu al particulelor. În acelaşi fel cum vârtejurile şi bulboanele unui râu umflat par aleatorii în mişcarea lor când sunt privite de pe un pod, exact aceleaşi vârtejuri sunt

reunite ca parte a curentului de sub suprafață. Bohm a vrut să privească sub „suprafața” comportamentului cuantic, să găsească „variabilele ascunse”, cum le-a numit el, și să arate că mecanica clasică rămânea valabilă.

S-a confruntat cu un obstacol colosal însă: o formulă matematică intitulată „demonstrația Von Neumann”. Aceasta a apărut pentru prima oară în anul 1931 și a părut că modelul realității, așa cum fusese prezentat de Interpretarea Copenhaga, era punctul în care se oprea totul. Știința nu trebuia să caute mai departe, deoarece nu avea unde. Pentru a ajunge la aceste „variabile ascunse”, Bohm a trebuit să demonstreze netemeinicia celebrei ecuații. Iar în anul 1952 exact asta a și făcut. A eradicat această „demonstrație” construind un model al electronului cu atribute clasice, al cărui comportament corespundea predicțiilor teoriei cuantice. În cadrul acestui model, electronul era considerat o particulă obișnuită, cu o diferență-cheie: electronul are acces la informația privitoare la mediul său.

Bohm a numit modul de comunicare al particulei cu restul mediului ei „potențial cuantic”. În acest fel se produceau toate comunicările la distanță aparent ciudate implicate de Paradoxul EPR și dovedite de Aspect. Așa cum două unde pot părea ca două turnuri individuale de apă, dacă te uiți dedesubt vezi că le leagă oceanul. Prin urmare, cât de „adânc” trebuie să căutăm pentru a găsi „suprafața oceanului” corespunzătoare undelor noastre cuantice?

După părerea lui Bohm, locul „unde se află variabilele ascunse” este de găsit între cea mai mică distanță pe care o poate detecta știința și cea mai mică distanță cu putință pe care o poate accepta fizica. La prima vedere, este un concept extrem de ciudat, dar se pare că la o distanță de 10-33 de centimetri este imposibil să ai vreun spațiu. Bohm a argumentat că distanța cea mai mică pe care o poate detecta fizica este de 10-17 centimetri. În acest fel rămâne un interval de aproximativ 16 ordine de mărime ca dimensiune relativă, ceea ce este comparabil cu diferența de dimensiune dintre lumea noastră macroscopică și cea mai mică distanță fizică detectabilă (10-17 centimetri). Acesta este domeniul în care funcționează „potențialul cuantic”. Cum acest spațiu liber are o dimensiune atât de mică,

nu ar fi posibil să conţină ceva; de fapt, este un vid. Dar, după cum vom descoperi mai târziu, acest vid este departe de a fi gol. În acest punct, te rog, cititorule, să ţii seama de faptul că acest vast spaţiu gol este pretutindeni în jurul, dar şi în interiorul tău. Cel mai semnificativ, tot după cum vom descoperi mai târziu, acest vast gol există în interiorul şi între fiecare neuron din creierul tău.

„Potenţialul cuantic” al lui Bohm este un sistem de informaţii asemănător undelor, care călăuzeşte electronul prin mediu către „variabila ascunsă”. În sprijinul teoriei sale, Bohm foloseşte analogia cu un sistem de dirijare a avionului. Avionul îşi schimbă cursul răspunzând la instrucţiunile primite pe unde radio. Însă undele radio nu asigură şi energia necesară pentru schimbarea cursului, ci doar informaţia activă pură. Avionul propriu-zis asigură energia pentru realizarea rectificărilor necesare ale cursului. În acelaşi fel, potenţialul cuantic dă instrucţiuni electronului să facă anumite modificări ale stării sale.

În conceptul lui Bohm de mecanică cuantică, toate particulele sunt legate de acest potenţial cuantic colosal într-o uriaşă reţea interconectată. Exact cum păianjenul îşi dă seama de mişcare oriunde în plasa lui, la fel stau lucrurile şi pentru particulele din potenţialul cuantic. Acesta este modul în care comunică particulele în experimentul Aspect. Potrivit lui Bohm, relativitatea nu este violată, deoarece pur şi simplu nu funcţionează la nivelul profund la care îşi exercită influenţa potenţialul cuantic.

Deci cum putem vizualiza modul în care acţionează aceste variabile ascunse? Bohm a venit cu propunerea unui mod ingenios de a arăta în ce fel observatorii, fără să aibă toată informaţia la dispoziţie, pot să confunde ceea ce văd şi să emită ipoteze complet greşite. Ne-a cerut să ne imaginăm fiinţe care trăiesc pe alte planete. Aceste fiinţe nu au văzut niciodată un peşte şi nu au nici un concept cu privire la ce poate să fie un acvariu. Cum nu le putem trimite un acvariu sau un peşte, o soluţie este să conectăm două camere de televiziune în circuit închis, care filmează un peşte adevărat înotând într-un acvariu. O cameră este îndreptată către partea din faţă a acvariului şi cealaltă în lateral. Prietenii noştri extratereştri conectează două

televizoare, unul pentru recepţionarea semnalului de la o cameră şi altul pentru recepţionarea semnalului de la cealaltă. Neştiind ce să facă, extratereştrii ar presupune cât se poate de corect că urmăresc două entităţi separate, nu unul şi acelaşi peşte. După o vreme, extratereştrii noştri inteligenţi ar observa că pare să existe o relaţie clară între cele două entităţi. Deşi nu se deplasează în aceeaşi direcţie şi nu se aseamănă nicio clipă, prezintă totuşi similitudini; când una se întoarce înainte, cealaltă se întoarce lateral, de exemplu. Extratereştrii ajung la concluzia că are loc un fel de comunicare subliminală, dar instantanee. Însă lucrurile nu stau chiar aşa. Cei doi peşti sunt, de fapt, unul şi acelaşi.

Exact asta, spune Bohm, se petrece şi între particulele subatomice în experimentul lui Aspect. Transferul de informaţii aparent instantaneu dintre particulele subatomice într-adevăr ne spune că există un nivel mai profund al realităţii pe care nu-l cunoaştem; o dimensiune mai complexă dincolo de a noastră, analogă unui acvariu. Şi, adaugă el, vedem obiecte cum ar fi particulele subatomice ca fiind separate unele de altele deoarece vedem doar o parte din realitatea lor.

Bohm a suspectat că totul este, într-un fel, conţinut de tot şi conţine totul. Cu alte cuvinte, totul este, cum s-a exprimat el, „înfăşurat” în sine. Ce vedem noi ca fiind obiecte separate sunt legate la un nivel mult mai profund al realităţii. La fel ca peştele din analogia cu acvariul, în care o singură entitate este percepută ca două entităţi din cauza instrumentelor perceptuale disponibile observatorilor, la fel stau lucrurile şi în universul nostru. Cele două particule din experimentul lui Aspect comunică la distanţă deoarece sunt înfăşurate una în alta. Aşa are loc comunicarea. În viziunea lui Bohm, la baza percepţiei noastre a lucrurilor separate este o ordine de bază a întregului. Această înfăşurare în sine implică tot ceea ce există, inclusiv însăşi conştiinţa omului. Bohm a spus:

> În ordinea implicită, totalitatea existenţei este înfăşurată în fiecare regiune a spaţiului (şi timpului). Prin urmare, indiferent care este partea, elementul sau aspectul pe care îl putem abstractiza în gândire, acesta tot înfăşoară întregul şi este, prin urmare, intrinsec

legat de totalitatea din care a fost abstractizat. Prin urmare, întregul străbate tot ceea ce se discută, de la bun început.[63]

Bohm a avut noroc pentru faptul că există o invenţie modernă care implică faptul că fiecare parte a unui obiect mai mare conţine versiuni ale lui însuşi. Această versiune este holograma. Hologramele, pe care le considerăm de la sine înţelese în zilele noastre, sunt lucruri foarte speciale. Lumina laserului este descompusă în două fascicule, din care unul este reflectat de pe obiectul care urmează să fie înregistrat. Acest fascicul atinge o placă fotografică pe care interferează cu primul fascicul. Pentru ochiul liber, imaginea de pe placa fotografică apare ca un simplu amestec de vârtejuri şi modele. Însă când placa este iluminată cu un fascicul laser, se produce un efect extraordinar: vârtejurile scot la iveală o imagine tridimensională a obiectului respectiv. Această imagine poate fi vizionată din orice unghi. Placa fotografică înglobează o ordine ascunsă sau nedesfăşurată. Acest fapt este bine cunoscut. Ce este mai puţin bine cunoscut este că dacă filmul holografic este tăiat în bucăţi şi este din nou iluminat cu un fascicul laser, fiecare bucată nu reţine, cum s-ar aştepta oricine, o parte a imaginii de ansamblu, ci o copie în miniatură a întregii imagini iniţiale. Aceasta este puţin încețoșată, dar cu toate acestea poate fi identificată ca atare. Acest efect special demonstrează, într-un mod foarte vizibil, ideea lui Bohm că partea conţine întregul. Forma şi structura întregului obiect sunt codificate în fiecare porţiune a înregistrării fotografice.

De aici, Bohm a sugerat că întregul univers poate fi privit ca o uriaşă holograma în desfăşurare sau holomişcare, în care este înglobată o ordine totală, într-un sens implicit, în fiecare porţiune a spaţiului şi timpului. Ordinea explicită este o proiecţie de la niveluri dimensionale mai înalte ale realităţii şi aparenta stabilitate şi soliditate a obiectelor şi entităţilor care o alcătuiesc este generată şi susţinută de un neîncetat proces de înfăşurare şi desfăşurare, deoarece particulele subatomice se dizolvă în permanenţă în ordinea implicită şi apoi recapătă formă sau reapar.

În ultimii ani, interesul față de teoriile lui David Bohm au cunoscut o extraordinară renaştere. În luna noiembrie 2009, am participat la un simpozion la Londra, în cursul căruia un grup de fizicieni a prezentat lucrări pe tema capacităţii de explicare a lucrărilor lui Bohm. Pe măsură ce înţelegem din ce în ce mai mult din natura universului subatomic, steaua lui Bohm continuă să se ridice pentru aceia care nu sunt încorsetaţi în cămaşa de forţă a paradigmei ştiinţifice actuale. Presupun că rezultatele experimentelor care se realizează cu Large Hadron Collider (LHR) de la frontiera helveto-franceză pot să demonstreze şi ele că Bohm are dreptate.

În cazul în care conceptul de înfăşurare al lui David Bohm este o alternativă rezonabilă la „acţiunea fantomatică la distanţă”, avem încă o posibilă explicaţie pentru starea ecsomatică. Într-adevăr, prin extrapolare, avem şi o explicaţie pentru telepatie, vederea la distanţă, amintirile din vieţile anterioare, precogniţia şi, posibil, chiar pentru fantome. Aşa cum părţile unei holograme conţin imaginea întregului, şi în univers lucrurile stau la fel. Fiecare porţiune este înfăşurată în întreg. Aceasta înseamnă că, dacă am şti cum să o găsim, am putea să vedem galaxia Andromeda plutind în lichidul care ne umezeşte globul ocular. De asemenea, în ochi s-ar regăsi şi fiecare eveniment istoric care s-a petrecut vreodată; Napoleon încă se mai retrage de la Moscova şi Neil Armstrong încă mai face al său „pas mic pentru om” pe suprafaţa Lunii.

Însă această idee devine şi mai ciudată. Fiecare înfăşurare va conţine alte înfăşurări. De exemplu, fiecare dintre noi va purta, în fiecare atom din corpul lui, imagini ale propriului trecut şi ale propriului viitor care dispar la orizont, asemenea imaginilor din două oglinzi care se reflectă reciproc la infinit.

În modelul lui Bohm, fenomene cum ar fi vederea la distanţă, visul lucid şi experienţele extracorporale sunt total explicabile, chiar naturale. Dacă totul este legat de restul, atunci conştiinţa nu este limitată la creier, ci poate să călătorească în propriul „spaţiu interior” care, la rândul lui, conţine întregul univers. Asta rezolvă într-adevăr problema dacă creierul poate sau nu să creeze conştiinţa, deoarece ambele sunt aspecte ale aceluiaşi lucru.

Faptul că Ingo Swann a putut să „vadă” suprafaţa lui Io întins pe pat în Statele Unite este complet de înţeles. Nu a călătorit în spaţiul din afara creierului său, ci a călătorit înăuntrul lui, în profunzimile propriului subconştient şi acolo a găsit un alt loc, la fel de real ca şi cel aflat la mai bine de un milion şi jumătate de kilometri distanţă.

Desigur, asta nu explică realmente cum este posibil ca persoanele care văd foarte eficient la distanţă, cum ar fi Ingo Swann, Robert Monroe şi mulţi alţii, par să dea greş când li se cere să-şi demonstreze capacităţile în condiţii de laborator sau când par să perceapă incorect datele când „călătoresc” în Locaţia 1 a lui Monroe. De asemenea, teoria lui Bohm nu explică nici celelalte două locaţii care sugerează medii foarte diferite de cele care există pe Pământ şi posibil oriunde altundeva în universul nostru consensual. De exemplu, cum putem explica întâlnirea lui Monroe cu „Eu Acolo”? Ar fi posibil ca anumite experienţe ecsomatice să implice călătoria în universuri alternative care se pot afla în exteriorul acestui univers? Răspunsul meu la asta este da şi cred că teoria unui fizician excentric pe nume Hugh Everett III conţine răspunsul la acest al doilea mare mister al stărilor ecsomatice.

Interpretarea Lumilor Multiple

Într-o celebră demonstraţie cu scopul de a arăta cât de ilogic este colapsul funcţiei de undă generat de observator, fizicianul Erwin Schrödinger a propus un experiment mental. El a sugerat să se pună o pisică într-o cutie sigilată fără nicio fereastră. Tot în cutie este o sticlă cu un gaz otrăvitor şi deasupra cutiei este pus în echilibru un mic ciocan ţinut de un zăvor cu resort. La rândul lui, zăvorul este conectat la un detector. Acest detector este programat să scaneze o bucată de material radioactiv urmărind dezintegrarea unui anumit atom, eveniment care are o probabilitate de 50 / 50 să se producă. Dacă atomul *chiar* se dezintegrează, detectorul trimite un semnal la zăvor, cu instrucţiunea să elibereze ciocanul. Echivalent de ultimă oră al „sabiei lui Damocles”, ciocanul cade pe sticlă, o sparge şi eliberează gazul otrăvitor. În mod evident, aceasta se concretizează cu moartea

imediată a bietei pisici. În schimb, dacă dezintegrarea nu se produce, ciocanul nu cade și pisica va continua să trăiască. Nu putem confirma starea pisicii până nu deschidem cutia și nu ne uităm în ea. Potrivit lui Bohr și colaboratorilor săi, funcția de undă are nevoie de un observator care să îi faciliteze reducerea, care la rândul ei provoacă dezintegrarea sau nedezintegrarea atomului în discuție. Astfel, până este observată, pisica este într-o ciudată situație de vie-și-moartă. Din punctul de vedere al lui Schrödinger, acest experiment mental a dovedit că „interpretarea statistică" era pur și simplu ilogică.

Adepții Interpretării Copenhaga și-au păstrat pozițiile. Ei au sugerat că pisica se afla, într-adevăr, într-o stare „hibrid", nici vie și nici moartă, până la deschiderea cutiei și că actul observării făcea ca toate posibilitățile statistice să se reducă la o singură stare observată: o pisică moartă sau o pisică foarte vie.

În anul 1957, tânărul Hugh Everett și-a terminat teza de doctorat. În ea, propunea o soluție radicală și complet nouă pentru problema reducerii indusă de observator a funcției de undă. Această problemă era lipsa unei aparente logici de bun-simț aflată la temelia Interpretării Copenhaga.

Asemenea multor altora, Everett pur și simplu nu putea să accepte o poziție într-atât de ilogică, dar problema este că Interpretarea Copenhaga funcționa — toate predicțiile făcute în aplicarea ei la fenomene observate se dovedeau corecte. Deși accepta validitatea modelului, Everett a propus o interpretare diferită.

Pentru el era un nonsens să crezi că funcția de undă exista numai datorită observării sale de către o minte conștientă. Desigur, unda existase și înaintea observării și continua să existe și după aceea. Pur și simplu, se schimba. Și atunci cum putea această ipoteză nouă, rațională și nonparanormală să explice ce se petrecea?

Everett a sugerat că funcția de undă însăși se scindează în două realități: una în care colapsează după dezintegrarea atomică și una în care colapsul nu se produce. De fapt, ambele realități există împreună. Când se deschide cutia, observatorul la rândul său este scindat în două versiuni

identice ale sale, dintre care una observă pisica moartă şi cealaltă observă pisica vie. În acest fel, Everett a rezolvat ideea îngrozitoare că mintea ar fi fost, dintr-un anumit punct de vedere, diferită de materie.

Ce mai soluţie! În loc ca o conştiinţă să confere viaţă realităţii materiale, avem un scenariu ştiinţifico-fantastic cu universuri paralele. Astfel, dacă se acceptă propunerea lui Everett, o versiune a omului de ştiinţă dispare şi scrie un raport, în vreme ce într-un alt univers, cealaltă versiune scrie un raport diferit. Foarte rapid, un val de cauze şi efecte schimbă ambele universuri, iniţial într-un mod redus, însă pe măsură ce fiecare nou scenariu îşi produce propriile rezultate, cele două universuri în oglindă diverg, devenind locuri potenţial foarte diferite.

Propunerea lui Everett, cunoscută acum ca Interpretarea Lumilor Multiple, nu se opreşte aici. Bifurcaţia propriu-zisă a universului s-a produs nu în punctul de observaţie, ci în punctul evenimentului cuantic: „decizia” luată de atom să se dezintegreze sau nu. Acest eveniment a provocat propriile scenarii alternative la nivel cuantic, provocând scindări peste scindări. Într-adevăr, Everett şi partizanul lui de mai târziu, Bryce DeWitt, sugerează că universul se scindează la fiecare eveniment cuantic şi fiecare nou univers începe să se scindeze la rândul lui — şi asta s-a întâmplat din prima milisecundă a Big Bang-ului!

Astfel, dusă la concluzia sa logică, Interpretarea Lumilor Multiple implică faptul că toate scenariile posibile s-au întâmplat sau se vor întâmpla în acest multivers nou, care se umflă rapid.

La sfârşitul anilor 1980, un sondaj în rândul a 72 dintre cosmologii de frunte ai lumii a scos la iveală următoarele răspunsuri cu privire la Interpretarea Lumilor Multiple:

- 58 la sută au spus că teoria lui Everett este adevărată
- 18 la sută au spus că nu o acceptă
- 13 la sută au replicat că o considerau posibilă, dar trebuia să mai fie convinşi
- restul de 11 la sută nu au avut nicio opinie în niciun sens.

Printre cei care au fost de acord s-au numărat nume ilustre cum ar fi Stephen Hawking şi laureaţii Premiului Nobel Murray Gell-Mann şi Richard Feynman. Gell-Mann şi Hawking au avut rezerve în legătură cu denumirea de „Lumi Multiple”, dar nu faţă de conţinutul teoriei. Laureatul Premiului Nobel Steven Weinberg este menţionat, de asemenea, ca partizan al Lumilor Multiple. Într-un context mai larg, Gell-Mann s-a descris ca fiind un aderent la interpretarea post-Everett.

Sub aspect practic, ceea ce sugerează Interpretarea Lumilor Multiple este că există literalmente mii şi mii de miliarde de universuri şi că aceste universuri se scindează încontinuu în şi mai multe universuri. Este rezonabil să se concluzioneze că, după toate aparenţele, este foarte posibil ca numărul universurilor să fie infinit. După cum am descoperit deja, această scindare se petrece din primele microsecunde ale Big Bang-ului.

Aceasta înseamnă că toate rezultatele posibile ale tuturor evenimentelor se vor produce în unul sau în mai multe universuri. Mai departe, aceasta înseamnă că toate evenimentele care se pot produce se vor produce ori s-au produs deja pe undeva prin acest „macrovers” care se umflă rapid. Tu şi cu mine şi toate celelalte fiinţe vii facem parte din această umflare a acestui macrovers; există o versiune a ta care a trăit toate rezultatele posibile ale tuturor deciziilor posibile pe care le-ai luat, din momentul naşterii până în momentul morţii. Însă devine din ce în ce mai complex, deoarece nu-ţi trăieşti viaţa izolat. Părinţii tăi au luat şi ei o mulţime de decizii, ca şi părinţii lor mai înainte şi tot aşa până la strămoşii tăi. Este posibil ca unele dintre aceste decizii să fi implicat mutarea în alte locuri din lume. De fapt, logica impune ca ei să fi decis să trăiască în orice colţ locuibil de pe Pământ. Există versiuni ale tale născute în toate satele şi oraşele din ţara ta, plus versiuni similare în toate satele din Burma, Peru, Norvegia şi toate celelalte ţări de pe planetă. Unele versiuni ale tale au antecedente culturale şi concepţii despre lume radical diferite, în vreme ce altele sunt practic identice — în acest minunat macrovers fiind reprezentate şi toate celelalte gradaţii posibile dintre aceste limite.

Enigma cu adevărat interesantă este că în unele universuri este posibil chiar să fii o altă persoană. Este posibil ca părinții tăi să nu fi făcut dragoste în momentul în care ar fi trebuit să fii conceput tu. Dacă au întârziat cinci minute, copilul acela ai fi tot tu sau ar fi o altă persoană? Posibilitățile sunt nesfârșite, dar un lucru este clar — asta face ca viața ta și toate viețile tale potențiale să fie cu mult mai complexe decât ai fi visat vreodată.

Așa că hai să ne imaginăm pentru o clipă că Everett și Bohm au amândoi dreptate — la urma urmelor, nu sugerează decât teorii opuse ideii că o conștiință ar putea să colapseze funcția de undă — și, dacă așa stau lucrurile, există nenumărate versiuni ale tale care trăiesc nenumărate variații ale vieții tale și toate sunt *înfășurate* în tine. Ar putea asta să explice de ce uneori vizităm locuri ciudate în vis? Acesta să fie motivul pentru care persoanele care au vise lucide întâlnesc lumi ciudate și locuri ciudate? E posibil ca toate aceste locuri să existe atât în afara, cât și înăuntrul nostru, înfășurate?

Recentele sugestii ale profesorului Stephen Hawking și ale unui colaborator, Thomas Hertog de la CERN, fac din asta o ipoteză și mai fascinantă. Ei au avansat un model matematic complex care propunea ceva ce ei numeau „universul creat de observator”. Autorii susțin că toate aceste universuri nu se ramifică și nu există izolate, ci există simultan într-o stare de „superpoziție”. Îți vei reaminti că aceasta este starea în care se află o particulă înainte să fie „observată”. Există într-o suprapunere a tuturor locațiilor posibile în care ar putea fi găsită din punct de vedere statistic la reducerea undei de probabilitate. În mod uimitor, Hawking și Hertog sugerează că toate miile de miliarde de universuri există și ne așteaptă, pe fiecare dintre noi, să luăm o decizie. Când facem acest lucru, „funcția de undă” a universului care conține rezultatul acelei decizii se reduce, lăsând toate celelalte potențiale universuri să continue într-o stare de suprapunere cu toate celelalte.

Hai să ne întoarcem și să vedem mai exact ce propune unul dintre cei mai mari fizicieni ai lumii — îți creezi propriul univers din mers și la fel fac și toate celelalte conștiințe. Iar acest lucru este valabil pentru toți ceilalți

oameni cu care interacţionezi într-o viaţă întreagă. Existăm cu toţii în propriul nostru joc de computer în care fiecare decizie produce o nouă versiune a realităţii, dar (acest lucru este foarte important de înţeles) *rezultatul potenţial* al fiecărei decizii există indiferent dacă îl alegi sau nu.

Asta cu siguranţă ar explica de ce Robert Monroe a fost mai capabil să-şi mute mintea în cea a lui „Eu Acolo” al său asociat cu Locaţia 3 şi în acelaşi timp ar putea să explice de ce unele dintre percepţiile „extracorporale” ale lui Monroe din Locaţia 1 erau uşor diferite de cum erau când le verifica. Poate că doctorul Bradshaw într-adevăr i-a vorbit într-un univers, dar nu şi în altul.

Însă toate acestea sunt supoziţii de-ale mele. Pentru ca aceasta să fie o posibilitate şi nu o simplă ipoteză amuzantă, trebuie să aduc dovezi solide provenind din avangarda gândirii ştiinţifice, potrivit cărora o asemenea idee nu este atât de nebunească pe cât pare. Dacă universul este entanglat în vreun fel, iar conştiinţa este pe undeva „creatorul” materiei, care este mecanismul? Una este să dovedeşti, cum a spus odinioară Blanke, că Raiul există într-o floare sălbatică şi cu totul altceva să îl prezinţi ca fiind un *adevăr* potenţial.

ORCH-OR

Fapt este că se poate foarte bine dovedi că aşa este, dacă au de spus o părere în această chestiune şi fizicianul teoretician britanic profesorul Roger Penrose, şi anesteziologul american profesorul Stuart Hamerhoff. Dacă sugestiile lor sunt corecte, atunci lumea ciudată şi minunată a particulelor entanglate şi funcţiile de undă reduse pot să existe toate pentru un singur motiv — ca să faciliteze conştiinţa şi să-i permită acelei conştiinţe să trăiască experienţa macroversului lui Everett în toată splendoarea lui.

Aceşti mult criticaţi pionieri au lucrat la un model care sugerează că limita dintre universul microcosmic al ciudăţeniilor cuantice şi universul sigur, determinist, al fizicii lui Newton poate fi găsită în structurile profunde ale creierului uman. Aici, nebunia cuantică se transformă în sănătatea

newtoniană. Ei au numit acest proces Reducţia Obiectivă Orchestrată sau ORCH-OR.

Pentru a aprecia forţa acestui concept, trebuie să-l înţelegem pe altul — ceva care se numeşte coerenţă cuantică.

Coerenţa cuantică se manifestă atunci când un număr mare de particule cooperează în colectiv la o singură stare. Fasciculul îngust şi intens al laserului este un exemplu perfect. În această stare, tuturor fotonilor le lipseşte identitatea individuală. Au devenit *coerenţi*. Când sunt stimulaţi într-un mod specific, toţi fotonii se deplasează în mod colectiv la o stare de energie superioară care este identică pentru toţi. Este o tranziţie de fază nonlineară, care înseamnă că li se întâmplă brusc, tuturor, în acelaşi moment. Asta face lumina laserului diferită de lumina obişnuită, care este *incoerentă*. Sub aspect tehnic, această stare colectivă este cunoscută ca un *condensat Bose-Einstein* şi mulţi consideră că aceasta este o formă complet nouă a materiei. Ce e deosebit de semnificativ la aceste condensate B-E este că pot fi observate cu ochiul liber.

Pentru formarea condensatelor B-E, trebuie să existe o comunicare non-localizată între particule. După cum am văzut din discuţia referitoare la Inegalitatea Bell şi la experimentul Aspect, asemenea stări implică o comunicare instantanee a informaţiei între toate elementele. Este ca şi cum fiecare parte este un element al unui întreg care „cunoaşte” instantaneu starea tuturor celorlalte elemente.

Ce e mai uimitor este că s-a descoperit că aceste condensate B-E deosebite există în corpul omului. Într-adevăr, s-a descoperit că mare parte din materia vie are structură de *cristale lichide*. De exemplu, colagenul din oase este o substanţă semisolidă şi este numită „cristal lichid”. Dacă ai folosit vreodată un calculator de buzunar, înseamnă că ai văzut cristalele lichide în funcţiune. Însă este o stare extrem de ciudată a materiei, nici lichidă, nici solidă, ci o stare hibridă specială. Acum se ştie că informaţia este transferată instantaneu în această stare. Aproape toate ţesuturile conjunctive şi membranele celulare conţin această substanţă. Posibil extrem de semnificativ, în toate celulele organismului se găsesc mici structuri care

sunt, de fapt, condensate Bose-Einstein biologice. Denumite microtubi, aceste structuri proteice autoorganizate pot să conţină secretul experienţelor ecsomatice şi al vederii la distanţă, poate chiar un canal prin care putem vizita cu toţii alte dimensiuni şi, cel mai uluitor, pot chiar să explice însăşi conştiinţa.

Aceste structuri uluitoare pot fi găsite în toate celulele corpului care au un nucleu. Ele sunt răspunzătoare de comunicarea la nivelul fiecărei celule şi, ca atare, au fost numite „creierul” celulei. După cum sugerează şi numele, microtubii sunt atât microscopici, cât şi tubulari ca formă. În unele celule nervoase (neuroni), pot să fie surprinzător de lungi, unii ajungând la aproape un metru, şi sunt grupaţi în mănunchiuri constând din sute sau chiar mii de structuri individuale. Aceste structuri înmănuncheate amintesc de fibrele optice şi pe bună dreptate au o mare similitudine cu această formă de comunicaţii creată artificial, deoarece funcţionează într-un mod similar prin faptul că transmit informaţiile folosind o formă de propagare a luminii. Fapt semnificativ, s-a demonstrat că microimpulsurile de lumină uni-fotonice coerente care sunt transmise de-a lungul fiecărui microtub individual sunt generate de condensarea Bose-Einstein. Cu alte cuvinte, procesele de comunicare pe care le folosesc microtubii sunt de asemenea facilitate de efectele cuantice.

Tocmai natura specială, ca de computer, a microtubilor i-a atras pentru prima oară atenţia profesorului Stuart Hamerhoff de la Facultatea de Medicină a Universităţii Arizona. În calitate de anesteziolog, Hamerhoff era de mult fascinat de ceea ce se petrecea când o persoană era pusă sub anestezie generală — respectiv, când devenea complet inconştientă. Pentru el era ca şi cum medicamentele practic ar fi luat starea de conştienţă în intervalul de timp în care îşi făceau efectul. Cu excepţia pierderii conştienţei, creierul continuă să funcţioneze ca întotdeauna. Pe de altă parte, o asemenea stare de anestezie nu este echivalentă cu somnul adânc, cum cred mulţi oameni. Nu apar niciun vis şi nicio senzaţie de durere. Desigur, dacă în creier nu există conştiinţă în acest timp, nu există nimic care să simtă durerea. Acest fapt are o importanţă profund filosofică. Unde se duce

conştiinţa în acest timp? Este pur şi simplu „decuplată” într-o stare asemănătoare morţii? Sau pur şi simplu anestezicele întrerup comunicarea dintre conştiinţă şi corp?

S-ar putea să fie o surpriză pentru tine, cititorule, cum a fost şi pentru mine în cursul documentării pentru această secţiune, că deşi cunosc efectele anestezicelor generale, medicii nu au nici cea mai mică idee *de ce* acţionează sau, desigur, *cum* acţionează. Este în continuare un domeniu al teoriei pure, noi ipoteze fiind prezentate, din când în când, în publicaţiile medicale. Oare cauza să fie aceea că cercetătorii lucrează în cadrul unei paradigme greşite? Câtă vreme continuă să se plieze pe modelul materialist-determinist, sunt condamnaţi eşecului, deoarece caută răspunsuri unde nu le pot găsi.

S-ar părea că Stuart Hamerhoff nu face această greşeală. În calitatea lui de gânditor eclectic şi cu orizonturi largi, a fost nerăbdător să aplice acestui mister ultimele descoperiri din domeniul fizicii cuantice. A fost intrigat de rolul microtubilor în acest proces. Nelimitându-se doar la ideea potrivit căreia conştiinţa este o formă de iluzie, a lucrat pe un model potrivit căruia această stare efemeră de conştiinţă de sine este blocată cumva de anestezice. Ştia din şcoală că medicamentele vizează în mod special microtubii şi, pornind de aici, a concluzionat că microtubii au un rol fundamental în generarea conştiinţei.

În exact acelaşi timp, fizicianul teoretician britanic Roger Penrose scria o carte intitulată *The Emperor’s New Mind (Mintea cea nouă a împăratului)* în care scotea în evidenţă că, de fapt, creierul omului trebuie să fie cu mult mai complex decât ar fi fost posibil dacă funcţiona similar unui supercomputer. El a sugerat că se putea găsi o soluţie prin aplicarea fizicii cuantice la strângerea şi procesarea informaţiilor la nivelul creierului. Profesorul Hamerhoff a citit această carte, l-a contactat pe profesorul Penrose şi i-a sugerat că ar fi trebuit să lucreze împreună la dezvoltarea unei teorii comune cu privire la apariţia conştiinţei în structurile profunde ale creierului.

Penrose şi Hamerhoff propun acum un model de lucru pentru reducerea funcţiei de undă la o particulă punctiformă în interiorul microtubilor. Cu alte cuvinte, Stuart şi Roger fac uluitoarea demonstraţie că aceste structuri minuscule creează „realitatea” forţând o undă de probabilităţi să devină un obiect fizic care are masă şi localizare. Este o idee incredibilă cu implicaţii cu bătaie lungă pentru modul în care înţelegem universul. Dacă este corectă, înseamnă că într-adevăr mintea creează materia, şi nu invers.

Implicaţia este că orice fiinţă conştientă de sine accesează informaţia din lumea exterioară „a fenomenelor”, dar din universul interior al suprapunerii cuantice şi al modelului lui Bohm, cunoscut actualmente drept „ordinea implicită”. Dacă într-adevăr aşa stau lucrurile, modelul nostru pentru lumea fenomenelor este alcătuit din interior şi apoi proiectat în exterior pentru crearea iluziei unui loc real localizat în spaţiu şi timp, ambele noţiuni fiind mistere pentru actuala paradigmă ştiinţifică. În acest fel, poate fi explicat comportamentul ciudat al particulelor care încep să existe prin actul observării. Este o buclă de feedback autoreferenţială şi complet închisă.

Şi pe bună dreptate, să afirmi că în creier există sau nu conştiinţă înseamnă să ratezi complet esenţa. Conştiinţa există pretutindeni ca parte a „ordinii implicite” a lui Bohm. Este înfăşurată în interiorul universului însuşi şi conţine universul însuşi. Mai mult de-atât, aceasta ar însemna că această conştiinţă are acces la toate informaţiile disponibile în cadrul acestei matrice. Oare este posibil ca acesta să fie un model pentru o nouă ştiinţă care să poată explica experienţa ecsomatică?

59 Feynman, R., *The Character of Physical Law,* p. 29, Penguin, London, 1992.

60 Cunosc două explicaţii netehnice excelente ale Inegalităţii lui Bell. Una poate fi găsită la pp. 227–31 ale cărţii lui Dean Radin *Entangled Minds*. Cealaltă, puţin mai tehnică, poate fi găsită la pp. 143–51 ale cărţii *Quantum Enigma — Physics Encounters Consciousness* de Bruce Rosenblum şi Fred Kuttner.

61 Aspect, A.; Dalibaed, J. & Roger, G., „Experimental test of Bell’s inequalities using time-varying analyzers”, *Physical Review Letters* 49, p. 1804, 1982.

62 Marcikic, I.; de Riedmatten, H.; Tittel, W.; Zbinden, H.; Legre, M. & Gisin, N., „Distribution of time-bin entangled quibits over 50 km of optical fibre", *Physical Review Letters* 93, 2004.

63 Bohm, D., *Wholeness and the Implicate Order*, p. 172, Routledge & Kegan Paul, 1980.

Capitolul 11
Experiența „intrasomatică”

Problema

Înainte să mă apuc de această carte, nu aveam opinii solide şi definitive cu privire la experiența ecsomatică. Când am început să trec în revistă dovezile veridice, am fost şi surprins, şi dezamăgit că am găsit, în cel mai bun caz, foarte puține care să dovedească faptul că omul poate, prin puterea voinței, să-şi părăsească trupul şi să vadă informaţii în altă parte şi informaţii inaccesibile pentru percepția de zi cu zi. Toate cazurile clasice care sunt citate în mod repetat ca „dovezi” ale percepţiilor ecsomatice într-o mulţime de cărţi se năruie jalnic când sunt analizate cât de cât detaliat.

Pe de altă parte însă, de îndată ce am început să abordez aspectele ştiinţifice, am descoperit că asemenea percepţii extracorporale pot fi accesibile în anumite condiţii neurochimice sau stări alterate ale conştiinţei stimulate de creier.

Aşadar, unde era misterul? Dovezile empirice ale percepţiilor extracorporale subiective pur şi simplu nu existau, însă oamenii respectivi în mod evident se confruntau cu nişte experienţe cu totul neobişnuite. Nu pot să cred că au fost cu toţii nişte mincinoşi şi şarlatani. Ce a avut de câştigat Robert Monroe scriind prima carte? Era un om de afaceri de succes. Şi într-adevăr, în prefaţa la a doua ediţie a *Călătoriilor în afara corpului*, vorbeşte despre îngrijorarea personală cu privire la modul în care avea să fie primită cartea de către partenerii săi de afaceri. Cariera lui putea să fie distrusă cu uşurinţă dacă nu ar fi existat mulţi alţii care trăiseră experienţe asemănătoare, dar se temeau să vorbească de ele de frica ridicolului. Ingo

Swann în mod sigur vedea locuri şi locaţii în starea de semisomn; erau reale pentru el. Aşa cum am spus, şi eu am avut asemenea experienţe şi ştiu că locurile „văzute” în aceste stări hipnopompice sau hipnagogice arată şi se simt foarte reale. Conţin o logică interioară a structurii lor care este absolut convingătoare.

Dacă este să dăm crezare cercetării statistice, acest fenomen este extrem de comun. Potrivit unui studiu realizat în anul 1984 de Glackenberg şi LaBerge, aproximativ o persoană din cinci trăieşte o experienţă extracorporală la un moment dat în cursul vieţii. Numai în Marea Britanie studiul ar sugera că există *cel puţin* 20 de milioane de persoane care au trăit experienţe extracorporale într-un interval mediu de 70 de ani. Aceasta înseamnă 285 714 pe an, 5 495 pe săptămână sau 784 *în absolut fiecare zi*… şi totuşi, nu există niciun caz convingător de veridic care să dovedească realitatea fenomenului.

Trebuie să accept că, fără acces la documentele originale, unele dintre percepţiile lui Swann au fost surprinzător de precise. Schiţele şi hărţile făcute de el locaţiilor văzute la distanţă sunt uimitoare. Pe de altă parte, în alte cazuri, se pare că a ratat elemente cruciale ale peisajului. Era ca şi cum ar fi perceput locul respectiv ca fiind *aproape* ca pe Pământ, dar nu întocmai. De ce să fie aşa, dacă nu făcea decât să descrie ce vedea de fapt? A ratat lucruri pentru simplul motiv că nu existau?

În cazul lui Robert Monroe a fost la fel. Când călătorea în locul numit „Locaţia 1”, percepea în mod curent lucruri care nu erau pe deplin corecte. Din punctul meu de vedere, e ciudat. Ca şi Swann, cum este posibil parţial să aibă dreptate şi parţial să greşească în privinţa unui peisaj pe care îl „vedea” cu ochii minţii? Dacă nu făcea decât să se înşele pe sine, nimic din ce ar fi văzut nu ar fi fost exact. Desigur, ar fi putut să ia un model din memorie şi să-l populeze pe ghicite, dar acesta pur şi simplu nu explică faptul că ştia că doctorul Bradshaw vorbea cu soţia lui când Robert se aştepta să fie la pat. Nu explică precizia cu care a descris noua locuinţă din California a lui Charles Tart, „văzând” totuşi oameni care nu se aflau acolo în momentul respectiv. Ciudat, a şi susţinut că a interacţionat şi a comunicat

cu oameni în această stare hipnagogică — doctorul Bradshaw i-a admis prezența și tehnicianul de laborator l-a felicitat pentru succesul experienței sale extracorporale. Pe de altă parte însă, niciuna dintre aceste persoane nu-și amintește de vreo comunicare de acest fel. Din nou, aceasta îmi întărește credința că Monroe descria ceva ce i se întâmplase cu adevărat. De ce să nu susțină că doctorul Bradshaw și-a amintit că a vorbit cu un Monroe în stare destrupată sau, într-adevăr, de ce nu a omis pur și simplu această încercare de comunicare? Cine ar fi putut să-l contrazică, după ani de zile de la producerea evenimentului? Nu, este un om cunoscut pentru onestitatea lui și descrie evenimentele așa cum le-a perceput.

După părerea mea, răspunsul se află în cosmologia lui Monroe. El sugerează că există trei „locații". Locația 1 este această lume, Locația 2 este echivalentul lumii viselor și Locația 3 este într-un cu totul alt loc. Oare în realitate există numai două locații, 2 și 3? Locația 1 este, de fapt, ori o iluzie hipnagogică, ori o altă versiune a Locației 3 care este *aproape* identică realității noastre normale? Aceasta ar explica în mod sigur erorile de percepție relatate în mod curent de către persoanele care au trăit experiențe de extracorporalitate. Oare confundă „aici" cu „altundeva"?

Exact aceasta este concluzia la care a ajuns călătorul ecsomatic modern William Buhlman. El scria:

> Încet, am ajuns să înțeleg că mediul pe care îl observam nu era lumea fizică, așa cum crezusem. Mi-am dat seama că structurile pe care le observam în mod normal în stările extracorporale erau structuri non-fizice… Acum am înțeles, în sfârșit, de ce existau mici deosebiri între mobila fizică și non-fizică și între alte obiecte. De exemplu, pereții non-fizici aveau adeseori o culoare diferită, iar formele și stilurile unor piese de mobilier și ale covoarelor erau diferite. Mare parte din diferențe erau minore, dar, cu toate acestea, observabile… Se pare că nu observăm lumea fizică dintr-o altă perspectivă, așa cum cred mulți, ci interacționăm într-o dimensiune a energiei, separată, dar paralelă.[64]

Am discutat mai înainte despre faptul că în ultimii ani s-a descoperit că substanţa puternic psihedelică DMT nu numai că este sintetizată de organism, ci este şi un neurotransmiţător potenţial fundamental la nivelul creierului. Potrivit psihologului Rick Strassman, această substanţă fascinantă poate fi sintetizată de glanda pineală şi, într-un anumit moment crucial, inundă ţesutul cerebral înconjurător, provocând o stare de alterare completă a conştiinţei persoanei afectate. După cum am discutat deja, colaboratorul lui, Beach Barrett, a făcut un pas mai departe şi a sugerat că glanda pineală este, de fapt, o gaură de vierme care foloseşte principiul Punţii Einstein-Rosen pentru proiectarea conştiinţei într-o realitate paralelă.

Este posibil ca acesta să fie acel *altundeva* unde ajung persoanele care trăiesc experienţe extracorporale? Într-adevăr, aplicând Interpretarea Lumilor Multiple a lui Everett şi Ordinea Implicită a lui David Bohm, aş reuşi să explic chiar şi de ce nu există cazuri convingătoare de percepţii veridice în cursul unei experienţe ecsomatice. E din cauza faptului că cel care trăieşte experienţa respectivă nu mai este în acest univers, ci într-un altul, aflat „foarte aproape”.

Trezirile false

Redusă la concluzia ei logică, Interpretarea Lumilor Multiple a lui Everett avansează ipoteza că toate rezultatele fiecărei decizii se manifestă într-un macrovers imens, în continuă expansiune, iar acest lucru se petrece din primele câteva secunde ale Big Bang-ului. Şi unii fizicieni chiar folosesc acest model în argumentaţia împotriva altei teorii cosmologice intitulate Principiul Cosmologic Antropic. Acesta scoate în evidenţă uimitoarea serie de coincidenţe fortuite care apar în primele secunde ale Big Bang-ului şi care au asigurat evoluţia vieţii undeva în univers. Aceste coincidenţe s-au continuat pe parcursul miliardelor de ani şi, prin aceasta, au realizat acordul fin al condiţiilor pentru evoluţia vieţii pe această planetă, viaţă care, în cele din urmă, avea să devină conştientă, conştientă de sine şi, în ultimă instanţă, conştientă de sine în baza meditaţiei. Unii au sugerat chiar că universul trebuia să creeze o asemenea conştientizare pentru a se

face pe sine să existe prin viitoarea creare a „observatorilor” care să colapseze funcţia de undă. Faptul pentru care această argumentaţie este atât de ademenitoare pentru mulţi, în special pentru credincioşii religioşi, este că totul s-a împlinit de la prima încercare. Cu alte cuvinte, dacă există un singur univers, atunci acesta avea o singură şansă dintr-o infinitate de a „reuşi din prima”. Pe de altă parte, şi aceasta este partea cu adevărat inteligentă, dacă Everett a avut dreptate şi există mii de miliarde de universuri, atunci viaţa şi conştiinţa ar dispune de setul adecvat de împrejurări în multe dintre aceste universuri şi întâmplarea face că noi locuim într-unul dintre ele.

Ce înseamnă toate acestea este că există literalmente milioane, posibil miliarde de versiuni ale tale, ale mele şi ale tuturor oamenilor care au trăit vreodată. De fapt, lucrurile devin din ce în ce mai complexe. Există şi mult mai multe versiuni ale tuturor dintre noi. Îţi aminteşti, dacă părinţii tăi nu ar fi luat deciziile pe care le-au luat, atunci tu puteai să fii conceput într-un alt moment de altă spermă. Ai mai fi fost tot tu sau ar fi fost vorba despre o versiune subtil diferită a ta, purtând acelaşi ADN? O altă lună ar presupune un alt ovul. Acelaşi ADN, dar ar mai fi vorba despre aceeaşi persoană? Prin urmare, complexitatea devine tutelara tuturor alegerilor pe care le-au făcut strămoşii noştri. Alegerea locului în care să trăiască, decizia de a migra într-o altă parte a lumii şi multe alte asemenea decizii schimbă totul pentru toate generaţiile viitoare din acel univers.

Acum voi face lucrurile cu adevărat complexe, spunând că fiecare versiune a ta va „crea” o viaţă din Câmpul Akashic care o înconjoară. Această viaţă va fi apoi „codificată” în înfăşurarea „bohmiană” dinlăuntrul tău. Prin urmare, în adâncul creierului tău există o înregistrare holografică a tuturor vieţilor pe care ai fi putut să le trăieşti. În cărţile mele anterioare, am numit asta *IMAX-ul Bohmian*. Când este aplicat experienţelor ecsomatice, poate să explice pe deplin de ce dovezile veridice în cursul unei experienţe extracorporale sau în pragul morţii în Locaţia 1 sunt imposibile.

Aş vrea să numesc aceste experienţe generate lăuntric „intrasomatice”. Cuvântul „ecsomatic” înseamnă „în afara corpului”, în timp ce noul meu

termen sugerează o experienţă care vine din profunzimea corpului. Asta nu sugerează că, deoarece este generată lăuntric, nu este „reală” — nici pe departe. Aceste experienţe sunt, probabil, mai reale decât oricare alte experienţe ale fenomenelor lumii.

În acest model, când cineva are senzaţia că îşi părăseşte corpul, de fapt se deplasează într-un spaţiu interior, nu exterior. Senzaţia de gâdilitură relatată de multe persoane care au trăit această experienţă este produsă de curgerea DMT (metatonina) prin sinapsele creierului. Conştiinţa este atrasă apoi înăuntru, către cele mai profunde regiuni ale creierului, şi pătrunde pe Puntea Einstein-Rosen, care permite accesul imediat la informaţia conţinută de câmpul punctului zero (Câmpul Akashic). Îţi aminteşti că, potrivit profesorului Ervin Laszlo, s-a descoperit că vidul cuantic — starea care ar trebui să nu conţină absolut nimic — este plin de o formă de energie nouă şi aparent fără limite. Se sugerează la modul cel mai serios că această energie a punctului zero conţine cantităţi colosale de informaţie. Dacă David Bohm are dreptate şi ceea ce percepem noi ca fiind realitatea este o iluzie generată holografic, atunci fiecare punct de pe această hologramă poate fi accesat în cadrul câmpului. Prin urmare, când cineva intră în câmpul punctului zero, este posibil să se trezească oriunde, ca punct de conştiinţă.

Este posibil ca în starea limită, persoanele care trăiesc această experienţă să perceapă un univers puţin diferit de universul lui Everett, în care totul poate să pară exact cum este în locul care este lumea lor. Singura deosebire este că îl văd dintr-o poziţie aparent imposibilă, cum ar fi de sub tavan. Se uită în jos şi văd o altă versiune a lor înşile întinsă pe pat. În această parte a câmpului punctului zero, nu sunt prinşi în capcana trupului, cum sunt în locaţia lor obişnuită, şi pot să „călătorească” în acest facsimil, să perceapă informaţie şi să interacţioneze cu alţii. Dar această informaţie nu este aceeaşi ca în Locaţia 1. Există deosebiri subtile. Este, literalmente, o iluzie „generată de minte”, care îşi are propria realitate exterioară, dacă acest lucru este logic.

La revenirea prin gaura de vierme în Locaţia 1, persoana respectivă se trezeşte şi relatează cel mai ciudat vis. Acest vis pare atât de real, încât este

convinsă că a fost într-adevăr în afara propriului corp şi s-a mişcat într-un spaţiu consensual exterior. Însă lucrurile pe care şi le aminteşte nu se potrivesc chiar foarte bine cu realitatea din Locaţia 1. Poate povesti cum a vorbit cu oameni care, întrebaţi ulterior, nu confirmă o asemenea discuţie; îţi aminteşti de întâlnirea lui Robert Monroe cu doctorul Bradshaw şi ulterioarele sale interacţiuni cu tehnicianul din laboratorul doctorului Tart. Poate încerca să citească documente sau numere inscripţionate, dar pur şi simplu nu le vede. Şi aceasta pentru că nu se uită unde trebuie!

Un alt fenomen relatat în mod regulat este „falsa trezire”. Aceasta se produce atunci când subiectul se trezeşte şi se dă jos din pat, de obicei în puterea nopţii, când vrea să se ducă la toaletă. Se ridică, traversează încăperea şi se întoarce să se vadă întins pe pat. Pe urmă se trezeşte şi face acelaşi lucru, doar ca să descopere că trăieşte un vis în interiorul altui vis. Cred că aceste vise exact asta şi sunt — vise. Persoana respectivă se mişcă într-o „realitate” aparent tridimensională, care îi este foarte bine cunoscută. Este corect să presupunem că visul nu face decât să creeze un model subiectiv al locaţiei exterioare şi să-l plaseze pe cel care visează în această creaţie.

O experienţă similară se numeşte „paralizia în somn”. După cum am văzut, această senzaţie deranjantă este generată de o stare neurologică numită intruziune REM. Este vorba despre situaţia în care persoana respectivă se trezeşte şi se simte paralizată. Este extrem de deranjant şi de obicei mai intervine şi senzaţia că există o prezenţă răuvoitoare — o siluetă ghemuită în colţul camerei sau o fiinţă asemănătoare unui gnom care şade pe piept, accentuând senzaţia de ţintuire. Îţi aminteşti că este vorba exact de senzaţia produsă când Olaf Blanke le stimula pacienţilor săi girusul angular stâng şi când Michael Persinger comanda „Casca lui Dumnezeu” să stimuleze lobii temporali ai voluntarilor săi.

Explicaţia avansată pentru paralizia în somn este că ar fi implicat neurotransmiţătorul asociat metatoninei, melatonina. După cum am văzut deja, această substanţă este activată în perioadele de întuneric şi facilitează somnul prin paralizia efectivă a corpului. Aceasta îi permite corpului să se

disocieze de creier și să oprească orice efect potențial nociv care s-ar putea produce dacă trupul adormit ar fi mișcat de colo-colo de mintea adormită. De obicei, melatonina este activată curând după ce mintea este profund adormită. Pe de altă parte, uneori, un exces de metatonină aduce mintea într-o stare de semiconștiență în care accesează informații din câmpul punctului zero și în același timp este semitrează. Se manifestă o senzație foarte reală de paralizie, însoțită de întâlnirea unei prezențe trezite din subconștientul profund. Într-adevăr, raportat la modelul lui Monroe, aceasta poate să fie o manifestare din Locația 2.

Câmpul punctului zero

Mult mai devreme în căutările noastre de înțelegere a experiențelor extracorporale, am menționat criptic o potențială nouă formă de energie care ne poate rezolva definitiv criza mondială a inevitabilei secătuiri a rezervelor noastre de energie bazate pe carbon. Denumită energia punctului zero, această resursă poate fi găsită, literalmente, pretutindeni și asigură un asemenea potențial, încât deja au fost acordate patente pentru dispozitive concepute să proceseze și să o transforme într-o resursă utilizabilă.

Pe de altă parte, ceea ce le-a scăpat multor comentatori este că energia punctului zero are implicații profunde pentru înțelegerea mecanismului de funcționare a lumii și, în plus, această sursă de energie poate să constituie cheia rezolvării celui mai mare mister dintre toate — conștiința.

Dar la ce anume ne referim când folosim termenul de energie a punctului zero? Ei bine, pentru a începe să înțelegem acest nou concept, trebuie să uităm aproape tot ce am fost învățați despre natura vidului.

Majoritatea oamenilor care au o instruire elementară în domeniul științelor au învățat că spațiul este exact așa — gol. Desigur, pe Pământ niciun spațiu nu este vreodată *cu adevărat* gol, dar spațiul extraterestru este un concept cu totul diferit. Este gol de orice, prin definiție. În secolul al XIX-lea, ideea că spațiul extraterestru este cu adevărat vid a constituit un important subiect de dezbatere. Problema era simplă — energie electromagnetică. După cum am discutat deja, a fost un „fapt” științific că

lumina este o undă și că se propagă prin spațiu așa cum o undă sonoră se propagă prin atmosferă. În aceasta și rezidă problema. Sunetul, ca atare, nu există. Este pur și simplu o undă de comprimare a aerului care se propagă la fel cum se propagă undele pe apă (care, din nou, dacă stai să te gândești, nu ar exista dacă nu ar exista apa — fără apă care să transmită undele, nu ar exista unde!). Însă era evident că undele luminoase se propagă prin vidul din spațiul extraterestru. Așadar, cum ajung lumina și căldura de la Soare la Pământ?

În încercarea de a rezolva această enigmă, oamenii de știință victorieni au avansat ipoteza că spațiul nu este gol, ci conține o substanță care propagă undele electromagnetice prin spațiu. Această substanță a fost numită „eter luminifer”. Rolul său era lămurit de cuvântul „luminifer”, care înseamnă „transportă lumina”. Pe de altă parte însă, nu exista nicio dovadă că această substanță invizibilă chiar exista, cu excepția calității de instrument pentru o paradigmă a științei care să rămână necontestată împotriva tuturor dovezilor contrarii.

În anul 1887, doi cercetători americani, Albert Michelson și Edward Morley, au dovedit printr-un experiment foarte ingenios că eterul luminifer nu există.

A fost una dintre primele descoperiri care au contribuit la conceptul actualei paradigme a științei. Dacă lumina este undă — ceea ce experimentele au dovedit cu forța evidenței — cum putea să se propage prin spațiul vid?

Îți amintești că în anul 1905, Albert Einstein a dovedit că lumina era și particulă — alcătuită din minuscule particule individuale numite fotoni. Problema propagării luminii era rezolvată. Particulele există ca atare și, prin urmare, nu au nevoie de un mediu prin care să se deplaseze. Așadar, particulele de lumină pot foarte ușor să zboare prin spațiu de la Soare la Pământ.

Este ironic că recentele descoperiri referitoare la natura spațiului ar sugera că avem nevoie de o nouă schimbare a paradigmei. Ca un ciudat ecou din trecut, s-ar părea că o substanță similară eterului ar umple într-

adevăr spațiul. Este vorba despre câmpul punctului zero — un câmp care umple tot spațiul și este, sub multe aspecte, fundalul a ceea ce numim „realitate”.

După cum am discutat mai înainte, „câmpul” este un mediu prin care informația este transferată de la o particulă la alta. Am văzut că acest câmp electromagnetic există pretutindeni. Ei bine, nu este întru totul adevărat; la zero absolut, toate formele cunoscute de energie, inclusiv energia electromagnetică, dispar. Acesta este cu adevărat „spațiu vid” și aici există câmpul punctului zero. Și pe bună dreptate se numește „punctul zero”, pentru că se găsește în punctul de temperatură zero absolut.

Prin convenție internațională, zero absolut este definit ca fiind 0K pe scala Kelvin, −273,15° C pe scara Celsius și −459,67° F pe scara Fahrenheit.

Este un loc foarte ciudat, din multe puncte de vedere legat de lumea cuantică prin însuși mediul său. Însă ceea ce este foarte semnificativ pentru mine, în căutarea unei explicații pentru experiențele ecsomatice, este că la aceste temperaturi suprareduse, se produce un alt fenomen — crearea condensatelor Bose-Einstein. Oare este posibil ca în spațiul cel mai profund, de cea mai mică mărime cu putință și cu cea mai mică temperatură posibilă, însuși locul în care David Bohm sugerează că ar fi localizată a sa „ordine implicită” energia punctului zero asigură combustibilul pentru crearea condensatelor Bose-Einstein? Oare acesta poate să fie modelul unificat pe care îl căutăm? Potrivit filosofului maghiar de renume mondial Ervin Laszlo, câmpul punctului zero este starea fundamentală supremă a universului. Iar în cartea sa *Știința și câmpul akashic*, merge mai departe și sugerează că acest câmp al punctului zero este starea fundamentală pentru *tot* — Akasha marilor religii și filosofii răsăritene, locul care conține înregistrările tuturor lucrurilor, până la cel mai mic, care s-au petrecut vreodată în univers și, posibil, ale tuturor lucrurilor care se vor petrece până la Marea Compactare și poate chiar și după aceea.

Brusc, nu mai există spațiu vid sau vid veritabil, nici la zero absolut. Energia punctului zero este echivalentul în câmpul punctului zero al

energiei electromagnetice și, prin urmare, este și mai omniprezentă decât fotonii. Este prezentă, literalmente, pretutindeni. Aceasta include și spațiul gol din atom. Poate va fi o surpriză pentru tine, dar aproximativ 99,99 la sută din corpul tău este format din ceea ce se credea că ar fi spațiu gol. Fiecare element din corpul tău este format din mii de miliarde de molecule. La rândul ei, fiecare moleculă este formată din atomi dispuși într-o anumită configurație. Majoritatea oamenilor presupun că atomii sunt ca niște mici bile dure de biliard. Nu sunt astfel. Așa cum am descoperit deja, sunt mai ales, dacă nu pe de-a întregul, formați din spațiu gol, constând într-un nucleu minuscul cu electroni care se rotesc de jur împrejur în nori de probabilități. Din nou, aceste forme sunt aproape integral constituite din spațiu gol. Este realmente un spațiu gol, pentru că, spre deosebire de spațiul extraterestru, obiectele pot să existe acolo, însă în spațiul atomic și nuclear nu există absolut nimic în afara energiei punctului zero.

Iată acum lucrul cu adevărat fantastic. În concepția profesorului Laszlo, Cronica Akashică a misticilor și teosofiștilor este unul și același lucru cu câmpul punctului zero. Noi numim acest concept nou „Câmpul Akashic”. Dacă adăugăm la aceasta rolul microtubilor, ca intermediari între lumea cuantică și lumea pe care o percepem, creăm un model fascinant al conștiinței.

Este logic să concluzionăm că microtubii din creier ar putea să aibă o comunicare directă cu câmpul punctului zero și, implicit, cu Câmpul Akashic al lui Laszlo, sub forma energiei electromagnetice despre care am discutat anterior, enigmatica „lumină coerentă”.

Faptul este semnificativ, de vreme ce fizicienii japonezi Isuki Hirano și Atsushi Hirai au avansat ipoteza că fiecare micropulsație de lumină generează holograme unifotonice. În corpul omului există literalmente mii de miliarde de microtubi. Dacă fiecare dintre ei poate să creeze holograme unifotonice, atunci volumul de informație pe care îl poate stoca organismul omului este efectiv nelimitat.[65] Într-o altă lucrare de cercetare, Peter Marcer și Walter Schempp au arătat că aceste comunicații prin microtubi în

organismul uman funcţionează de o manieră non-localizată. Cu alte cuvinte, informaţia este transmisă instantaneu între diferite locuri din corp.[66]

Însă aspectul cel mai fascinant legat de microtubi este că oricare doi microtubi apropiaţi dispuşi paralel emit un fascicul intens de lumină de aceeaşi lungime de undă în direcţia partenerului. Sub formă codificată, în aceste fascicule pot să fie volume colosale de informaţie.

Această lumină coerentă este generată de condensatele Bose-Einstein din profunzimea creierului. După cum am văzut, această stare specială a materiei funcţionează în condiţii de comunicare non-localizată. Şi mai semnificativ însă este faptul că aceste condensate Bose-Einstein apar când un gaz rarefiat este răcit la o temperatură apropiată de zero absolut. Aceasta înseamnă că trebuie să primească energie de la o sursă, alta decât spectrul electromagnetic. Este logică ipoteza că această sursă de energie poate fi câmpul punctului zero şi, implicit, Câmpul Akashic?

Într-un asemenea caz, este vorba despre procesul prin care conştiinţa poate să obţină informaţii nelimitate. Datele codificate din câmpul punctului zero sunt încărcate de condensatele Bose-Einstein sub forma luminii coerente. Această lumină coerentă generează apoi hologramе unifotonice între microtubii alăturaţi. Acestea generează modele de interferenţă care pot fi comunicate apoi întregului creier, într-un mod non-localizat.

Oare aşa ar putea să funcţioneze vederea la distanţă? Persoana care vede la distanţă într-adevăr se inspiră din informaţia înfăşurată din profunzimile câmpului punctului zero? Cu siguranţă aceasta ar explica de ce informaţia este impredictibilă şi ţinând de vis. Şi chiar există un argument raţional care sugerează că uneori locaţia a cărei experienţă este trăită poate să fie pe Pământ, dar nu pe acesta. Dacă aplicăm modelului nostru scenariul Lumilor Multiple al lui Everett, uneori persoana care vede la distanţă poate să perceapă aceeaşi locaţie pe o altă versiune a Pământului.

De aici se poate explica şi cum pot fi găsite Locaţiile 2 şi 3 ale lui Monroe în universurile alternative. La fel există şi posibilitatea ca şi Locaţia 1, care poate semăna foarte bine a „realitate”, să fie, de fapt, un Pământ

foarte apropiat, dar nu identic cu Pământul, situat în alt univers al lui Everett. Detaliile acestui Pământ pot fi descărcate din câmpul punctului zero și prezentate conștiinței ca o imagine holografică tridimensională care va părea, și probabil este, dintr-un anumit punct de vedere, reală.

Într-un capitol anterior, am discutat că Tom Campbell și colaboratorul lui, Dennis Mennerich, au conceput procesul Hemi-Sync® plasând creierul într-o stare de „sincronie", cum se numește. Această stare pare să deschidă conștiința într-un asemenea mod încât accesează direct Câmpul Akashic. În acest fel, oamenii care folosesc Hemi-Sync® susțin că pot să călătorească în afara corpurilor lor și în alte locuri; în mod evident, aceleași ca și Locațiile 2 și 3 ale lui Monroe. Dar asta nu e tot. Se pare că producerea de energie electromagnetică sincronizată, coerentă, la nivelul creierului, la o anumită frecvență, conduce la condiții „de laser". Mai departe, acestea provoacă o sincronie între cele două emisfere ale creierului.

În cea de-a doua carte a mea, *Demonul — Un ghid către extraordinarul eu secret,* sugerez că toate ființele omenești constau în două conștiințe independente. Eu numesc aceste conștiințe *Demonul* și *Eidolon.* Eidolon este localizat în emisfera dominantă a creierului și este „eul cotidian", ființa care își spune „eu" sau „mie". Locuitorul emisferei nedominante, Demonul, este o entitate mult mai complexă. Într-adevăr, această ființă are acces la volume considerabile de informații care îi sunt refuzate lui Eidolon. În termeni simpli, acesta este „Eul Superior", „Supraeul" sau *Neshamah* din Cabala. Mai mult de-atât, sugerez că poate să existe o situație în care Demon și Eidolon pot să devină o singură ființă unitară. Numesc această ființă „Diada" și avansez ipoteza că aceasta este starea pe care mulți adepți și oameni avansați spiritual o ating după multe „încarnări". Mai mult de-atât, este foarte posibil ca aplicarea oricărui proces care generează sincronie la nivelul creierului să scurtcircuiteze această evoluție, fie și pentru o scurtă perioadă.

Oricât de ademenitor ar putea părea acest model, are problemele lui. Subiectul major este că acele condensate Bose-Einstein nu pot să existe decât la temperaturi extrem de reduse. Creierul uman este un loc foarte

cald, umed, la nivelul căruia temperatura este de 37°, în timp ce existența condensatelor Bose-Einstein a fost demonstrată numai la temperatura de -237,2° Celsius. Această temperatură a fost stabilită de Max Tegmark, specialist în fizica particulelor elementare, care subliniază că funcția de undă poate să existe într-o stare coerentă, dar numai pentru un interval infim de timp, după care devine decoerentă rapid în mediul cald și umed al creierului. El a calculat acest interval de timp ca fiind situat în jurul a 100 „femtosecunde”.[67]Însă hologramele unifotonice sugerate de Hirano și Hirai au nevoie exact de temperaturile calde care se găsesc la nivelul lichidelor celulare în care sunt scufundați microtubii.

În prima mea carte, *Există viață după moarte? — Extraordinara știință a ceea ce se întâmplă când murim*, sugerez că mintea omului înregistrează toate evenimentele, gândurile și senzațiile trăite în cursul vieții. Mai mult de-atât, sugerez că această „înregistrare” este redată în momentul morții în cursul a ceea ce cercetătorii experienței în pragul morții numesc „revista panoramică a vieții”. Eu numesc această înregistrare *Bohmian IMAX* în onoarea lui David Bohm. După ce am parcurs materialul de documentare pentru această carte, am concluzionat că „BIMAX” este mai mult decât o simplă memorie generată cerebral, fiind, în realitate, persoana aflată în pragul morții care își accesează propria secțiune a Câmpului Akashic prin interacțiunea dintre energia punctului zero și condensatele Bose-Einstein în interiorul microtubilor. Aceasta reprezintă o lărgire a modelului exclusiv al câmpului punctului zero al lui Laszlo, al condensatelor Bose-Einstein ale lui Hirano și Hirai și al colapsului funcției de undă la nivelul microtubilor, a lui Penrose și Hamerhoff. Aș vrea, prin urmare, să-mi extind modelul inițial limitat al revistei „panoramice” a vieții generată intern pentru a cuprinde acest model mai larg și mult mai satisfăcător, dar descriindu-l în continuare ca Bohmian IMAX.

Oare este posibil ca asta să se întâmple când anumite persoane se trezesc în alte locuri? După părerea mea, experiențele extracorporale obișnuite care se concretizează prin observarea propriului corp de către cel care trăiește experiența, dintr-un punct de observare exterior, pot fi

explicate prin aplicarea rezultatelor experimentelor lui Olaf Blanke şi Henrik Ehrsson, discutate în Capitolul 8. Este posibil să fie vorba despre o iluzie elaborată şi, ca atare, asta ar explica sărăcia de informaţii veridice în sprijinul ideii că este o experienţă „reală”. În orice caz, „călătoria clarvăzătoare” şi vederea la distanţă cred că sunt fenomene cât se poate de diferite, ca şi visul lucid şi călătoriile în alte dimensiuni.

După părerea mea, modelul câmpului punctului zero sugerează într-adevăr o explicaţie a experienţei ecsomatice care transcende actualul impas dintre materialism şi idealism. Niciuna dintre aceste poziţii nu este nici corectă, nici greşită. Fundamentele înţelegerii mecanismelor universului sunt greşite.

De exemplu, să luăm conceptele de Hokmah, Kether şi Yesod din Cabala şi să aplicăm interpretarea mea cu privire la ce anume semnifică aceste concepte ezoterice în cadrul modelului meu revizuit.

Hokmah incorporează toate lungimile de undă ale luminii care pot să fie percepute de minte. După cum am văzut, este posibil ca partea vizibilă a spectrului electromagnetic să stimuleze secreţia de DMT la nivelul glandei pineale. Aceasta, mai departe, generează percepţia luminii interioare când se aplică un model stroboscopic, cum ar fi cel generat de stimulatorul LL al lui Winkler şi Proeckl. Potrivit lui Dubuis, experienţa lui Hokmah este trăită şi de mintea ecsomatică, precum tărâmul fără spaţiu sau, mai exact, locul în care există la un loc tot ceea ce există în Creaţie. Nu exact aşa descrie Laszlo câmpul punctului zero? Desigur, există aici şi mari ecouri ale ordinii implicite a lui David Bohm.

Kether este definit ca fiind „Coroana”. Potrivit Zoharului, acesta este „cel mai ascuns lucru dintre toate”. Alţi ezoterişti, cum ar fi Dion Fortune, au descris Kether ca fiind un punct care cristalizează vastitatea infinităţii nemanifeste, cunoscută drept *Ein Sof*. O variaţie a acesteia este *Ain Sof Aur* care se traduce din ebraică drept „lumina fără sfârşit”. O asemenea localizare punctuală care conţine volume imense de lumină poate fi interpretată ca o gaură neagră sau, mai exact, celălalt capăt al unei Punţi Einstein-Rosen, un obiect cunoscut ca „gaură albă” din care emană lumină.

Astrofizicianul Stephen Hawking a sugerat că acest câmp al punctului zero poate să fie plin de mici găuri negre. Cunoscute din punct de vedere tehnic drept „găuri negre cuantic mecanice”, aceste minuscule obiecte pot fi doar cu puțin mai mari decât cea mai mică porțiune de spațiu cu putință, „lungimea Planck”. După cum știm, aceasta este distanța incredibil de mică de 10-33 centimetri. Dacă Hawking are dreptate, atunci aceste minuscule găuri negre umplu tot spațiul gol, transformând vidul în plenum. Prin urmare, creierul omului conține mii și mii de miliarde de asemenea obiecte, toate absorbind energie electromagnetică. Fiecare dintre acestea este o potențială Punte Einstein-Rosen. Și mai mult stârnește curiozitatea faptul că, acolo unde există microgăuri negre, vor exista și microgăuri albe care emană lumină. Cum această lumină constă în fotoni „entanglați”, va fi o lumină coerentă și, după cum se știe deja, lumina coerentă generată în acest fel este cunoscută sub numele de condensat Bose-Einstein. Aceste condensate ies din câmpul punctului zero și stimulează mii de miliarde de microtubi din miliarde de neuroni, pentru a crea experiența holografică pe care am ajuns să o cunoaștem drept „realitate”. Dacă așa este, atunci lumea exterioară este generată din interior și este o percepție puternic personală alcătuită din propria noastră istorie psihologică și din experiențele fiecărei ființe omenești care a trăit vreodată și care va exista vreodată. Acesta este câmpul punctului zero, cunoscut și drept Cronica Akashică.

Avem un potențial răspuns la misterul experienței ecsomatice? Secole întregi, cuvântul „iluminare” a fost folosit pentru a descrie deschiderea conștientului către adevărurile ascunse și experiențele mistice. Oare este posibil ca aceasta să fie descoperirea supremă: că suntem iluminați de lumină și că realitatea are cu mult mai multe niveluri decât ne putem imagina?

64 Buhlman, William, *Adventures Beyond the Body*, pp. 16–18, Harper, 1996.

65 Hirano, I. & Hirai, N., „Holography in the single photon region”, *Applied Optics* 25, 1741–2, 1986.

66 Marcer, P.J. & Schempp, W., „Model of the neuron working by quantum holography”, *Informatica* 21, pp. 514–19, 1997.

67 Asta înseamnă un cvadrilion sau a milioana miliarda parte dintr-o secundă. Pentru a-ți da seama cât de scurt este acest interval de timp, o femtosecundă față de o secundă este ceea ce este o secundă față de aproximativ 31,7 milioane de ani.

Epilog

Întâlnirea mea cu Lucia din Geneva a fost urmată de un dineu. Lui Evelyn, Engelbert, Dirk, fiul lui Engelbert, Elias şi mie ni s-au alăturat expertul în déjà-vu doctorul Arthur Funkhouser, cercetătorul Mike Horner şi un canadian de origine croată, cu numele Pier Rubesa. Am discutat multe subiecte de interes reciproc şi cu toţii am avut o seară minunată. Dar eu mă aflam în continuare într-o stare mentală ciudată; evenimentele după-amiezii provocaseră o profundă schimbare în mine. Pe undeva mă simţeam mai viu şi simţurile mele păreau mai bine acordate la ceea ce se petrecea în jurul meu. Mai mult de-atât, mai târziu, după ce ne-am retras, s-a petrecut ceva semnificativ. M-am trezit la primele ore ale dimineţii cu o senzaţie ciudată în centrul frunţii. Ca şi cum un şarpe mic se mişca pe-acolo, cam la şapte centimetri şi jumătate deasupra rădăcinii nasului. Orice am făcut, senzaţia a persistat. Uneori o simţeam ca un fel de vibraţie şi alteori o simţeam mai mult ca o pulsaţie. Nu era deranjantă sub nicio formă, dar cu siguranţă era ceva ciudat.

A doua zi m-am pomenit dus de-a lungul malului lacului Geneva într-un mic orăşel numit Clarens, imediat lângă Montreux. Mike, Evelyn şi cu mine eram în drum către Centrul de Cercetări Bioarmonice al lui Pier, aflat pe malul lacului. Am ajuns cam pe la mijlocul dimineţii, lacul părând asemenea unei imense foi de sticlă reflectând munţii francezi aflaţi de cealaltă parte. Era un loc idilic.

Pier era nerăbdător să contribuie la experienţa mea cu „Lucia”, dându-mi oportunitatea să trăiesc un alt scenariu de alterare a minţii. Montase în

studioul său trei difuzoare imense, legate la computerul lui. Putea să moduleze frecvențele sunetelor într-un asemenea fel încât undele sonore puteau fi concentrate într-un singur loc. Adică în locul în care se afla subiectul în încăperea respectivă.

Pentru a doua oară în decurs de două zile, eram din nou întins și concentrându-mă la o sursă exterioară de stimulare senzorială. De această dată era vorba de sunet. Ca și în cazul stimulatorului LL, a durat câteva minute până când creierul mi s-a acordat la ceea ce se petrecea. Brusc, am simțit un lucru pe care l-am recunoscut imediat. Am simțit o gâdilitură în venele din braț. Simțeam sângele trecând prin ele și pe urmă, cum era de așteptat, am simțit sângele începând să vibreze și am avut o senzație de strânsoare în jurul capului. Mai avusesem această senzație de multe ori în cursul vieții, dar era pentru prima oară în ultimii, aproximativ, cinci ani. Mi-am dat seama că era vorba de o senzație intitulată familiar „sindromul restaurantului chinezesc”. De îndată ce a început, am realizat că era ceva foarte important.

În medicină se știe că „sindromul restaurantului chinezesc” este provocat de o reacție „alergică” la glutamatul de monosodiu, care este un aditiv alimentar. În mod evident, sunetele ambientale care îmi parveneau din trei direcții se modulaseră unele pe altele într-un unic ton pur. Acest ton stimula producerea neurotransmițătorului glutamat la nivelul sinapselor din creierul meu. Cum am descoperit deja, glutamatul este mesagerul chimic cheie din lobii frontali și temporali și este fundamental pentru funcționarea hipocampusului. Doctorul Karl Jansen de la spitalul Maudsley din Londra arătase că acest neurotransmițător poate să fie răspunzător pentru experiențele în pragul morții, precum și pentru facilitarea epilepsiei de lob temporal și a aurei migrenelor. Ceea ce crea sunetele lui Pier în creierul meu era o „stare alterată de conștiință” și, prin urmare, ce s-a întâmplat pe urmă nu ar fi trebuit să fie vreo surpriză pentru mine, dar a fost. Vibrația din glanda pineală a început din nou, doar că de această dată era cu mult mai slabă decât în cazul stimulatorului LL. Pe urmă am simțit că mă legănam dintr-o parte în alta ca și cum m-aș fi aflat într-o bărcuță pe o mare agitată.

După câteva secunde, această senzație a cedat și fondul sonor a dispărut. Cea de-a doua „călătorie” a mea în decurs de două zile ajunsese la final, ca și vechea mea concepție privitoare la înțelesul cuvântului „realitate”.

Potrivit regretatului matematician-filosof Michael Whiteman, ceea ce înțelegem despre mecanismele supreme ale universului nu poate fi complet deoarece concepția dominantă despre lume este, așa cum spunea el, „naturalismul pe un singur nivel”.[68] Whiteman îl descria astfel:

> În primul rând, există un singur spațiu și un singur timp reale… în al doilea rând, singurele „realități” sunt particulele și câmpurile punctiforme… în al treilea rând, există un set complet de legi matematice prin intermediul cărora sunt determinate exact mărimile particulelor și câmpurilor pentru întregul viitor.[69]

Naturalismul pe un singur nivel nu mai este un model adecvat prin care să încercăm să măsurăm natura observată a universului. Așa cum deja am descoperit, fizica cuantică ne arată că materia este construită dintr-o substanță cu proprietăți ondulatorii, care sunt reduse la obiecte punctuale de actul observării sau măsurării. Einstein a arătat că nu există nimic absolut în privința spațiului și timpului. Și într-adevăr, sunt de acord pe deplin cu Whiteman că acest model nu poate nici măcar să înceapă să explice conștiința, eul, liberul-arbitru, sensul, cunoașterea sau moralitatea. Whiteman a realizat o descriere minunat de precisă a acestei erori: el a afirmat că noi facem confuzie între „realitate și aparențe”.[70]Aceasta este poziția în care mă aflam când am început documentarea pentru această carte. Însă pe măsură ce am descoperit tot mai multe lucruri despre fenomenul ecsomatic, mi-am dat seama că nu voi găsi niciodată „dovezi” că aceste experiențe se petrec în realitatea consensuală deoarece, prin însăși natura lor, aceste percepții nu pot fi măsurate de niciun sistem metric științific cunoscut. Majoritatea autorilor și cercetătorilor, inclusiv eu, au încercat să găsească răspunsuri folosind naturalismul pe un singur nivel al lui Whiteman. Chiar și persoanele care au trăit aceste experiențe și-au înțeles propriile percepții ca aparținând acestui model; acesta este motivul

pentru care, în mod sistematic, eşuează în încercările de a-şi demonstra experienţele lor ecsomatice când li se cere să furnizeze dovezi veridice ale percepţiilor lor extracorporale.

După cele două experienţe din Elveţia, ştiu cu exactitate de ce starea ecsomatică este o aşa de minunată percepţie iluminatoare care, odată trăită, face ca lumea să devină un loc cu totul diferit.

Glanda mea pineală este activă acum şi aştept următoarea evoluţie din acest joc incitant la persoana întâi, numit *Viaţă*.

68 Whiteman, J.H.M., „Quantum Theory & Parapsychology”, *Journal of the American Society for Psychical Research* 67, pp. 341–61, 1973.

69 Whiteman, J.H.M., „A three-tier ontology for parapsychology and modern physics”, în *Parapsychology in South Africa*, J.C. Poynton (editor), p. 124, 1975.

70 Whiteman, J.H.M., *Old and New Evidence on the Meaning of Life Vol. 1 — An Introduction to Scientific Mysticism*, Colin Smythe, 1986.